

SAKSLISTE

SIGDAL KOMMUNE

Styre/råd/utvalg: Formannskapet

Møtested: Kommunehuset

Møtedato: 27.11.2014

Tid: 10:00 - 15:00

Det innkalles med dette til møte i Formannskapet

Saker til behandling:

Saksnr.	Arkivsaksnr. Tittel
14/46	14/1235 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL
14/47	14/771 BUDSJETT 2015 OG ØKONOMIPLAN MED HANDLINGSPROGRAM 2015-2018
14/48	14/1221 PROSESS FOR SIGDAL KOMMUNES ARBEID MED KOMMUNEREFORMEN
14/49	14/487 REGNSKAPSRAPPORT - 3. KVARTAL 2014
14/50	14/488 RAPPORTERING FINANSFORVALTNING 2-TERTIAL 2014
14/51	14/1202 BUDSJETTJUSTERING 2014 JUSTERING AV ØKONOMIPLAN 2014-2017
14/52	13/873 ORIENTERINGSSAK, VEDR SIGDAL OG EGGEDAL TURISTSERVICE
14/53	14/190 OMDISPONERING AV MIDLER PLANOMRÅDE 3 OPPVEKST OG KULTUR 2014
14/54	14/190 BUDSJETTJUSTERING PLANOMRÅDE 3 OPPVEKST OG KULTUR 2014

- 14/55   14/578
ØKONOMISK STØTTE FRA NÆRINGSFOND 2014
- 14/56   14/639
LOKALE LØNNSFORHANDLINGER 2014, KAP. 3, 4 OG 5 -
OPPSUMMERING
- 14/57   14/1220
UTVIKLINGSAVTALE MED BUSKERUD NÆRINGSHAGE 2015 -
2017
- 14/58   14/887
REVIDERT AVTALE OM VERTSKOMMUNESAMARBEID -
RINGERIKE INTERKOMMUNALE LEGEVAKT
- 14/59   14/1079
TRILLEMARAFONDET 2014
- 14/60   14/1243
SLUTTRAPPORT PROSJEKT 050030 TVEITENSAMLINGENE
- 14/61   14/1248
BUDSJETTJUSTERING INVESTERINGSPROSJEKTER 2014
PLANOMRÅDE HELSE OG SOSIAL
- 14/62   14/1249
OMDISPONERING FRA PROSJEKT 930051 TIL 930070
PLANOMRÅDE HELSE OG SOSIAL

Sakene er utlagt på Kommunehuset fram til møtedagen. Eventuelle forfall meldes til sekretæren, tlf. 32711400.

Vararepresentanter møter bare etter nærmere innkalling.

Prestfoss, 20.11.14

Kari Kolbræk Ask (sign.)
ordfører

SIGDAL KOMMUNE
Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1235-1
Løpenr.: 7742/14
Arkivnr.: MØTE 033
Saksbeh.: Trude Aalien Ødegård

Styre/råd/utvalg
Formannskapet

Møtedato
27.11.2014

Saksnr.
FS-14/46

GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL

Rådmannens forslag til vedtak:
Møteprotokoll fra møte 11.09.2014 godkjennes.

Saken avgjøres av: Formannskapet

Vedlegg: Møteprotokoll fra møte 11.09.2014

PROTOKOLL

SIGDAL KOMMUNE

Styre/råd/utvalg: Formannskapet

Møtedato: 11.09.2014

TILSTEDE PÅ MØTET

Innkalte:

Funksjon	Navn	Forfall	Møtt for
Leder	Kari Martine Ask		
Nestleder	Hellik Kolbjørnsrud		
Medlem	Runolv Stegane		
Medlem	Jan Midtskogen		
Medlem	Bård Sverre Fossen		
Medlem	Torstein Aasen		
Medlem	Henrik Østbye Fremgård		(Fast medlem for Tone E. Frøvoll)

Andre: Rådmann, Personalsjef (deler av møtet), Teknisk sjef (deler av møtet)

UTSKRIFTER

Hovedutskrift er sendt:

Faste mottakere

MØTEBOKA GODKJENNES I NESTE MØTE.

RETT UTSKRIFT BEKREFTES:

Prestfoss, den 15.09.2014

Jens Sveaass
Møtesekretær

SAKER TIL BEHANDLING

Ingen merknader til innkalling.

Ingen merknader til saksliste.

Saksnr.	Arkivsaksnr. Tittel
14/34	14/66 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLLER
14/35	14/488 RAPPORTERING FINANSFORVALTNING - 1. TERTIAL 2014
14/36	14/487 REGNSKAPSRAPPORT - 2. KVARTAL 2014
14/37	14/190 TILBAKEFØRING AV MIDLER PÅ INVESTERINGSBUDSJETTET FOR OPPVEKST OG KULTUR
14/38	14/639 LOKALE LØNNSFORHANDLINGER 2014, KAP. 3, 4 OG 5
14/39	13/1151 INNFØRING AV EIENDOMSSKATT I SIGDAL KOMMUNE, VEDTEKTER, SAKKYNDIG NEMD MV.
14/40	14/578 ØKONOMISK STØTTE FRA NÆRINGSFOND 2014
14/41	12/52 REVIDERT AVTALE I DET INTERKOMMUNALE KRISESENTERSAMARBEIDET
14/42	12/1307 SFO TIL SELVKOST
14/43	13/1155 POLITISKE INNSPILL, KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL SIGDAL KOMMUNE
14/44	14/227 BEHOV FOR STØRRE PLESS TIL HELSESTASJONEN OG FRISKLIVSSENTRALEN
14/45	14/763 MEKKEBIL

FS-34/14

GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLLER

Rådmannens forslag til vedtak:

Møteprotokoll av 5.06.2014 og 21.08.2014 godkjennes.

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapetets vedtak:

Møteprotokoll av 5.06.2014 og 21.08.2014 godkjennes.

FS-35/14

RAPPORTERING FINANSFORVALTNING - 1. TERTIAL 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Rapport om finansforvaltning for 1. tertial 2014 tas til orientering.

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapetets forslag til vedtak:

Rapport om finansforvaltning for 1. tertial 2014 tas til orientering.

FS-36/14

REGNSKAPSRAPPORT - 2. KVARTAL 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Regnskapsrapport for 2. kvartal 2014 tas til orientering.

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapetets forslag til vedtak:

Regnskapsrapport for 2. kvartal 2014 tas til orientering.

FS-37/14

TILBAKEFØRING AV MIDLER PÅ INVESTERINGSBUDSJETTET FOR OPPVEKST OG KULTUR

Hovedutvalgets forslag til vedtak:

Midler til prosjekt «*Tilbygg og utbedringer ytre garderobe Enger barnehage*» flyttes fra investeringsbudsjettet i 2016 til 2014.

Kr. 100.000,-, opprinnelig avsatt til *kjøkken* i 2016, men som ble overført til post «*ny garderobe*» (sak KS-13/78), tilbakeføres til *kjøkken* i 2016 som planlagt.

Behandling:

Hovedutvalgets forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapets forslag til vedtak:

Midler til prosjekt «*Tilbygg og utbedringer ytre garderobe Enger barnehage*» flyttes fra investeringsbudsjettet i 2016 til 2014.

Kr. 100.000,-, opprinnelig avsatt til *kjøkken* i 2016, men som ble overført til post «*ny garderobe*» (sak KS-13/78), tilbakeføres til *kjøkken* i 2016 som planlagt.

FS-38/14

LOKALE LØNSFORHANDLINGER 2014, KAP. 3, 4 OG 5

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Formannskapet tar de lokale føringene for kap. 3, kap. 4 og kap. 5 forhandlingene 2014 til orientering.
2. Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å gjennomføre og godkjenne forhandlingsresultatet for de lokale kap. 4 forhandlingene med inntil kr. 5000,- utover pottens størrelse.
3. Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å gjennomføre og godkjenne forhandlingsresultatet for kap. 3 og kap. 5 forhandlingene for 2014.
4. Forhandlingsresultatet refereres for formannskapet.

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapets vedtak:

1. **Formannskapet tar de lokale føringene for kap. 3, kap. 4 og kap. 5 forhandlingene 2014 til orientering.**

2. **Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å gjennomføre og godkjenne forhandlingsresultatet for de lokale kap. 4 forhandlingene med inntil kr. 5000,- utover pottens størrelse.**
3. **Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å gjennomføre og godkjenne forhandlingsresultatet for kap. 3 og kap. 5 forhandlingene for 2014.**
4. **Forhandlingsresultatet refereres for formannskapet.**

FS-39/14

INNFØRING AV EIENDOMSSKATT I SIGDAL KOMMUNE, VEDTEKTER, SAKKYNDIG NEMD MV.

Rådmannens forslag til vedtak:

Sigdal kommune velger en *sakkyndig nemd* til å verdsette eiendommer for utskrivning av eiendomsskatt i kommunen.

Valgkomiteen gis i oppgave å innstille tre nemdsmedlemmer (leder, nestleder og medlem) med tilhørende vararepresentanter i henholdsvis sakkyndig nemd og klagenemd for votering i kommunestyret i neste ordinære kommunestyremøte (desember).

Fremlagte vedtekter for eiendomsskatt, med sakkyndig nemd, vedtas.

Sakkyndig nemd skal utarbeide mer detaljerte retningslinjer for takstarbeidet i Sigdal kommune. For boligeiendom vedtar Sigdal kommune i denne saken, og fremlagte vedtekter, at takst baseres på skatteetatens formuesgrunnlag.

Rådmannen delegeres myndighet til å dimensjonere administrativ ressurs, først en prosjektbasert, midlertidig ressurs i innføringsfasen, samt fast kapasitet i videre administrative oppgaver knyttet til arbeid med eiendomsskatt. Rådmannen orienterer nærmere for omfang og detaljer i dette ved fremlegging av forslag til budsjett høsten 2014.

Behandling:

Bård Sverre Fossen (H) fremmet følgende forslag:

Forslaget fremmes, likelydende med Rådmannens forslag med unntak at følgende setning strykes: *For boligeiendom vedtar Sigdal kommune i denne saken, og fremlagte vedtekter, at takst baseres på skatteetatens formuesgrunnlag.*

Votering

Formannskapet hadde ingen invendinger til at Fossen sitt forslag ble lagt til grunn for avstemming i saken.

Bård Sverre Fossen (H) sitt forslag ble vedtatt med 6 mot 1 stemmer.

Formannskapetets forslag til vedtak:

Sigdal kommune velger en sakkyndig nemd til å verdsette eiendommer for utskrivning av eiendomsskatt i kommunen.

Valgkomiteen gis i oppgave å innstille tre nemdsmedlemmer (leder, nestleder og medlem) med tilhørende vararepresentanter i henholdsvis sakkyndig nemd og klagenemd for votering i kommunestyret i neste ordinære kommunestyremøte (desember).

Fremlagte vedtekter for eiendomsskatt, med sakkyndig nemd, vedtas.

Sakkyndig nemd skal utarbeide mer detaljerte retningslinjer for takstarbeidet i Sigdal kommune.

Rådmannen delegeres myndighet til å dimensjonere administrativ ressurs, først en prosjektbasert, midlertidig ressurs i innføringsfasen, samt fast kapasitet i videre administrative oppgaver knyttet til arbeid med eiendomsskatt. Rådmannen orienterer nærmere for omfang og detaljer i dette ved fremlegging av forslag til budsjett høsten 2014.

FS-40/14

ØKONOMISK STØTTE FRA NÆRINGSFOND 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Sigdal kommune tilkjenner følgende søkere en økonomisk støtte:

- Eian Fritid AS tilgodesees med kr.....
- Eggedal olje og rep/skifer og sten tilgodesees med kr.....
- Friskus treningssenter tilgodesees med kr.....
- Malani Brodering & Design tilgodesees med kr.....
- MER – Mari Enger Rådgivning tilgodesees med kr.....
- Sigdal og Modum Bygdeservice SA tilgodesees med kr.....

Behandling:

Hellik Kolbjørnsrud (H) ba om å få sin habilitet vurdert. Kolbjørnsrud ble kjent innhabil og fratradte møtet.

Bård Sverre Fossen (H) fremmet følgende forslag:

Saken tilbakesendes administrasjonen for vurdering og utarbeidelse av en oversikt over hvem av søkerne som kvalifiserer til økonomisk støtte. Tidligere vedtatte retningslinjer skal selvfølgelig legges til grunn i vurderingene.

Votering

B. S. Fossen (H) sitt forslag ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets vedtak:

Saken tilbakesendes administrasjonen for vurdering og utarbeidelse av en oversikt over hvem av søkerne som kvalifiserer til økonomisk støtte. Tidligere vedtatte retningslinjer skal selvfølgelig legges til grunn i vurderingene.

FS-41/14

**REVIDERT AVTALE I DET INTERKOMMUNALE
KRISESENTERSAMARBEIDET**

Rådmannens forslag til vedtak:

Revidert samarbeidsavtale for det interkommunale krisesentersamarbeidet godkjennes og gjøres gjeldende fra 01.01.2015.

Behandling:

Hovedutvalgets forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapetets forslag til vedtak:

Revidert samarbeidsavtale for det interkommunale krisesentersamarbeidet godkjennes og gjøres gjeldende fra 01.01.2015.

FS-42/14

SFO TIL SELVKOST

Hovedutvalgets forslag til vedtak:

Dersom SFO skal drives til selvkost etter dagens ordning, vil foreldrebetalingen bli høy sammenlignet med landet for øvrig.

Rådmannen ber derfor administrasjonen utrede mulighet til alternative løsninger, ut fra dagens skolestruktur, som gir et rimeligere SFO tilbud for Sigdal kommune enn i dag.

Behandling:

Hovedutvalgets forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapetets forslag til vedtak:

Dersom SFO skal drives til selvkost etter dagens ordning, vil foreldrebetalingen bli

høy sammenlignet med landet for øvrig.

Rådmannen ber derfor administrasjonen utrede mulighet til alternative løsninger, ut fra dagens skolestruktur, som gir et rimeligere SFO tilbud for Sigdal kommune enn i dag.

FS-43/14

**POLITISKE INNSPILL, KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL SIGDAL
KOMMUNE**

Rådmannens forslag til vedtak:

Administrasjonen mottar og registrerer alle innspill fra politiske grupper og representanter i møtet. Innspill til mål og tiltak blir lagt til grunn for videre arbeid med første utkast til dokumentet; *Kommuneplanens samfunnsdel*.

Formannskapet avgjør om man også ønsker en tilsvarende behandling satt opp i førstkommende kommunestyre, den 25.09.14.

Behandling:

Sigdal og Eggedal Senterparti, og Sigdal og Eggedal Høyre leverte sine respektive innspill til arbeidet med høringsdokument på kommuneplanens samfunnsdel. Innspillene vedlegges saken i sin helhet. Det ble videre knyttet kommentarer til innspillene, og videre prosess med å utarbeide et høringsdokument, kommuneplanens samfunnsdel. Det ble også orientert om status for arbeidet med arealdelen, og svart på spørsmål.

Sakens settes også opp i kommunestyremøtet 25.09.14 for drøfting også der.

Votering

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapetets forslag til vedtak:

Administrasjonen mottar og registrerer alle innspill fra politiske grupper og representanter i møtet. Innspill til mål og tiltak blir lagt til grunn for videre arbeid med første utkast til dokumentet; *Kommuneplanens samfunnsdel*.

Formannskapet avgjør om man også ønsker en tilsvarende behandling satt opp i førstkommende kommunestyre, den 25.09.14.

FS-44/14

**BEHOV FOR STØRRE PLESS TIL HELSESTASJONEN OG
FRISKLIVSSENTRALEN**

Rådmannens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Behandling:

Bård Sverre Fossen (H) fremmet følgende forslag:

Saken tilbakesendes administrasjonen for utarbeidelse av kravspesifikasjon før tilbud kan innhentes fra aktuelle tilbydere av egnet eiendomsmasse.

Kravspesifikasjonen skal også klargjøre om kommunen selv ønsker å istandsette lokalene, eller om det ønskes at tilbyder gjør dette i samsvar med de kravspesifikasjoner som blir utarbeidet.

I saksfremlegget til politisk behandling skal det også fremkomme en KORT beskrivelse om følgende to alternativer:

- Vurdert optimal løsning mht plassering, fellesarealer og optimale fasiliteter.
- En akseptabel løsning, samt en vurdering mht om ”alle” funksjoner må være samlet, eller ønsket samlet.

I fall noen aktuelle eiendomsbesittere ønsker å forhandle om salg av eiendom vs utleie, innledes forhandlingene og saken fremmes i sin helhet for politisk behandling.

Votering

B. S. Fossen (H) sitt forslag ble enstemmig vedtatt, rådmannens forslag falt.

Formannskapetets vedtak:

Saken tilbakesendes administrasjonen for utarbeidelse av kravspesifikasjon før tilbud kan innhentes fra aktuelle tilbydere av egnet eiendomsmasse.

Kravspesifikasjonen skal også klargjøre om kommunen selv ønsker å istandsette lokalene, eller om det ønskes at tilbyder gjør dette i samsvar med de kravspesifikasjoner som blir utarbeidet.

I saksfremlegget til politisk behandling skal det også fremkomme en KORT beskrivelse om følgende to alternativer:

- Vurdert optimal løsning mht plassering, fellesarealer og optimale fasiliteter.
- En akseptabel løsning, samt en vurdering mht om ”alle” funksjoner må være samlet, eller ønsket samlet.

I fall noen aktuelle eiendomsbesittere ønsker å forhandle om salg av eiendom vs utleie, innledes forhandlingene og saken fremmes i sin helhet for politisk behandling.

FS-45/14

MEKKEBIL

Rådmannens forslag til vedtak:

Prosjekt «Mekkebil» avsluttes.

Reparasjonsobjekt og deler selges for kr 28 000,-.

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Formannskapet forslag til vedtak:

Prosjekt «Mekkebil» avsluttes.

Reparasjonsobjekt og deler selges for kr 28 000,-.

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/771-3
 Løpenr.: 6845/14
 Arkivnr.: 150
 Saksbeh.: Jens Sveaass

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	21.08.2014	FS-14/30
Hovedutvalg for helse og sosial	11.11.2014	HS-14/24
Eldrerådet	11.11.2014	EL-14/15
Sigdal Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	11.11.2014	RFF-14/15
Hovedutvalget for oppvekst og kultur	12.11.2014	OK-14/23
Hovedutvalget for næring og drift	13.11.2014	ND-14/74
Ungdomsrådet	13.11.2014	UR-14/14
Arbeidsmiljøutvalget	25.11.2014	AM-14/16
Administrasjonsutvalget	27.11.2014	AD-14/20
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/47
Kommunestyret		KS-/

BUDSJETT 2015 OG ØKONOMIPLAN MED HANDLINGSPROGRAM 2015-2018

Rådmannens forslag til vedtak:

- 1 Ved beregning av forskuddsskatt for 2015 gjelder høyeste tillatte satser
  - Inntektsskatt for personlige skatteyttere 11,25 prosent
  - Formueskatt 0,7 prosent
- 2 Det bevilges kroner 3.301.000,- fra aktuelt disposisjonsfond, som bidrag til finansiering av total budsjetttramme 2015.
- 3 Forslag til budsjett for Sigdal kommune vedtas slik det går fram av budsjettskjema 1a og 1b, 2a og 2b.
- 4 Satsene for foreldrebetaling SFO prisjusteres med 3 %.
- 5 Egenandelen for kulturskolen prisjusteres med 3 %
- 6 Rammetimetallet økes med to timer til 1194 timer pr. uke på bakgrunn av økt timetall til valgfag.
- 7 Tilskuddet til registrerte trossamfunn settes til kr 532,- pr medlem for 2015.
- 8 Gebyrer for vann, avløp og renovasjon vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.
- 9 Gebyr for slamtømming vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.

- 10 Gebyr for private reguleringsplaner vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.
- 11 Gebyr for byggesaksbehandling og utslipp vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.
- 12 Gebyr for kart og oppmåling vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.
- 13 Fellingsavgifter for elg og hjort beholdes uendret med kr 400,- for voksen elg, kr 230,- for elgkalv, kr 300,- for hjort og kr 180,- pr. hjortekalv.
- 14 Feiegebyrene, og gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med fyrverkeri justeres til priser som fremgår av sakens vedlegg og detaljer der, gjennomsnittlig prisøkning på 2,1 prosent.
- 15 Forslag til budsjett for Sigdal Energi for 2015 vedtas. Det budsjetteres med utbetaling av utbytte fra Sigdal Energi i 2015 på kr 800.000,-.
- 16 Fullmakt til budsjettjustering:
  - a) Hovedutvalgene gis fullmakt til å omdisponere midler mellom tjenester innenfor samme planområde. Formannskapet har denne fullmakten for planområde 1 og 2.
  - b) Rådmannen gis fullmakt til å omdisponere midler innenfor den enkelte tjeneste innenfor det samme planområde.
- 17 Rådmannen gis fullmakt til å ta opp aktuelle lån i tråd med vedtatt investeringsplan for 2015 i lys av den fremdrift og det likviditetsbehov som oppstår ved iverksetting av vedtatte tiltak. (Jfr budsjettdokument del I, pkt 3.1)
- 18 Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på inntil kr 3.000.000,- i Husbanken til Startlån.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Vedlegg:

- Rådmannens forslag til budsjett for 2015 med handlingsprogram/økonomiplan 2015-2018 del I og del II. (utsendt/omdelt tidligere, evt. henvend sentralbord).
- Årsmelding 2013 (utsendt tidligere, evt. henvend sentralbord).
- Regnskap og årsberetning 2013 (utsendt tidligere, evt. henvend sentralbord).
- Budsjett 2015 Sigdal energi.
- Budsjettskjema 1a, 1b, 2a og 2b.
- Gebyrforslag teknisk sektor 2015 (Kap. 8 i Budsjett-dok. Del II)
- Sigdal kirkelige fellesråd – budsjett 2015 (Kap. 6.1 i Budsjett-dok. Del II)
- Drammensregionens brannvesen (DRBV), underlag vedr feiegebyrer og behandling av fyrverkeri.

Saksutredning

Konklusjon:

Årets statsbudsjett ble fremlagt 8. oktober. Statsbudsjettet følger opp kommuneproposisjonen som ble fremlagt i mai 2014, og realitetene i selve budsjettet kvantifiserer betydningen av de ulike grepene som er varslet for kommuneøkonomien i regjeringens politikk. Årets statsbudsjett har i seg et avgjørende, og betydelig skifte i inntektsnivå for Sigdal kommune. Bortfall av distriktstilskudd er på hele 4,1 million kroner, utgiftsutjevningen er redusert med 3 millioner, i tillegg til redusert kompensasjon for bortfall av redusert arbeidsgiveravgift med 0,77 million. Sigdal kommune mottar hele 7,4 millioner kroner i «inntektsgaranti-utjevning», for ikke å ende opp med «urimelig» lav vekst i 2015.

Det er forventet, ut i fra statsbudsjettet for 2015, at Sigdal kommunes frie inntekter vil utgjøre 202 millioner kroner. Dette ser i rene tall en reduksjon i størrelsesorden 1,2 millioner kroner fra 2014. Bare beregnet lønnsvekst (4,5 prosent) fra 2014 til 2015 for hele Sigdal kommunes arbeidsstokk, er beregnet til å utgjøre 6,7 millioner. Det er imidlertid viktig å se veksten i frie inntekter også opp i mot regjeringens forslag til utgiftsreduksjoner i kommunene. Det som først og fremst gir utslag er omlegging i samhandlingsreformen hvor kommunene ikke lenger skal betale en del av regningen når innbyggere i kommunen legges inn på sykehus. Netto (beregningsteoretisk) effekt i listen er på 4,6 millioner lavere utgifter for Sigdal kommune i 2015.

Dette forslaget til budsjett og handlingsplan søker å videreføre de prioriteringer som ble gitt igjennom justering av de ulike planområdene tilbake i 2012/13, og som med det også ligger til grunn i 2014. Fremlagte forslag til budsjett 2015 har altså dette som utgangspunkt. En vesentlig, langsiktig utfordring å løse har vært å skape et økonomisk fundament for å kunne drifte en utvidet pleie og omsorgssektor i årene som kommer. Kommunestyret vedtok med bakgrunn i disse utfordringene å innføre eiendomsskatt på alle eiendommer våren 2014. I foreliggende budsjettforslag og økonomiplan ligger dette inne med en netto «pluseffekt» fra og med 2016, gitt tid til innføring og etablering av nødvendige prosesser for dette i 2015.

Det er tilrådelig at kommunestyret ila 2015 går nærmere inn i økonomiplanen og drøfter en mulig «handlingsregel» knyttet til de nye inntektene fra eiendomsskatten, med definerte mål for årlig resultatavsetning og prioriteringer av gjenstående økonomisk handlingsrom. Slik vedtaket om eiendomsskatt legger opp til er det flere områder som pr i dag har vist seg krevende å finansiere/utvikle, som må vurderes prioritert i lys av inntekter fra eiendomsskatt. Tjenester og tilbud som skal komme både fastboende, og fritidsinnbyggere til gode. Vedtaket om eiendomsskatt inneholder også en føring om at man når dette er i virkning revurderer politikken knyttet til avdragstid og nedbetaling av lån.

Denne saksutredningen er forsøkt komprimert noe i forhold til tidligere år. All bakgrunn for vedtakene som fattes, og størrelse på rammer og prioriteringer i investeringer og tiltak ligger beskrevet i de to hoveddokumentene del I & II. Det er derfor i større grad enn tidligere forsøkt å henvise til disse dokumentene og eventuelle særskilte poenger der.

Bakgrunn og vurdering

Det har siden kommuneproposisjonen vært klart at driftsåret 2015 ville innebære helt særskilte utfordringer for Sigdal kommune. Sigdal kommune har siden omleggingen med inntektssystemet 2011 årlig behandlet spørsmålet om svak økonomi, manglende resultatgrad og fremtidig handlingsrom. Det har vært fremmet ulike forslag, og gitt ulike tilnærminger til reduserte utgifter. Disse har ikke vunnet oppslutning i kommunestyrets behandling. Budsjett som i utgangspunktet ble lagt lavt, fikk påplussinger på alle planområder, når det viste seg økonomisk mulig å gjøre det gjennom året. Det politiske flertallet vurderte tjenestekvalitet og innhold dit hen, at omkostningene med omstilling og redusert tilbud ble for store.

Det er rådmannens vurdering at *ingen* av de «innsparingspakkene», og de tilnærmingene som har vært fremmet og vurdert i inneværende kommunestyreperiode, ville vært realistisk tilstrekkelig for å skape balanse i årene som kommer. Igjennom en totalanalyse av kommunens virksomheter, utført av Agenda Kaupang basert på regnskap 2013, er det identifisert et totalt, og i første rekke teoretisk, innsparingspotensialet på om lag 11 millioner kroner. Men det er under særdeles strenge forutsetninger og med betydelig politisk kostnad, som ikke synes realistisk i noen konstellasjon av politisk styre. Det ville ikke være mulig å realisere slike reduksjoner uten dramatiske strukturgrep på oppvekstområdet, og et helt annet tjenestenivå både innenfor helse og omsorg, og innenfor administrative kapasiteter knyttet til drift, planlegging og utvikling av kommunen.

Rådmann har derfor forsøkt å være tydelig på det fra hans ståsted, når bortfallet av distriktstilskuddet i 2015 ble et faktum, og kjent utvikling i alderssammensetning slår inn, ikke har være mulig å identifisere noe annet realistisk alternativ i økonomisk situasjon, enn å øke inntektssiden ved innføring av eiendomsskatt på alle eiendommer aktuelle for slik beskatning. Vedtaket er fattet, og effekten av dette vil gi seg utslag i kommunens økonomi i 2016.

Budsjettet for 2015 handler derfor først og fremst om å forsøke å videreføre dagens situasjon og tjenestenivå, før man igjen foretar seg nye vurderinger på både statlige rammevilkår, utvikling i skatteinntang, nye utfordringer og en eventuell «handlingsregel» for økte inntekter. Av den grunn representerer kommende års budsjett ingen særlige satsninger eller vridninger i midler og prioriteringer, men har snarere forsøkt å finne rom for å gjøre færrest mulige endringer innenfor planområdene 1, 2, 3 og 5. For planområde 4 er situasjonen noe annerledes, og dette kommer man noe nærmere tilbake til i videre saksutredning. I det følgende beskrives noe nærmere de grep som er tatt for å skape nødvendig finansielt grunnlag i 2015 for å kunne presentere de aktuelle rammene til planområdene som er foreslått, samt aktuelle investeringer og driftsmessige tiltak utenfor rammen som nå er foreslått.

Hovedgrep for finansiering av total driftsramme i 2015

Sigdal kommune har konkret *nedgang* i frie inntekter fra 2014 til 2015. Bare lønnsveksten på dagens arbeidsstokk er beregnet til å stige med 6,7 millioner kroner. I tillegg kommer øvrig, årlig prisvekst på varer og tjenester som kjøpes inn. For å løse summen av disse utfordringene er det for 2015 foreslått bruk av disposisjonsfond på 3,3 millioner kroner. Dette bidrar, men det løser ikke utfordringen med å legge et budsjett i balanse i 2015 alene. Videre er det derfor sett på regjeringens forslag til statsbudsjett 2015 og forventet lønnsvekst. Denne er på 3,5 prosent, noe lavere enn hva tilfellet er i 2014. Dette fører til reduksjon i reguleringspremien. Fra 2015 har Sigdal kommune fjernet tiltak for seniorordning. I sum gjør disse faktorene at avsatte beløp, som kompenserer for lønnsvekst, reguleringspremie, avtalefestet pensjon og eiertilskudd til KLP kan reduseres med 3,6 millioner kroner fra 12,5 til 8,9 mill kroner i 2015. Det er disse to hovedgrepene, som til sammen bidrar inn i rammen med 6,9 millioner, som gjør det mulig å

balansere ett budsjett, opprettholde dagens tjenestnivå, og å åpne en utvidet Sigdalsheim mot slutten av 2015.

Renter og finanskostnader

Rentene har som kjent holdt seg stabilt lave over flere år. Det er klare signaler på at rentene vil holde seg lave i noe lenger tid enn tidligere forventet. Det er allikevel viktig for kommunene å ta inn over seg at nivåene er rekordlave, og at økte renteutgifter må simuleres i arbeidet med kommunenes langtidsplaner. Like fullt er de holdt lave i fremlagte forslag til handlingsplan, og det er ikke forventet vesentlige utslag i perioden frem tom 2018 hvor renten på kommunens lån nå er lagt på 2 prosent ut planperioden. En rente på 2 prosent er også et bidrag til å balansere budsjett i 2015, og må vurderes nøye fremover. Dette sammen med tidligere omlegging knyttet til nedbetaling av lån. Det vises til kap 5 i dok. Del I for finansbetraktninger.

Skatt

Kommunen opplever noe sviktende skatteinntang i 2014 enn hva som lå til grunn når man la budsjettene for inneværende år. Denne trenden holder frem, og er fra sentrale myndigheter lagt til grunn også i 2015. For Sigdal har man lagt til grunn et nivå på knappe 95,2 prosent av landsgjennomsnittet, i tråd med beregningstekniske forslag fra KS. Det vil innebære en skatteinntang på 87,5 millioner kroner med en inntektsutjevning da i størrelsesorden 1,4 millioner kroner. Det er grunn til å understreke at dette er et mer optimistisk, enn pessimistisk anslag, og at det er en viss risiko knyttet til denne inntektsposten i budsjett 2015.

For øvrige detaljer knyttet til rammetilskudd, utgiftsutjevning og inntektsgarantiordningen vises det til punkt 2.2 og 2.3 i dok Del I.

Investeringer

Totalt ligger det nå inne prosjekter, tiltak og investeringer for 25,9 millioner kroner i planperioden fra 2015 til 2018. 12,8 millioner dreier seg om tiltak i drift (altså ikke investeringer med låneopptak), hvor man som følge av vedlikeholdsbehov, pålegg etter tilsyn, osv. må gjøre arbeid, utbedringer, oppgraderinger og vedlikehold som det er naturlig å finansiere utenfor planområdenes årlige rammer. Alle beløp er uten merverdiavgift siden den blir refundert.

Tidligere år har det i langtidsplanen vært en rekke større og mindre initiativ som ikke har latt seg legge inn i planen, ganske enkel fordi man da kom ut med negativt resultat i økonomiplanen. Dette har særlig vært knyttet til vedlikehold av bygg og anlegg. Denne situasjonen er med økte inntekter fra 2016 endret. Av den grunn fremlegges en ganske omfattende liste og portefølje over driftsmessige tiltak og vedlikeholdsoppgaver som tidligere år har blitt «skjøvet på», men som rådmannen ikke ser noen grunn til å «skyve» på videre, da det er økonomisk handlingsrom for å gjøre dette i 2016. Dette er snarere en måte å komme ajour med tette tak, malingsstrøk, og rehabiliterte av baderom for å nevne noen eksempler. Samlet sett er beløpene på slike tiltak i 2016 på 6,5 millioner kroner hvorav 1,2 til rehabilitering av svømmehallen i Prestfoss. Det vises til liste over prosjekter og tiltak i punkt 3.1 s 16-18 i dok Del I for nærmere oversikt. Bakgrunn for prosjektene, vurdering av behov og prioriteringer fremgår under de enkelte planområder i budsjettdokument Del II.

Videre vises det til våre regnskapsrapporter, hvor det ved hver fremlegging gjøres en oppdatering av status for vedtatt ramme, anvendte midler, restbevilgning og kort kommentar for status i pågående prosjekter.

Fordeling planområder

Følgende oversikt viser endringer i rammer for de enkelte planområder fra 2014 til 2015 og dermed også total netto ramme for 2015. Bakgrunn for disse endringene beskrives nærmere i punkt 4.2 i dokument Del I. Den svært beskjedne summen endring skriver seg først og fremst fra to forhold, det ene er altså en redusert utgift i planområde 4 knyttet til terminering av ordningen med medfinansiering av sykehusinnleggelse i samhandlingsreformen. Den andre faktoren nedenfor her, er som tidligere beskrevet reduksjoner i avsetning til lønns- og pensjonsjustering i 2015.

Plan omr.	Nettoramme for planområdene i 1000kr	Netto ramme 2014	Sum endring	Netto ramme 2015
1	Sentrale styringsorganer/politikk	1 596	155	1 752
2	Fellestjenester	9 770	345	10 114
3	Oppvekst og kultur	68 677	1 663	70 340
4	Helse og sosial	89 848	2 681	92 529
Næring og drift				
	<i>Brutto omfang, teknisk sektor</i>	28 650		29 500
	<i>Inntekter til direkte kostnader, selvkost mv.</i>	-18 531		-18 809
	Resterende finansieringsbehov	10 119	0	10 691
	<i>Inntekter henførbart til indirekte kostnader</i>	-4 500		-4 800
5	Rammefinansiert behov, Næring og drift	5 619	272	5 891
6	Sigdal kirkelige fellesråd	2 846	73	2 919
	Fellesutgifter (lønnvekstkomp.)	12 500	-3 630	8 870
	Gebyrfritak - unge etablerere	75	0	75
		190 931	1 559	192 489

Som nevnt tidligere er rammene for 2015 lagt med et utgangspunkt om å opprettholde dagens tjenestenivå, og mål for arbeidet med utvikling og vekst i Sigdal kommune. Dette innebærer imidlertid ikke at man ikke fortsatt også forsøker å løse oppgavene på nye måter, og med mer effektiv utnyttelse av ressursene. Både for planområde 2 (administrasjon) og 5 (teknisk sektor) er det lagt til grunn at naturlig avgang ikke uten videre skal erstattes, og at oppgavene søkes redusert/effektivisert og løst på annet vis. I det følgende er det tatt frem noen fler detaljer knyttet til endringer innenfor de ulike sektorer.

For planområde 1 og 2 er det svært små endringer. På planområde 1 er det først og fremst gjort en liten påplussing (50.000,-) for noen økte utgifter knyttet til valgår, og også økte møteutgifter ifm arbeid med kommunereform. På planområde 2 er det først og fremst justert for lønn og avtaler knyttet til IKT drift, KS kontingent mv. På planområde II har det i noen tid vært bemannet med en ekstraressurs på økonomikontoret knyttet til betydelige utfordringer knyttet til to skifte av økonomisystem, hva angår merarbeid og innkjøring. Når det nå er naturlig avgang i økonomikontoret gjennom pensjonering, så vil man forsøke å løse oppgavene med reduserte ressurser.

For planområde 3 er det lagt inn ressurser til et økt rammetimetal med ytterligere to timer valgfag fra høsten 2015. Det er også lagt inn en vikarressurs på 60 000 til hver av barneskolene for å dekke korttidsfravær som oppfølging av tidligere politisk vedtak i 2013. Det er ikke lagt inn prisjustering for driftskostnader som ikke er knyttet til faste avtaler i budsjettet til

planområde 3. Nåværende situasjonen i sektoren, uten kompensasjon for betydelige deler av prisstigningen (eks. undervisningsmateriell, forbruksvarer etc.), vil derfor kreve kontinuerlig vurdering av tiltak for innsparing. 2015 er med andre ord en videreføring av dagens situasjon for det største avsnittet innenfor oppvekst sitt planområde.

For barnehageområdet er budsjettet i 2015 økt med kr. 617 500,-. Det hersker betydelig usikkerhet rundt budsjettert beløp for barnehager. 2014 har vist, over hele landet, at barnehagebruken har økt, på tross av regjeringens prognoser for 2014 etter endringer i kontantstøtten. Det er svært krevende å forutsi videre utvikling i 2015 med ytterligere endringer både i kontantstøtte og i barnehagenes «maks-pris» for foreldrebetaling. I Sigdal er det ytterlig et usikkerhetsmoment knyttet til telletidspunkt på høsten. Det innebærer at endringer i barnetallet (som svært vanskelig kan forutsees når budsjettet legges) må betales med statlig sats for tilskudd. Kommunen har ingen mulighet til å påvirke denne kostnaden og de eventuelt uforutsette endringene som kan komme igjennom året. Usikkerheten kan selvsagt slå begge veier, både i økt og i redusert kostnad.

På kulturfeltet er det bare mindre lønns- og prisvekstmessige justeringer av budsjett på enkelttjenester.

Det vises for øvrig til detaljert informasjon i «Kommentarer til tjenesteområdene» side 19 i dok Del II for endringer og innhold i Planområde Oppvekst og Kultur.

Planområde 4 er i en noe annen situasjon enn de øvrige planområder når vi nå står på terskelen til 2015. Mot slutten av 2015 står en utvidet Sigdalsheimen klar, og skal driftes med økt kapasitet for pleietrengende fra oktober/november 2015. Dette skjer samtidig med at man igjennom en overordnet KOSTRA analyse på 2013 regnskapet ser at Helse og Omsorg ligger noe høyt i kostnader, sammenlignet med andre utvalgte kommuner for en slik analyse. Som et tredje parameter er det en kjensgjerning at inntektsgrunnlaget knyttet til sektoren er betydelig redusert i 2015, gitt frafall av relativt mange av våre eldste innbyggere. I sum krever dette en noe annen tilnærming enn for de øvrige planområder hvor man i større grad «sitter stille i båten» i gjennom et krevende år.

Selve driftsanalysen, og rapporten fra denne vil bli presentert for kommunestyret, sammen med fremlegging av rådmannens forslag til budsjett. Resultatet har imidlertid vært kjent for virksomheten inn i budsjettarbeidets slutfase. Enkelte av funnene, og ikke mins overordnet forståelse for situasjonen i sektoren, er allerede anvendt i rådmannens forslag til budsjett. Dette for å kunne rigge seg for lavere ressursbruk, relativt sett, i forhold til total institusjonskapasitet og innretting mot nytt rammer og krav.

Totalt er det innenfor Helse og Omsorg gjort en reduksjon på 0,35 årsverk. Isolert sett kan dette selvsagt virke svært beskjedent, men det må vurderes i lys av et par hensyn. For det første ligger det påplussing i rammen knyttet til konkrete prioriteringer fra statens side for skolehelsetjenesten med 0,4 årsverk. Videre har det blitt vurdert riktig å foreslå en økning innenfor psykiatri på 0,2 årsverk, i sum for disse to tjenestene altså 0,6 årsverk. Planområdet går altså inn i året, hvor man tar i bruk en utvidet pleieinstitusjon, og legger til grunn at denne skal driftes med utgangspunkt i dagens bemanning. Således er man i gang med å implementere funn i driftsanalysen, og tilpasse seg endret behov både innenfor alderspleien og i tjenester til funksjonshemmede og ressurskrevende brukere.

Følgende kulepunkter hentet fra budsjettdokument Del II oppsummerer endringene. Det vises til detaljer knyttet til hver enkelt tjeneste for nærmere forklaring. I sum danner dette grunnlaget for å evaluere prioriteringene gitt i rådmannens forslag til budsjett, og på den måten kunne vedta rammen til *planområde 4* slik det presenteres i forslag til vedtak.

- Leder friskliv (0,4 årsverk) overføres fra 2330 Forebyggende arbeid, helse og sosial til eget tjenesteområde 2332 Friskliv. Ingen endring i årsverk, kun interne overføringer i Helse og sosial.
- Psykisk helse overføres fra tjenesteområde 2330 Forebyggende helsetjenester til 2542 Helse og omsorg, psykisk helse. Videreføring av 2,3 årsverk, samt økning på 0,2 årsverk til psykiatrisk sykepleier.
- Helsestasjon styrker helsestasjonen/skolehelsetjenesten ved å øke med 0,2 årsverk merkantil og 0,2 årsverk helsesøster.
- NAV er opprettholdt på samme nivå som for 2014 med noen interne endringer i oppgavefordeling.
- HO i Sigdalsheimen er redusert med 68,37 prosent stilling. Gjelder intern overflytting av andel stilling til 2560 Akutthjelp helse og omsorgstjenester som skal dekkes av tilskudd.
- HO til hjemmeboende er redusert med 0,8 årsverk til hjemmehjelp. 0,4 årsverk er overflyttet til dagsenter for personer med demens. Resten er reduksjon.
- Aktivisering og service eldre og funksjonshemmede; Tono aktivitetssenter har økt med 0,4 årsverk, aktivitetssenter psykisk helse har redusert med 0,2 årsverk. Dagsenter for personer med demens er økt med 0,4 årsverk.
- HO i Bjørkekvisten økes med 1,36 årsverk grunnet økte behov. Dekning via overføring av midler fra HO til hjemmeboende funksjonshemmede.
- HO til hjemmeboende funksjonshemmede. Bjørkealleen bofelleskap/ Thorruddbolig reduseres med 2,69 årsverk. Deler av dette overføres HO Bjørkekvisten og Tono aktivitetssenter.

Det vises også til *Tjenester til funksjonshemmedes* beskrivelser og prioritering i styrkingen av omsorgslønn. Når det gjelder styrkingen av psykiatritjenesten, er det viktig å understreke at også denne er det funnet rom for igjennom omprioriteringer og innhenting av midler fra tjenester til funksjonshemmede og i fra *pleie og omsorg*. Dette som ledd i å styrke tjenester til innbyggere med behov for hjelp til psykiske problemer, noe som er i tråd med Agenda Kaupangrapporten, og som kan være rimelig tiltak «lenger ned» i tiltakstrappen, og således lette presset på tjenester andre steder og «høyere opp» i kjeden av tjenester.

Gebyrer og egenandeler innenfor helse og omsorg

Det vises til behandling av delegasjonsreglement tidligere i kommunestyreperioden hvor det ble gjort en endring ved at rådmannen er delegert å fastsette brukerbetaling og gebyrer som er lokalt

styrt. Oversikt over disse satsene og endringer fra 2014 til 2015 presenteres i dokument Del II punkt «Egenandeler» s. 40.

Investeringer og prosjekter, helse og omsorg

Det vises videre til punkt 4.6 når det gjelder prosjekter innenfor planområdet. I denne saksutredning er det bare valgt å trekke frem en konkret utfordring som har blitt kvantifisert nå i de siste dager før fremlegging av budsjett. Det gjelder helt avslutningsvis en orientering i pkt 4.12 i Del II, om Investeringsbehov som ikke er lagt inn i budsjett/handlingsplan pt. Det gjelder brannteknisk gjennomgang av eksisterende bygg Sigdalsheimen hvor det er avdekket betydelige mangler. Disse er nå gjennomgått, og etter beste anslag fra entreprenørfaglig hold kvantifisert kostnadmessig. Listen inneholder ulike prioriteringer av tiltak, og første skritt nå er en avklaring med brannfaglig tilsynsmyndighet for å få verifisert prioriteringer og drøftet en aktuell fremdriftsplan. Rådmannen vil komme tilbake med egen sak på dette, da det er på det rene at flere av disse forholdene må løses så snart som overhode mulig, nå da teknisk status er gjort kjent.

Planområde 5, Teknisk sektor gis en endring i rammen etter oppsett som presentert nedenfor. Oppsettet synliggjør omfanget av brutto økonomi, teknisk sektor volum på selvkostinntekter og netto rammefinansiert omfang.

Næring og drift			
	<i>Brutto omfang, teknisk sektor</i>	28 650	29 500
	<i>Inntekter til direkte kostnader, selvkost mv.</i>	-18 531	-18 809
	Resterende finansieringsbehov	10 119	0
	Inntekter henførbart til indirekte kostnader	-4 500	-4 800
5	Rammefinansiert behov, Næring og drift	5 619	272
			5 891

Som det fremgår av bakgrunn for denne tabellen, presentert i Del II punkt 5.2 så er det blant annet reduserte utgifter til samarbeidet i Drammensregionens brannvesen som bidrar til å holde veksten i nettoramme på et beskjedent nivå.

Selvkostinntekter, (...og andre inntekter, husleie og bedriftsrenovasjon) er budsjettetert til en størrelse på 23,6 millioner kroner. I dette ligger selvsagt en usikkerhet knyttet til volum og omfang på de tjenestene som skal leveres og faktureres. Generelt er det å si at man de senere år har evnet å normalisere gebyrregulativet til kostnader og status fond, og det kan derfor også i år presenteres et forslag til budsjett, og gebyrregulativ, som har i seg en normal prisvekstprosent, og ingen andre betydelig store prisjusteringer. Renovasjonsavgifter holdes uendret, alle andre avgiftssatser økes med 3,5 prosent, med unntak av slambehandling hvor det fortsatt bør justeres noe mer, ut over normal prisvekst, og det foreslås derfor en økning på 5 prosent for slambehandling. Nærmere redegjørelser for status og begrunnelse for selvkostområdenes avgiftsnivå fremgår i budsjettdokument del II i underpunkter til 5.2. Samtlige gebyrsatser i kronebeløp, med endring fra 2014 til 2015, ligger i tabeller til sist i dokument Del II.

I investeringsporteføljen er det foreslått noen nye tiltak også under planområde 5. Størst i omfang er veivedlikehold. Til dette forslaget til økonomiplan vil det ila 2015 fremmes en ny sak med prioriteringsliste og videreføring av de oppgraderinger som har funnet sted på vegvedlikehold siden vedtak om prioriteringer i 2008.

Planområde 6 har kun en mindre endring med utgangspunkt i kommunal deflator. Dette er i forståelse med Kirkelig Fellesråd, hvor det nå også er mulig å konsolidere på driftsnivå og investeringer med dagens budsjett, etter betydelig aktivitet og oppgraderinger tidligere år.

Tjeneste	Budsjett 2015	Vedtatt budsjett 2014	Rev. budsjett 2014	Regnskap 2013
3900 Kirkelig fellesråd	1 769 000	1 696 000	1 696 000	1 691 900
3930 Kirkegårder	1 150 000	1 150 000	1 150 000	1 100 000
Sum	2 919 000	2 846 000	2 846 000	2 791 900

Det vises for øvrig til Kirkelig fellesråd sitt driftsbudsjett for nærmere detaljer til innholdet i dette.

Formannskapet behandlet saksnr. 30/14 den 21.08.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Formannskapets vedtak:

Saken med tilhørende gjennomgang og drøfting i formannskapet tas til oriering.

Rådmannen baserer videre arbeid med budsjett 2015 på diskusjoner og føringer gitt i møtet 21.08.2014.

Hovedutvalg for helse og sosial behandlet saksnr. 24/14 den 11.11.2014

Behandling:

Lars Foss (Sp) fremmet følgende tilleggsforslag:

Hovedutvalg for Helse og Sosial mener det kan spares inn mer på drift for 2015 (Se rapport fra Agenda Kaupang, for eksempel «nattevakt»). Det bør sees på mulighet for å få en person som Helses og Sosialsjef for å ta det økonomiske ansvaret for hele sektoren.

Votering

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Tilleggsforslag fra L. Foss, enstemmig vedtatt.

Hovedutvalgets vedtak:

Rådmannens forslag til vedtak ble vedtatt.

Hovedutvalg for Helse og Sosial mener det kan spares inn mer på drift for 2015 (Se rapport fra Agenda Kaupang, for eksempel «nattevakt»). Det bør sees på mulighet for å få en person som Helses og Sosialsjef for å ta det økonomiske ansvaret for hele sektore

Eldrerådet behandlet saksnr. 15/14 den 11.11.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til budsjett for 2015 ble drøftet, og enstemmig vedtatt.

Eldrerådets vedtak:

Rådmannens forslag til budsjett for 2015 ble vedtatt.

Sigdal Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne behandlet saksnr. 15/14 den 11.11.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

**Sigdal Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevnes forslag til vedtak:
Rådmannens forslag til budsjett for 2015 ble vedtatt.**

Hovedutvalget for oppvekst og kultur behandlet saksnr. 23/14 den 12.11.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Hovedutvalgets forslag til vedtak:

- 1. Ved beregning av forskuddsskatt for 2015 gjelder høyeste tillatte satser
  - a. Inntektsskatt for personlige skatteyttere 11,25 prosent**
  - b. Formueskatt 0,7 prosent****
- 2. Det bevilges kroner 3.301.000,- fra aktuelt disposisjonsfond, som bidrag til finansiering av total budsjettramme 2015.**
- 3. Forslag til budsjett for Sigdal kommune vedtas slik det går fram av budsjettskjema 1a og 1b, 2a og 2b.**
- 4. Satsene for foreldrebetaling SFO prisjusteres med 3 %.**
- 5. Egenandelen for kulturskolen prisjusteres med 3 %**
- 6. Rammetimetallet økes med to timer til 1194 timer pr. uke på bakgrunn av økt timetall til valgfag.**
- 7. Tilskuddet til registrerte trossamfunn settes til kr 532,- pr medlem for 2015.**
- 8. Gebyrer for vann, avløp og renovasjon vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.**
- 9. Gebyr for slamtømming vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.**
- 10. Gebyr for private reguleringsplaner vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.**
- 11. Gebyr for byggesaksbehandling og utslipp vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.**
- 12. Gebyr for kart og oppmåling vedtas i tråd med detaljerte satser i fremlagte prisliste, forslag 2015.**
- 13. Fellingsavgifter for elg og hjort beholdes uendret med kr 400,- for voksen elg, kr 230,- for elgkalv, kr 300,- for hjort og kr 180,- pr. hjortekalv.**
- 14. Feiegebyrene, og gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med fyrverkeri justeres til priser som fremgår av sakens vedlegg og detaljer der, gjennomsnittlig prisøkning på 2,1 prosent.**
- 15. Forslag til budsjett for Sigdal Energi for 2015 vedtas. Det budsjetteres med utbetaling av utbytte fra Sigdal Energi i 2015 på kr 800.000,-.**

16. Fullmakt til budsjettjustering:

- i. Hovedutvalgene gis fullmakt til å omdisponere midler mellom tjenester innenfor samme planområde. Formannskapet har denne fullmakten for planområde 1 og 2.
- ii. Rådmannen gis fullmakt til å omdisponere midler innenfor den enkelte tjeneste innenfor det samme planområde.

17. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp aktuelle lån i tråd med vedtatt investeringsplan for 2015 i lys av den fremdrift og det likviditetsbehov som oppstår ved iverksetting av vedtatte tiltak. (Jfr. budsjettdokument del I, pkt. 3.1)

18. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på inntil kr 3.000.000,- i Husbanken til Startlån.

Hovedutvalget for næring og drift behandlet saksnr. 74/14 den 13.11.2014

Behandling:

Knut Erik Kjemperud (Ap) kom med et forslag til tilleggsvedtak:

19 Som et tiltak for å øke innbyggertallet i Sigdal gjeninnføres tilskudd til bygging/kjøp av ny bolig til folk under 35 år. Tilskuddsbeløp kr. 40 000,-. Finansiering reduksjon av «Tjenester utenfor det kommunale ansvarsområdet».

Forslaget til punkt. 19 ble nedstemt. (6 mot 1 stemme)

Rådmannens forslag ble vedtatt.

Hovedutvalget for næring og drifts vedtak:

Rådmannens forslag til vedtak ble vedtatt.

Ungdomsrådet behandlet saksnr. 14/14 den 13.11.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt med følgende tillegg:

Ungdomsrådet viser til vedtak gjort i møte 14.11.2013 til budsjettsaken. Ungdomsrådet ønsker å presisere at det er viktig med møteplasser til ungdom. Gjennom arbeidet med kommuneplanen har det kommet frem at ungdom ønsker flere møteplasser. Ungdomsrådet ønsker derfor å understreke viktigheten av også å sette av penger til andre tiltak enn asfaltering.

Ungdomsrådets vedtak:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt med følgende tillegg;

Ungdomsrådet viser til vedtak gjort i møte 14.11.2013 til budsjettsaken. Ungdomsrådet ønsker å presisere at det er viktig med møteplasser til ungdom. Gjennom arbeidet med kommuneplanen har det kommet frem at ungdom ønsker flere møteplasser.

Ungdomsrådet ønsker derfor å understreke viktigheten av også å sette av penger til andre tiltak enn asfaltering.

SIGDAL ENERGI

Resultatbudsjett 2015

hele 1.000 kr	2013	2014	2015
	Regnskap	Budsjett	Budsjett
DRIFTSINNTEKTER			
Salgsinntekter energi	7 401	6 322	5 741
Refusjon fra EB (75%)	7 908	8 645	5 962
Avtalt inntekt fra EB	1 187	1 187	1 187
Andre inntekter		0	0
Sum driftsinntekter	16 496	16 154	12 890
DRIFTSKOSTNADER			
Innmatingskostnad Horga	81	0	100
Avskrivning Horga	3 527	3 627	3 527
Andre driftskostnader	968	405	430
Driftskostnader/kraftkjøp Ramfoss	2 107	1 896	1 898
Driftskostnader Horga	4 392	5 522	2 809
Bredbåndstilknytning		150	150
Eiendomsskatt		300	340
Sum driftskostnad	11 075	11 900	9 254
DRIFTSRESULTAT	5 421	4 253	3 636
FINANSPOSTER			
Andre renteinntekter	-107	-250	-100
Andre rentekostnader	302	390	294
Resultatandel Ramfoss	-760	-668	-543
Rentekostnader Horga	2 616	2 453	1 673
Netto finansposter	2 051	1 925	1 324
RESULTAT FØR SKATT	3 371	2 328	2 312
Skatter	2 210	1 735	1 554
ÅRSRESULTAT	1 161	593	758
Årsoppgjørdisposisjoner			
Til/(fra) egenkapital (-/+)	-1 500	-669	15
Utbytte	401	594	200
Overført andel egenkapital Ramfoss	760	668	543
SUM DISPOSISJONER	-339	593	758
Med 25% andel av Horga			
Krafttilgang (MWh)	25 669	22 110	22 600
Gjennomsnittlig salgspris (øre/KWh)	28,8	28,6	25,4
Selvkost før finansiering (øre/KWh)	23,0	25,1	21,7
Selvkost inkl finansiering (øre/KWh)	20,4	22,5	19,6

Selvkost er fra 2009 sterkt preget av dobbel pris på andelskrafta fra Ramfoss. Dette kommer igjen som ekstra resultat fra Ramfoss, som finanspost.

BUDSJETT 2015 – SIGDAL ENERGI

Vedlagt følger budsjett for Sigdal Energi i 2015.

Forutsetninger for budsjettet:

- Prognose for gjennomsnittlig kraftpris i 2014 er 25,0 øre/kWh
- Budsjettetert produksjon i Horga er 30 GWh. Andelskraft fra Ramfoss kraftlag er budsjettetert med 161 GWh. Dette gir en samlet krafttilgang for Sigdal Energi på om lag 22,8 GWh.
- Budsjettet til Ramfoss kraftlag vedtas i rådet for Ramfoss kraftlag 28.11.2014.

Resultatet etter skatt for 2015 forventes å bli kr 758 000,-.

Inntekter

Inntektene er svært avhengige av spotprisen, og av produsert volum. En produksjonssvikt på 25 % på grunn av tørrår, vil kunne gi en reduksjon i forventet inntekt på 1,4 mill. kr.

Kostnader:

Selskapets kostnader er i hovedsak bestemt av hva som skjer i Horga. I 2015 antas normal drift ved Horga Kraftverk.

Renter

Gjennomsnittlig markedsrente for lånene i Sigdal Energi i 2015 er satt til 2,4 prosent.

Skatt

Grunnrenteskatt av Ramfossandelen og generell overskuddsskatt forventes å utgjøre ca. 1,6 mill. kr.

Utbytte

Utbytte er budsjettetert i samsvar med overskuddet i selskapet for 2015.

BUDSJETTSKJEMA 1A

	Regnskap 2013	Oppr. budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER						
Skatt på inntekt og formue	-85 730 240	-86 200 000	-87 555 000	-87 555 000	-87 555 000	-87 555 000
Ordinært rammetilskudd	-109 858 937	-114 860 000	-111 360 000	-111 360 000	-111 360 000	-111 360 000
Skatt på eiendom	0	0	-1 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Andre direkte eller idirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-2 448 416	-2 108 000	-2 100 000	-2 100 000	-2 100 000	-2 100 000
Sum frie disponible inntekter	-198 037 593	-203 168 000	-202 015 000	-216 015 000	-216 015 000	-216 015 000
FINANSINNEKTER/-UTGIFTER						
Renteinntekter og utbytte	-6 290 453	-4 423 000	-3 941 000	-3 653 000	-3 974 000	-3 980 000
Gevinst finansielle instrumenter (OM)	-3 038 911	0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	6 056 850	6 441 000	5 784 000	5 456 000	5 644 000	8 669 000
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	6 173 545	7 004 000	6 931 000	7 433 000	7 542 000	7 542 000
Netto finansinntekter/-utgifter	2 901 031	9 022 000	8 774 000	9 236 000	9 212 000	12 231 000
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER						
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	4 972 990	2 353 000	0	8 630 000	9 103 000	8 553 000
Til bundne avsetninger	2 477 150	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	0	0	-3 301 000	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-3 047	-920 000	-800 000	-800 000	-800 000	-800 000
Netto avsetninger	7 447 093	1 433 000	-4 101 000	7 830 000	8 303 000	7 753 000
FORDELING						
Overført til investeringsregnskapet	4 034 097	0	0	850 000	0	0
Til fordeling drift	-183 655 372	-192 713 000	-197 342 000	-198 099 000	-198 500 000	-196 031 000
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	182 908 955	192 713 000	197 342 000	198 099 000	198 500 000	196 031 000
Merforbruk/mindreforbruk = 0	-746 416	0	0	0	0	0

BUDSJETTSKJEMA 1B - DRIFTSBUDSJETTET

	Regnskap 2013	Oppr. budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Til fordeling drift (fra skjema 1A)						
Fordelt slik:						
Planområde 1 Sentrale styringsorgan/politikk						
Nettoramme	1 953 812	1 596 000	1 752 000	1 752 000	1 752 000	1 752 000
Planområde 2 Fellestjenester						
Nettoramme	9 697 311	9 770 000	10 114 000	10 114 000	10 114 000	10 114 000
Planområde 3 Oppvekst og kultur						
Nettoramme	68 351 985	68 677 000	70 340 000	70 340 000	70 340 000	70 340 000
Planområde 4 Helse og sosial						
Nettoramme	96 769 611	89 848 000	92 529 000	92 529 000	92 529 000	92 529 000
Planområde 5 Næring og drift						
Nettoramme	8 664 830	5 619 000	5 891 000	5 891 000	5 891 000	5 891 000
Planområde 6 Kirkelig fellesråd						
Nettoramme	2 791 900	2 846 000	2 919 000	2 919 000	2 919 000	2 919 000
Utgifter utenom planområdene	-6 800 100	12 575 000	8 945 000	8 945 000	13 885 000	12 086 000
Driftsprosjekter med egne bevilgninger	1 479 607	1 782 000	4 852 000	5 610 000	1 070 000	400 000
Til fordeling drift	182 908 955	192 713 000	197 342 000	198 099 000	198 500 000	196 031 000
Fordelt til drift	182 908 955	192 713 000	197 342 000	198 099 000	198 500 000	196 031 000

BUDSJETTSKJEMA 2B - INVESTERINGSBUDSJETTET

Tall i kr 1000

	Regnskap 2013	Oppr. budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Til investeringer i anleggsmidler:						
Fordelt slik:						
Utgifter ved salg av anleggsmidler	50					
010001 Elektronisk saksdistribusjon	68					
010040 Øk. system VISMA UNIQUE	545	1 000				
920020 Edb skole	7					
020020 Utbedring nerstad skole	181					
020021 Uteområde nerstad skole - trafikksikkerh	988					
020033 SUS-automatiske døråpnere	157					
020040 Ungd.skole/pr.samfunnshus nytt varmesyst	61					
020050 Uteområde prestfoss skole	71					
020060 Uteområde Prestfoss sfh/SUS	97	1 500				
022001 Tilbygg ytre garderobe Enger barnehage	5					
022002 Drenering av par.plass Eggedal bh		425				
030001 Trygghetsalarmer for mobil		240				
030010 Utredning og utvidelse av Sigdalsheimen	884	31 780				
030011 Ny heis og hovedinngang SH	377					
030013 Solskjærning Sigdalsheimen		200				
030014 Pleie og rehabiliteringsutstyr til SH		100				
030015 Ombygging av veranda 2.etasje SH		282				
030016 Velferdsteknologi Sigdalsheimen		187				
030022 Oppus. parkeringspl./uteomr. Thorrybygg		200				
030030 Omsorgsboliger prestfoss	8 577					
030031 Inventar og møbler, nye omsorgsboliger i	138					
030040 Universel utformet flyktningebolig	3 830					
030050 Carport - hjem.tj Prestfoss og Eggedal		250				
050061 Heis samfunnshus Prestfoss	97					
050070 Kjøp av Hagan	860					
060002 Garderober Eggedal Brannstasjon		250				
060010 Planlegging nytt renseanlegg eggedal	5 328					
060013 Vannbehandlingsanlegg - N.Eggedal	28					
060020 Ledningskartverk	349					
060022 Kjøp/instalering av vannmålere	299					
060031 Boligfelt eggedal (fase 1)	1 663					
060040 Kommunale veier	47			3 000	3 000	3 000
060042 Forskuttering Eggedalkrysset	-31					
060052 Sikring av trapp/inngangsparti kom.huset		125				
060070 Tiltak slambehandling	296					
022003 Prestfoss barnehage - nytt kjøkken			100			
950074 Vatnås kirke, tilskudd toalett			200			
030017 Sigdalsheimen, møbler og inventar ny avdeling			300			
030018 Oppgradering ringesignalanlegget på dagens Sigdalsheimen			500			
Enger bh - nytt kjøkken				100		
Nerstad skole - solskjærning				100		
Sigdalsheimen, generell utskifting av møbler				550		
Eggedal Eldresenter, sammenbygging av 2 hybler til 1 leilighet				100		
Utbygging av Helsestasjonen				2 200		
Sigdal Ungdomsskole - ny søndre inngang					100	
Totale investeringer	24 973	36 539	1 100	6 050	3 100	3 000

ØKONOMISK OVERSIKT - DRIFT

	Budsjett 2015	Oppr. budsjett 2014	Regnskap 2013
DRIFTSINNEKTER			
Brukerbetalinger (600:619)	-8 316 500	-8 503 000	-9 080 681
Andre salgs- og leieinntekt (620:669)	-29 482 000	-28 233 300	-26 643 538
Overføringer med krav motytelse (700:789)	-13 259 800	-13 346 200	-27 467 861
Rammetilskudd (800:809)	-111 360 000	-114 860 000	-109 858 937
Andre statlige overføringer(810:829)	-8 192 000	-7 147 000	-13 937 045
Andre overføringer (830:869;880:899)	-921 000	-600	-1 579 397
Inntekts- og formueskatt (870:873)	-87 555 000	-86 200 000	-85 730 240
Eoendoms katt	-1 000 000	0	0
Andre dir/indir. skatter (877:879)	0	0	-83 777
Sum Driftsinntekter	-260 086 300	-258 290 100	-274 381 475
DRIFTSUTGIFTER			
Lønnsutgifter (010:089;160:169)	135 724 100	133 569 850	127 812 940
Sosiale utgifter (090:099)	31 217 400	29 602 100	32 069 458
Kjøp inng komm tjpr(100:159;170:285)	34 133 100	26 917 050	27 946 527
Kjøp erstatn komm tj.prod (300:399)	43 970 100	43 126 100	42 776 820
Overføringer (400:499)	10 938 000	15 387 600	22 659 057
Avskrivninger (590:599)	0	0	9 956 092
Fordelte utgifter (29x,69x,79x)	29 600	395 400	0
Sum driftsutgifter	256 012 300	248 998 100	263 220 893
Brutto Driftsresultat	-4 074 000	-9 292 000	-11 160 582
EKSTERNE FINANSTRANSAKSJONER			
Finansinntekter			
Renteinntekter og utbytte (900:908)	-3 941 000	-4 423 000	-6 293 765
Gevinst finansielle instrum. (909)	0	0	-3 038 911
Mottatte avdrag på utlån (920:928)	-82 000	-50 000	-324 266
Sum ekst. Finansinnt	-4 023 000	-4 473 000	-9 656 942
Finansutgifter			
Renteutg. og låneomkostn. (500:508)	5 784 000	6 441 000	6 061 197
Tap finansielle instrum. (509)	0	0	0
Avdrag på lån (510:519)	6 931 000	7 004 000	6 173 545
Utlån (520:528)	126 000	50 000	367 553
Sum ekst. finansutg.	12 841 000	13 495 000	12 602 296
Res eksterne finanstrans.	8 818 000	9 022 000	2 945 354
Motpost avskrivninger (990:999)	0	0	-9 956 092
Netto driftsresultat	4 744 000	-270 000	-18 171 321
AVSETNINGER			
Bruk av disposisjonsfond (940:947)	-3 451 000	-150 000	-762 347
Bruk av bundne fond (950:959)	-1 321 000	-2 276 000	-1 937 577
Sum bruk av avset.	-4 772 000	-2 426 000	-2 699 925
Overført til invest.regn. (570:579)	0	0	4 034 097
Avsetn. disposisjonsfond (540:547)	0	2 353 000	5 456 124
Avsetninger bundne fond (550:559)	28 000	343 000	10 634 609
Sum avsetninger	28 000	2 696 000	20 124 830
RM mer-/mindreforbruk	0	0	-746 416

ØKONOMISK OVERSIKT - INVESTERINGER

	Budsjett 2015	Oppr. budsjett 2014	Regnskap 2013
INVESTERINGSINNTEKTER			
Salg driftsmidler & eiendom (660:670)	0	-250 000	-82 548
Overfør m/krav til motytelse(700:780)	0	0	-75 000
Statlige overføringer (810)	0	-10 452 000	-5 915 404
Andre overføringer (830:850;880:895)	0	0	-977 086
Renteinntekter og utbytte (900)	0	0	-21 845
Sum inntekter	0	-10 702 000	-7 071 883
INVESTERINGSUTGIFTER			
Lønnsutgifter (010:080;160:165)	0	0	64 556
Sosiale utgifter (090:099)	0	0	6 299
Kjøp inng komm tjpr(100:150;170:285)	900 000	36 539 000	14 394 305
Kommunal tjenesteprod (300:380)	0	0	7 022 544
Overføringer (400:480)	200 000	0	3 485 078
Renteutgifter og omkostninger (500:501)	0	0	0
Sum utgifter	1 100 000	36 539 000	24 972 783
FINANSIERINGSUTGIFTER			
Avdrag på lån (510:511)	850 000	10 892 000	25 928 502
Utlån (520:521)	3 000 000	2 000 000	1 541 000
Kjøp av aksjer og andeler (529)	0	0	449 019
Dekning av tidl.års udekket (530)	0	0	0
Avsetn.ubundne invest.fond (548)	0	0	65 585
Avsetn. til bundne fond (550)	0	0	21 845
Sum finansieringstrans.	3 850 000	12 892 000	28 005 951
Finansieringsbehov	4 950 000	38 729 000	45 906 850
FINANSIERING			
Bruk av lån (910)	-4 100 000	-27 087 000	-13 596 206
Mottatte avdrag på utlån (920)	-850 000	-10 892 000	-25 555 855
Salg av aksjer og eiendeler (929)	0	0	-34 367
Overføringer fra driftsregn(970)	0	0	-4 034 097
Bruk av disposisjonsfond (940)	0	-750 000	-305 504
Bruk av bundne driftsfond (950)	0	0	0
Bruk av ubundne invest.fond(948)	0	0	-10 461
Bruk av bundne invest.fond (958)	0	0	-2 370 360
Sum finansiering	-4 950 000	-38 729 000	-45 906 850
Udekket/udisponert	0	0	0

Prisliste 2015 eks. mva
Materiell, tjenester og personell, beredskapsavdelingen

Tjenester:

Timepris mannskap per. time	660
Innlåsing av nøkkel i nøkkelsafe	660
Hjemmesykepleie - tilkalling ved fall	1340
Hjemmesykepleie - bestilt bæreoppdrag	1340
Bytte flaggsnor (lift med fører og ny line)	1830
Utrykning vannlekkasje minstepris (inntil 2 timer med pumpe/vannsuge)	1830
Konsulenttjenester pr. time	890

Biler med fører:

Lift (pr time) inkl. sjåfør	1830
Mannskapsvogn inkl. sjåfør	1830
Tankbil (ved brannutrykning) pr. time	1830
Tillegg pr. time ut over 2 timer	990
Tankbil - fylling av vann (brønn)	1290
ATV inkl. sjåfør	1090
Kilometerpris for småbiler	6

Alarmer, gebyr:

Gebyr utrykning unødig alarm privat og bedrift (se vedlegg for unødige alarmer og styresak 42/2006)	5110
Heisalarmer, tekniske alarmer pr. gang Nedre Eiker kommune (etter avtale)	1340
Trygghetsalarmer, utplassering og innhenting av Nedre Eiker, pr. gang	1340
Heisalarm	1340
Kontroll alarm i Strømsåstunellen	1340

Vedlikehold brannslanger:

Bensling pr. kupling, inkl. tråd (uten kupling)	330
Lapping pr. hull	330
Vask, trykkprøving og tørking pr. slange	330

Vedlikehold flasker og masker:

Trykkprøving flasker 200 bar, fylling og overhaling av enkel kran	830
Trykkprøving flasker 300 bar, fylling og overhaling av enkel kran	830
Overhaling av enkel kran	270
Invendig syrebehandling av flaske	500

RD Maske vask desinf. testing med dokumentasjon.	390
Lungeautomat, vask og test	280

Utlån av utstyr:

Slanger pr. døgn	280
Grenrør, stender, strålerør pr. del pr. døgn	160
Elektrisk lensepumpe pr. døgn	610
Motorsprøyte pr. dag (fører kommer i tillegg)	2830
Motorsprøyte pr. time (fører kommer i tillegg)	450
Røykdykkerapparat per. dag	730

Dykking:

Dykkeroppdrag minstepris (2 timer dykking 1 time klargjøring før og etter) reisetid kommer i tillegg	10590
Dykking pr. time ut over 2 timer (dykkeleder og 2 dykkerer)	2660
Båt med fører pr. time	1660
Redningsdykkeroppdrag/utrykning (pr. time) til kommuner utenfor DRBVs eierkommuner	5710

Luftfylling:

4 - 7 liter	150
10 - 15 liter	150
30 - 40 liter	200
50 liter	250

Akutt forurensing:

Oljebark pr. sekk	215
Saneringsavgift forurenset bark pr. kg	110
Oljeabsorberende lenser pr. stk.	1430
Vask av oljelenser - påslag ved viderefakturering x 1,3	
Utleie av skjørtlense pr uke	610

Fysisk test

En til tre personer	1170
For flere enn tre	880

Styrebehandlet i forbindelse med budsjett for 2015.

DRAMMENSREGIONENS BRANNVESEN IKS

FORSLAG PRISER FEIETJENESTER ÅR 2015 (Gjennomsnittlig prisøkning 2,1%) FOR FEIING OG TILSYN MED FYRINGSANLEGG I DRAMMEN, KRØDSHERAD, LIER, NEDRE EIKER, SANDE, SIGDAL, SVELVIK OG ØVRE EIKER KOMMUNER.

Kundemottak er i Kobbervikdalen 65, Drammen. Prisene for Drammen, Krødsherad, Lier, Nedre Eiker, Sande, Sigdal, Svelvik og Øvre Eiker kommuner gjelder fra 1.1.2015.
Det betales for de tjenester huseier er tilbudt.

PRISER OG BETALINGSBETINGELSER FOR DRAMMEN, KRØDSHERAD, LIER, NEDRE EIKER, SANDE, SIGDAL, SVELVIK OG ØVRE EIKER.

PRISLISTE, FEIING:	Pris 2015	Inkl. mva
Vanlig skorsteinsløp (pr. stk)	Kr 457	Kr 571
Redusert pris for feiing av flere skorsteinsløp på samme boligenhet (pr. stk.)	Kr 231	Kr 289
Tillegg for eier av boligenhet som ikke gir melding om at feiing ikke passer eller hvis skorsteinsløpet/ene ikke har vært tilgjengelig for feiing ved første fremmøte (prisen er uavhengig av antall skorsteinsløp).	Kr 293	Kr 367
Dersom feier ved 2. gangs fremmøte også møter "stengt dør" eller det er andre hindringer som medfører at feiing ikke lar seg gjennomføre, faktureres det fullt ut selv om feiingen ikke er gjennomført (prisen er avhengig av antall skorsteinsløp).	Minimum Kr 457	Minimum Kr 571
Skorsteinsløp tilknyttet større fyringsanlegg (pr. stk)	Kr 796	Kr 995
Skorsteinsløp i fabrikkskorstein (pr. løpemeter)	Kr 98	Kr 123
Røykrør/røykkanal tilknyttet vanlig skorsteinsløp (pr. stk, inntil 1 meter)	Kr 90	Kr 112
Røykrør/røykkanal tilknyttet vanlig skorsteinsløp (pr. stk, over 1 meter, i tillegg pr. løpemeter)	Kr 60	Kr 75
Røykrør/røykkanal fra større fyringsanlegg (pr. løpemeter)	Kr 134	Kr 167
Røykrør/røykkanal tilknyttet fabrikkskorstein (pr. løpemeter)	Kr 221	Kr 276
Fjerning av beksot-fresing av skorsteinsløp (pr. time)	Kr 503	Kr 629
PRISLISTE, TILSYN:	Pris 2015	Inkl. mva
Vanlige fyringsanlegg – gjelder ett fyringsanlegg pr. boligenhet	Kr 1172	Kr 1464
Redusert pris for tilsyn av flere fyringsanlegg på samme boligenhet (pr. stk.).	Kr 593	Kr 741
Tillegg for eier av boligenhet som ikke gir melding om at tilsyn ikke passer ved første fremmøte (uavhengig av antall fyringsanlegg)	Kr 398	Kr 497
Dersom feier ved 2. gangs fremmøte også møter "stengt dør", faktureres det fullt ut selv om tilsynet ikke er gjennomført (prisen er avhengig av antall fyringsanlegg).	Minimum Kr 1172	Minimum Kr 1464
Større fyringsanlegg (pr. stk)	Kr 2510	Kr 3138
Fabrikkfyringsanlegg (pr. stk)	Kr 3960	Kr 4949

BETALINGSBETINGELSER:

- Hvis eier/bruker av fyringsanlegg som er varslet om feiing/tilsyn ikke er tilstede eller det er tekniske eller andre forhold som feieren ikke kan lastes for som gjør at feiing/tilsyn ikke kan utføres, må eier betale for det utførte arbeidet som er reisetid, rapport og administrative tillegg.
- Hvis eier/bruker ønsker å flytte varslet tidspunkt (dag) for feiing/tilsyn, kan dette avtales med feierseksjonen som kan kontaktes enten ved personlig fremmøte, telefon, telefaks eller e-post. Beboere som har vært på feriereise, sykehusopphold og lignende kan avtale ny tid da de kommer tilbake til boligenheten.
- Hvis eier/bruker ønsker feiing/tilsyn utenom feierens rute betales det vanlige satser.
- Hvis eier/bruker ønsker feiing/tilsyn etter endt arbeidstid, på vanlige ukedager, betales et pristillegg på 50 %.
- Hvis eier/bruker ønsker feiing/tilsyn på lørdager betales et pristillegg på 100 %.

Definisjoner:

Vanlig skorsteinsløp	Tilknyttet mindre fyringsanlegg med innfyrt varmeeffekt inntil 120 kW
Skorsteinsløp tilknyttet større fyringsanlegg	Tilknyttet større fyringsanlegg med innfyrt varmeeffekt over 120 kW
Skorsteinsløp i fabrikkskorstein	Skorsteinsløp i frittstående skorstein som er tilknyttet større fyringsanlegg med innfyrt varmeeffekt over 240 kW.
Fyringsanlegg	Et eller flere ildsteder tilknyttet et skorsteinsløp med røykkanal/røykrør mellom ildsted og skorsteinsløp, lagertank for brensel og fraktesystem for brensel mellom lagertank og ildsted.

Priser for feietjenester er vedtatt i respektive by/kommunestyre.

PRISER FOR IKKE LOVPÅLAGTE TJENESTER.

	Pris 2015	Inkl. mva
Feiing av ildsteder, fyrkjeler, kontroll av fyringsanlegg, m.v. (pr. time) (NB! kontroll av fyringsanlegg: i fritidsboliger, kontroll av skorstein som ikke er tilknyttet ildsted etter eiers eget ønske, rådgiving og veiledning, m. v.)	Kr 738	Kr 923

Drammensregionens brannvesen IKS

Langes gate 11
3044 Drammen

Besøksadresse feierseksjonen:
Kobbervikdalen 65, Drammen

www.drby.no
feierseksjonen@drby.no

Tlf: **32 20 89 40**
Faks: **32 20 89 99**

Tlf: **32 20 89 45** (priser og fakturaer)

Sak 36/14 Vedlegg 1, undervedlegg c
Fyrverkerigebyr

Kjent deflator for 2014 (3,0 %) legges til grunn for regulering.

Gebyrstørrelser i 2015	Pris 2014	2015 eks mva	2015 inkl mva
Gebyr for behandling av søknad (inkludert administrative utgifter ved første tilsyn)	kr 1 823,00	kr 1 877,69	kr 2 347,11
Gebyr for 1. gangs tilsyn (reisetid, kjøring og tilsyn)	kr 407,00	kr 419,21	kr 524,01
Gebyr for 2. gangs tilsyn	kr 1 045,00	kr 1 076,35	kr 1 345,44

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1221-1
 Løpenr.: 7442/14
 Arkivnr.: 024 &35
 Saksbeh.: Jens Sveaass

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Administrasjonsutvalget	27.11.2014	AD-14/22
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/48

PROSESS FOR SIGDAL KOMMUNES ARBEID MED KOMMUNEREFORMEN

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Sigdal Kommune vil i tråd med regjeringens føringer delta i utredningsarbeid og drøftinger knyttet til kommunereformen, i dialog med aktuelle kommuner rundt oss. Sigdal kommune har merket seg rollene som Fylkesmannen og KS er tildelt i prosessen, og vil benytte seg av disse ressursene i de ulike delene av arbeidet.
2. Sigdal kommune skal selv være pådriver for de initiativ og lokale prosesser som kommunen ønsker å ta del i.
3. Styringsgruppe for arbeidet med kommunereform er formannskapet. Formannskapet delegeres myndighet til selv å oppnevne forhandlingsutvalg i reformarbeidet, om det skulle bli aktuelt. Kommunestyret informeres løpende om arbeidet.
4. Styringsgruppen vurderer sentrale spørsmål i *veileder for utredning og prosess «Veien mot en ny kommune»*, som grunnlag for oppdrag til administrasjonen i videre arbeid med analyser og informasjonsgrunnlag.
5. Det utarbeides en nærmere fremdriftsplan i samsvar med nasjonal fremdrift, herunder en plan for god dialog med medarbeidere, innbyggere, foreningsliv og næringsliv.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Vedlegg:

- Brev fra Kommunal- og Moderniseringsdepartementet til kommunene
- Oppdragsbrev til Fylkesmennene
- Veiler i arbeidet med kommunereform

Saksutredning

Konklusjon:

Stortinget vedtok 18. juni gjennomføringen av en kommunereform på bakgrunn av kommunal- og forvaltningskomiteens innstilling (Innst. 300 S (2013-2014)). Et flertall i komiteen understreket «at det er eit utredningsansvar i alle kommuner». Statsråden har forstått dette slik at alle kommuner skal gå gjennom prosessen med å diskutere og vurdere sammenslåing, og at prosessene avsluttes med et kommunestyrevedtak senest innen våren 2016. (ref. Brev fra kommunal- og moderniseringsdepartementet august 2014, (se vedlegg)).

Sigdal kommune har startet diskusjonene knytte til kommunereform, og spørsmålet har vært på agendaen i ulike møter ved flere anledninger høsten 2014. I herværende sak presenteres bakgrunnsmateriale som foreligger pr i dag for det arbeidet som skal gjennomføres. Det er presentert en overordnet tidsplan og det ligger vedlagt dokumenter, lenker til mer informasjon, samt en egen veileder i arbeidet med utredning og prosess.

Rådmannen har avslutningsvis også trukket opp enkelte hovedhensyn som man fra administrativ side finner det viktig at vurderes nøye i videre politisk arbeid med saken. Oppsummert mener rådmannen det er hensiktsmessig å fokusere ressursene, og rette fokuset mot kommunene i Midt-Buskerud, når de ulike spørsmålene, fordeler og ulemper skal gjennomgås. Rådmannen har redegjort for hvorfor han mener Sigdal kommune er tjent med å være tydelige på akkurat dette, fra starten av arbeidet, uavhengig av om konklusjonen måtte bli en ny, større kommune, eller ikke.

Bakgrunn:

Regjeringen som tiltrådte høsten 2013 har i sin politiske plattform varslet en kommunereform. I regjeringsplattformen fremgår det at hensikten med reformen er å få større og mer robuste kommuneorganisasjoner, samt å gi mer myndighet og overføre nye oppgaver til kommunene, fra staten og fylkeskommunene. Regjeringen presenterte kommunereformen i Kommuneproposisjonen for 2015. Grunnlaget for en reform ble utredet av det regjeringsoppnevnte Vabo-utvalget, som ble nedsatt i januar 2014 og som leverte sin første innstilling etter tre måneders arbeid. Høsten 2014 er alle landets kommuner invitert til å delta i prosesser med sikte på å vurdere å etablere nye, større kommuner over hele landet. Fylkesmennene har fått i oppdrag å informere og veilede kommunene i prosessen. Det vises til vedlagte brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til henholdsvis kommuner og fylkesmenn. Alle kommuner i Buskerud er av fylkesmannen henstilt om å behandle en egen sak knytte til videre prosess og arbeid med utredninger og tidsplan.

Fylkesmannen i Buskerud ga en orientering til Sigdal kommune den 17.09.2014. Sigdal kommune har videre hatt spørsmålet om kommunereform på agendaen blant annet i en interpellasjon i kommunestyret den 25.09.14. På bakgrunn av dette ble det avholdt et møte i Formannskapet den 16.10 hvor Fylkesmannens representant og KS deltok. Den 06.11.14 fikk kommunestyret en ny orientering, og mulighet til å diskutere saken hvor Regiondirektør i KS (Buskerud, Vestfold og Telemark) gav en presentasjon vedr KS sin rolle i arbeidet med reformen. I tillegg har spørsmålet også vært på agendaen i felles formannskapsmøte i Midt-Buskerud (Modum, Sigdal og Krødsherad) den 23.10.14. Nedenfor går det noe nærmere igjennom bakgrunn og detaljer som foreligger pr i dag. Avslutningsvis ligger rådmannens

vurdering av situasjonen og vurderinger knytte til hvilke utredningsarbeid og analyser som kan gjøres.

Regjeringens mål for reformen:

Kommunereformen skal legge til rette for at flere kommuner slår seg sammen til større og mer robuste kommuner. Færre og større kommuner skal gi bedre kapasitet til å ivareta og videreutvikle lovpålagte oppgaver, gi bedre muligheter til å utvikle bærekraftige og gode lokalsamfunn, samt ivareta viktige frivillige oppgaver. Generalistkommuneprinsippet er et utgangspunkt for reformen. Som et prinsipp skal reformen legge et grunnlag for at alle kommuner kan løse sine lovpålagte oppgaver selv. Kommunestrukturen skal legge til rette for en enhetlig og oversiktlig forvaltning.

Regjeringen har følgende mål for reformen:

- **Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne**
- **Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling**
- **Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner**
- **Styrket lokaldemokrati**

Som nevnt la regjeringen til grunn for kommuneproposisjonen ekspertutvalgets rapport. Ekspertutvalget avga sin rapport 31. mars 2014 som en delrapport med «Kriterier for god kommunestruktur». Del to, knyttet til oppgavefordeling kommer i månedsskifte november/desember 2014. I første delrapport har utvalget anbefalt ti kriterier som bør utredes i kommunen, knyttet til spørsmålet om man er tjent med en større enhet for å takle dagens, og fremtidige utfordringer som kommunen står overfor. Disse kriteriene er:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
8. Høy politisk deltakelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet

Det er gjort nærmere rede for hvert av kriteriene i kommuneproposisjonen. Sluttrapporten skal leveres i desember 2014, og skal altså vurdere kriterier for å ivareta nye oppgaver.

Fylkesmennenes oppgaver:

Fylkesmennenes rolle er beskrevet i Oppdragsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet datert 24.06.2014. Fra Oppdragsbrevets innledning siteres:

Regjeringen la 14. mai 2014 frem kommuneproposisjonen 2015 som inneholdt en meldingsdel om kommunereformen. I meldingsdelen beskrives viktige utviklingstrekk, mål for reformen, en plan for gjennomføringen av reformprosessen og virkemidler i reformen.

Kommunal- og forvaltningskomiteen la 12. juni frem sin innstilling (Innst. 300 S (2013–2014)) om kommuneproposisjonen 2015. Saken ble behandlet i Stortinget 18. juni. Stortingets behandling viser at det er flertall på Stortinget for en reform. Det er også bred politisk tilslutning til at det er behov for endringer i kommunestrukturen, målene for reformen, og at prosessene skal starte opp til høsten. Det er også enighet om de økonomiske virkemidlene.

Statsråden vil over sommeren invitere alle landets kommuner til å delta i prosesser med sikte på å vurdere og å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner.

Regjeringen ønsker at Fylkesmannen skal ha en sentral rolle i gjennomføringen av reformen, og ser det som ønskelig at Fylkesmannen samarbeider med KS regionalt. Fylkesmannen i Buskerud har tilsatt en egen fagdirektør med ansvar for kommunereformen og modernisering av offentlig sektor, og som vil være prosessveileder for kommunene i arbeidet.

Alle kommuner må fatte vedtak:

Oppdragsbrevet ligger vedlagt saken til Kommunestyret. Her framgår det bl.a. at det legges opp til to ulike alternative løp for kommunene:

For kommuner som har startet prosessene tidlig og gjør kommunestyrevedtak innen høsten 2015, legges det til rette for at sammenslåing skal kunne vedtas sentralt i løpet av våren 2016.

Alle andre kommuner må fatte kommunestyrevedtak innen sommeren 2016. Da blir eventuelle sammenslåinger for disse kommunene vedtatt nasjonalt i forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonen om helhetlig kommunestruktur som fremmes våren 2017.

Framdriftsplan:

Nasjonalt er det fastsatt slik framdriftsplan for arbeidet:

Vår 2014	Storingsbehandling av mål for reformen og opplegg for videre arbeid
Høst 2014, 2015 og vår 2016	Regionale prosesser med KS, fylkesmenn og kommuner. Oppsummeres av fylkesmennene høsten 2016.
Vår 2015	Regjeringen legger fram forslag til nye oppgaver for kommunene. Storingsbehandling av denne meldingen.
Høst 2015 og vår 2016	Kommunale vedtak om sammenslåing
Vår 2016	Vedtak i kongelig resolusjoner om sammenslåing av kommuner for de kommuner som er tidlig ute med lokale vedtak.
Vår 2017	Regjeringen fremmer proposisjoner om ny kommunestruktur og om nye oppgaver til kommunene. Storingsbehandling av disse proposisjonene.

Et slikt løp tilsier at for kommuner som gjør vedtak i 2015 vil disse sammenslåingene kunne tre i kraft fra 1. januar 2018. Departementet legger til grunn at sammenslåingene som et utgangspunkt vil iverksettes senest fra 1. januar 2020.

Økonomiske virkemidler for kommunereform

For å legge til rette for overgangen til en ny kommune for kommuner som slår seg sammen, vil regjeringen benytte positive økonomiske virkemidler som kan stimulere til kommunesammenslutning i reformperioden. Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 1.1.2018. I det videre omtales innretningen på de ulike økonomiske virkemidlene.

Dekning av engangskostnader

Departementet legger opp til at alle kommuner som slår seg sammen i reformperioden får dekket engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell.

Modell for dekning av engangskostnader i reformperioden

<i>Antall kommuner og innbyggere</i>	<i>0-19 999 innb.</i>	<i>20-49 999 innb.</i>	<i>50-99 999 innb.</i>	<i>Over 100 000 innb.</i>
2 kommuner	20 mill.kr	25 mill. kr	30 mill. kr	35 mill. kr
3 kommuner	30	35	40	45
4 kommuner	40	45	50	55
5 eller flere	50	55	60	65

Reformstøtte

I kommunereformen legges det ikke opp til en modell der støtte til infrastrukturiltak knyttes opp til kommunesammenslåingen, men at den nye kommunen får en reformstøtte som kan benyttes til det kommunen selv anser som mest hensiktsmessig. Kommuner der det fattes nasjonale vedtak om sammenslåing i reformperioden vil kunne få reformstøtte fra staten. Utbetalingen blir gitt uten ytterligere søknad fra kommunene, og utbetales på tidspunktet for sammenslåingen. Støtten er differensiert etter innbyggertall. Forslaget i kommuneproposisjonen var følgende:

<i>Antall innbyggere i sammenslåingen</i>	<i>Reformstøtte</i>
0 - 10 000 innbyggere	0
10 000 - 14 999 innb.	5 mill. kr
15 000 – 29 999 innb.	20 mill. kr
30 000 – 49 999 innb.	25 mill. kr
Over 50 000 innb	30 mill. kr

Ved Stortingets behandling var det enighet om de økonomiske virkemidlene, herunder at reformstøtte også skal gis til kommuner som blir under 10 000 innbyggere.

Inndelingstilskuddet

Med dagens inndelingstilskudd får den nye sammenslåtte kommunen beholde tilskudd som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før inndelingstilskuddet trappes ned over 5 år. Departementet vil videreføre dagens ordning for kommuner som slår seg sammen i reformperioden. Etter reformperioden vil ordningen bli strammet inn. Omfang og innretning på ordningen, herunder perioden for inndelingstilskuddet, vil bli vurdert.

I tillegg til virkemidlene beskrevet over vil kommunene i 2015 få dekket 100.000 kr. til informasjon og folkehøring/spørreundersøkelser. Fylkesmannen har også signalisert at det foreligger midler som skjønsmessig vil bli vurdert bevilget til kommune(r) som søker om midler til gjennomføring av relevante aktiviteter og tiltak relatert til kommunereformarbeidet. Oppsummert er det viktig å understreke at rådmannen pr. i dag ikke har grunnlag for å vurdere om disse støtteordningene vil dekke de faktiske utgiftene fullt ut.

Kommunale låneopptak

Før sommeren sendte departementet et lovforslag på høring om statlig godkjenning av kommunale låneopptak i forkant av kommunereformen. Formålet var å forhindre at kommunene gjorde strategiske lån og bygget opp gjeld som senere ville bli overført til en ny og større kommune. På bakgrunn av høringsuttalelser har Kommunal- og moderniseringsdepartementet besluttet og ikke fremme lovforslaget. Kommunene må selv sørge for at låneopptak og investeringer vurderes ut fra framtidens kommunestruktur.

Dokumenter og informasjon om reformen:

Det finnes flere omfattende dokumenter om Kommunereformen. I denne omgang henvises særlig til Meldingsdelen i kommuneproposisjonen 2015 og til en delrapport fra et ekspertutvalg. Samtlige dokumenter er tilgjengelige på flere aktuelle nettsider.

Fylkesmannen i Buskerud har opprettet en egen nettside om reformen. Her finnes de sentrale dokumentene i saken samt nyhetsartikler og orienteringer fra møter i Buskerud:

<http://prosjekt.fylkesmannen.no/Kommunereform//> På et møte 19. mai holdt statssekretær Paul Chaffey et foredrag om Kommuneproposisjonen 2015 og kommunereformen.

Hans presentasjon finnes her:

<http://www.ks.no/PageFiles/62671/PACH%20kommunereform%20Buskerud.pdf>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har laget et nettsted for kommunereformen. Her finnes aktuelle dokumenter og nyhetsartikler om Regjeringens og Stortingets arbeid med Kommunereformen:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/kampanjer/kommunereform.html>

Verktøy for faktainnhenting og vurderinger:

For at kommunene skal få et helhetlig bilde av utfordringer og muligheter for egen kommune og

regionen er det laget en sentral nettløsning. Gjennom denne vil kommunene kunne få oversikt over vesentlige fakta som befolkningsutvikling, arbeidskraftbehov, pendling, nøkkeltall for økonomi og tjenesteproduksjon. Disse dataene bør videre suppleres med informasjon som kommunene selv innhenter om forhold som interkommunale samarbeidsordninger, oversikt over viktige fagmiljøers kapasitet og kompetanse og andre lokale forhold som ikke dekkes av den sentrale databasen. Nevnte verktøy finnes på siden: <http://www.nykommune.no/>

Departementet har også laget en veileder om hvordan kommunene kan starte opp prosessene med vurdering av utfordringer og muligheter, tilrettelegging for involvering av innbyggere, næringsliv, organisasjoner mv. Den aktuelle veilederen ligger vedlagt denne saken.

Medvirkning, informasjon og medbestemmelse:

Behovet for, og innholdet i informasjon, spørreundersøkelser og høringer må avklares fortløpende, og vil i stor grad avhenge av konklusjonene fra faktainnhenting, utredningsarbeid og resultatet av drøftinger med andre kommuner.

Departementet vil utarbeide et spørreskjema som kommunene vil få tilbud om å bruke. Kommunene kan også velge å utarbeide eget spørreskjema. Som det framgikk av Fylkesmannens redegjørelse anbefales det ikke å bruke folkeavstemminger. Dette fordi en slik avstemming kun vil gi svar på ett spørsmål, nemlig ja eller nei til sammenslåing.

En grundigere spørreundersøkelse blant innbyggere, næringslivet og andre kan omfatte vesentlig mer enn dette, og således ha høyere verdi som vurderingsgrunnlag for kommunestyret når det endelige vedtaket skal gjøres. Eksempelvis nevnes innbyggernes forventninger til framtidig tjenestetilbud, synspunkter på utfordringer og muligheter i forhold til potensialet for vekst, verdiskapning og utvikling.

Arbeidet med kommunereformen bør settes på dagsorden i møter med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud slik at hensynet til ansattes medbestemmelse er sikret. Rådmannen vil sørge for dette.

Politisk styring:

Denne viktige prosessen må forankres tydelig i kommunestyret som kommunens øverste organ. Kommunestyret må gi føringer for hvordan arbeidet skal styres, herunder vurdere om det skal opprettes en egen politisk styringsgruppe for arbeidet. Det kan av mange grunner være hensiktsmessig at det er formannskapet som er styringsgruppe, men det er selvsagt også mulig å opprette en egen styringsgruppe.

Det vil bli aktuelt med drøftinger og eventuelt også forhandlinger med andre kommuner. Det kan da være hensiktsmessig at det oppnevnes et eget forhandlingsutvalg.

Løpende representasjon og saksbehandling ivaretas politisk av ordføreren og administrativt av rådmannen på vanlig måte.

Rådmannens vurdering, hovedhensyn å vektlegge

Rådmannen mener at den viktigste grunnen til å vurdere en endring i kommunestrukturen må være å sikre og utvikle best mulig tjenester til befolkningen i fremtiden. Samtidig må hensynet til lokal utvikling, lokalt engasjement og lokaldemokratiske faktorer knyttet til reformen vurderes.

Sigdal kommune er med i en rekke interkommunale samarbeidsordninger. Samarbeid som er etablert for å sikre tilstrekkelig kompetanse, kapasitet (i bredde og dybde) og kvalitet i arbeidet for å møte det behovet og de forventningene befolkning har til kommunale tjenester. Disse samarbeidsordningene gir stordriftsfordeler til alle deltakende kommuner.

Samarbeidsløsningene har etter rådmannens vurdering vært med å utvikle tilbudet, og sikret trygghet for leveranse av tjenestene over tid. En liste over disse samarbeidene finnes i en matrise lenger ned. Rådmannen mener, med utgangspunkt i de konkrete erfaringene som foreligger, at på en rekke områder er større enheter en forutsetning for å få bedre kapasitet, bedre kvalitet og ikke minst evne til å drive utvikling for å løse fremtidige utfordringer. Fremtiden vil uten tvil bringe stadig økte forventninger fra innbyggere i kommunene, og i tråd med dette, strengere krav fra overordnede myndigheter. Å sikre kompetanseutvikling med nødvendig, god kapasitet, hvor man har økonomisk og organisatorisk overskudd til å videreutvikle tjenestene, er allerede svært krevende i en liten organisasjon, og det vil bare bli ytterlig utfordrende i årene som kommer.

Større enheter, og større kommuner utfordrer en grunnleggende egenskap ved svært mange norske kommuner i dag. Det gjelder opplevelsen av *kort avstand* mellom velgere og folkevalgte, og kort avstand mellom innbygger/brukere av tjenesten og de som administrerer og leverer tjenesteproduksjon. «Avstand» er også et moment med konkret geografisk betydning. Store areal og større geografiske avstander utfordrer politisk styre og politiske prosesser. Man skal ivareta ulike geografiske områder i nominasjon og representasjon, og det må prioriteres mellom tiltak i svært ulike deler av kommunen med høyst ulike befolkningsvolum.

Befolkningsvekst, regional- og lokal utvikling, samt det å trygge et tjenestetilbud i rimelig geografisk nærhet til innbyggere i hele kommunen er et hovedmål for Sigdals politiske og administrative ledelse i dag. I arbeid med spørsmålet om større kommuner må selvsagt slike hensyn vurderes nøye sammen med andre fordeler og ulemper som fremkommer når man utreder nye strukturer og nye løsninger.

Medvirkning, utredninger og analyser

I de møter, drøftinger og orienteringer som Sigdal kommune har tatt initiativ til, og deltatt i, står lokal medvirkning, dialog med innbyggere og folkemøter helt sentralt. Det må legges opp til en bred diskusjon med befolkningen rundt de ulike spørsmålene som stortingets vedtak reiser. Med utgangspunkt i regjeringens tidsplan vil slike prosesser bli en viktig del av det «lokalpolitiske livet» i kommunene i 2015. Dette faller også sammen med en lokal valgkamp. Rådmannen er i så måte beredt til å stille med faktagrunnlag, og så langt det lar seg gjøre, svare ut ulike spørsmål som kommer opp i slike drøftinger og diskusjoner. Nedenfor er det derfor gitt noen eksempler på hvilke utredninger og svar som administrasjonen er forberedt på å kvittere ut. Det er kritisk at politisk ledelse vurderer og prioriterer disse behovene, og at det gis tydelige politiske bestillinger knyttet til hvilke temaer som bør utredes nærmere. Samlet kapasitet til utredninger og analyser er begrenset og må hele tiden vurderes opp i mot oppgavene knyttet til ordinær drift som jo kontinuerlig også skal ivaretas. Det vises til vedlagte veileder for mer utfyllende refleksjoner rundt arbeid med analyser, problemstillinger og spørsmål som må drøftes.

Aktuelle temaer kan være:

- Samarbeidsstruktur og funksjonelle regioner.

- Oversikt over tjenestesamarbeid og annet samarbeid på tvers av kommunegrenser
- Oversikt over andre etaters geografiske ansvarsområder.
- Funksjonelle regioner for næringsliv og sysselsetting, samferdsel, samfunnsutvikling

Kriterier for å vurdere kommunesammenslåing

- Utviklingstrekk for Sigdal kommune når det gjelder tjenesteyting, myndighetsutøvelse, samfunnsutvikling og lokaldemokrati

Mulige sammenslåingsalternativer

- Skissere ulike kommunesammenslåingsalternativer
- Mulige/eventuelle grensejusteringer
- Økonomiske og andre konsekvenser for de ulike alternativene.

Det må fortløpende vurderes om noen av de her nevnte utredningene, eller andre skal gjøres «alene», eller i samarbeid med andre interesserte kommuner. Det vil være mulig å hente økonomisk støtte til gjennomføring av noe av dette arbeidet.

Geografisk innretning av arbeidet

Det ligger ikke til rådmannen å problematisere de politiske premissene for det stortingsvedtaket som foreligger. Gitt stortingets vedtak om at alle skal gjennomføre en prosess for utredning, og de overordnede målsettingene som stortinget også har sluttet seg til, finner rådmannen det naturlig å gi en refleksjon knyttet til de hovedalternativer som har vært fremme i diskusjonen.

Rådmannen har full respekt for at man politisk må arbeide med om man er tjent med å slå seg sammen med andre kommuner, eller ikke. Stortingsflertallet har i sin behandling våren 2014 presisert viktigheten av frivillighet i spørsmålet om fremtidige sammenslåinger. I de drøftinger og diskusjoner som har foregått høsten 2014, herunder også ulike oppslag, kronikker og artikler i mediene, er en rekke ulike scenarier forespeilet slik rådmannen leser bildet. «0-alternativet» er, som i de aller fleste valgsituasjoner man står overfor, «å fortsette som før», etter at man har gjennomført de analyser og utredninger som kommunene er henstilt om å gjøre. Det er først og fremst i valget mellom to andre hovedalternativer som har vært fremmet, at rådmannen finner det hensiktsmessig å gi en enkel og overordnet vurdering på dette tidspunktet. De to (hoved-) alternativene som synes å foreligge er:

- 1. Et arbeid med mål om å etablere en ny, større kommune, fokusert mot (en eller flere) nabokommuner i Midt-Buskerud.**
- 2. Et arbeid med mål om å etablere en ny, større kommune, fokusert mot (en eller flere) nabokommuner i «fjellområdene».**

Det synes nå å være slik at en rekke ulike alternativer, rundt om i forskjellige kommuner, spilles inn som del av et «følelsmessig spill», og av mer «forhandlingstaktiske» beveggrunner. Om man politisk skulle velge å arbeide for en løsning med mål om å etablere en ny, større kommune, så er det rådmannens oppfatning at man er mer tjent med å være konkret på relevante alternativer, snarere enn over lang tid å gå med en holdning om at man er «åpen for alt». Konkret retning gir et mer forutsigbart bilde for befolkningen å forholde seg til. Det gir

forutsigbarhet for de svært mange ansatte i kommunene, og ikke minst vil konkrete signaler gi aktuelle nabokommuner noe de må forholde seg til på en annen måte. På den måten kan man redusere («mer eller mindre seriøs») forhandlingstaktisk retorikk, og snarere løfte på bordet reelle, konkrete problemstillinger som man går aktivt inn for å avklare.

Sigdal kommune er omsluttet av til sammen 7 andre kommuner, Krødsherad, Modum, Øvre Eiker, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal og Flå. Som det fremgår av alternativene over er det pekt ut to hovedretninger i en tilnærming til ulike naboer. Det er selvsagt et stort antall muligheter som kan trekkes opp. Ulike alternativer kan selvsagt også innebære kommuner som ligger «bortenfor» nabo-kommunen. Oppsummert er det allikevel, etter et halvt års diskusjoner, de to hovedalternativene over som etter rådmannens vurdering utgjør det viktigste prinsippvalget.

Som nevnt innledningsvis er det videre utvikling av kommunen som tjenestetilbyder overfor befolkningen som er et av hovedmålene for reformen. Med utgangspunkt i de to alternativene over er det rådmannens klare oppfatning at en kommune utgått av tre eller fire kommuner i dagens Midt-Buskerud vil kunne utgjøre en hensiktsmessig og langsiktig, god enhet for innbyggerne i dette området. Dette begrunnes ganske enkelt i dagens «samkvem» blant befolkningen i Midt-Buskerud, og ikke minst dagens eksisterende samarbeid på en lang rekke områder. Mange av ungdommen går sammen i videregående utdanning. Det er felles infrastrukturutfordringer og felles interesser knyttet til veg og baner. Pendlerstrømmer, handelsmønster, kommunalt skolesamarbeid, helse- og omsorgssamarbeid er fokusert i midtfylket. I Midt-Buskerud har man felles regionale interesser knyttet til energi, generell næringsutvikling, vekst i innbyggere og boligmarked, samt felles interesser på mer spesifikke enkeltområder som for eksempel skog- og landbruksnæring, innenfor idretts- og kulturliv, destinasjonsarbeid, besøksnæring mv. Rådmannen mener dette veier særlig tungt i vurderingen av de to alternativene skissert over.

Andre løsninger, i alternativ 2, knyttet til våre naboer på andre kanter fordrer nye strukturer på en lang rekke områder. Fysisk kommunikasjon (samkvem og reising) vil i hovedsak måtte gå på tvers av det som i dag er reisestrøm og ferdselsårer. Nedenfor er et par figurer og tabeller som forsøker å illustrere hovedpoengene i valget mellom de to aktuelle alternativene nevnt over. Det første er en oversikt over dagens region- og tjenestesamarbeid, av ulike typer og omfang. Det gir seg selv hvilke betydelige utfordringer man må gå inn i, eksempelvis på kommunenes ulike tjenesteområder, hvis man skulle realitetsbehandle løsninger knytte til Numedals- og Hallingdalskommuner i videre arbeid med kommunereform.

De andre figurene er utledet av data fra regjeringens verktøy, (www.kommunereform.no) og viser pendling til og fra Sigdal, og hvor kommunikasjonsstrømmene går i den sammenheng. Dette er også et eksempel på hva slags analyser som kan hentes fra dette nettstedet, i dette verktøyet.

Eksisterende interkommunale samarbeid

Listen nedenfor viser både formelt vedtatte og inngåtte samarbeid, i IKS, vertskommuneløsninger eller andre typer avtaler. Andre linjer i tabellen er politisk regionsarbeid, eller felles eierskap i ulike selskap. Det er videre også ført opp enkelte administrativt inngåtte faglige tjenestesamarbeid, som ikke er bundet i vedtak og avtaler, men som skjer under ledelse av de enkelte sektorer i «daglig drift», innenfor de respektive tjenesters

vedtatte rammer. Listen nedenfor er ikke nødvendigvis uttømmende på små og store samarbeid, ei heller nødvendigvis helt presis på hvem som deltar i hva. Den er først og fremst tatt frem for å illustrere omfanget (hvor hovedtyngden ligger) av samarbeid og samkvem i Midt-Buskerud og med øvrige nabokommuner. I prosessen videre kan denne matrisen selvsagt benyttes, for utvidet og mer detaljert/presist vise samarbeid og deltagere, samt gis nærmere vurderinger av innholdet, kvalitet og nødvendighet av samarbeid på de spesifikke områdene.

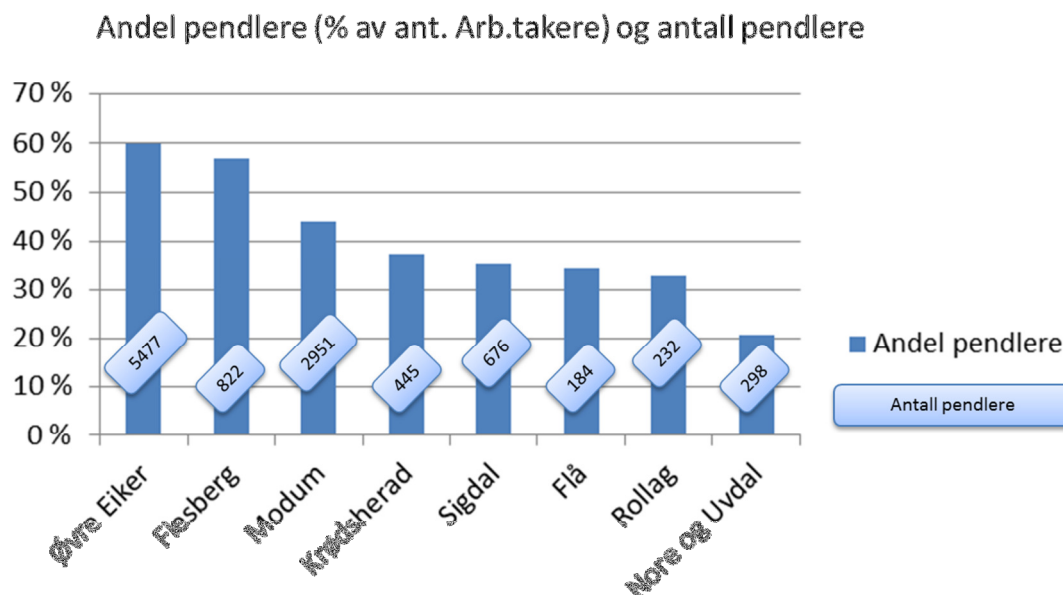
Selskap/engasjement/tjeneste- og fagsamarbeid	Modum & Krødsherad	Andre nabo-komm. (Numedal/Ø. Eiker)	Andre nabo-komm (Hallingdal)	Andre Buskerud	Andre Østlandet
Regionråd Midt-Buskerud	X				
Vestregionen	X	(Ø.Eiker)		X	X
Utviklingsfondet Trillemarka-Rollagsfjell		X			
BFK Kontr.utv.sekretariatet i Buskerud og Buskerud kommunerevisjon	X	X		X	X
BTV innkjøp		X		X	X
Skatteoppkrever (Arb.giverkontroll)	X			(X)	
Modum Industri	X				
IKT drift Midtfylket (Felles økonomisystem/drift)	X			(X)	
Kommunenes Oppl.kontor i Buskerud	X				
Pedagogisk psykologisk tjeneste	X				
IKT - Skoler	X				
Midt Buskerud, bibliotek-tjenesten	X				
Ringerike Interkommunale legevakt	X			X	
Barnevernstjenesten	X				
Kommunale Ø-hjelpsplasser	X			X	
Krisesenteret i Hønefoss	X			X	
Rask Psykisk Helsehjelp	X (Ikke K.)				
Drammenregionens Brannvesen	X (Ikke M.)			X	X
Vestviken 110	X			X	X
Ramfoss kraftlag	X				
Midt Nett Buskerud AS	X (Ikke K.)				

Pendling til og fra Sigdal

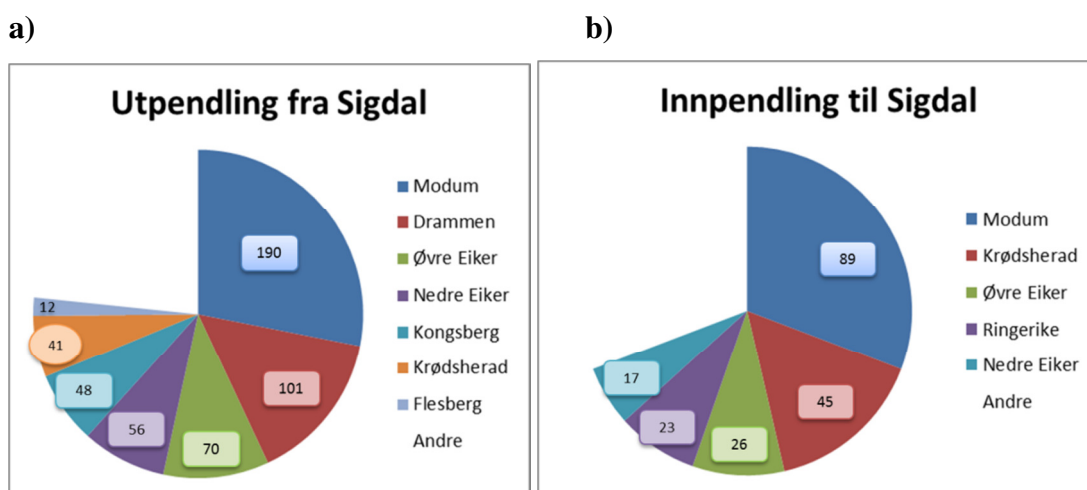
De neste figurene viser pendlersituasjonen i Sigdal og i våre nabokommuner. Alle tall er hentet fra SSB sin pendlerstatistikk i 2013 og er altså utledet av data man får frem i verktøyet på www.kommunereform.no.

Først ligger en figur som viser hvor stor andel av arbeidsstokken i kommunen (og alle våre tilgrensende kommuner) som pendler. I Sigdal er den totale arbeidsstokken 1.924 arbeidstakere. Av disse pender 35% (676) ut av kommunen på arbeid. Dette ligger omtrent midt i intervallet mellom ca 20% i Nore og Uvdal, til Øvre Eiker hvor hele 60% av arbeidsstokken reiser ut av kommunen på jobb. Til poenget over, og argumentet om «samkvem» blant befolkningen i våre

nabokommuner, så er antagelig de to påfølgende figurene enda mer illustrerende.

Som man ser av figuren (a) nedenfor er nærmest all pendling ut av Sigdal «sørover». Til tross for at nær en fjerdedel av utpendlingen går til «andre» kommuner enn de som gir utslag i modellen så summeres ikke dette i hovedsak til våre nabokommuner i Numedal eller Hallingdal. Snarere er det grunn til å tro at dette også i stor grad går til kommuner som ligger «bortenfor» de nabo-kommunene som allerede mottar brorparten av pendlingen. Herunder Ringerike, Lier, Asker, Oslo og evt Vestfold-/Telemarkskommuner. Bakgrunn for å kunne hevde dette er at en sjekk av *innpendling* i våre nærmeste nabokommuner i Numedal og Hallingdal ikke har utslag i egne tall fra Sigdal, men at de få det eventuelt gjelder havner i «andre»-kategorien hos disse kommunene.

Også når det gjelder innpendling til Sigdal (fig b) er det en stor del «Andre». Men også her er det gjort en sjekk av våre nærmeste nabokommuner i vest, og nord. Ser man på utpendling fra disse kommunene har ingen «Sigdal» i et volum som gir utslag i enkelttall.

I sum sier altså de to figurene noe om kommunikasjonsmønstrer mot vest og nord, og at det i noen grad er overraskende beskjedne pendling i disse områdene. Dette følger formodentlig av hvor hensiktsmessig det oppleves for befolkningen å bevege seg «på tvers» av hovedferdselsårene. Dette er i tilfelle et viktig poeng å hensynta hvis man skulle øke politisk, administrativt og ikke minst tjenestemessig samhandling i et slikt geografisk område. Det er rådmannens oppfatning at det er «mot strømmen» og vil oppleves tungt å lite effektivt for de som skal drive politikk, administrativ ledelse og ikke minst utføre tjenesteproduksjon i en «fjellregion». Man må stille seg spørsmålet om brorparten av Sigdals befolkning ikke vil oppleve dette på samme måte.

Oppsummert så vil det altså etter rådmannens oppfatning være hensiktsmessig å fokusere ressursene, og rette fokuset mot kommunene i Midt-Buskerud når de ulike spørsmålene, fordeler og ulemper i en kommunereform skal debatteres. Rådmannen mener at Sigdal kommune er tjent med å være tydelige på dette allerede fra starten av arbeidet som nå er initiert, uavhengig av om konklusjonen måtte bli ny og større kommune, eller ikke.

DET KONGELIGE KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Ordførerne i alle landets kommuner

Deres ref

Vår ref

Dato

-

.08.2014

Invitasjon til å delta i reformprosessen

Regjeringen presenterte kommunereformen 14. mai 2014 i kommuneproposisjonen 2015. Der ble viktige utviklingstrekk, mål for reformen, en plan for gjennomføringen av reformprosessen og virkemidler i reformen beskrevet.

Det er om lag 50 år siden Norge sist gjennomførte en kommunereform. Mye har endret seg siden midten av 1960-tallet. Norge er i endring. Det som endres, er befolkningsmønstre, kommunikasjonsmuligheter, næringsstruktur og velferdsbehov. Kommunene har også fått mange nye oppgaver. Nå er tiden inne til å se noen tiår framover. Kommunereformen skal sikre gode og likeverdige tjenester til våre innbyggere der de bor.

Kommunal- og forvaltningskomiteen la 12. juni frem sin innstilling (Innst. 300 S (2013–2014)) om kommuneproposisjonen 2015. Saken ble behandlet i Stortinget 18. juni. Stortingets behandling viser at det er flertall på Stortinget for en reform. Det er også bred politisk tilslutning til at det er behov for endringer i kommunestrukturen, målene for reformen, og at prosessene skal starte opp til høsten. Det er videre enighet om de økonomiske virkemidlene, herunder at reformstøtte også skal gis til kommuner som blir under 10 000 innbyggere. Jeg vil komme tilbake til innretningen på reformstøtten i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

Målene for reformen er gode og likeverdig tjenester til innbyggerne, en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, kommuner som er bærekraftige og økonomisk robuste, og et styrket lokaldemokrati.

På bakgrunn av Stortingets behandling og klarsignal til reformen ønsker jeg å invitere alle landets kommuner til å delta i prosesser med sikte på å vurdere og å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner.

Verktøy til kommunene

Et flertall i kommunal- og forvaltningskomiteen understreket ”at det er eit utredningsansvar for alle kommuner”. Jeg forstår dette slik at alle kommuner skal gå gjennom prosessen med å diskutere og vurdere sammenslåing og at prosessen avsluttes med et kommunestyrevedtak senest innen våren 2016.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet utvikler nå verktøy som vil være et alternativ til de lokale utredningene som vanligvis gjennomføres når kommuner ønsker å vurdere sammenslåing. De nye redskapene vil gi kommunene et sterkere eierskap til både prosessen og de vurderingene som skal gjøres.

Det skal lages en nettløsning der kommunene vil få oversikt over befolkningsutvikling, arbeidskraftbehov innen ulike sektorer, nøkkeltall for økonomi og tjenesteproduksjon, pendlingsdata for egen kommune og for regionen den tilhører. Slik vil kommunene få en oversikt over viktige forhold for seg og aktuelle sammenslåingskandidater, i tråd med det tradisjonelle utredninger har fremskaffet. Disse dataene bør suppleres med informasjon dere innhenter om egen virksomhet, som for eksempel hvilke interkommunale samarbeider dere inngår i, oversikter over fagmiljøer (kapasitet og kompetanse) mv. for å få et helhetlig bilde av utfordringer og muligheter for kommunen og regionen.

Departementet vil også lage en veileder om hvordan dere kan starte opp prosessene med å vurdere utfordringer og muligheter. Veilederen vil inneholde råd og tips for hvordan en kan tilrettelegge for en god prosess, bl.a. involvering av innbyggere, næringsliv og frivillige lag og organisasjoner. Vi tar sikte på at både nettløsningen og veilederen vil være tilgjengelig på www.kommunereform.no i slutten av september.

Kommunene vil få dekket kr 100 000 til utgifter knyttet til informasjon og folkehøring, jf. inndelingslova § 10. Loven setter ikke krav til hvordan innbyggerne skal høres, så hvert kommunestyre må selv ta stilling til hvordan dette skal skje. Departementet vil utarbeide et opplegg for en innbyggerundersøkelse som kommunene vil få tilbud om å bruke i høringen av innbyggerne. I tillegg til å stille spørsmål om sammenslåingsalternativer, kan det også stilles spørsmål om hvilke forventninger innbyggerne har til det framtidige tjenestetilbudet og hvordan de vurderer potensialet for utvikling og vekst. Alle kommuner som går gjennom reformprosessen og som gjør kommunestyrevedtak innen sommeren 2016 vil få utbetalt kr 100 000.

Fylkesmannen har fått ansvar for å igangsette og lage rammer rundt de lokale prosessene. Mange er i gang med oppstartsmøter med kommunene. Fylkesmannen vil sammen med KS tilrettelegge for at det blir gode og lokalt forankrede prosesser. I hvert fylkesmannsembete vil det være prosessveiledere som kan bistå kommunene, lage møteplasser, og som kan melde tilbake til departementet om det er spesielle forhold vi bør være oppmerksomme på.

To løp i prosessen

Jeg har lagt vekt på at det skal være to løp i reformprosessen, blant annet for å sikre at de som er tidlig ute, ikke skal behøve unødige opphold i prosessene. For kommuner som gjør

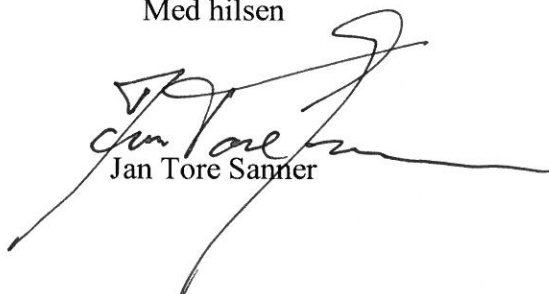
kommunestyrevedtak i løpet av høsten 2015, vil departementet legge til rette for at sammenslåing skal kunne vedtas ved kongelig resolusjon i løpet av våren 2016. Betingelsene for dette er at kommunestyrevedtakene er likelydende, den foreslåtte sammenslåingen er i tråd med målene i reformen, og at sammenslåingen ikke medfører at flere enn én kommune må skifte fylkestilhørighet. Disse sammenslåingene vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2018.

Det andre løpet, som vil gjelde de fleste kommunene, krever vedtak senest innen sommeren 2016. Jeg vil her vise til at flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen understreker at ”det er viktig at alle kommuner gjennomfører lokale prosesser knytt til kommunereforma og melder tilbake innad fristen”. Jeg vil våren 2015 legge fram et forslag for Stortinget om nye oppgaver til større og mer robuste kommuner. Hvilke nye oppgaver kommunene får, vil med andre ord være kjent innen kommunestyrene skal fatte vedtak om veien videre. Regjeringen planlegger å fremme en samlet proposisjon til Stortinget om ny kommunestruktur våren 2017. Sammenslåingene som blir vedtatt av Stortinget, vil som hovedregel tre i kraft 1.1.2020, i etterkant av kommunevalget høsten 2019.

Arbeidet vi nå starter, skal legge grunnlaget for en robust kommunestruktur som skal stå seg i lang tid fremover. Jeg har tillit til at dere nå viser lokalt lederskap og finner de beste løsningene for innbyggerne. Erfaringer tilsier at de beste løsningene oppnås gjennom gode lokale prosesser. Mange kommuner er allerede godt i gang med diskusjonene, noe som er oppløftende og inspirerende for oss andre. Det er viktig nå at alle kommuner setter i gang med prosesser i tråd med det et bredt stortingsflertall tydelig har uttrykt forventninger om.

Jeg ønsker dere lykke til!

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Kopi:
Fylkesmannen
KS

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

14/4942-2

24.06.2014

Kommunereform - Oppdragsbrev til Fylkesmannen

Regjeringen la 14. mai 2014 frem kommuneproposisjonen 2015 som inneholdt en meldingsdel om kommunereformen. I meldingsdelen beskrives viktige utviklingstrekk, mål for reformen, en plan for gjennomføringen av reformprosessen og virkemidler i reformen.

Kommunal- og forvaltningskomiteen la 12. juni frem sin innstilling (Innst. 300 S (2013–2014)) om kommuneproposisjonen 2015. Saken ble behandlet i Stortinget 18. juni. Stortingets behandling viser at det er flertall på Stortinget for en reform. Det er også bred politisk tilslutning til at det er behov for endringer i kommunestrukturen, målene for reformen, og at prosessene skal starte opp til høsten. Det er også enighet om de økonomiske virkemidlene.

Statsråden vil over sommeren invitere alle landets kommuner til å delta i prosesser med sikte på å vurdere og å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner.

Fylkesmannens rolle i kommunereformen

Regjeringen ønsker at Fylkesmannen skal ha en sentral rolle i gjennomføringen av reformen, og ser det som ønskelig at Fylkesmannen samarbeider med KS regionalt om gjennomføringen. Flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen uttrykker i Innst. 300 S (2013-2014) at de er positive til at Fylkesmennene og KS får viktige roller i reformen. Det er et mål å sørge for gode og lokalt forankrede prosesser.

Fylkesmannen har god kunnskap om hvilke utfordringer fylket har og også om de enkelte kommunenes situasjon. Dette gjør at Fylkesmannen vil være godt egnet som tilrettelegger og koordinator i de prosessene som skal gjennomføres lokalt/regionalt. Departementet ønsker at det tidlig blir tatt kontakt med KS regionalt for å drøfte og avklare hvordan samarbeidet skal

være gjennom reformperioden, og at Fylkesmannen og KS regionalt finner fram til en hensiktsmessig form på og innhold i dette samarbeidet.

Noen kommuner har allerede satt i gang prosesser med sine nabokommuner. I disse tilfellene bør Fylkesmannen gjøre seg kjent med prosessene og tilby støtte om det skulle bli uttrykt ønske om det. Fylkesmannens oppgave er å vurdere helheten i regionen og også se til at det legges opp til at de igangsatte prosessene avsluttes innen våren 2016.

Departementet gjør oppmerksom på at også lokale spørsmål om grensejusteringer må tas opp i de prosessene som nå starter opp, og ikke tas som egne prosessløp slik det har vært vanlig å gjøre. Også deling av kommuner kan komme opp som spørsmål, og departementet vil peke på at grenser kan trekkes på nytt. Fylkesmannen må også legge til rette for prosesser på tvers av fylkesgrenser der det er ønske om det. Det er derfor viktig at Fylkesmennene etablerer kontakt og samarbeider med nabofylkene.

Videre må Fylkesmannen i fylker som har kommuner i det samiske forvaltningsområdet ta kontakt med Sametinget for å orientere om arbeidet og de prosesser som blir satt i gang. Hvordan prosedyrene videre vil bli i de samiske forvaltningsområdene må ses i lys av hvilke sammenslåingsalternativ som etter hvert blir aktuelle.

Departementet vil peke på at flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen understreker at *”det er viktig at alle kommunar gjennomfører lokale prosessar knytt til kommunereforma og melder tilbake innan fristen”*. Videre understreker flertallet at *” Fylkesmennene må fylgje opp dei kommunane som ikkje på eige initiativ tar nødvendig lokal leiarskap”*.

Embetsoppdraget til Fylkesmannen for 2014 vil bli justert i tråd med dette brevet.

Prosessveileder

Departementet vil gi økonomisk støtte til en prosessveileder i hvert enkelt fylkesmannsembete fra 1. september 2014. Prosessveilederen skal bidra til å god koordinering og tilrettelegging av prosessene. Fylkesmannen vil ha arbeidsgiveransvaret for denne stillingen.

Med forbehold om Stortingets godkjenning, vil departementet videreføre støtten til stillingen også i 2015 og 2016. For 2014 vil hvert enkelt embete få en bevilgning tilsvarende kr 300 000 og departementet vil i løpet av august sende fylkesmannsembetene et fullmaktsbrev.

Fylkesmannen kan be Kompetansesenteret for distriktsutvikling bistå prosessveilederne med erfaringer fra tidligere sammenslåinger og råd når det gjelder organisering av de lokale prosessene.

Verktøy i prosessene

Departementet vil legge til rette for et alternativ til de lokale utredningene som vanligvis gjennomføres når kommuner ønsker å vurdere sammenslåing. Det er de siste årene arbeidet med å gjøre informasjon om kommunene tilgjengelig på departementets hjemmesider (regjeringen.no/kommunedata). Denne informasjonen vil departementet arbeide videre med, slik at kommunene her kan finne oversikter over bl.a. befolkningsutvikling, arbeidskraftbehov

innen ulike sektorer, nøkkeltall for økonomi og tjenesteproduksjon, pendlingsdata for egen kommune og for regionen den tilhører. Med dette som grunnlag, vil kommunene lage et utfordringsbilde for seg og aktuelle sammenslåingskandidater. Disse dataene kan suppleres med informasjon kommunen innhenter om egen virksomhet, som for eksempel hvilke interkommunale samarbeider de inngår i, oversikter over fagmiljøer (kapasitet og kompetanse) mv.

Departementet vil lage en veileder til kommunene om hvordan de kan starte opp prosessene med å lage seg et utfordringsbilde, herunder bruk av nettsidene. Veilederne vil også inneholde råd og tips for hvordan en kan tilrettelegge for en god prosess, bl.a. om hvordan en kan involvere innbyggerne.

Disse verktøyene vil også være til støtte for arbeidet til prosessveilederen, og vi tar sikte på at dette skal være klart tidlig høsten 2014. Departementet vil i løpet av høsten arrangere en samling for prosessveilederne m.fl.

Et flertall i kommunal- og forvaltningskomiteen understreket ”at det er eit utredningsansvar for alle kommunar”. Departementet forstår dette slik at alle kommuner skal gå gjennom prosessen med å diskutere og vurdere sammenslåing, samt gjør vedtak innen våren 2016.

Departementet mener at verktøyene vi utarbeider vil kunne erstatte de tradisjonelle utredningene og vil fra nå av ikke gi særskilt støtte til nye utredninger. Dersom enkeltkommuner skulle ønske å utrede helt spesielle problemstillinger, kan Fylkesmannen vurdere å gi støtte til dette gjennom skjønsmidlene.

Kommunene vil få dekket kr 100 000 til utgifter knyttet til informasjon og folkehøring, jf. inndelingslova § 10. Kommunene kan selv avgjøre hvordan de vil høre innbyggerne. Departementet vil utarbeide et spørreskjema som kommunene vil få tilbud om å bruke i høringen av innbyggerne. Departementet vil forenkle rutinene og utbetale kr 100 000 til kommuner som går gjennom prosessen og som gjør kommunestyrevedtak om hvordan kommunen ønsker å gå videre, innen 2016. Departementet vil i statsbudsjettet for 2015 beskrive hvordan disse pengene skal utbetales.

Fylkesmannens oppsummering og vurdering av prosessene

Departementet legger opp til to ulike løp for kommunene. For kommuner som har startet prosessene tidlig og gjør kommunestyrevedtak innen høsten 2015, vil departementet legge til rette for at sammenslåing skal kunne vedtas på nasjonalt nivå senest i løpet av våren 2016 gjennom en kongelig resolusjon. Et nasjonalt vedtak forutsetter at de kommunale vedtakene er likelydende i de aktuelle kommunene. Dernest må departementet vurdere om den foreslåtte sammenslutningen er i tråd med hovedmålene for reformen.

Kommunale vedtak som ikke er i tråd med målene i reformen, eller hvis det er vedtak om sammenslåing som medfører at mer enn en kommune må flyttes til et nytt fylke, kan ikke avgjøres ved kongelig resolusjon. Disse vedtakene må da vente til departementet fremmer en proposisjon om en helhetlig kommunestruktur våren 2017.

Kommunene skal fatte kommunestyrevedtak innen sommeren 2016, og disse skal meldes inn via Fylkesmannen. I tillegg skal Fylkesmannen på selvstendig grunnlag gjøre en vurdering av de samlede kommunestyrevedtakene der det legges vekt på helheten i regionen og fylket. I Fylkesmannens tilbakemelding til departementet bes det om at det blir gjort en vurdering om vedtakene er i tråd med hovedmålene i reformen, jf. kap. 4 i kommuneproposisjonen for 2015.

Rapportering

Siden embetsledelsen forutsettes å spille en viktig rolle i reformarbeidet, vil fylkesmannsmøtene være en viktig arena for dialog og erfaringsutveksling mellom embetene om status, utviklingstrekk og virkemiddelbruk mv.

Departementet vil også kunne trenge hyppigere oppdateringer om utviklingen gjennom 2015 og våren 2016 enn det årsrapporten for hhv 2014 og 2015 gir uttrykk for og det fylkesmannsmøtene gir anledning til.

Departementet arbeider for å få på plass en form for følgeevaluering av prosessene i kommunereformen. Slik kan departementet bli holdt orientert om status og viktige nye utviklingstrekk, bruk av prosessveilederen og nye prosessuelle grep underveis. Samtidig legges det til rette for dialog, læring og erfaringsutveksling underveis i prosessen mellom fylkesmannsembetene og mellom embetene og de mest sentrale aktørene i fylket. En følgeevaluering kan helt eller delvis erstatte rapporteringskrav (jf. Økonomireglementet).

Rapporteringskravene i årsrapporten og ivaretagelse av eventuelle løpende rapporteringsbehov må ses i sammenheng med den følgeevalueringen man får på plass. Dette vil kunne ha overføringsverdi til andre områder.

Med hilsen

Sølve Monica Steffensen e.f.
ekspedisjonssjef

Hans Petter F. Gravdahl
avdelingsdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Adresseliste

Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Vest-Agder	Postboks 513 Lundsiden	4605	KRISTIANSAND S
Fylkesmannen i Aust-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710, Sluppen	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Nordland	Statens Hus, Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Finnmark	Statens hus, Damsveien 1	9815	VADSØ

Veien mot en ny kommune

Veileder for utredning og prosess

Innhold

Forord	2
Innledning	3
Sentrale mål og føringer	4
Status	6
Et felles framtidig mulighetsbilde	11
Tilråding, informasjon og høring	14
Endelig vedtak om sammenslåing	15

Innledning

Dette er en veileder for kommunene i de lokale prosessene frem til et vedtak om sammenslåing i kommunestyret. Veilederen bør brukes sammen med nettvortøyet [NY KOMMUNE](#).

Da kommunereformen ble behandlet i Stortinget våren 2014 understreket flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen at det er et utredningsansvar for alle kommuner.

I de fleste fylkene har det vært oppstartsmøter arrangert av fylkesmennene. Flere regionråd har hatt møter der kommunereformen har vært på dagsorden. Det har også vært egne rådmannsmøter på tvers av kommuner og fylker.

Denne veilederen beskriver prosesser kommunene bør gå gjennom for å vurdere kommunesammenslåing, og gir nyttige råd og tips på veien.

Vi går gjennom ulike trinn i prosessen, og omtaler blant annet når kommunen bør ha politisk behandling, involvere innbyggere og frivillige, og kommunikasjon både internt og eksternt. Hvordan prosessen vil arte seg i de ulike regionene, vil avhenge av kompleksiteten i saken, geografi, hvordan kommunegrensene er i dag, om grensejusteringer og delinger er en del av prosessen og om kommunen har tidligere utredninger om sammenslutningsalternativer.

Dette er ikke en mal, men en skjematisk fremstilling over trinn kommunen bør gjennom i løpet av prosessen frem til vedtak om sammenslåing i kommunestyret. For noen kommuner vil fasene i prosessen komme i en annen rekkefølge.

Kommunene vil ikke finne svar på alle spørsmål i veilederen. En viktig del av jobben blir å supplere informasjonen man får gjennom verktøyene departementet tilbyr med egne data, og ikke minst må kommunene gjøre egne vurderinger og trekke sine konklusjoner basert på funnene i prosessen. Kommunene vil få støtte og bistand fra prosessveiledere hos fylkesmannsembetene.

Veilederen vil kunne bli oppdatert underveis i reformløpet. Fylkesmennene kan melde tilbake til departementet om det er særskilte tema kommunene ønsker skal omtales i veilederen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet tar sikte på å utarbeide en ny veileder høsten 2015. Tema for denne blir prosessen etter vedtak og frem til en ny kommune.

Sentrale mål og føringer

Stortinget har sluttet seg til følgende overordnede mål for reformen som vil være førende for kommunens arbeid:

- Gode og likeverdig tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Kommunereformen er en velferdsreform. Det handler om bedre velferdstjenester der folk bor, nå og i fremtiden; gode skoler, pleie og omsorg når vi blir eldre, trygge barnehager for barna våre. Det handler også om hva som skal til for å ta vare på de innbyggerne som trenger det aller mest: Barn som trenger barnevernet, rusavhengige, mennesker med psykiske helseutfordringer og de som faller utenfor.

Kommunereformen handler også om en bedre organisering i områder der både innbyggere og næringsliv daglig krysser flere kommunegrenser, og der større kommuner vil kunne gi en mer helhetlig og god planlegging til det beste for innbyggerne.

Ekspertutvalget for kommunereform har satt opp ti kriterier for kommunene – som alle kommuner må vurdere:

1. Tilstrekkelig kapasitet	6. Valgfrihet
2. Relevant kompetanse	7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
3. Tilstrekkelig distanse	8. Høy politisk deltakelse
4. Effektiv tjenesteproduksjon	9. Lokal politisk styring
5. Økonomisk soliditet	10. Lokal identitet

[Her finner du mer om kriteriene rettet mot kommunene \(PDF\)](#)

To løp

Kommunene må legge opp til prosesser som gjør at en kan følge ett av reformens to løp:

1. Kommuner som vedtar sammenslåing senest høsten 2015: kongelig resolusjon

Kongen i statsråd har myndighet til å vedta sammenslåinger der kommunene er enige. For kommuner som gjør kommunestyrevedtak i løpet av høsten 2015, vil departementet legge til rette for at sammenslåing skal kunne vedtas på nasjonalt nivå i løpet av våren 2016. Disse sammenslåingene vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2018.

Dersom kommuner fatter vedtak om sammenslåing vinter/tidlig våren 2015, vil departementet forsøke å imøtekomme dette ved å fremme kongelig resolusjon sommeren 2015. En slik sammenslåing vil kunne tre i kraft 1. januar 2017.

[Eksempel på kongelig resolusjon](#)

2. Proposisjon om en helhetlig kommunestruktur til Stortinget våren 2017

I reformen legges det opp til at kommunene fatter vedtak innen sommeren 2016. Regjeringen planlegger å fremme en samlet proposisjon til Stortinget om ny kommunestruktur våren 2017. Kommunale vedtak som fattes høsten 2015, men som av ulike årsaker ikke følges opp av kongelig resolusjon våren 2016, vil også bli inkludert i proposisjonen. De tilfellene dette vil gjelde er når flere enn én kommune i en sammenslåing vil skifte fylke, eller at sammenslåingen ikke er i tråd med de nasjonale målene for reformen.

Departementet legger til grunn at sammenslåingene som et utgangspunkt vil iverksettes senest fra 1. januar 2020.

Prosessveiledere hos Fylkesmannen

Kommunene vil få bistand fra fylkesmennene som skal legge til rette for de lokale prosessene. Regjeringen gir støtte til prosessveiledere hos fylkesmannsembetene fra høsten 2014 og ut 2016.

Forslag til nye oppgaver våren 2015

Regjeringen tar sikte på å legge fram en melding til Stortinget våren 2015 med forslag til nye oppgaver til robuste kommuner. Her vil det også være eksempler på hvordan den statlige styringen av større og mer robuste kommuner kan reduseres.

Mer om sentrale føringer:

- [Meldingsdelen om kommunereform i Kommuneproposisjonen \(PDF\)](#)
- Kapittel 4 i [Innstillingen fra Kommunal- og forvaltningskomiteen \(PDF\)](#)
- [Ekspertutvalgets rapport \(PDF\)](#)

Status

Dagens kommuner er svært ulike og har ulike utfordringer. Noen kommuner opplever nedgang i folketall og arbeidsplasser, mens andre kommuner har utfordringer knyttet til stor befolkningsvekst og sammenvokste tettsteder.

Om kommunen ser på endringer i kommunestrukturen som en del av en framtidig utviklingsstrategi med mål om å bli en attraktiv kommune både for innbyggere og næringsliv, kan det gi grunnlag for gode og fruktbare diskusjoner.

Flere kommuner har denne høsten satt kommunereformen på dagsorden i kommunestyremøtet for å drøfte hvordan de skal arbeide med reformen.

Hva er status i din kommune?

En god start på prosessen vil være å skaffe en oversikt over hvor kommunen selv står og å kartlegge de viktigste utfordringene. Lokalt eierskap til denne delen av prosessen vil legge et grunnlag – både blant kommunestyrerepresentanter og blant innbyggerne – for en mest mulig felles virkelighetsforståelse. Drøfting av kommunens framtid er ikke bare en oppgave for rådmann og ordfører, men krever en bred demokratisk prosess.

Bruk verktøyet [NY KOMMUNE](#) for å få oversikt over relevante nøkkeltall og utviklingstrekk for kommunen og nabokommuner. Her må du ha følge av minst en nabokommune for å få ut egne data. Variablene i NY KOMMUNE er valgt ut på bakgrunn av hva som har vært vanlig å se på i tidligere utredninger av kommunesammenslåinger.

TIPS: Bruk kommuneplanen i dette arbeidet, og suppler med tilgjengelig statistikk (fylkesmannens kommunebilder, statistikk og oversikter fra planavdelingen i fylkeskommunene, kart på internett og KOSTRA). Kommuner som deltar i Utviklingsprogrammet for byregioner har for eksempel allerede gjennomført kartlegginger som belyser flere av disse problemstillingene.

Det kan være aktuelt å supplere tilgjengelig statistikk og planer med egne oversikter og kartlegginger av:

- Kapasitet, kompetanse og rekruttering – særlig innen spesialiserte tjenester
- Hvor mange tjenester er lagt til interkommunale samarbeid
- Totalt omfang av interkommunalt samarbeid, og hvilke kommuner en samarbeider mest med

Eksempel på spørsmål en kan gå nærmere inn på for å kartlegge status innenfor kommunens fire roller:

Tjenesteyter

- Hva er sterke og svake sider ved kommunen som tjenesteyter i dag?
- Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?
- Hvilke utfordringer har kommunene når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?
- Hva finnes av interkommunalt tjenestesamarbeid?
- Hva er status i kommunene når det gjelder økonomiske nøkkeltall?

Myndighetsutøvelse

- Skaper mangel på kapasitet og kompetanse utfordringer for myndighetsutøvelsen?
- Hvordan er tilgangen på juridisk kompetanse i dag?
- Hva er omfanget av klager, og hvordan fordeler disse seg på ulike forvaltningsområder?
- Hvordan er saksbehandlingstidene og kvaliteten på saksbehandlingen?
- Har kommunen gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse? Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?
- I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?

Samfunnsutvikler

- Hvilke utfordringer står kommunene foran i dag med tanke på å fremme en langsiktig og helhetlig utvikling, både hver for seg for regionen som helhet?
- Hvordan er situasjonen i kommunene når det gjelder befolkningsutvikling, næringsutvikling og sysselsetting?
- Hvilke oppgaver og utfordringer krever felles løsninger på tvers av kommunegrensene?
- I hvilken grad evner kommunen å gjennomføre vedtak i plan- og utbyggingsaker?

Demokratisk arena

- Hvordan er lokaldemokratiet organisert i dag, og hvilke deltakelsesformer er etablert?
- Hvordan er rekrutteringen og engasjementet for å drive politisk arbeid?
- Hvilke partier er representert og hvordan er aktiviteten i partiorganisasjonene?
- Hvordan er valgdeltakelsen og det lokalpolitiske engasjementet?
- Hvordan drives lokalpolitisk styring - overordnet styring eller detaljstyring?
- Hvordan er forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk i kommunestyret?

Overordnede spørsmål som kan være aktuelle for diskusjon i kommunestyret:

- Hvor godt klarer kommunen å stå alene i et 20-30-års perspektiv?
- Er kommunen avhengig av en eller flere nabokommuner for å levere lovpålagte velferdstjenester til sine innbyggere?
- Hvor omfattende kan et interkommunalt samarbeid være før samarbeidsulempene blir større enn fordelene?
- Hvilke utfordringer står man overfor når det gjelder ivaretagelse av kommunale oppgaver?
- Hvilken gjennomføringsevne har kommunen på de ulike områdene kommunen har ansvaret for?
- Greier kommunen å nå de mål den har satt seg?
- Hva er visjoner og mål for framtidig utvikling?
- Hva kreves for å realisere disse målene, og hvilke effekter kan man oppnå gjennom å bli en del av en større kommune?

I denne prosessen bør kommunen også vurdere om det er behov for å gjøre noe med uhensiktsmessige grenser. Endringer i befolknings- og utbyggingsmønster kan medføre at dagens kommunegrenser er blitt utdatert. Det er ønskelig at uhensiktsmessige grenser blir behandlet som en del av kommunereformen, og at dette inngår i de samme prosessene.

Det vil være ulike grader av uhensiktsmessighet – fra relativt ukompliserte grensejusteringer, til mer omfattende kommunedelinger hvor de ulike delene blir slått sammen med andre nabokommuner. Prosessene må være relativt samkjørte for at departementet skal kunne behandle disse sakene i samme løp.

Involvering gjennom hele prosessen

Involverende prosesser er viktig for å utvikle tillit, gjensidig forståelse, identitet, eierskap og felles engasjement for framtidig utvikling. For å få en god prosess må den forankres både i kommunestyret, blant medarbeiderne og i befolkningen. Det er viktig at kommunepolitikerne ansvarliggjøres og at innbyggerne involveres gjennom alle faser i prosessen.

Flere kommuner har gode erfaringer med å involvere innbyggere, lag og organisasjoner, samt næringsliv tidlig i prosessen. Dette vil gi god kunnskap om hvilke synspunkter som gjør seg gjeldende og hva ulike grupper er opptatt av. Forsøk særlig å trekke med og engasjere ungdommen i denne prosessen. Ha også en egen vurdering av hvilken form det skal skje i.

Spørsmål kommunen kan stille til innbyggerne er blant annet:

- Hvilke forventninger er det til det framtidige tjenestetilbudet?
- Hvilke forventninger er det til kommunens utvikling?
- Hva er viktig å ta med videre (tjenester) i en ny kommune?
- Hva er du mest redd for å miste i en ny kommune?

- Hvilke kommuner kan være aktuelle sammenslåingspartnere, og gjelder dette hele eller deler av kommunen?
- Hvilke kvaliteter bør kommunen ha for at det skal være et attraktivt sted i framtiden?

Involvering kan skje på mange forskjellige måter. [Les mer om ulike medvirkningsordninger \(PDF\)](#). Det kan arrangeres folkemøter, innbyggerpanel eller gjennomføres innbyggerundersøkelser.

- [Eksempel på innbyggerundersøkelse på nett fra Mosvik og Inderøy \(PDF\)](#)
- [Eksempel på innbyggerundersøkelse per telefon fra Ryfylke \(PDF\)](#)

Synspunkter og tilbakemeldinger fra innbyggerne bør synliggjøres gjennom det videre arbeidet, og vil være viktig når kommunen senere utarbeider en intensjonsplan for en framtidig sammenslåing.

Hvem er aktuelle partnere?

Samtidig og i etterkant av at kommunen kartlegger status og utfordringer i egen kommune, starter også arbeidet med å klarlegge hvilke sammenslåingsalternativer som kan være aktuelle å se nærmere på. Bruk [NY KOMMUNE](#) til dette formålet. For mange kommuner vil dette være mer eller mindre gitt, mens andre kommuner også vil involvere innbyggerne i dette spørsmålet, jf. over.

Ut fra en vurdering av status for kommunen, bør *kommunestyret* gjøre vedtak om hvilke sammenslåingsalternativer man skal gå videre med.

Her bør en være nøktern med hensyn til hvor mange alternativ en skal vurdere, dvs. hvilke alternativ som er realistiske.

Lag mulighetsbilder

Når kommunestyret fatter beslutning om hvilke alternativer man skal gå videre med, er det også viktig at kommunestyret har klare oppfatninger om hvorfor det er ønskelig med en større kommune og hva en vil oppnå:

- Er det for å få bedre tjenestetilbud?
- Et sterkere fagmiljø innen ulike områder?
- Er det for å bli en mer attraktiv kommune som kan tiltrekke seg flere arbeidsplasser?
- Få en bedre infrastruktur i regionen?
- Bli mer slagkraftig regionalt og nasjonalt?

Det er viktig at kommunene er klar over egne sterke og svake sider når en velger sammenslåingspartnere. Dette gjør det lettere å gå inn i en vurdering av hvordan en kan bli sterkere sammen.

Kommuner som har gjennomført kommunesammenslåinger har greid å sannsynliggjøre at en sammenslåing vil bidra til en positiv utvikling for hele den nye kommunen. Her må en gå tilbake og se hvilke innspill innbyggere, næringslivet og frivillige har gitt tidligere. Jo flere vanskelige spørsmål som kan avklares tidlig i prosessen, desto bedre.

Innbyggerne må få så klare svar som mulig på de spørsmålene de har om hvordan den nye kommunen vil se ut. Folk vil vite hva som skjer med sitt lokalmiljø og sitt nærområde. Hva skjer med skolen, og med kulturhuset?

Ved sammenslåingen mellom Mosvik og Inderøy kom innbyggernes ønsker fram gjennom folkemøter og spørreundersøkelse. Dette bidro til å avklare spørsmål som innbyggerne var spesielt opptatt av. Innbyggernes ønsker ble tatt hensyn til i en avtale mellom kommunene, og dette kan ha vært avgjørende for utfallet av prosessen.

Innbyggerne er ofte opptatt av hva som skjer med det «gamle» kommunesenteret. I flere av de frivillige sammenslåingene er det blitt satset spesielt på stedsutvikling i det «gamle» kommunesenteret, og tjenester for hele den nye kommunen er blitt samlokalisert her.

Lag en framdriftsplan

Forankring og kommunikasjon er erfaringsmessig viktige suksessfaktorer. Kommunene bør *tidlig* lage en overordnet framdriftsplan som kan justeres underveis.

Framdriftsplanen bør inneholde en kommunikasjonsplan. Kommunikasjonsplanen bør sikre god kommunikasjon gjennom hele prosessen, både med ansatte og innbyggerne. Kommuner som vurderer sammenslåing, bør bli enige om et likt kommunikasjonsopplegg, slik at alle involveres på samme måte.

Hvordan kommunen legger opp den videre prosessen, vil være avhengig av hvor mange alternativer kommunestyret vil gå videre med. Er det bare ett eller to alternativer som er aktuelle, kan en allerede på dette tidspunktet involvere ansatte, lag og organisasjoner med mer, og etablere ulike prosjekter i det videre arbeidet. En kan opprette prosjektgrupper bl.a. for å se på hvordan tjenestene kan organiseres, hvordan lokaldemokratiet kan organiseres på en best mulig måte.

Det er viktig å kartlegge hvilke interesser som kan bli berørt av en sammenslåing, for eksempel samisk forvaltningsområde, nynorsk og Kirkelig fellestråd.

Et felles framtidig mulighetsbilde

Aktuelle sammenslåingskommuner må organisere arbeidet på en slik måte at en får dekket alle områder som blir viktige for kommunene i det videre arbeidet. Hovedoppgaven blir å presentere temaer som skal gi innbyggeren og politikerne et godt kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere hvilke muligheter sammenslåingsalternativene gir. Vurder om ansatte og eventuelt frivillige ressurser skal involveres i arbeidet.

Identitet er ofte et spørsmål i diskusjonen om kommunestruktur. Her er det viktig å kartlegge hva en har felles, som for eksempel lokalaviser, idrettslag, handelssenter, og skoler. Erfaringer viser at ny identitet kan bygges uten at dette går på bekostning av innbyggernes identitet til lokalsamfunnet de bor i.

En rettesnor for kommunene når de skal vurdere de ulike områdene vil være [kriteriene for god kommunestruktur \(PDF\)](#), [de nasjonale målene for reformen](#) og de lokale målene.

Tjenester

Noen spørsmål som det kan være aktuelt å vurdere, blant annet ved hjelp av [NY KOMMUNE](#), kan være:

- Hvordan vil den demografiske utvikling være fram mot 2040?
- Hva vil være arbeidskraftbehovet i de ulike tjenestene framover?
- Hvordan vil rekrutteringsmulighetene bli i en større kommune?
- Hvordan vil en eventuell kommunesammenslåing kunne påvirke dybde og bredde i tjenestetilbudet?
- Hvordan kan tjenestene organiseres i en større kommune?
- Hvilke tjenester vil ha samme lokalisering som tidligere, og hvilke er aktuelle å samlokalisere for å skape sterkere, bedre og mer effektive fagmiljøer?
- Hva vil en større kommune ha å si for innbyggernes tilgjengelighet til de ulike tjenestene?
- Kan en ved en sammenslåing ivareta flere oppgaver innenfor den nye kommunen og slik redusere de interkommunale samarbeidene?

Oppsummering og vurdering av tjenestene med hensyn til kvalitet, kompetanse, tilgjengelighet rekruttering, stordriftsfordeler, effektivisering, jf. kriterier og mål.

Myndighetsutøvelse

Følgende spørsmål kan være av spesiell interesse å avklare når det gjelder myndighetsutøvelse:

- Hvordan blir tilgang til juridisk kompetanse i en ny kommune?
- Mulighet for å etablere gode system for egenkontroll
- Saksbehandlingstid som imøtekommer næringslivets krav

Oppsummering og vurdering – hvordan kan rettsikkerheten bedres i en større kommune? Hvilke muligheter har en ny kommune for å etablere system for egenkontroll som kan redusere statlig tilsyn?

Samfunnsutvikling

Det er vanlig å legge en bred definisjon av samfunnsutvikling til grunn i analyser av kommunens rolle som samfunnsutvikler. Det dreier seg om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønstre, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse i videste forstand. Kort sagt – hvordan skape attraktive lokalsamfunn.

Byutvikling

I vekstkommuner, hvor tettstedgrenser og pendlingssoner i økende grad sprer seg på tvers av kommunegrensene, vanskeliggjør dette planlegging og realisering av helhetlige, effektive og framtidsrettede løsninger når det gjelder både boligområder, kommunikasjon/infrastruktur, næringsområder og tjenestetilbud. [Les mer om utfordringer i byområder \(PDF\)](#).

Stedsutvikling

Små kommuner kan ha utfordringer med å fylle den rollen som kreves i et aktivt samfunnsutviklingsarbeid. Arbeid for innovasjon, næringsutvikling, stedsutvikling og økt attraktivitet krever både kompetanse, kapasitet og evne til å etablere møteplasser, partnerskap og samhandling med et bredt spekter av aktører på ulike nivåer. [Les mer om kommunesammenslåing og stedsutvikling \(PDF\)](#).

Aktuelle spørsmål å vurdere:

- Hvilke oppgaver og utfordringer krever felles løsninger på tvers av kommunegrensene?
- Hvilke fordeler gir færre kommunegrenser i planleggingen av en langsiktig og helhetlig utvikling?
- Reduserer en sammenslått kommune behovet for interkommunalt plansamarbeid?
- Hvordan er inn- og utpendlingsmønsteret i regionene og mellom sammenslåingskandidatene?
- Gir sammenslåing bedre kapasitet til å drive innovasjonsarbeid?
- I hvilken grad er det forskjeller mellom kommunene i synet på framtidig utvikling, og hva er det eventuelt disse forskjellene dreier seg om?
- Hvordan kan en kommunesammenslåing påvirke kommunenes rolle som utviklingsaktør, og hvilke gevinster vil det være mulig å realisere?

Erfaringene fra de gjennomførte kommunesammenslåingene viser at rollen som samfunnsutvikler er viktig. I alle kommuner som har slått seg sammen, er vurderingen at sammenslåing kan være gunstig i forhold til framtidig næringsutvikling, sysselsetting og bosetting.

Demokrati

Aktuelle spørsmål for å belyse lokaldemokratiet:

- I hvilken grad kan en kommunesammenslåing bidra til mer helhetlig og direkte styring av utviklingen i regionen?
- En kommunesammenslåing vil som regel gi færre kommunestyrerepresentanter enn for de tidligere kommunene samlet. Hvilke alternative deltakelsesformer vil være aktuelle for å sikre og videreutvikle det lokalpolitiske engasjementet i en sammenslått kommune?
- I hvilken grad er det aktuelt med kommunedelsutvalg og hva slags myndighet og oppgaver kan delegeres til disse?

Oppsummering og vurdering - hvordan kan alle deler i den nye kommunen sikres påvirkning og innflytelse?

Økonomi

Spørsmål som det kan være aktuelt å avklare når det gjelder økonomi kan være:

- Hvordan vil prognoser for framtidig demografiutvikling påvirke kommuneøkonomien?
- Har kommunene ulik praksis når det gjelder eiendomsskatt og kommunal prissetting?
- Ligger kommunene i ulike soner for arbeidsgiveravgift og landbrukstilskudd og eventuelle andre statstilskudd og øremerkede tilskudd?
- Har noen av kommunene inntekter fra kraftproduksjon?
- Vil en framtidig kommune være mer robust når det gjelder framtidige investeringer, f.eks i infrastruktur?
- Hvordan vil en kommunesammenslåing utløse behov for infrastruktur, utstyr og tiltak for samkjøring og harmonisering mellom de gamle kommunene?
- Hva vil den nye kommunen motta i reformstøtte og støtte til dekning av engangskostnader?

Oppsummering og vurdering - innenfor hvilke områder ligger de viktigste gevinstene ved en større kommune?

Hvordan kompletterer kommunene hverandre når det gjelder boliger, arbeidsmarked og næringsliv?

Vil "hverdagsregionen", dvs. regionen der innbyggere og næringsliv daglig beveger seg, samsvare bedre med den nye kommunegrensen?

Tilråding, informasjon og høring

Vil den nye kommunen bli mer attraktiv for innbyggere og næringsliv?

Rådmennene i de aktuelle kommunene bør koordinere seg og forberede en sak til sine kommunestyre som oppsummerer prosessen og gir tilrådning om sammenslåingsalternativ.

Kommunestyret fatter vedtak om sammenslåingsalternativ og veien videre.

Kommunestyret må også gjøre vedtak om hvordan innbyggerne skal informeres og høres [jf. Inndelingslova § 10](#). Kommuner vedtar videre prosess, og får 100 000 kroner i støtte til informasjon og folkehøring fra departementet.

Som grunnlag for høring bør kommunestyret vurdere om de skal lage en felles intensjonsavtale. Det er viktig at denne avtalen avklares og forankres i alle kommunestyrene.

- [Eksempel på hvordan man lager intensjonsavtaler og eksempler på avtaler \(PDF\)](#)

Mange kommuner har gode erfaringer med å lage en informasjonsplan om hvordan man skal presentere fordeler og ulemper ved å bli en større kommune. De viktigste konklusjonene må synliggjøres (gjørne i en intensjonsavtale) og formidles gjennom ulike kanaler (media, ungdomsråd/skoler, elderråd, møter, kommunenes nettsider).

Folkemøter kan være gode arenaer for innspill, synspunkter og kommentarer, og kan i enkelte tilfeller også være en god høringsarena. Det er opp til hvert kommunestyre å avgjøre hvilken høringsform kommunen skal benytte.

- [Les mer om ulike høringsformer \(PDF\)](#)

Departementet vil komme tilbake med et opplegg for innbyggerundersøkelse som kommunene kan velge å bruke i høringen av innbyggerne.

Politikerne må formulere konkrete mål for sammenslåingen. En intensjonsavtale som kan si noe om fordeling av tjenestesteder, hvordan en kan unytte ressursene bedre, hvordan en sammen kan stå bedre rustet til å møte framtidens krav og forventinger.

Endelig vedtak om sammenslåing

Kommuner som ønsker å slå seg sammen må gjøre to vedtak:

1. Vedtak om at kommunene ønsker å slå seg sammen.

Et slikt vedtak kan være relativt kortfattet, men må være klart og tydelig på at kommunene ønsker å slå seg sammen.

Etter at kommunene har fattet vedtak om at de ønsker å slå seg sammen, skal fylkesmannen i samråd med departementet, kalle inn til felles kommunestyremøte. Det fremgår av [inndelingslova § 25](#) hvilke punkter som **skal** drøftes på fellesmøtet:

- a) forslag til navn på den nye kommunen eller det nye fylket
- b) antall medlemmer i det nye kommunestyret eller fylkestinget
- c) kriterier for sammensetning av og funksjoner til fellesnemnd etter [§ 26 i denne loven](#)
- d) valg av revisor for virksomheten i fellesnemnden
- e) oppretting av eventuelle andre fellesorgan for å sikre gjennomføringen av sammenslåingen.

2. Etter at punktene i § 25, og eventuelt andre spørsmål er diskutert i fellesmøte, skal de enkelte kommunestyrene stadfeste enigheten i nye kommunestyrevedtak.

Disse vedtakene vil være grunnlaget for en statlig beslutning om sammenslåing. [Eksempel på en kongelig resolusjon.](#)

Det trenger ikke forsinke prosessene at kommunestyrene må ha to vedtak samt felles kommunestyremøte. I forbindelse med sammenslåingen av Mosvik og Inderøy ble hele løpet gjennomført samme dag. Begge kommunestyrene fattet likelydende vedtak om sammenslåing 14. juni 2010. Fylkesmannen hadde, under forutsetning av positive vedtak, innkalt til felles kommunestyremøte samme dag. På møtet ble punktene i § 25 diskutert. Etter felles kommunestyremøte fattet begge kommunestyrene samme dag likelydende vedtak i henhold til punktene i § 25.

- [Lenke til vedtak fra Inderøy/Mosvik \(PDF\)](#)
- [Lenke til vedtak fra Harstad/Bjarkøy \(PDF\)](#)

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/487-13
 Løpenr.: 7464/14
 Arkivnr.: 210 &14
 Saksbeh.: Jens Sveaass

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Administrasjonsutvalget	27.11.2014	AD-14/21
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/49
Kommunestyret		KS-/

REGNSKAPSRAPPORT - 3. KVARTAL 2014

Rådmannens forslag til vedtak:
Regnskapsrapport for 3. kvartal 2014 tas til orientering.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Saksutredning

Konklusjon:

Pr 3. kvartal er det regnskapsført 99 prosent av periodisert budsjett. Det er et samlet mindreforbruk på kroner 851.140,-. Det er imidlertid avgjørende å lese de enkelte planområdene da vi igjennom 2014 fortsatt har hatt utfordringer med periodisering av betydelige utgiftsposter, samtidig som vi også har forventet fakturaer og refusjonskrav inn til kommunen som ikke var regnskapsført på tidspunktet for 3. kvartalsrapporten.

Helse og sosial forventer et betydelig merforbruk, som tidligere har vært drøftet i ulike sammenhenger. Gjennomførte driftsanalyser og budsjettering for 2015 har tatt dette opp i seg, og det forventes å komme i bedre balanse med nytt år. Det som er nytt i 2014 er en betydelig «sprekk» på barnehageutgiftene. Over hele landet har veksten i bruken av barnehagene vært større enn forventet, selv med nye politiske grep på området, og Sigdal kommune er bundet av statlige tilskuddssatser til private barnehager og har ingen direkt innvirkning på disse kostnadene, det følger av statlige satser og antall barn som tas opp i de private barnehagene.

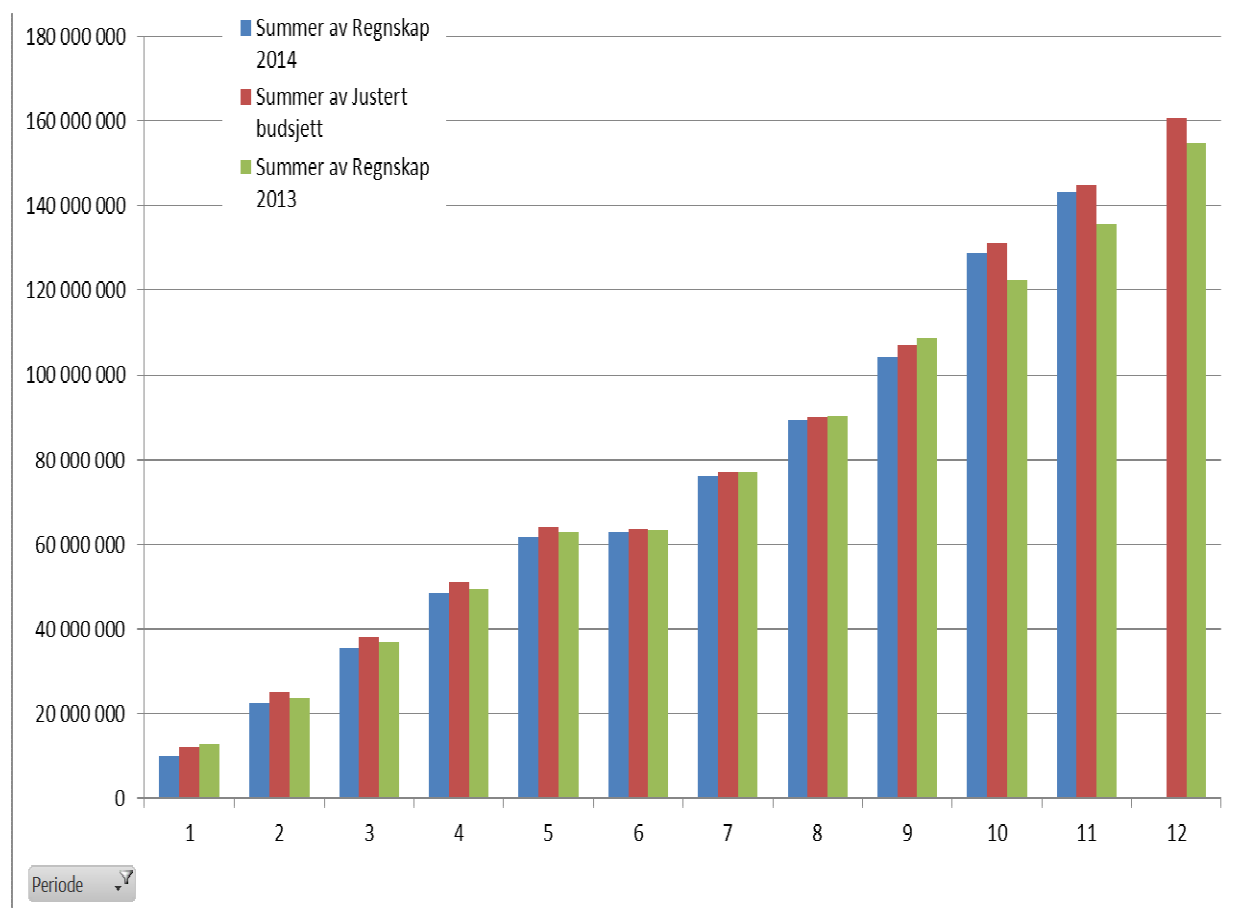
Det er imidlertid særlige utfordringer knytte til avleggelse av 3. kvartalsrapport. Denne kommer midt oppe i tjenestenes arbeid med budsjettering 2015, for å kunne være klar til hovedutvalgsbehandling. I arbeidet med å få ferdig saker til formannskapet har derfor ikke rådmannen kunnet gå nøyere inn i herværende kvartalsrapport fra sektorene, før sakspapirer skal ut, og det mangler derfor i denne konklusjonen et par samlede prognoser ut året. Rådmannen vi ta rede på dette innen selve møtet i formannskapet og orientere nærmere om dette.

Overordnet er det imidlertid mulig å betrakte bildet ut i fra figuren nedfor. Merk at figuren inneholder kun sum lønn og refusjoner. Dette er den viktigste kostnadsdriveren i kommunens virksomhet, og er det uten tvil viktigste kostnadselementet å holde i tråd med periodisert budsjett igjennom året. Denne tabellen er tatt ut tom lønnskjøring i november og inneholder altså to måneder mer enn selve kvartalsrapporten som er kjørt pr periode 9.

Som vi ser har lønnsutgiften holdt seg svakt under budsjettet igjennom hele året, og dette er en svært avgjørende faktor når 2014 skal gjøres opp. Det er imidlertid slik at årsavslutningen skal inneholde en tilbakeføring av kostnader (særlig all variabel lønn fra vikarer mv) som regnskapsføres først i januar/februar 2015. Dette er en noe uforutsigbar øvelse, som handler mye om hvordan blant annet juleavviklingen i pleie og omsorg forløper.

I 2013 var regnskapsveksten fra november til desember på om lag 6 millioner kroner mer enn i sept.-okt. og okt.-nov. Legger vi samme stigningstakt til grunn fra november til desember i 2014, så kan det synes som at vi får et merforbruk på 1,6 millioner kroner sett i forhold til totalt lønnsbudsjett 2014 på 160,7 millioner. Det er et avvik fra lønnsbudsjettet på rett i underkant av 1 prosent, gitt at forholdene ikke blir svært annerledes dette året. Det understrekes at dette gjelder kun lønn.

Nærmere redegjørelse vil bli gitt i møtet, med oppdaterte tall også pr november.

Regnskap 3. kvartal 2014/2013

Planområde		3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
1	Sentrale styringsorganer/politikk	1 082 256	1 146 704	1 132 354	64 448	94	1 354 446
2	Fellestjenester	7 534 920	7 088 385	7 140 109	-446 535	106	7 076 405
3	Oppvekst og kultur	52 253 381	50 413 513	49 659 683	-1 839 868	104	50 690 919
4	Helse og sosial	69 614 446	71 862 384	70 921 461	2 247 938	97	68 466 476
5	Næring og drift	2 387 626	3 212 783	1 802 106	825 157	74	2 052 853
6	Sigdal kirkelige fellesråd	2 846 000	2 846 000	2 846 000	0	100	2 733 000
Samlet resultat		135 718 629	136 569 769	133 501 713	851 140	99	132 374 099

Utgifter utenom planområdene	3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
Driftsprosjekter med egne bevilgninger	977 395	1 782 000	804 605	55	1 189 143
Ekstrapremie KLP/lønnsøkning	0	7 849 700	7 849 700	0	0
Boligsøkende unge	104 914	75 000	-29 914	140	52 541
Andre netto utgifter	-2 424 595	1 433 000	3 857 595	-169	-4 129 670
Sum netto driftsutgifter	-1 342 286	11 139 700	12 481 986	-12	-2 887 986
Skatter	-52 251 247	-86 200 000	-33 948 753	61	-52 652 265
Rammetilskudd	-91 681 078	-114 860 000	-23 178 922	80	-88 845 284
Kapitaltilskudd	-176 337	-2 108 000	-1 931 663	8	-179 253
Sum frie inntekter	-144 108 662	-203 168 000	-59 059 338	71	-141 676 802
Renteutgifter investeringslån	3 314 948	6 183 000	2 868 052	54	3 472 295
Renteutgifter formidlingslån	172 411	258 000	85 589	67	171 429
Renteinntekter	-173 741	-1 012 000	-838 259	17	0
Renteinntekter formidlingslån	-166 678	-258 000	-91 322	65	-126 232
Aksjeutbytte	-265 347	-1 500 000	-1 234 653	18	-276 243
Gevinst finansielle instrumenter	0	0	0	0	-135 235
Renter andre fordringer	-1 194 800	-1 653 000	-458 200	72	-1 281 760
Netto renteutgifter	1 686 793	2 018 000	331 207	84	1 824 254
Avdrag på lån	5 297 959	7 004 000	1 706 041	76	4 758 193
Netto finansinntekter/utgifter	6 984 752	9 022 000	2 037 248	77	6 582 447

NØKKELTALL	3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
Sum driftsinntekter	-191 215 134	-258 401 700	-67 186 566	74	-194 007 982
Sum driftsutgifter	181 000 658	249 399 700	68 399 042	73	175 606 910
Brutto driftsresultat	-10 214 476	-9 002 000	1 212 476	113	-18 401 072
Sum eksterne finansinntekter	-1 875 966	-4 473 000	-2 597 034	42	-2 129 117
Sum eksterne finansutgifter	8 916 499	13 495 000	4 578 501	66	8 701 934
Netto driftsresultat	-3 173 943	20 000	3 193 943	-15 870	-11 828 254
Sum bruk av avsetninger	-466 022	-3 462 400	-2 996 378	13	-217 927
Sum avsetninger	985 266	3 442 400	2 457 134	29	6 438 786
Mer-/mindreforbruk	-2 654 699	0	2 654 699		-5 607 395

Skatt:

Skatteinngangen i Sigdal kommune ligger med kr. 641.000,- under budsjettnivå etter 3. kvartal 2014 og er 0,4 prosent lavere enn i samme periode i 2013.

I RNB 2014 ble anslag på veksten i skatteinngang for 2014 justert fra 3,7 til 3,0 pst. i forhold til 2013. Regjeringen satte enda ned det nasjonale skatteanslaget for 2014 med 900 mill. kr i forslaget til statsbudsjett for 2015. Det betyr at vekstanslaget i forhold til 2013 nå er 2,4 pst for kommunene. Kommunene har i perioden januar-september hatt en samlet inngang av inntekts- og formuesskatt som er 2,0 pst mer enn i samme periode i fjor. Skattetallene for årets ni første måneder viser fortsatt svak vekst, og det er usikkert om Regjeringens sist oppdaterte skatteanslag for året vil kunne nås. Det er først når det endelige ligningsoppgjøret foreligger i oktober og korrigeringer av fordelingene mellom skattekreditorene kommer at man kan se hvordan den endelige skatteinngangen blir.

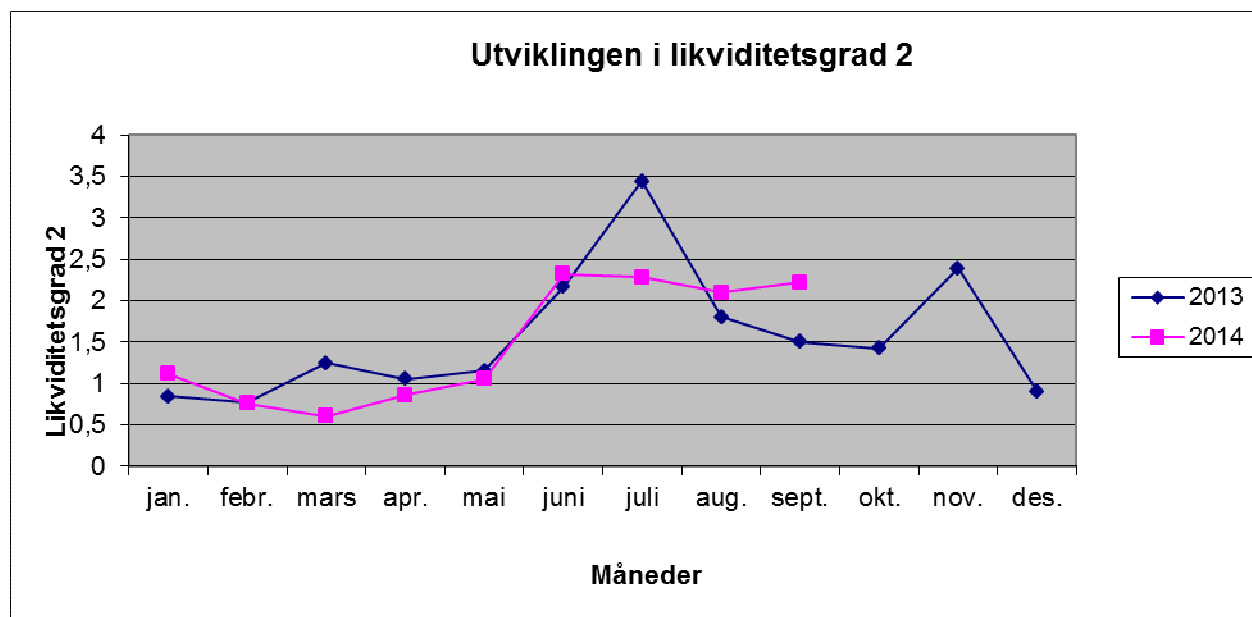
Fondsoversikt pr. 30.09.2014

BUNDNEDRIFTSFOND (2510800000)		Regnskap pr. 30.09.14	Budsjett pr. 30.09.14
pr. 01.01.	IB	48 769 372	55 757 644
Avsetning	155000	719 919	343 000
Budsjettmessig bruk i drift	195000	-451 022	-980 000
Budsjettmessig bruk i investering	095000	0	0
pr. 30.09	UB	49 038 269	55 120 644
DISPOSISJONSFOND (2560801100 - 2560801101)		Regnskap pr.30.09.14	Budsjett pr.30.09.14
pr. 01.01.	IB	8 321 772	8 321 772
Avsetning	154000	0	3 099 416
Budsjettmessig bruk i drift	194000	0	-5 047 531
Budsjettmessig bruk i investering	094000	0	-1 607 400
pr. 30.09	UB	8 321 772	4 766 257
TRILLEMARCAFOND (disp.fond) (2560801401)		Regnskap pr.30.09.14	Budsjett pr.30.09.14
pr. 01.01.	IB	8 434 469	8 434 469
Avsetning	154000	265 347	0
Budsjettmessig bruk i drift	194000	-15 000	-294 500
Budsjettmessig bruk i investering	094000	0	-9 096
pr. 30.09	UB	8 684 816	8 130 873
UBUNDET INV.FOND (2530801100)		Regnskap pr.30.09.14	Budsjett pr.30.09.14
pr. 01.01.	IB	60 397	60 397
Avsetning	054800	0	0
Budsjettmessig bruk i investering	094800	0	-31 218
pr. 30.09	UB	60 397	29 179
BUNDNE INV.FOND (2550801301)		Regnskap pr.30.06.14	Budsjett pr.30.06.14
pr. 01.01.	IB	250 558	250 558
Avsetning	055000	0	0
Budsjettmessig bruk i investering	095800	0	-206 399
pr. 30.09	UB	250 558	44 159

Likviditet

Figuren viser utviklingen i likviditetsgrad 2 i 2013 og 2014. Likviditetsgrad 2 sier noe om kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser. Et vanlig krav til likviditet er at de mest likvide omløpsmidlene skal kunne dekke kommunens kortsiktige gjeld. Dette innebærer at likviditetsgrad 2 bør være minst 1. Vi ser at likviditeten ligger over den minste grense etter 3. kvartal. Økning i juni skyldes reduksjon i kortsiktig gjeld pga utbetaling av påløpte feriepenger. Lånet til investeringer 2014 var tatt opp i juli 2014.

Planområde 1 Sentrale styringsorganer/politikk

Tjenesteområde		3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
1000	Politisk styring og kontroll	979 781	1 071 723	1 057 373	91 942	91	1 254 523
1100	Kontroll og revisjon	90 393	62 992	62 992	-27 401	144	80 387
1801	Eldreråd	12 082	11 989	11 989	-93	101	14 032
3250	Næringstiltak	0	0	0	0	0	5 504
Sum		1 082 256	1 146 704	1 132 354	64 448	94	1 354 446

Planområde 1 har et positivt budsjettavvik på kr. 64.448,- og ligger med 6 prosent under periodisert budsjett etter 3. kvartal 2014. Etter samme periode i 2013 var budsjettavviket på kr. 121.237,- (10 prosent over periodisert budsjett).

Planområde 2 Fellestjenester

Tjenesteområde		3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
1100	Kontroll og revisjon	433 687	465 000	465 000	31 313	93	440 000
1200	Administrativ ledelse	2 851 381	2 485 870	2 408 873	-365 511	115	2 627 980
1201	Økonomiavdelingen	1 783 170	1 979 346	1 939 732	196 176	90	1 983 835
1202	Felles IT systemer	1 207 456	1 057 344	880 927	-150 112	114	740 591
1203	Personal/opplæring/velferd	803 536	815 829	795 581	12 293	98	764 750
1204	Andre adm.fellesfunksjoner	281 252	284 996	284 996	3 744	99	367 720
1210	Forvaltning av eiendommer	2 635	0	0	-2 634	0	0

1800	Fellesutgifter	0	0	365 000	0	0	175 914
2420	Sosial rådgivn og veiledning	-41 594	0	0	41 594	0	-43 810
2830	Bist.etabl.oppretht.eg. bolig	1 800	0	0	-1 800	0	0
2850	Tjenester utenfor ordinær kom.ansvarsområde	0	0	0	0	0	473
3200	Kommunal næringsvirksomhet	61 488	0	0	-61 488	0	18 652
3250	Næringstiltak	42 905	0	0	-42 905	0	300
3600	Miljøvern	107 205	0	0	-107 205	0	0
Sum		7 534 920	7 088 385	7 140 109	-446 535	106	7 076 405

Planområde 2 har et negativt budsjettavvik på kr. 446.535,- og ligger med 6 prosent over periodisert budsjett etter 3. kvartal 2014. Kostnader innen tjeneste 3200, 3250 og 3600 blir finansiert på slutten av året. Korrigert for det vil avviket være kr. 234.937,- (3 prosent over periodisert budsjett). Etter samme periode i 2013 var positiv budsjettavvik på kr.313.129,- (4 prosent under budsjett).

Tjeneste 1200 Administrativ ledelse har et merforbruk på kr. 365.511,- og ligger med 15 prosent over periodisert budsjett. Kr. 56.849,- av merforbruket er kostnader som blir refundert av staten. Kr. 100.000,- vil bli overført fra oppvekst, gjelder intern overføring av lønnsmidler. Korrigert for det er merforbruket på kr. 208.662,- (7 prosent over periodisert budsjett). Kr. 58.722,- er kostnader til gjennomføring av eiendomsskattinntektsanalysen. Resterende skyldes hovedsakelig lønn- og sosialutgifter, annonseringskostnader og kostnader til kontormateriell.

Tjeneste 1201 Økonomiavdelingen har et mindreforbruk på kr. 196.176,- og ligger med 10 prosent under periodisert budsjett. Dette skyldes hovedsakelig manglende krav fra samarbeidskommuner ifm kjøp av skatteoppkreverfunksjonen.

Tjeneste 1202 Felles IT-systemer har et negativt budsjettavvik på kr. 150.112,-. Dette skyldes større kostnader ifm oppgraderinger av It-systemer innenfor IKT-samarbeidet.

Tjeneste 2420 Sosial rådgivning og veiledning belastes med utgifter og inntekter innen skjenkebevilling. Budsjettert med kr. 0,- i netto.

Planområde 3 Oppvekst og kultur

Tjenesteområde		3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
1000	Politisk styring og kontroll	14 200	47 937	47 937	33 737	30	39 494
1200	Administrativ ledelse	936 535	1 374 393	1 425 771	437 858	68	1 317 840
1203	Personal/opplæring/velferd	104 627	70 000	70 000	-34 627	149	99 975
1210	Forvaltning av eiendommer	302 905	306 698	306 698	3 793	99	343 000
2010	Barnehager	16 570 865	10 381 804	10 377 059	-6 189 061	160	14 951 658

2020	Grunnskolen	25 441 882	27 053 544	26 341 541	1 611 662	94	23 790 948
2110	Styrket tilbud til førskolebarn	854 042	929 189	922 784	75 147	92	850 213
2130	Voksenopplæring	96 482	106 131	104 015	9 649	91	193 918
2150	Skolefritidsordning	375 482	483 586	463 747	108 104	78	507 496
2210	Førskolelokaler og skyss	-1 011 181	-466 120	-467 436	545 061	217	-1 050 218
2220	Skolelokaler	3 733 929	4 187 141	4 170 673	453 212	89	4 232 586
2230	Skoleskyss	1 026 927	1 652 625	1 652 625	625 698	62	1 580 493
2310	Aktivitetstilbud barn og unge	471 906	539 083	530 622	67 177	88	464 800
3700	Bibliotek	277 055	404 682	397 420	127 627	68	428 886
3730	Kino	8 365	23 866	23 751	15 501	35	18 088
3750	Museum og kunstnerhjem	749 000	749 000	749 000	0	100	726 000
3770	Kunstformidling	0	0	0	0	0	-200
3800	Idrett	508 685	506 314	505 913	-2 371	100	495 471
3810	Kommunale idrettsbygg	72 492	75 493	75 493	3 001	96	48 271
3830	Musikk- og kulturskole	308 133	368 848	360 329	60 715	84	320 245
3850	Kulturkontoret	62 683	70 512	70 454	7 829	89	42 891
3851	Tilskudd andre kulturbygg	266 883	311 497	311 497	44 614	86	285 269
3860	Kommunale kulturbygg	1 035 478	1 206 722	1 189 222	171 244	86	988 786
3861	Ungdomshus	46 005	30 568	30 568	-15 437	151	15 008
Sum		52 253 381	50 413 513	49 659 683	-1 839 868	104	50 690 919

Planområde 3 Oppvekst og kultur har et forbruk på 104 prosent sett i forhold til periodisert budsjett. Totalt er det et merforbruk på kr. 1 839 868. Årsaken til dette er at alle tilskudd til de private barnehagene for 2014 allerede er utbetalt. Dessuten ligger tilskuddssatsene og den nasjonale prosentsatsen for kommunalt tilskudd høyere enn først antydnet fra departementet. Dette utgjør kr 1 993 327 mer enn budsjettet.

Tjeneste 1000 Politisk styring og kontrollorganer. Politisk styring og kontrollorganer er delt mellom oppvekst og kultur og funksjonen ligger i henhold til budsjett.

Tjeneste 1200 Administrativ ledelse. Funksjonen har et forbruk på 68 prosent. Noe av mindreforbruket skyldes lønnsbesparelse i forbindelse med tidligere skolesjefs permisjon. I tillegg er det budsjettet med lønn til lærling innenfor denne funksjonen, men dette skal i følge KOSTRA konteres på 2020 grunnskolen.

Tjeneste 1203 Personal/opplæring/velferdstiltak. Funksjonen har et merforbruk på kr 34 627,-. Dette skyldes økte utgifter til bedriftshelsetjenesten.

Tjeneste 1210 Forvaltning av eiendommer. Funksjonen er i tråd med budsjett.

Tjeneste 2010 Barnehage. De private barnehagene har fått utbetalt tilskudd for hele 2014 og funksjonen har et forbruk på 160 prosent. Merforbruket skyldes at de private barnehagene har fått utbetalt kommunalt tilskudd for hele 2014. Det ble dessuten i budsjettet lagt opp til et tilskudd på kr 14 296 800,-, men på bakgrunn av at tilskuddssatsene pr. heltidsplass og den nasjonale prosentsatsen for kommunalt tilskudd ble høyere enn først antydnet fra Departementet og det har vært flere barnehageplasser i bruk, ble det kommunale tilskuddet totalt kr 16 290 127,- dvs. totalt kr

1 993 327 mer enn budsjettert med. Det har i alle regnskapsrapporter blitt antydnet at denne funksjonen ville få et merforbruk i 2014.

Tjeneste 2020 Grunnskolen. Funksjonen har 94 prosent forbruk sett i forhold til periodisert budsjett.

Dette skyldes blant annet sykkelønsrefusjoner, og at vi enda ikke er fakturert interkommunal tjeneste (PPT) for 2014.

Tjeneste 2110 Styrket tilbud til førskolebarn. Funksjonen dekker spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn inklusiv fri foreldrebetaling i den perioden barnet får slik hjelp, midler til barn med minoritetsspråklig bakgrunn og kjøp av interkommunal PPT. Funksjonen ligger i samsvar med budsjett.

Tjeneste 2130 Voksenopplæringen. Funksjonen har et forbruk på 91 prosent og er i samsvar med budsjett.

Tjeneste 2150 Skolefritidsordningen. Funksjonen har et mindreforbruk på kr 108 104,-. Dette skyldes refusjoner fra andre kommuner på fosterhjemsplasserte barn.

Tjeneste 2210 Førskolelokaler og skyss. Funksjonen er i tråd med budsjettet, men har et positivt avvik etter 3dje kvartal på kr 545 061,-. Dette skyldes i hovedsak at barnehagene er fakturert for 12 måneders husleie.

Tjeneste 2220 Skolelokaler. Funksjonen har et forbruk på 89 prosent og et mindreforbruk på kr 453 212,-. Årsaken er rimeligere fyringsutgifter, samt at alle innkjøp ikke er foretatt enda.

Tjeneste 2230 Skoleskyss. Funksjonen har et forbruk på 62 prosent. Mindreforbruket skyldes blant annet at Sigdal kommune ikke er fakturert for skoleskyss for 3. kvartal. Det ble dessuten overført midler fra 2013 til 2014 på bakgrunn av at kommunen ikke var fakturert for skoleskyss høsten 2013. På bakgrunn av nye retningslinjer, ble utgiften i forbindelse med farlig skolevei høsten 2013 lavere enn budsjettert med, og funksjonen vil sannsynligvis ende opp med et mindreforbruk ved årets slutt.

Tjeneste 2310 Aktivitetstilbud barn og ung. Funksjonen ligger i samsvar med budsjett med et forbruk på 88 prosent i forhold til periodisert budsjett.

Tjeneste 3700 Bibliotek. Funksjonen har et mindreforbruk. Grunnen til dette er at driften er lagt til Modum kommune. Tilskuddet til drift blir etterbetalt.

Tjeneste 3730 Kino. Funksjonen har et mindreforbruk. Fakturaer til kinodrift kommer i hovedsak på høsten.

Tjeneste 3750 Museum og kunstnerhjem. Funksjonen har et forbruk på 100 prosent Dette skyldes at tilskuddet til Kunstnerdalen kunstmuseum utbetales i sin helhet første kvartal.

Tjeneste 3800 Kulturmidler idrett. Funksjonen dekker årlig fast tilskudd av strøm/brensel som er utbetalt i første kvartal. Kulturmidlene blir utbetalt i sin helhet i andre kvartal. Det dekker også strømudgifter til lysløyper og baner. Funksjonen har et forbruk på 100 prosent i forhold til periodisert budsjett.

Tjeneste 3810 Kommunale idrettsanlegg Prestfoss idrettspark. Funksjonen gjelder Prestfoss idrettspark som i hovedsak har sine utgifter sommerhalvåret. Funksjonen ligger i samsvar med budsjett.

Tjeneste 3830 Musikk og kulturskole. Funksjonen har et forbruk på 84 prosent. Mindreforbruket skyldes at kulturskolen ikke har hatt lønnsutgifter på fiolinopplæring.

Tjeneste 3850 Kulturkontoret. Funksjonen har et mindreforbruk i forhold til periodisert budsjett.

Tjeneste 3851 Tilskudd andre kulturbygg. Kulturmidler sang og musikk utbetales første halvår.

Tjeneste 3860 Kommunale kulturbygg. Funksjonen dekker utgifter til samfunnshusene i kommunen. Funksjonen har litt mindreforbruk, samsvarer med budsjett.

Tjeneste 3861 Ungdomshus vedlikehold, strøm avgifter. Funksjonen har et merforbruk i forhold til budsjett. Dette skyldes at radonmåling viste at det måtte gjøres tiltak i Idretts og ungdomshuset. Det er nå gjennomført.

Planområde 4 Helse og sosial

Tjenesteområde		3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
1000	Politisk styring og kontroll	3 986	28 166	28 166	24 180	14	1 485
1200	Administrativ ledelse	703 528	704 672	688 551	1 144	100	708 327
1203	Personal/opplæring/velferd	185 115	188 000	188 000	2 885	98	187 650
1210	Forvaltning av eiendommer	303 918	347 000	347 000	43 083	88	267 535
2320	Helsestasjon	1 674 186	1 866 118	1 828 232	191 932	90	1 622 021
2330	Forebyggende arbeid, helse og sosial	1 477 774	1 515 752	1 481 737	37 978	97	0
2340	Aktiviserings- og service eldre og funksjonshemmede	1 978 397	2 613 470	2 390 169	635 073	76	1 770 166
2410	Legetjenester	2 970 890	3 266 402	3 217 549	295 512	91	2 993 439
2411	Fysio-/ergoterapitjeneste	1 745 028	1 803 466	1 773 223	58 438	97	2 000 841
2420	Sosial rådgivn og veiledning	1 019 606	1 361 478	1 325 757	341 872	75	1 583 275
2430	Tilbud til pers m/rusproblemer	195 685	238 109	232 849	42 424	82	12 492
2440	Barneverntjeneste	215 479	1 237 500	1 237 500	1 022 021	17	772 848
2510	Barneverntiltak i familie	204 325	303 177	302 319	98 852	67	450 453
2520	Barneverntiltak utenfor familie	4 887 549	3 145 692	3 145 692	-1 741 857	155	4 477 426
2531	BPO i Sigdalsheim	20 511 186	18 996 728	19 091 537	-1 514 458	108	21 262 315
2532	BPO i Bjørkekysten	385 866	699 517	686 023	313 651	55	322 725
2540	BPO til hjemmeb.funkhemmede	13 472 928	15 145 692	15 008 219	1 672 764	89	10 852 674
2541	BPO til hjemmeboende	13 225 581	13 239 828	12 837 621	14 247	100	14 747 504
2550	Medfinans. somatiske tj.	3 153 539	2 900 250	2 900 250	-253 289	109	3 379 385

2560	Akutthjelp helse-/oms.tj.	8 910	0	0	-8 910	0	-306 848
2611	Botilbud Sigdalsheimen	2 054 628	2 586 280	2 572 557	531 652	79	2 264 736
2612	Botilbud Bjørkekvesten	43 002	70 728	70 728	27 726	61	37 534
2650	Kommunalt disponerte boliger	-2 096 222	-1 652 305	-1 661 503	443 917	127	-1 772 672
2730	Arb.rettede tiltak i kommunal regi	0	27 000	27 000	27 000	0	54 112
2750	Introduksjonsordning flyktninger	3 540 899	1 914 231	1 891 083	-1 626 668	185	2 036 729
2760	Kvalifiseringsprogrammet	320 600	470 435	466 204	149 835	68	102 656
2810	Økonomisk sosialhjelp	1 370 223	974 998	974 998	-395 225	141	1 570 428
2830	Bist.etabl.oppretht.eg.bolig	17 187	30 000	30 000	12 813	57	0
2850	Tjenester utenfor ordinær kom.ansvarsområde	2 853	0	0	-2 853	0	1 947
8500	Statstilskudd flyktninger	-3 962 200	-2 160 000	-2 160 000	1 802 200	183	-2 934 710
Sum		69 614 446	71 862 384	70 921 461	2 247 938	97	68 466 476

Planområde 4 har et positivt budsjettavvikk på kr 2.247.938,- og ligger med 3 prosent under peridisert budsjett etter 3 kvartal 2014. Dette kan synes svært bra, men det er fortsatt avvik som både er relatert til periodisering og avvik fra forventet fakturaflut.

Det forventes et merforbruk i størrelsesorden kr 3.665.000,-

Oppsummert i forhold til virksomhetene i Helse og sosial:

For **Sigdalsheimen og hjemmetjenesten** forventes et samlet merforbruk på kr inntil 2 mill. kroner. Rammen for 2014 dekker ikke lønnsveksten som har funnet sted de siste årene, jfr tidligere rapportering. Rammen for 2015 er styrket for å kompensere for noe av dette, se budsjetteftet. Aktivitetsnivået har vært høyt til og med 3. kvartal. Det har imidlertid skjedd endringer i aktivitetsnivået inn i 4. kvartal, ved noe redusert overbelegg og press på tjenesten. Dette gjør det nå noe lettere å gjennomføre sparetiltak og samtidig ivareta kravet om faglig forsvarlighet.

Tjenesteområdet medfinansiering ligger an til merforbruk kr 250.000,-

Tjenester til funksjonshemmede ligger totalt an til et fremskrevet merforbruk på kr 80.000,- mot varslet kr 400.000,- etter 2. kvartal. Merforbruket skyldes tjenesten BPO til hjemmeboende funksjonshemmede, med beregnet merforbruk på kr 500.000,-. Dette er knyttet opp til endringer som fører til lavere forventet statstilskudd enn budsjettet, i tillegg til faktorer varslet i budsjett 2014. Tjenesten omsorgslønn ligger også an til et merforbruk på kr 100.000,-. Derimot ligger aktivisering an til et mindreforbruk på kr 100.000,- grunnet lavere utgifter til tjenesten fritidskontakt (tidligere støttekontakt). Tjenestene BPA (brukerstyrt personlig assistent) ligger an til et mindreforbruk på kr 150.000,-. Tjenestens bygg ligger samlet sett også an til et lite mindreforbruk. Hovedgrunnene til at fremskrevet merforbruk er redusert er vedtaksendringer fra juli, et avlastningstiltak som starter opp senere enn antatt og reduserte utgifter til fritidskontakt utover i året. Nærmere under tjenestene bak. Det jobbes videre med å komme i balanse innen årets utløp.

Barnevernstjenesten ligger samlet sett an til merforbruk i størrelsesorden 1500.000,-.

Tjenesteområdene under NAV/sosial ligger samlet sett an til merforbruk i størrelsesorden kr

40.000,- .

Tjenesteområdene under helsestasjonen ligger samlet an til mindreforbruk i størrelsesorden 300.000,-.

Tjenesteområdene under legetjenestene ligger an til et merforbruk i størrelsesorden kr 95.000,-

Tjenesteområdene under psykisk helse ligger an til balanse.

Tjeneste 1000 Politisk styring og kontrollorganer. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 24.180,-, og ligger med 86 prosent under periodisert budsjett. Det forventes et mindreforbruk på kr 10.000,-. Budsjett 2015 er justert for dette.

Tjeneste 1200 Administrativ ledelse. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 1.144,-, og ligger med 100 prosent, og er i samsvar med budsjett. Det forventes imidlertid et merforbruk på vel kr 30.000,-. Dette skyldes lønnsugifter og prisstigning på felleskostnader. Budsjett 2015 er justert for dette.

Tjeneste 1203 Personal/opplæring/velferdstiltak. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 2.885,-, og ligger med 2 prosent under periodisert budsjett. Forbruket er i samsvar med budsjett.

Tjeneste 1210 Forvaltning av eiendommer. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 43.083,-, og ligger med 12 prosent under periodisert budsjett. Regnskapet ligger an til balanse. Avviket skyldes manglende fakturering.

Tjeneste 2320 Helsestasjonen. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 191.932,-, og ligger med 10 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et mindreforbruk på kr 100.000,-, grunnet innvilget søknad på refusjon på kursvirksomhet, samt at det har vært mindre kostnader knyttet til ICDP og medisinske forbruksvarer i ft budsjett. Grunnet fakturaflyt vil budsjettavviket jfr tabellen bli redusert ilt siste kvartal. Budsjett 2015 er korrigert i forhold til nevnte endringer.

Tjeneste 2330 Forebyggende arbeid, helse. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 37.978,-, og ligger med 3 prosent under periodisert budsjett. Det forventes balanse:

- **Kommunelege** forventes å gå i balanse.
- **Helse og omsorg, psykisk helse** forventes å gå i balanse.
- **Friskliv** forventes å gå i balanse.

Tjeneste 2340 Aktivisering og service eldre og funksjonshemmede. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 635.073,-, og ligger med 24 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et samlet mindreforbruk på kr 95.000,-

- Tilskudd til **LHL-dagsenter** ligger an til balanse.

- **Tono aktivitetssenter og fritidskontakt for funksjonshemmede** forventes å gå med mindreforbruk på 100.000,- mot varslet i balanse etter 2. kvartal. Grunnen til dette er at virksomheten har klart å redusere utgiftene til tjenesten fritidskontakt (tidligere støttekontakt).
- **Aktivitetssenter og fritidskontakt, psykisk helse** forventes å gå med mindreforbruk på kr 80.000,- grunnet innsparing på sykevikar og vikar i sommer og ferie for øvrig.
- **Dagsenteret ved Eggedal Eldresenter** forventes å gå i balanse.
- **Dagsenteret ved Sigdalsheimen** forventes å gå med mindreforbruk på ca kr 75.000,- på grunn av innsparingstiltak / 20 prosent stilling som aktivitet- og kulturkoordinator holdes vakant.
- **Dagsentertilbudet for personer med demens** forventes å gå i balanse.
- **Bussen ved Sigdalsheimen** forventes å gå i balanse, evt et lite mindreforbruk.
- **Ambulerende vaktmester, inkl. drift av trygghetsalarmer** forventes å gå i balanse.
- **Servicetjenesten vask av tøy for hjemmeboende** forventes å gå i balanse.
- **Matombrining** forventes å gå med merforbruk på ca 80.000,-, mot varslet balanse. Dette skyldes inntektssvikt pga redusert behov. Dette er korrigert i budsjett 2015.

Tjeneste 2410 Legetjenester. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 295.512,-, og ligger med 9 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et merforbruk på kr 95.000,-.

- **Fastlegeordningen** forventes å gå med merforbruk, grunnet økning sats basistilskudd fra 01.07. kr 60.000,-. Pasientskadeerstatning utbetaling kr 45.000,- over budsjett.
- **Prestfoss legesenter** forventes å gå i balanse
- **Eggedal legekontor m/turnuskandidat** forventes å gå med mindreforbruk på kr 50.000,-. Grunnet høyere inntektsposter turnuskandidat enn budsjettet.
- **Legevakt** forventes å gå merforbruk kr 40.000,-

Tjeneste 2411 Fysioterapi. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 58.438,-, og ligger med 3 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et samlet mindreforbruk på kr 220.000,-.

- **Fysioterapi-/ergoterapitjenester ved Sigdalsheimen/hjemmetjenesten** forventes å gå med mindreforbruk på kr 70.000,-, grunnet sykkelønnsrefusjon /spart på vikarinnleie.
- **Fysioterapitjenester – Helsestasjonen** forventes å gå med mindreforbruk på kr 150.000,-, grunnet sykkelønnsrefusjon / spart på vikarinnleie.

Tjeneste 2420 Sosial rådgivning og veiledning. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 341.872,-, og ligger med 25 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et mindreforbruk på kr 160.000,-, grunnet innleie av vikar.

Tjeneste 2430 Tilbud til personer med rusproblemer. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 42.424,-, og ligger med 18 prosent under periodisert budsjett. Det forventes balanse.

Tjeneste 2440 Barneverntjeneste. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 1.022.021,-, og ligger med 83 prosent under periodisert budsjett.

Det forventes imidlertid balanse, siden refusjon for interkommunal barneverntjeneste ikke er belastet per 30.09.14.

Tjeneste 2510 Barneverntiltak i familien. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 98.852,-, og ligger med 33 prosent under periodisert budsjett.

Det forventes mindreforbruk på om lag kr 100 000,- grunnet lavere kostnader til kjøp av hjelpetiltak da barneverntjenesten fikk øremerkede midler til å opprette en familieterapeut stilling våren 2014.

Tjeneste 2520 Barneverntiltak utenfor familien. Tjenesten har i følge tabellen et negativt budsjettavvik på kr 1.741.857,-, og ligger med 55 prosent over periodisert budsjett.

Det forventes imidlertid et merforbruk på ca kr 1 500 000,- ved årets slutt. Budsjett bedringen fra 3. til 4. kvartal har årsak i fullt utnyttede refusjonsordninger, harmonisering av drift som får ytterligere virkning i 4. kvartal. Årsak til merforbruk er økt kommunal egenandel for institusjonsplass og nye oppgaver overført til kommune fra stat. Økt tilskudd til kommunen utgjør kr 122.000,- men ivaretar ikke total kostanden på nærmere kr 200.000,- og var ikke tatt høyde for i budsjett 2014. Ny plassering utenfor hjemmet utgjør ca kr 500.000,-. Vedtatt budsjett for 2014 er kr 582.000,- mindre enn det som er foreslått. Gjenstående beløp på kr 400.000,- er manglende planlagt inndekning via fullt utnyttede refusjonsordninger, endring i fosterhjemsavtaler m.v. Harmonisering av drift er nå gjennomført med lik praksis hva gjelder godtgjøring fosterhjem og andre tiltak i den interkommunale tjenesten, alle refusjonsordninger er benyttet fullt ut og det er søkt og overført oppgaver med rettigheter etter annet lovverk. Delvis effekt ventes 4. kvartal 2014, samt full effekt i 2015.

Tjeneste 2531 BPO Sigdalsheimen. Tjenesten har i følge tabellen et negativt budsjettavvik på kr 1.514.458,-, og ligger med 8 prosent over periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et merforbruk på ca kr 2.160.000,-.

- **Pleie Sigdalsheimen** forventes å gå med merforbruk på ca kr 2.000.000,- på grunn av lønnsutgifter og vikarbehov, se innledning over.

Det har i 2014 vært en særlig utfordring med ressurskrevende brukere innen demens og alderspsykiatri. Brukere med behov for 1:1 bemanning har skapt store utfordringer og økonomiske konsekvenser for virksomheten gjennom hele 1. halvår. Aktivitetsnivået har vært høyt til og med 3. kvartal. Det oppleves imidlertid noe redusert press på tjenesten og mindre overbelegg inn i siste kvartal. Dette er iverksatt sparetiltak.

Inntektene for oppholdsbetaling forventes å gå i balanse.

- **Kjøkken** forventes å gå med kr 120.000,- i merforbruk, grunnet lønnsutgifter og utgifter til mat. Regnskapet viser merforbruk på matvarer på kr 340.000,- på området. Reelt merforbruk er kr 60.000,-. Det resterende skyldes at det ikke er foretatt intern

ompostering av matvarer til 2340 ihht reell bruk. Gjøres ved årsavslutning.

- **Renhold** forventes å gå med merforbruk ca kr 40.000,-. Regnsapet viser merforbruk på kr 217.000,-, men dette må ses i sammenheng med lavt prosentvis forbruk til lønnsutgifter renhold, under bygget Sigdalsheimen pga feil regnskapsføring lønn. Dette er korrigert i budsjett 2015.
- **Trivselsassistenter** forventes å gå i balanse. Trivselsassistenter finansieres hovedsakelig av gavepenger.

Tjeneste 2532 BPO i Bjørkekvisten barne- og avlastningsbolig. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 313.651,-, og ligger 45 prosent under periodisert budsjett.

Det forventes et mindreforbruk på kr 180.000,-, mot varslet balanse etter 2. kvartal.

Etter 2 kvartal ble følgende beskrevet for området: *Med dagens drift hadde området ligget an til et mindreforbruk på 200.000,-. Da det er meldt opp et større nytt behov for tjenesten fra medio september vurderes alikevel området foreløpig i balanse. Dette er noe usikkert da en ikke kjenner omfanget av de nye tjenestene fullt ut foreløpig.* Da denne nye tjenesten ikke trer i kraft før i november ligger området nå an til nevnte mindreforbruk.

Tjeneste 2540 BPO til hjemmeboende funksjonshemmede. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 1.672.764,-, og ligger med 11 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et samlet merforbruk på kr 450.000,-, mot varslet 500.000,-, etter 2. kvartal. Det er ikke sammenlignbare tall fra 2013 grunnet endringer i antall årsverk og innbetaling til annen kommune som ikke ble gjort før desember 2013.

- **Bjørkealleen bofelleskap, Thorrud bolig, kjøp av tjenester fra annen kommune og privat avlastning** forventes å gå med et merforbruk på kr 500.000,- mot varslet 600.000,- etter 2. kvartal. Dette grunnet faktorer knyttet til statstilskudd og endringer i drift omtalt tidligere. Grunnen til at merforbruket nå framskrives noe lavere er i hovedsak vedtaksendringer fra juli som har positiv effekt på statstilskuddet til ressurskrevende tjenester. En har i tillegg klart å gjennomføre redusert bemanning knyttet til endret behov.
- **Brukerstyrt personlig assistent (BPA)** forventes å gå med et mindreforbruk på kr 150.000,- som varslet etter 2. kvartal. Dette vesentlig på grunn av noe høyere forventet statstilskudd enn budsjettet. Dette er med dagens vedtak på tjenester.
- **Omsorgslønn** forventes å gå med et merforbruk på kr 100.000,- mot varslet 50.000,- etter 2. kvartal. Dette grunnet nytt vedtak.

Tjeneste 2541 BPO til hjemmeboende. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 14.247,-, og ligger med 100 prosent og er i samsvar med budsjett. Det forventes imidlertid et merforbruk på kr 120.000.

- **Leiebilene** forventes å gå i balanse.
- **Hjemmesykepleie** forventes å gå med et merforbruk på vel kr 200.000,-, mot 500.000,- varslet etter 2. kvartal. Endringen skyldes intern ompostering av lønn til vikarer i vikarsentralen til Sigdalsheimen ihht reell bruk, som ikke er foretatt enda. Gjøres ved årsavslutning. Samt at det spares strengere på vikarinneleie siste halvår. Merforbruket på

området skyldes lønn og vikarbruk, se innledning.

- **Hjemmehjelp** forventes å gå med mindreforbruk på 180.000,- på grunn av redusert behov.
- **Tjenestene i omsorgsboligene Prestfosstunet og Eggedal Eldresenter** forventes å gå med merforbruk i størrelsesorden kr 150.000,- av samme grunn som hjemmesykepleien.
- **Husmorvikar** forventes å gå med mindreforbruk på kr 50.000,- Grunnet sykelønnsrefusjon /spart på vikarinneleie.

Tjeneste 2550 Medfinansiering somatiske tjenester. Tjenesten har i følge tabellen et negativt budsjettavvik på kr 253.289,-, og ligger med 9 prosent over periodisert budsjett.

Det forventes et merforbruk på kr 250.000,-, vurdert ut fra sammenligning av tall fra HOD 2012, 2013 og hittil i år. Denne ordningen avvikes fra 2015. Budsjett og regnskap for utskrivningsklare pasienter er innlemmet i drift av Sigdalsheimen.

Tjeneste 2560 Akutthjelp helse og omsorgstjenester. Tjenesten har i følge tabellen et negativt budsjettavvik på kr 8.910,-, og ligger med 0 prosent er i samsvar med budsjett. Feilføring kr 475.461,- mot 2550 er omposter 4 kvartal. Det forventes balanse. Mindreforbruket på dette området per nå salderes mot 2531 Sigdalsheimen. Dette er korrigert i budsjett 2015, ved at andel lønn overføres dette området.

Tjeneste 2611 Botilbud Sigdalsheimen. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 531.652,-, og ligger med 21 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et reelt mindreforbruk på kr 160.000,-, grunnet forventet lave energikostnader. Deler av regnskapet må sees i sammenheng med Sigdalsheimens regnskap pga feilføring av lønn til renholdspersonell. Dette er korrigert i budsjett 2015.

Tjeneste 2612 Botilbud Bjørkekvesten. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 27.726,-, og ligger med 39 prosent under periodisert budsjett. Forbruk på 60 prosent etter 3. kvartal. Ligger an til et mindreforbruk på 25.000,- som varslet etter 2. kvartal.

Tjeneste 2650 Kommunalt disponerte boliger. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 443.917,-, og ligger med 27 prosent over periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et /mindreforbruk på kr 285.000,-. Dette pga lave energikostnader samt noe lavere utgifter til kommunale avgifter enn budsjettet, samt lite behov for reparasjoner/vedlikehold så langt i år, samt positiv effekt av økte husleier (indeksregulering).

- **Omsorgsboligene Prestfosstunet** forventes mindreforbruk på kr 50.000,-
- **Eggedal Eldresenter** forventes mindreforbruk 95.000,-
- **Heimtun** forventes mindreforbruk på 65.000,-
- **Aldersboligene i Prestfoss** forventes et mindreforbruk på 40.000,-
- **Aldersboligene i Eggedal** forventes alle med mindreforbruk 10.000,-
- **Tono Aktivitetssenter** ligger an til et mindreforbruk på 25.000.
- **Bjørkealleen bofellesskap og Thorruddbolig** forventes å gå i balanse.

Tjeneste 2730 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 27.000, og ligger med 0 prosent i periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et mindreforbruk på kr 36.000,-. Det er på dette området budsjettert 36.000,- fordelt på 2 vedtak. Begge disse er nå avsluttet, og området ligger av den grunn an til tilsvarende mindreforbruk.

Tjeneste 2750 Introduksjonsordning flyktninger. Tjenesten har i følge tabellen et negativt budsjettavvik på kr 1.626.668,-, og ligger med 85 prosent over periodisert budsjett. Det forventes imidlertid balanse da aktiviteten innen flyktningetjenesten ligger innenfor det som blir dekket av statlige IMDI-midler. Se tjenesteområde 8500 Statstilskudd flyktninger.

Tjeneste 2760 Kvalifiseringsprogrammet. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 149.835,-, og ligger med 32 prosent under periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et mindreforbruk på kr 200.000,-, grunnet at det er mindre aktivitet enn budsjettert. Ny deltager fra desember.

Tjeneste 2810 Økonomisk sosialhjelp. Tjenesten har i følge tabellen et negativt budsjettavvik på kr 395.225,-, og ligger med 41 prosent over periodisert budsjett. Det forventes imidlertid et merforbruk på kr 400.000,- mot antydnet merforbruk 600.000,- i 2. kvartalsrapporten, pga stabilisering på området.

Tjeneste 2830 Bistand til etablering og drift av egen bolig. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 12.813,-, og ligger med 43 prosent under periodisert budsjett. Det forventes balanse da kostnader dekkes opp med statlige tilskudd. Eventuelt ubrukte midler avsettes til bundet fond når regnskapet avsluttes.

Tjeneste 2850 Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde. Gjennom året føres kommunens utlegg for statlig andel av utgifter til drift av felles NAV kontor, og statlig refusjon for kommunens utlegg. Ender i balanse ift budsjett 0,-.

Tjeneste 8500 Statstilskudd flyktninger. Tjenesten har i følge tabellen et positivt budsjettavvik på kr 1.802.200, og ligger med 83 prosent over periodisert budsjett. Det forventes imidlertid balanse da kostnader på tjenesteområde 2750 Introduksjonsordning flyktninger dekkes opp med statlige tilskudd (8500 Statstilskudd). Eventuelt ubrukte midler avsettes til bundet fond når regnskapet avsluttes.

Planområde 5 Næring og drift

Tjenesteområde		3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Avvik i kr	Forbru k i prosent	3. kvartal 2013
1000	Politisk styring og kontroll	60 896	54 742	54 742	-6 154	111	42 009
1200	Administrativ ledelse	1 015 530	628 089	605 111	-387 441	162	1 095 478
1203	Personal/opplæring/velferd	27 090	26 749	26 749	-341	101	26 445
1210	Forvaltning av eiendommer	175 694	135 000	135 000	-40 694	130	190 922
1300	Administrasjonslokaler	650 445	464 349	463 720	-186 096	140	588 986

2650	Kommunalt disponerte boliger	-33 467	-146 718	-158 266	-113 251	23	-118 229
2850	Tjenester utenfor ordinær kom.ansvarsområde	12 413	0	0	-12 413	0	0
3010	Plansaksbehandling (S)	-191 373	-258 719	-258 719	-67 346	74	236 814
3020	Bygge-delings-seksj (S)	-1 468 326	-592 461	-592 461	875 865	248	-508 622
3030	Kart og oppmåling (S)	-146 218	-317 812	-317 812	-171 594	46	30 478
3200	Kommunal næringsvirksomhet	246 563	-162 501	-162 501	-409 064	-152	-132 918
3250	Næringstiltak	383 637	621 918	621 746	238 281	62	83 220
3290	Landbrukskontor	1 386 633	1 522 121	1 365 095	135 488	91	1 638 371
3292	Veterinærer	-189 137	-258 528	-258 528	-69 391	73	-249 175
3320	Kom.veier, miljø- og TST	1 319 387	1 906 218	1 903 759	586 831	69	1 392 240
3350	Område skredsvigstatue	0	0	0	0	0	3 900
3390	Beredskap mot brann	2 415 085	2 455 495	2 455 495	40 410	98	2 201 327
3400	Produksjon av vann (S)	982 282	935 988	935 988	-46 294	105	798 121
3450	Distribusjon av vann (S)	-1 780 312	-1 683 750	-2 245 000	96 562	106	-2 155 797
3500	Avløpsrensing (S)	1 245 097	1 591 230	1 591 230	346 133	78	1 188 261
3530	Avl.nett/innsaml. Avl (S)	-1 317 491	-1 963 500	-2 618 000	-646 009	67	-1 647 010
3540	Tøm av slamavsk.sept (S)	-1 174 313	-795 757	-795 757	378 556	148	-1 114 655
3550	Renovasjon (S)	-1 593 597	-1 441 275	-1 441 275	152 322	111	-3 043 333
3570	Avfallsbehandling (S)	0	0	0	0	0	887 200
3600	Miljøvern	-71 680	140 170	140 055	211 850	-51	199 661
3601	Friluft- og utmarksområd	364 226	354 499	354 499	-9 727	103	360 390
3602	Fiske- og viltforvaltning	68 560	-2 764	-2 764	-71 324	-2480	58 770
Sum		2 387 626	3 212 783	1 802 106	825 157	74	2 052 854

Tjeneste 1200 Administrativ ledelse. Dette avvik skylder lønnskostnader

Tjeneste 1210 Forvaltning av eiendommer. Avvik på grunn av endring i forsikringspremier (KLP).

Tjeneste 1300 Administrasjonslokaler. Denne tjenesten omfatter både herredshus, helsestasjon og Borgerstua. Føler fortsatt at vi ikke har gode nok rutiner og god nok kontroll på utgifts siden. Merforbruket i forhold til budsjettet kan også skyldes at registrering av leieinntekter ikke er ajour.

Tjeneste 2650 Kommunalt disponerte boliger. Her er det en tydelig svikt i leieinntekter, både forsinket og de som ikke betaler. Vi har en prosess i gang for å stramme opp regime. Og er i dialog med NAV, pleie- og omsorgstjenester og personalsjefen for å bestemme omfang av kommunale boliger og en evt. «Sosial boligplan» for å kunne engasjere Husbanken i vår utvikling.

Tjeneste 3200 Kommunal næringsvirksomhet. Her er avviket vesentlig i forhold til budsjettet. Kanskje vi bør sjekke om dette skyldes en ren inntektssvikt i forhold til tidligere dersom det er slik at mange private har valgt å melde seg ut av ordningen.

Tjeneste 3010 Plansaksbehandling. Kvartalsrapporten viser underskudd. Dette er et område med få saker som gir store utslag. I fjerde kvartal er det fakturert slik at tjenesten ser ut til å gå omtrent i balanse.

Tjeneste 3020 Byggesaker. Kvartalsrapporten viser at vi styrer mot et overskudd. Her er det flere større saker enn beregnet. Vi har og brukt mindre lønnsmidler enn beregnet. Tendensen ut året ser ut til å fortsette slik at vi får et overskudd på byggesak.

Tjeneste 3030 Kart og oppmåling. Tjenesten ligger på et underskudd ved tredje kvartal. Normalt faktureres flere saker i første og fjerde kvartal enn i sommerperioden. Vi regner med at underskuddet går ned. Men kan ikke se at det er nok saker til at tjenesten går i balanse.

Tjeneste 3530 Avl.nett/innsaml. Avl (S). Vi har enda ikke belastet Hagas for 2014.

Tjeneste 3600 Miljøvern. Mindreforbruk skyldes mindre aktivitet på overvåkning av Vannområde Simoa enn forutsatt.

Tjeneste 3601 Friluft- og utmarksområder. Bare mindre avvik.

Tjeneste 3602 Fiske- og viltforvaltning. Merforbruk i regnskap skyldes at inntektene fra fellingsavgifter først kommer i desember. Området vil ha små avvik fra årsbudsjett.

Planområde 6 Sigdal kirkelige fellesråd

Tjenesteområde		3. kvartal 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Avvik i kr	Forbruk i prosent	3. kvartal 2013
3900	Kirkelig fellesråd	1 696 000	1 696 000	1 696 000	0	100	1 633 000
3930	Kirkegårder	1 150 000	1 150 000	1 150 000	0	100	1 100 000
Sum		2846000	2846000	2846000	0	100	2733000

Kirkelig fellesråd har fått overført tilskudd på kr 2.846.000,- i 1. kv. 2014.

INVESTERINGSPROSJEKTER

Pr.nr.	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 30.09.14 A	Sum brukt totalt pr. 30.09.2014 B	Brukt i 3. kv.14	Rest bevilgn A - B	Kommentar
010001	2012	Elektronisk saksdistribusjon	267 400	269 540	83 799	-2 140	Avsluttet
010002	2013	Nye nettsider, plattform og utforming	100 000	13 098	13 098	86 902	Utfordringer med gjennomføring på valgt plattform våren 2014. Ny leverandør er valgt og arbeidet gjenopptatt når høstens budsjettarbeid er ferdig.
010040	2013	VISMA Enterprise	1 750 000	1 033 242	584 168	716 758	Går som planlagt
020021	2011	Uteområde Nerstad skole TST	1 566 478	1 181 035	188 000	385 443	Beregnet avsluttet i 2014
020040	2010	Ungd.skole/Pr.sam funnshus nytt	4 800 000	4 340 028	54 068	459 972	Beregnet avsluttet i 2014

		varmesystem					
020050	2010	Uteområde Prestfoss skole	300 000	296 467	11 344	3 533	Restbeløpet er tiltenkt innkjøp av utstyr.
020060	2013	Opprust. Uteområde Pr.smfhs/SUS-TST	1 600 000	78 504	0	1 521 496	Oppstart våren 2015
022001	2013	Tilbygg/utbedr. Ytre garderobe Enger bh	200 000	4 000	0	196 000	Beregnet avsluttet i 2014
022002	2014	Eggedal bh og skole-drenering av parkeringsplass	425 000	29 690	29 690	395 310	Beregnet avsluttet i 2014
050030	2006	Oppgangssag Tveitensamlingen	745 000	745 000	9 096	0	Avsluttes i 2014
050080	2012	Prosjektering Magasinebygget	100 000	0	0	100 000	Sees i sammenheng med utvikling av området. Det jobbes med dette prosjektet i styret i Tveitensamlingen. Det har vært utgifter som vil bli regnskapsført i fjerde kvartal
030001	2014	Trygghetsalarmer på mobil	240 000	0	0	240 000	Ca 70.000,- vil gå til tr.hetsalarm på mobil, for øvrig omdisponeres nødvendige midler til dekn. av merkostn. Pda, prosjekt 030012. det øvrige skyves ut i tid; analoge system utrang. ca 2017.
030010	2009	Utredning og utvidelse av Sigdalsheimen	33 580 000	1 454 122	492 521	32 125 878	Ferdigstilles 28.09.2015. 40% investeringstilskudd
030011	2011	Ny heis og hovedinngang Sigdalsheimen	1 900 000	1 634 074	11 970	265 926	Ferdigstilles 28.09.2015. 40% investeringstilskudd
030012	2013	Innkjøp PDA	120 000	6 344	6 344	113 656	Tiltak for effektivisering av Hjemmetjenesten; del av velferdsteknologi (mobile terminaler til pasientdok.); kjøpes inn høst 2014. Midler til å dekke merkostnader i prosjektet tilføres fra prosjekt 03001 Trygghetsalarmer for mobil.
030013	2014	Solskjerming Sigdalsheimen	200 000	200 000	200 000	0	Utført
030014	2014	Pleie- og rehabiliteringsutsty r SH	100 000	47 201	47 201	52 799	Utføres i løpet av 2014
030015	2014	Ombygging av veranda 2.etasje SH	282 000	0	0	282 000	Avventes til etter utbygging, pga den totale prosjektmengen som berører driften på Sigdalsheimen.Utføres 2015/2016
030016	2014	Velferdsteknologi SH	187 000	0	0	187 000	Ses sammen med flere kommuner, avtaler med HF, overordn. Arbeid/Prosess starter i LSU.(Effektivisering av samarb. m andre aktører: Legevakt, HF, andre sykehus m.v.) Prosjektet forskyves til 2016
030022	2014	Oppussing park.plass og uteomr.	200 000	86 927	86 927	113 073	TTF: asfaltering Utført juli 2014, øvrig arbeid ferdigstilles våren 2015

		Thorrudbygg					
030030	2011	Omsorgsboliger Prestfoss	16 160 000	16 127 162	17 294	32 838	Avsluttes november 2014. Ettårsbefaring utført. 30% investeringstilskudd
030040	2012	Universell utformet flyktningsbolig	3 367 100	3 152 413	0	214 687	Avsluttes 2014. Ettårsbefaring utført oktober 2014. Tilskudd for utleiebolig 20%
030050	2014	Carport - hjemntenestene Pr. og Eggedal	250 000	0	0	250 000	150.000 ble i sak FS 13/51 omdisponert til prosjekt 030010 da parkeringskjeller inngår her. De resterende 100.000,- omdisponeres til opparbeiding av utearealene rundt trygdeboligene. Tas i sammenheng med prosjekt Utvidelse Sigdalsheimen 030010
060001	2011	Sandsbråten, toalettbygg	250 000	193 886	0	56 114	Avsluttes i 2015
060002	2014	Garderobes Eggedal Brannstasjon	250 000	0	0	250 000	Starter vår 2014, avsluttes 2015
060003	2014	Kjøp av driftsoperatørbil	360 000	375 608	375 608	-15 608	Finansiert med bilbytte
060010	2009	Planlegging nytt renseanlegg Eggedal	12 740 000	12 720 912	133 245	19 088	Avsluttes 2014
060013	2011	Vannbehandlingsa nlegg - N.Eggedal	3 128 586	38 116	9 900	3 090 470	Fortsetter, avsluttes 2015
060014	2014	Eggedal vannverk	200 000	106 692	106 692	93 308	Avsluttes 2014
060020	2012	Ledningskartverk	500 000	368 697	19 408	131 303	Søkt ekstrabevilgning
060021	2012	Rehab.lednett N. Eggedal	500 000	0	0	500 000	Utsettes til 2015
060022	2012	Kjøp/instalering av vannmålere	1 000 000	1 068 598	332 406	-68 598	Avsluttes 2014
060030	2010	Opparbeiding boligtomter	400 000	0	0	198 270	Del av bevilgningen var brukt i 2013 til å finansiere pr. 060031
060040	2006	Kommunale veier	10 000 000	8 810 308	1 050 000	1 189 692	Pågående prosjekt Skallandsveien, ferdigstilles 2014
060041	2011	Kommunale veier- Rabbenveien	8 000 000	4 485 981	0	3 514 019	Rabbenveien er ferdigstilt. Mindreforbruk blir foreslått til neste prioriterte prosjekt ved egen sak
060042	2011	Forskuttering Eggedalkrysset	2 235 000	2 083 539	0	151 461	Avsluttet. Mindreforbruket skal omdisponeres med egen sak
060052	2014	Sikring av trapp/inngangsparti kommunehuset	125 000	0	0	125 000	Avsluttes høsten 2014
060070	2012	Tiltak slambehandling	700 000	317 972	0	382 028	Avsluttes 2015
070010	2009	Utbedring Solumsmoen kapell	530 000	330 000	0	200 000	Utv maling 2015
070030	2009	Driftsbygning Holmen kirkegård	1 000 000	900 000	0	100 000	Arbeid fortsetter, bla beplantning. OBS samme prosjekt utvi av Homlen kirkegård
070042	2012	Traktor Eggedal kirkegård	300 000	0	0	300 000	Utsettes
070060	2009	Uthus Eggedal kirkegård	150 000	0	0	150 000	Forventes igangsatt 2015+ gjerder/porter

070080	2013	Brannversling kirkene	200 000	0	0	200 000	Forventes igangsatt 2015
--------	------	-----------------------	---------	---	---	---------	--------------------------

DRIFTSPROSJEKTER MED EGNE BEVILGNINGER

Pr.nr.	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 30.09.14 A	Sum brukt totalt pr. 30.09.14 B	Brukt i 3. kv. 14	Rest bevilgn A - B	Kommentar
101001	2013	Bolyst og blilyst i Sigdal 2013	1 000 000	74 778	74 778	925 222	Prosjektet pågår etter planen. Egen orientering vil bli gitt i FS 27.11.14
910001	2014	KOSTRA-analyse	290 000	108 999	108 999	181 001	Prosjektet er gjennomført, avventer slutfakturering/oppgjør.
910020	2013	Kurs IKT og fagligveiledning (2år)	64 000	0	0	64 000	Midler i utgangspunktet avsatt ifm omfattende IKT omlegginger, men pt ikke benyttet. Avventer evt nye formål ifm kurs og opplæring.
920032	2014	Prestfoss-lakkering av gulver på baser	100 000	72 830	72 830	27 170	Beregnet avsluttet i 2014
920041	2014	Nerstad skole - brannverntiltak	50 000	37 895	37 895	12 105	Beregnet avsluttet i 2014
922001	2014	Enger bh - rehabilitering tak, varmekabler	105 000	0	0	105 000	Tilbudsinnbydelse sendt ut i høst. Negativ respons. Prosjektet må overføres til våren 2015.
950011	2014	Nerstad samf.hus - brannverntiltak	100 000	72 000	72 000	28 000	Under arbeid. Ferdigstilles i 2014
950020	2007	Kommunale kulturbygg	1 325 981	1 338 851	122 110	-12 870	Ferdigstilles i 2014. Spillemidler er bevilget. Prosjektet avsluttes.
950060	2010	Lufting av grassmatte sentralbanen	230 000	230 000	12 395	0	Prosjektet avsluttes
950070	2011	Kulturpris	88 303	78 400	0	9 903	Benyttes til produksjon av flere kulturpriser.
950073	2014	Sigdalshalleten - nytt gylv	585 000	0	0	585 000	Prosjektet er gjennomført. Kostnaden har blitt noe mindre. Dette vil komme frem i neste kvartalsrapport.
930010	2005	Rehabilitering trygdeboliger, Sigd.hejmen	525 000	397 431	116 640	127 569	Malerarbeidene utført sept. 2014. Tak trygdeboliger er skiftet. Gjenstår til 2015: skifte tak garasje/behandling vegger stabbur. Avsluttes 2015.
930011	2013	Trygdeboliger, innvendig vedlikehold	50 000	17 663	0	32 337	Gjenstår noe mindre arbeid i en bolig, gjøres av egne ansatte. Gjøres ved utflytting.
930021	2013	Riving av uthus Helsestasjon/park. plass	50 000	29 605	3 986	20 395	Oppr. var prosjektet tiltenkt «utredning, framtidig løsning for bygg Helsestasjonen». Prosjektet ble omdisp. I sak ks 13/64 til å rive uthus og anlegge grusparkering. Prosj. Er ikke endelig avsl. Restmidler brukes til videre utredning fr.tidig bygg. Ses sammen med utvikling for øvrig i dette området.
930030	2012	Etterisolering Thorrudbygget	25 000	0	0	25 000	Ikke påbegynt per oktober 2014. Har sendt klage til entreprenør og arkitekt.Følges opp.

930040	2012	Brannverntiltak og oppgradering planløsning	100 000	16 404	0	83 596	Delvis utført. Brannør i Prestfosstun er ferdigstilt. Oppgrad av planløsning rehab.avd ses sammen med utvidelse av SH. Ferdigstilles 2015.
930051	2014	Gulv Tono	80 000	49 108	49 108	30 892	Utført 1.halvår 2014. Restmidler omdisponeres til prosjekt 930070 bad Bjørkealleen.
930061	2013	Ny tøyrulle Sigdalsheimen	80 000	0	0	80 000	Omdisponert fra «ny dampovn kjøkken SH». Kjøpt inn oktober 2014.
930062	2014	Utbedring av vaskeriet	200 000	0	0	200 000	Prosjektering igangsatt. Innkjøp pågår. Arbeidene fortsetter i 2015
930070	2013	Baderom Bjørkealleen-oppussing	80 000	0	0	80 000	2 bad renoveres i 2014, de øvrige badene tas jfr øk plan. 30 000 omdisponeres (tilføres) fra avsluttet prosjekt 930051 Gulv Tono, jfr tilbud 2 bad.
930071	2014	Utbedring av gulv, ganger Bjørkealleen	50 000	0	0	50 000	Utføres nov/des 2014.
930080	2013	Nordboligen, utvendig vedlikehold	100 000	75 000	75 000	25 000	Pågår, ferdigstilles ila 2014
930090	2013	Eggedal eldresenter, teknisk utstyr	60 000	56 080	56 080	3 920	Ferdig
106007	2011	Trafikksikkerhetstiltak	100 000	0	0	100 000	Midlene overføres til 2015
960001	2012	Spyling og rehab.hovedvannledninger	300 000	0	0	300 000	Ferdigstilles 2015
960020	2005	Oppfølging av tiltak i kommuneplanen	250 000	86 657	0	163 343	Kjøp av ekstern ekspertise 2014-2015
960030	2008	Sentrumsutvikling Prestfoss (sperret)	513 100	510 810	0	2 290	Avsluttet
960031	2011	Fosselandet, gangsti	160 000	0	0	160 000	Fullføres i 2015
960032	2011	Regulering, Pr.sentrum	145 000	48 832	21 449	96 168	Under arbeid, kart og underliggende materialer blir gjort klar til behandling av formannskap i løpet av året
960033	2011	Kartlegging av skiltebehov	297 789	8 546	2 874	289 243	Midlene skal brukes til Matrikkelføring 2014-2015
960070	2014	Holmen gml. Kirkegård	50 000	0	0	50 000	Utbedring av gjerde 2015
970012	2012	Forbedring av orgel Eggedal kirke	60 000	60 000	60 000	0	Arbeid utført
970013	2014	Maling av Eggedal kirke	200 000	200 000	200 000	0	Arbeid utført
970030	2010	Vanningsanlegg Holmen kirkegård	108 000	0	0	108 000	Utsettes
970032	2012	Utbedring bærerom og utv.maling Holmen kapell	60 000	60 000	60 000	0	Avsluttet

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/488-8
 Løpenr.: 6959/14
 Arkivnr.: 210 &14
 Saksbeh.: Nataliya Malyna

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/50
Kommunestyret		KS-/

RAPPORTERING FINANSFORVALTNING 2-TERTIAL 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Rapport om finansforvaltning for 2. tertial 2014 tas til orientering.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Vedlegg:

- Uavhengig attestasjonsrapport fra Buskerud kommunerevisjon IKS av 10.11.2014.

Saksutredning

I henhold til reglement for finansforvaltning skal det rapporteres tre ganger årlig.

Gjeldens fordeling av lån pr. 31.08.2014:

	Ant. Lån	Fast rente	Fast rente prosent	Flytende rente	Sum lån
Husbanken:					
Etableringslån	14	5 951 180	2,58	5 250 146	11 201 326
Investeringslån	1	3 952 827	2,58		3 952 827
Kommunalbanken	8	29 990 950	3,64-4,34	158 342 710	188 333 660
Kommunekreditt	2	21 545 000	3,97	24 857 000	46 402 000
Sum	25	61 439 957		188 449 856	249 889 813

Andel fastrentelån er pr. 31.08.2014 på 24,6 prosent. I henhold til kommunens økonomireglement skal andelen lån til fast rente og til flyttende rente være på minst 20 prosent.

Det var tatt opp 2 nye lån i 2014. Ett i KLP Kommunekreditt og ett i Husbanken. Lånet i KLP Kommunekreditt har rente knyttet til 3 mnd NIBOR pluss en flytende margin på 0,4 prosent. Låneopptak for investeringer i 2014 var gjort i hht rammeavtalen for kommunale låneopptak i BTV innkjøp etter minikonkurranse mellom Kommunalbanken, Kommunekreditt og DnB.

Utenom kommunens 11 lån til fast rente til mellom 2014 og 2022 er kommunens lån på ”p.t. betingelser”, med unntak av 5 lån i Kommunalbanken og 1 lån i KLP Kommunekreditt som er knyttet til 3-måneders NIBOR. Den flytende renten har variert mellom 1,99 og 2,15 prosent ved utgangen av 2013. Gjennomsnittlig flytende rente i 2. tertial 2014 var på 2,09 prosent.

Pr. 31.08.2014 er 199 millioner kroner lån til kommunale investeringer. Renter og avdrag utgjør 6,4 millioner kroner, hvorav 0,1 millioner kroner er dekket av kompensasjonstilskudd fra staten til tiltak innen skoleutbygging. I samme periode 2013 utgjorde renter og avdrag 5,6 millioner kroner, hvorav 0,1 millioner kroner var dekket av kompensasjonstilskuddet. Totalt kompensasjonstilskudd utgjorde 21,8 prosent av lånekostnader på investeringer i 2013.

Av kommunens totale lånemasse på 249,9 millioner kroner er 40 millioner kroner forskuttering utbedring av fylkesveg 287 som skal refunderes i 2017. Fylkeskommune vil ta kontakt med Sigdal kommune hvis det åpner seg en mulighet for å fremskynde utbetalingstidspunktet.

Kommunelovens § 50 nr 7 har bestemmelser om at kommunenes totale langsiktige gjeld til egne driftsmidler skal avdras med like årlige avdrag, og at gjenstående løpetid for kommunenes samlede gjeldsbyrde ikke kan overstige den veide levetiden for kommunes anleggsmidler.

	2013	2012
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	6 174	9 657
Minste tillatte avdrag beregnet ut fra forenklet formel	5 895	5 812
Avvik	279	3 845

Det positive avviket betyr at kommunen betaler tilsvarende mer i avdrag enn det som antas å være kapitalslitet på anleggsmidlene (avskrivningene). Ila 1. tertial 2013 ble nedbetalingstid på en del av lån utvidet til 40 år. Dette har medført reduksjon i avviket. Slik at utgiftsførte avdrag blir nærmest lik minimum avdrag.

Plassering av likviditet

Sigdal kommune har plassert vanlig likviditet i bankinnskudd uten bindingstid som har vært forrentet til NIBOR + 0,7 prosentpoeng. Gjennomsnittlig rente i 2. tertial 2014 har vært 2,4 prosent. Denne var i 2013 på 2,45 prosent. 10 millioner kroner er plassert i KLP-banken og forrentes til 3 prosent uten bindingstid. Ved årsskiftet hadde kommunen 13,2 millioner kroner i ubrukte lånemidler. Gjennomsnittlig bankbeholdning (unntatt gavemidler) er på 53 millioner kroner.

Vi forventer at renten vil holde seg lavt i 2014.

Utviklingsfond Trillemarka-Rollagsfjell:

Utviklingsfond Trillemarka-Rollagsfjell er et felles fond for tre kommuner, Nore og Uvdal, Rollag og Sigdal. Siden 2009 har kommunen fått 30 millioner kroner i statstilskudd til etablering av næringsfond i forbindelse med vernesaken for Trillemarka-Rollagsfjell. Disse midlene har vært plassert ut i henhold til kommunestyrets vedtak. 9 millioner kroner er plassert i Obligasjonsfond KLP Pensjon II og 4,5 millioner kroner er plassert i KLP AksjeNorge Indeks II. Ila 2013 ble en del av aksjer realisert. Resten er plassert som vanlig bankinnskudd og har vært forrentet til NIBOR + 0,7 prosent.

Aktivaklasse	Balanseført verdi pr. 01.01.2014	Markeds verdi pr. 31.08.2014	Årets urealisert tap/gevinst pr. 31.08.2014
KLP Pensjon II, obligasjonsfond 7.109 andeler	9 007 363,83	9 484 596	477 232
KLP AksjeNorge Indeks II 3.087 andeler	4 577 122,08	5 072 162	495 040
Sum	13 584 486	14 556 758	972 272

Bank beholdning	Saldo pr. 01.01.2014	Saldo pr 31.08.2014	Snitt rente	Påløpte renter pr. 31.08.2014
Utviklingsfond Tr.-R.	19 063 433	19 053 524	2,43	308 747

I utgangspunktet forventet kommunene å få realavkastning på 4 prosent per år. Styret i Utviklingsfondet og kommunestyrene har i forbindelse med vedtak om plassering redusert forventningene til realavkastning til 3 prosent. Dette beløpet kan disponeres etterskuddsvis året etter inntjening. I spesielle tilfeller kan fondsstyret disponere inntil 5 års antatt avkastning forskuddsvis, men bare slik at den totale bruken av midler ikke overstiger avkastningen i den aktuelle perioden.

Årets gevinst i 2013 (inkl. urealisert gevinst) var på kr. 1.340.491,- og var avsatt til Utviklingsfond Trillemarka-Rollagsfjell.

Trillemarkafondet:

Utbetalt erstatning i 2006 på kr 10.656.530,- Trillemarka ble plassert i henhold til kommunestyrevedtak. I tillegg sto det kr 221.164,- på det "gamle" Trillemarkafondet i utgangen av 2005. I utgangspunktet er det 10 millioner kroner som ble plassert i grunnfondsbevis i tre banker og andeler i Eika Utbytte (tidl. Terra Utbytte), som har sine plasseringer i bankaksjer og grunnfondsbevis.

Bakgrunnen for vedtaket om å plassere fondet i grunnfondsbevis og bankaksjer var at dette var verdipapirer med små kursendringer som har gitt et forholdsvis høyt årlig utbytte. Selv om dette er en langsiktig plassering (mer enn 10 år) fra kommunen, er det definert som finansielle omløpsmidler, og dermed må verdiendringer føres som finansposter i driftsregnskapet. Det vil si at når verdiene på andelene går ned, vil det redusere driftsresultater uavhengig av om andelene blir realisert. Siden det ikke er aktuelt for kommunen å realisere andelen, vil de bli en form for "tvungen" sparing når verdien på andelen går ned. Når verdien stiger vil det øke driftsresultatet, men uten at det blir penger tilgjengelig, med mindre kommunen selger andelene.

Aktivaklasse	Tegningsbeløp	Balanseført verdi pr. 31.12.2013	Markeds verdi pr. 31.08.2014	Årets urealisert tap/gevinst pr. 31.08.2014	Utbetalt utbytte pr. 31.08.2014
Grunnfondsbevis					

Skue Spb (tidl. Nes Presteg. Spb) 12.500 andeler	1 485 189	796 875	900 000	103 125	37 500
Spb. Nord-Norge 39.112 (13.308 andeler + 1.359 nye andeler som utbytte i 2008 + 19.556 pga aksjesplitt + 4.889 ved fondsemisjon)	2 097 806	1 390 432	1 443 233	52 801	43 023
Toten Spb. 10.625 andeler	1 522 312	600 313	722 500	122 188	26 563
Eika Utbytte 30.787,0968 andeler	5 000 000	3 980 187	4 368 292	388 105	158 261
Sum	10 105 307	6 767 806	7 434 025	666 219	265 347

Utbetalt utbytte i 2. tertial 2014 er kr 265.347,-. Utbyttet utbetalt totalt i 2013 var kr. 276.243,-. Utgangspunktet for plasseringen er at kommunen forventer en årlig realavkastning på 4 prosent. Det vil si at fondet skal prisjusteres hvert år, slik at fondets verdi ikke reduseres. Det er bare realavkastningen som disponeres. Det vil si at det var kr 400.000,- disponibelt i året 1, og kr 400.000,- tillagt prisstigningen i året 2 osv. Siden avkastningen kan variere noe fra år til år, kan det enkelte år bli aktuelt å tære på fondet, for så å bygge det opp igjen i gode år.

Trillemarkafond	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2. tertial 2014
Saldo* pr.01.01.	10 743 725	11 367 785	11 472 731	11 031 915	11 148 510	11 367 768	11 476 672	11 774 614
Utbytte, salgsinntekt	653 546	378 301	280 161	444 868	482 992	260 175	421 314	265 347
Renteinntekt	49 833	62 113	27 016	26 055	36 051	34 660	34 578	26 127
Sum avkastning	703 379	440 414	307 177	470 923	519 043	294 835	455 892	291 474
Avkastning i % av saldo	6,55	3,87	2,68	4,27	4,66	2,59	3,97	2,48
Bruk av fond	79 319	335 468	747 993	354 328	299 785	185 931	157 950	15 000

*) Saldo er korrigert for urealisert tap/gevinst (kr. 3.340.145,-), siden det er en langsiktig plassering, ser vi bort fra markedsverdi.

Det var en dramatisk nedgang i kursen på grunnfondsbevis og andeler i Eika Utbytte i 2008. Siden dette er en langsiktig plassering for kommune, er det ikke aktuelt for kommunen å gå ut av disse plasseringene. Kursen var på vei opp igjen i 2010 og i begynnelsen av 2011. Siden våren 2011 har aksjemarkedene utviklet seg negativt og det har vært en betydelig kursfall på grunnfondsbevis. I 2012 gikk kurs ned igjen på grunnfondsbevis og for andeler i Eika Utbytte. Det har vært en bra økning igjen i markedsverdi i 2013 og i 2. tertial 2014. På grunn av den store usikkerheten i markedet er det vanskelig å forutsi kursutviklingen i 2014. Mest sannsynlig at markedsverdi vil stige noe i 2014.

Netto urealisert gevinst i 2013 på kr. 1.563.185,- ble avsatt til Trillemarkafond.

Garantiansvar

Gitt overfor - navn	Beløp pr 31.12.13	Utløp
Sigdal Borettslag	4.386.152	07.02.2033

Rådmannens vurdering er at det er knyttet minimal risiko til kommunens garantiansvar.

Sigdal kommune har ingen fordringer, langsiktig gjeld eller kortsiktig gjeld til kommunale eller fylkeskommunale foretak eller kommunale og fylkeskommunale bedrifter eller interkommunale samarbeid.

Sigdal Energi

Sigdal Energi er en videreføring av Sigdal Everk etter at everkets nett og omsetning ble utskilt og fusjonert inn i Midt Nett Buskerud AS (MNB) og skal ivareta kommunens eierinteresser i kraftproduksjon og arbeide aktivt for en god energiøkonomi.

Lån Horga Kraftverk:

Horga kraftverk eies av Sigdal kommune. Kommunen har inngått en langsiktig samarbeidsavtale på 48 år med Drammen kommune om en fordeling av kraft og utgifter med 25 prosent til Sigdal og 75 prosent til Drammen. Avtalen er seinere overført fra Drammen til EB Kraftproduksjon AS og løper ut 12.11.2038. Garantibeløpet som kommunen står ansvarlig for er 25 prosent av restlånene ved årsskiftet. Det føres et eget regnskap for Horga for å fordele utgiftene mellom Sigdal og EB Kraftproduksjon AS. Inntekter og utgifter i Horga blir ført over i regnskapet til Sigdal Energi sammen med kommunens andel i Ramfoss Kraftlag (9,48 prosent). Sigdal Energi er et organisasjonsledd i Sigdal kommune og ansvaret for Sigdal Energi er delegert fra kommunestyret til formannskapet. Kraftproduksjonen er skattepliktig og derfor føres det et eget særregnskap for Sigdal Energi. Det er Mitt Nett Buskerud som fører regnskapet for Sigdal Energi. De kjøper også kommunens andel av kraften i både Ramfoss og Horga. Det er minimal risiko knyttet til kommunens kraftproduksjon etter at det er foretatt ekstraordinære nedbetalinger av lån til Horga samtidig som lånene er refinansiert.

Sigdal kommunens andel av lån i Horga Kraftverk:

	Lån pr. 01.01.2014:	Lånet utløper:
Horga Kraftverk	7.031.295	06.10.28
Horga Kraftverk	7.448.628	30.11.28

Aksjer og andeler i selskaper pr. 31.08.2014:

Selskap	Antall	Balanseført verdi	Eierandel
Modum Industri	10	10.000	0,18%
Midt-Nett AS	167	4.175.000	33,4%
Haglebu vann/avløp	99	198.000	52,11%
Tempelseter vann/avløp	194	194.000	51,05%
Buskerud kommunerevisjon IKS		27.000	
Egenkapitalinnskudd KLP		3.782.867	
Lauvli IKS *		1.000.000	66,67%
Vestviken IKS		31.525	1,3%
Drammensregionens brannvesen IKS		749.453	3,5%

* Sigdal kommune har avviklet IKS i samarbeid med Buskerud fylkeskommune og har opprettet en ny eierstiftelse Kunstnerheimene i Sigdal, jfr kommunestyrets vedtak KS-41/13.

Regnskapsmessige endringer blir gjort ved årsavslutning.

Siden det ikke foreligger noen reell markedsverdi er den ikke oppgitt. Som oversikten viser har kommunen en rekke bagatellmessige eierandeler som det etter rådmannens vurdering ikke er knyttet noen risiko til av betydning. Sigdal kommune eier 33,4 prosent av Midt Nett Buskerud og 167 aksjer til en bokført verdi på 4,175 millioner kroner, men i tillegg har kommune et

ansvarlig lån på 50,1 millioner kroner i selskapet. Siden selskapet ikke har andre lån enn de ansvarlige lånene som de to eierne har plassert i selskapet etter sine eierandeler, er det svært liten risiko knyttet både til aksjekapital og lån. De siste årene har de ikke vært utbetalt utbytte på aksjene og lånene er betjent med en normal bankrente. Renten på lånet i 2013 var på 2,69 prosent.

Pensjonsforpliktelser:

Sigdal kommune har sine pensjoner for ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) med unntak av undervisningspersonell som har sin pensjon i Statens pensjonskasse. Siden KLP er et gjensidig selskap, så er kommunen også eier i selskapet. I 2014 er kommunens egenkapitalinnskudd økt med kr. 512.193,- til kr. 3.782.867,-. Sigdal kommune har fått tilbakeført fra premiefond kr. 1.786.013,- av selskapets overskudd for 2013 som har gått til dekning av pensjonspremien i 2014.

Pensjonsforsikring er strengt regulert av staten og det er derfor knyttet minimal risiko til kommunens andel av forvaltningskapitalen i selskapet. Risikoen er knyttet til avkastningen.

Den ordinære pensjonspremien i KLP er økt fra 9,1 prosent i 2013 til 9,43 prosent i 2014. Reguleringspremien er anslått til 5 prosent i 2014. Denne var 2,75 prosent i 2013. I tillegg kommer en rentegarantipremie på 0,18 prosent.

Sigdal kommune har 100 prosent selvrisiko for avtalefestet pensjonsordning (AFP 62-64), dvs at kommunen betaler til KLP den reelt utbetalte pensjonspremien. Etter 2. tertial utgjorde AFP kostnader 0,4 mil kr. I 2013 utgjorde AFP kostnader 0,6 millioner kroner, i 2012 var de på 1,1 millioner kroner. Alternativt kan kommunen velge 100 eller 50 prosent utjevningsordning og betale ut i fra de gitte presentsatsene av pensjonsgrunnlaget. Ved overgang til annen ordning vil kommunen komme til å betale presentsats og i tillegg skal kommunen fortsette å betale premie for dem som var innmeldt da den forrige ordningen gjaldt.

Pensjonspremien i Statens pensjonskasse er økt fra 11,43 prosent i 2013 til 12,25 prosent i 2014.

Sigdal kommune hadde ved årsskiftet 2013/2014 totalt 282,2 millioner kroner i pensjonsforpliktelser inkl. arbeidsgiveravgift. I pensjonsmidler hadde kommunen i balansen 213,4 millioner kroner. Gapet mellom pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er 68,8 millioner kroner. Kommunens samla netto pensjonskostnader i 1. tertial 2014 var på 4,3 millioner kroner, tilsvarende i 2013 var de på 3,9 millioner kroner. Kommunens samlet netto pensjonskostnader i 2013 var på 15,9 millioner.

Sted og dato: Hønefoss, 10.11.2014
Referanse: H-156/2014
Saksbehandler: Jorunn B. Solberg
Dir. tlf. nr: 32 11 76 77
Deres dato:
Deres ref:

Sigdal kommunestyre

Sigdal kommune

12 NOV. 2014

Uavhengig attestasjonsrapport om hvorvidt forvaltere følger opp de fastlagte regler for finansforvaltning

Vi har gjennomgått rapporteringen for tidsrommet 01.01 – 31.08.2014 fra kommunens forvalter av finansielle transaksjoner.

Kommunestyret er ansvarlig for at kommunens finansforvaltning er underlagt regler i henhold til forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning.

Vår oppgave er som uavhengig instans å vurdere om kommunens forvalter følger opp de fastlagte regler for finansforvaltning. Vi har utført vårt arbeid i samsvar med ISAE 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi planlegger og gjennomfører kontrollhandlinger for å kunne avgi en uttalelse med høy, men ikke absolutt sikkerhet for at det ikke foreligger vesentlig feil eller mangler ved rapporteringen fra kommunens forvalter av finansielle transaksjoner og at forvaltningen er i samsvar med gjeldende finansreglement. Attestasjonen innebærer at vi på stikkprøvebasis kontrollerer om:

- det foreligger tilfredsstillende dokumentasjon for de forhold som rapporteringen fra kommunens forvalter omhandler;
- det er samsvar mellom de vurderinger som fremkommer i rapporteringen fra kommunens forvalter og den faktiske utviklingen i finansiell risiko og risikospredning i perioden;
- kommunens finansforvaltning i perioden har vært i samsvar med gjeldende reglement.

Vi mener at våre kontrollhandlinger gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at de vurderinger som fremkommer i rapporteringen fra kommunens forvalter er i samsvar med periodens faktiske utvikling i finansiell risiko og risikospredning, og at Sigdal kommunes finansforvaltning i perioden har vært i samsvar med gjeldende reglement.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for det formål som er beskrevet ovenfor og til kommunens informasjon, og skal ikke brukes til noe annet formål.

Buskerud Kommunerevisjon IKS

Inger Anne Fredriksen
Leder regnskapsrevisjon

Jorunn Bergstrøm Solberg (sign)
Teamleder

Kopi:
Rådmannen
Kontrollutvalgssekretariatet i Buskerud og omegn

Hovedkontor - Drammen

Postadresse: Postboks 4197, N-3005 Drammen
Besøksadresse: Øvre Eiker vei 14, N-3048 Drammen

Telefon: 32 20 15 00
Telefaks: 32 20 15 01

Org.nr: 985 731 098
Bankgiro: 7177 05 65108

post@bkr.no
www.bkr.no

Avdelingskontor - Hønefoss

Postadresse: Postboks 123, Sentrum, N-3502 Hønefoss
Besøksadresse: Osloveien 1, N-3511 Hønefoss

Telefon: 32 11 76 79
Telefaks: 32 12 50 30

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1202-1
 Løpenr.: 7288/14
 Arkivnr.: 150
 Saksbeh.: Nataliya Malyna

Styre/råd/utvalg
 Formannskapet
 Kommunestyret

Møtedato
 27.11.2014

Saksnr.
 FS-14/51
 KS-/

BUDSJETTJUSTERING 2014 JUSTERING AV ØKONOMIPLAN 2014-2017

Rådmannens forslag til vedtak:

1. **Budsjett for 2014 skal justeres etter anslått forbruk på kr. 12.695.000,-, restbevilgninger skal overføres til 2015. Finansieringsbehov skal justeres tilsvarende. Budsjettjusteringen gjelder følgende: bruk av ubrukte lånemidler kr. 10.385.000, bruk av disposisjonsfond kr. 361.000,- bruk av bundne fond kr. 217.000,-, tilskudd kr. 17.000,- og inntekter fra salg av fast eiendom kr. 1.715.000**
2. **Utbetaling av ekstraordinært avdrag skal reduseres med 10 millioner kroner.**
3. **Budsjett for 2014 skal justeres etter anslått forbruk på kr. 1.879.000, restbevilgninger skal overføres til 2015. Budsjettjusteringen gjelder følgende: bruk av disposisjonsfond kr. 775.000,- bundne driftsfond kr. 93.000,-, tilskudd kr. 109.000,-, Kr. 880.000,- skal avsettes til disposisjonsfond til bruk i 2015.**
4. **Urealisert gevinst på Grunnfondsbevis og Terra på 1 mill. kroner skal avsettes til Trillemarkafond.**
5. **Utbytte på Grunnfondsbevis og Terra utbytte på kr. 265.347,- skal avsettes til Trillemarkafond.**
6. **Avsatte midler i driftsbudsjettet på kr. 512.193,- overføres til investeringsregnskapet til å finansiere Eiertilskudd KLP 2014.**
7. **Tap på kundefordringer er beregnet til kr. 182.000,-, det skal finansieres med bruk av disposisjonsfond.**

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Saksutredning

Bakgrunn:

Pkt. 1. Investeringsbudsjettet og -regnskapet er ettårig og ikke årsvuavhengig. Budsjettet for prosjekter skal vedtas hvert år i forhold til forventet årlig forbruk. Ubrukte midler derfor skal rebudsjetteres med et nytt vedtak.

Pkt. 2. 40 millioner kroner til forskuttering utbedring av fylkesveg 287 skulle etter planen bli refundert i perioden 2014 – 2017 med 10 millioner kroner per år. Sigdal kommune har budsjettet i 2014 at det skal utbetales et ekstraordinært avdrag til banken på 10 millioner kroner i 2014. I budsjett og handlingsplan til Buskerud fylkeskommune står det at hele lånebeløpet vil bli refundert til Sigdal kommune i 2017. Siden kommunen ikke får innbetaling fra Buskerud fylkeskommune, skal utbetaling av ekstraordinært avdrag utsettes. Fylkeskommune vil ta kontakt med Sigdal kommune hvis det åpner seg en mulighet for å fremskynde utbetalingstidspunktet i 2015.

Pkt. 3. Driftsprosjekter med egne bevilgninger ligger med total budsjetttramma på kr. 1.879.000. En del av prosjekter var ikke påbegynt i 2014, noen fikk endret fremdriftsplan. Det er åtte driftsprosjekter som ikke er ferdigstilt i 2014 og har finansiering med driftsmidler i 2014. Restbevilgningen skal avsettes til disposisjonsfond for bruk i 2015. Avsetningen stipulert til kr. 880.000,-.

Pkt. 4. Etter finansrapport for 2. tertial var urealisert gevinst på Grunnfondsbevis og Terra utbytte på 0,7 mill. kr. Markedsverdi har gått opp i de siste månedene. Det er stor usikkerhet hvordan finansmarkedet skal utvikle seg til slutten av året. Urealisert gevinst anslått til 1 million kroner som skal avsettes til Trillemarkafond.

Pkt. 5. Etter retningslinjer for bruk av Trillemarkafondet, vedtatt av kommunestyret 19.10.2006 skal utbytte på plasseringer avsettes til Trillemarkafond for disponering i senere år. I 2014 har sum utbytte vært på kr. 265.347,-.

Pkt. 6. I budsjettet for 2014 er det avsatt 12,5 millioner kroner til å dekke lønnsvekst reguleringspremie KLP, avtalefestet pensjon, seniortiltak og eiertilskudd KLP. Eiertilskudd KLP var på kr. 512.193,- i 2014. Beløpet skal overføres til investeringsregnskapet.

Pkt. 7. Kommunen leverer et stort omfang av tjenester til innbyggerne som er basert på brukerbetalinger. Dette er blant annet foreldrebetaling for SFO, kommunale avgifter, husleie. Brukerbetalingene utgjør en vesentlig del av kommunens inntekter. Dersom innfordringen ikke fungerer godt nok og fordringene blir uerholdelige, kan kommunen påføres økonomisk tap.

Ved en gjennomgang av reskontroen har en kommet fram til at Sigdal kommune må foreta utgiftsføringer av noen krav. Tap på kundefordringer er beregnet til kr. 182.000,-. Utgiftsføringen skal finansieres med bruk av disposisjonsfond, jfr. KS-44/12, som lyder: «**Kr. 400.500,- skal disponeres fra disposisjonsfond ve avsetning til tap og/eller tapsføring av kundefordringer.**»

Kr. 217.649,- var brukt til å dekke tap på kundefordringer i tidligere år.

Vurdering:

Til pkt. 1 (se tabell 1)

Anslåtte utgifter til investeringsprosjekter på kr. 12.695.000,- skal finansieres med:

UBRUKTE LÅNEMIDLER:	kr. 10.385.000,-
DISPOSISJONSFOND:	kr. 361.000,-

TILSKUDD:	kr.	17.000,-
SALG AV FAST EIENDOM	kr.	1.715.000,-
BUNDNE FOND	kr.	217.000,-

Til pkt. 3 (se tabell 2)

Anslåtte utgifter til driftsprosjekter på kr. 1.879.000,- skal finansieres med:

DRIFTSMIDLER 2014:	kr.	902.000,-
DISPOSISJONSFOND:	kr.	775.000,-
TILSKUDD:	kr.	109.000,-
BUNDNE FOND	kr.	93.000,-

TABELL 1:
INVESTERINGSPROSJEKTER

Prosjekt	Bev.år	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 31.12.2014 A	Sum brukt totalt pr. 31.12.2014 B	Anslått forbruk i 2014
	2014	Inndekning av udekket beløp i invest.regnskap	377 496	0	377 496
010001	2012	Elektronisk saksdistribusjon	267 400	269 539	83 799
010002	2013	Nye nettsider, plattform og utforming	100 000	25 000	25 000
010040	2013	VISMA Enterprise	1 750 000	1 169 074	720 000
020021	2011	Uteområde Nerstad skole TST	1 566 478	1 203 035	210 000
020040	2010	Ungd.skole/Pr.samfunnshus nytt varmesystem	4 800 000	4 489 960	204 000
020050	2010	Uteområde Prestfoss skole	300 000	300 123	15 000
022001	2013	Tilbygg/utbedr. Ytre garderobe Enger bh	200 000	204 000	200 000
022002	2014	Eggedal bh og skole-drenering av parkeringsplass	425 000	131 000	131 000
050030	2006	Oppgangssag Tveitensamlingen	745 000	745 000	9 096
050080	2012	Prosjektering Magasinebygget	100 000	35 000	35 000
030001	2014	Trygghetsalarmer på mobil	240 000	72 000	72 000
030010	2009	Utredning og utvidelse av Sigdalsheimen	33 580 000	7 931 601	6 970 000
030011	2011	Ny heis og hovedinngang Sigdalsheimen	1 900 000	1 634 104	12 000
030012	2013	Innkjøp PDA	120 000	280 000	280 000
030013	2014	Solskjerming Sigdalsheimen	200 000	200 000	200 000
030014	2014	Pleie- og rehabiliteringsutstyr SH	100 000	100 000	100 000
030022	2014	Oppussing park.plass og uteomr. Thorrudbygg	200 000	95 000	95 000
030030	2011	Omsorgsboliger Prestfoss	16 160 000	16 126 868	17 000
030040	2012	Universell utformet flyktningebolig	3 367 100	3 162 413	10 000
060002	2014	Garderober Eggedal Brannstasjon	250 000	200 000	200 000
060003	2014	Kjøp av driftsoperatørbil	360 000	350 608	350 608
060010	2009	Planlegging nytt renseanlegg Eggedal	12 740 000	12 721 667	134 000
060013	2011	Vannbehandlingsanlegg - N.Eggedal	3 128 586	113 216	85 000

060014	2014	Eggedal vannverk	200 000	200 000	200 000
060020	2012	Ledningskartverk	500 000	399 289	50 000
060022	2012	Kjøp/instalering av vannmålere	1 000 000	1 068 598	332 406
060040	2006	Kommunale veier	10 000 000	9 210 308	1 450 000
060052	2014	Sikring av trapp/inngangsparti kommunehuset	125 000	125 000	125 000
Sum			94 424 564	62 562 404	12 693 405

**TABELL 2:
DRIFTSPROSJEKTER MED EGNE BEVILGNINGER**

Prosjekt	Bev.år	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 31.12.2014 A	Sum brukt totalt pr. 31.12.2014 B	Anslått forbruk i 2014
910001	2014	KOSTRA-analyse	290 000	290 000	290 000
910020	2013	Kurs IKT og fagligveiledning (2år)	64 000	0	0
920032	2014	Prestfoss-lakkering av gulver på baser	100 000	100 000	100 000
920041	2014	Nerstad skole - brannverntiltak	50 000	38 000	38 000
922001	2014	Enger bh - rehabilitering tak, varmekabler	105 000	0	0
950011	2014	Nerstad samf.hus - brannverntiltak	100 000	72 000	72 000
950020	2007	Kommunale kulturbygg	1 325 981	1 325 981	109 240
950060	2010	Lufting av grassmatte sentralbanen	230 000	230 000	12 395
950073	2014	Sigdalshalletn - nytt gylv	585 000	272 000	272 000
930010	2005	Rehabilitering trygdeboliger, Sigd.hejmen	525 000	440 791	160 000
930011	2013	Trygdeboliger, innvendig vedlikehold	50 000	19 663	2 000
930021	2013	Riving av uthus Helsestasjon/park.plass	50 000	29 619	4 000
930051	2014	Gulv Tono	80 000	49 000	49 000
930061	2013	Ny tøyrolle Sigdalsheimen	80 000	80 000	80 000
930062	2014	Utbedring av vaskeriet	200 000	10 000	10 000
930070	2013	Baderom Bjørkealleen-oppussing	80 000	111 000	111 000
930071	2014	Utbedring av gulv, ganger Bjørkealleen	50 000	0	0
930080	2013	Nordboligen, utvendig vedlikehold	100 000	100 000	100 000
930090	2013	Eggedal eldrecenter, teknisk utstyr	60 000	56 080	56 080
960001	2012	Spyling og rehab.hovedvannledninger	300 000	0	0
960032	2011	Regulering, Pr.sentrum	145 000	117 383	90 000
960033	2011	Kartlegging av skiltebehov	297 789	8 672	3 000
960070	2014	Holmen gml. Kirkegård	50 000	0	0
970012	2012	Forbedring av orgel Eggedal kirke	60 000	60 000	60 000
970013	2014	Maling av Eggedal kirke	200 000	200 000	200 000
970032	2012	Utbedring bærerom og utv.maling Holmen kapell	60 000	60 000	60 000
Sum			4 883 770	3 670 188	1 878 715

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 13/873-4
 Løpenr.: 7676/14
 Arkivnr.: 223 &86
 Saksbeh.: Johannes Michielsen

Styre/råd/utvalg Formannskapet Kommunestyret	Møtedato 27.11.2014	Saksnr. FS-14/52 KS-/
--	------------------------	-----------------------------

ORIENTERINGSSAK, VEDR SIGDAL OG EGGEDAL TURISTSERVICE

Rådmannens forslag til vedtak:

Redegjørelse vedr tilskudd og status i Sigdal og Eggedal Turistservice tas til orientering.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Vedlegg:

- Årsrapport SET med regnskap og detaljregnskap 2013, samt budsjett 2014
- Håndbok for turistkontorer, NHO Reiseliv og Innovasjon Norge

Saksutredning

Konklusjon:

Administrasjonen er positiv til den utviklingen som har funnet sted i Sigdal og Eggedal Turistservice (SET), både hva angår driften av turistkontoret, men også gjennom en tettere dialog og et sterkere engasjement for deltagelse i mer strategiske spørsmål knyttet til reiseliv, turisme, destinasjonsutvikling og besøksnæring. Parallelt med dette har SET igjennom 2014 forbedret sin økonomiske situasjon, og relativt sett redusert betydningen av kommunalt tilskudd.

Rådmannen ser at det ligger et kommunalt ansvar for understøttelse av turistkontorets oppgaver, og at SET er en viktig bidragsyter og støttespiller i driften av denne tjenesten og videre utvikling innenfor reiseliv og besøksrelatert næringsvirksomhet i kommunen. Dette er i sum hovedgrunner til at Rådmannen har endret sin innstilling fra tidligere å ha foreslått en nedtrapping av tilskuddet til SET, til at det nå i budsjett for 2015 er videreført forslag om tilskudd i tråd med 2014-vedtak.

Bakgrunn:

Det vises til behandling av kommunestyresak 66/13 september 2013. Saken ble fremmet med et forslag om å trappe ned det årlige tilskuddet til Sigdal og Eggedal Turistservice (SET).

Bakgrunn for dette var først og fremst arbeidet med en rekke innsparingstiltak i 2012 og 2013. Videre var det også slik at inntil da, og tidligere i samarbeidet, så hadde fokus i hovedsak vært knyttet til praktisk drift av turistkontoret. SET hadde de siste par årene før dette ikke i særlig grad virket inn i mot kommunen som en mer strategisk nettverksaktør for medlemsbedrifter, og i kommunens arbeid med planarbeid og utvikling av besøksnæringer mv. Rådmannen mente derfor at man snarere kunne vinkle støtten og bistanden inn i mot drift av turistkontorfunksjoner på en mer praktisk måte, og med nye digitale løsninger for informasjonsarbeidet.

Kommunestyret fattet imidlertid følgende vedtak i saken:

Eksisterende avtale videreføres i sin nåværende form. Kommunen, i samarbeid med SET kommer sammen for å drøfte en nærmere utvikling av avtaleinnhold og finansiering.

Administrasjonen legger frem en sak for kommunestyret i løpet av 1. halvår 2014.

Ved årsskiftet 12/13 var det på plass ny daglig leder i SET. Det ble gjennom 2013 etablert en tettere dialog knyttet til både utviklingen av SET, og av samarbeidet med kommunen i ulike spørsmål rundt reiseliv og besøksnæring. Dette har vært nyttig og hensiktsmessig. Det ble etablert tettere dialog rundt mer strategiske spørsmål, og SET har tatt en aktiv rolle også overfor kommunen i ulike prosjekter og på ulike medvirkningsarenaer i arbeid med bolyst og planarbeid forøvrig.

I så måte har man til vedtakets første del hatt tettere dialog og gjennomført møter for å drøfte både samarbeid, økonomi i SET og SETs arbeid med medlemsbedriftene, destinasjonen, utvikling av nettsider for turistnæringen mv.

Rådmannen la i kommunestyremøtet i august 2014 frem melding med SETs årsrapport 2013. Innholdet var mottatt og gjennomgått fra SET i eget møte med rådmann og ordfører. Ifm at informasjonen ble lagt frem som melding etterlyste kommunestyret, i tråd med nevnte vedtak, aktuelle sak, samt at det ble stilt spørsmål til detaljer i regnskapet som ble fremlagt. I det følgende er det gjort en kort presentasjon av status, samt rådmannens vurdering som nå ligger til grunn for at det i rådmannens budsjettforslag for 2015 opprettholdes et driftstilskudd til Sigdal og Eggedal Turistservice, med utgangspunkt i 2014-nivå på kroner 225.000,-.

Vurdering:

Innledningsvis er det aktuelt å kommentere økonomisk situasjon i regnskap 2013 og budsjett 2014 (vedlagt) noe nærmere. Rådmannen har i dialog med SET vært opptatt av at virksomheten utvikles på en måte som gjør at man trygger økonomien i driften, gjennom økt merverdi for medlemsbedrifter, og på den måten sikrer godt grunnlag for finansiering gjennom medlemsavgifter. Rådmannen opplever den økte aktiviteten i SET som svært positiv, noe som åpenbart også kommer medlemsbedriftene til gode, og som gjør at SET nå har kunnet sette opp sine medlemsavgifter (serviceavtaler). Vedlagt ligger et oppsett med detaljert regnskap og budsjett. Herunder besvares også kommunestyrets anmodning om et regnskapsoppsett som viser kommunalt (offentlig) tilskudd på egen linje i inntektene med 225.000,- eks mva.

I dialog med daglig leder får rådmannen bekreftet at pr utgangen av oktober 2014 så er virksomheten helt i henhold til budsjett 2014. I så måte vises det til at serviceavtaleinntekter fra 2013 til budsjett 2014 har en økning på 49 prosent. Det andre grepet som er gjort er en ny

økonomimodell knyttet til samhandlingen med Eggedal Turlag, som nå gjør at SET selger «avgiftspliktige tjenester» (timer) til Turlaget, og slik sett får en tydeliggjøring også av denne delen av verdiskapningen. Sett under ett er de samlede inntektene budsjettert 27 prosent høyere i 2014, enn regnskapet for 2013. Rådmannen finner dette klart positivt, da kommunens relative bidrag reduseres og at virksomheten i større grad baseres på egne driftsinntekter. Relativt sett er også andel lønnskostnader i driften redusert, sammen med andre driftskostnader.

Varekostnadene er noe økt, noe som jo kun er en positiv effekt av at omsetning på salgsvarer fra turistkontoret øker. Virksomheten styrer mot et positivt resultat i 2014 og er altså pr oktober i tråd med sitt budsjett.

Kommunalt ansvar for turistinformasjon

Utgangspunktet for opprinnelig sak var en krevende økonomisk situasjon for Sigdal kommune, og innspill om flere ulike løsninger på dette for politisk behandling. Like fullt er det på det rene at det er forventninger til at kommunen skal stille med et bidrag i arbeidet med turistinformasjon og reiselivsutvikling. NHO Reiseliv og Innovasjon Norge har sammen gitt ut det de kaller en «Håndbok for turistkontorer». I denne er det poengtert noe nærmere hvilke rolle disse aktørene mener kommunen har i en slik sammenheng:

«Kommuner som satser på reiseliv må ta et ansvar for hvordan de håndterer vertskapsrollen. Dette er et offentlig ansvar. Kommunen kan ivareta sin vertskapsrolle gjennom et turistkontor. Et slik kontor kan både betjene tilreisende og bidra med informasjon til kommunens egne innbyggere. Reiseliv er et eget fagområde, og er en av verdens viktigste næringer. Det må stilles krav til dem som skal ha ansvar for turistkontoret.

Ved forrige fremlegging av sak ble det spilt inn ulike muligheter for å ivareta turistkontorets rolle i andre løsninger, herunder i kommunens servicetorg og igjennom digitale løsninger. Dette er problematisert av nevnte dokument fra NHO og Innovasjon Norge, hvor man poengterer at både kompetansemessig og hva angår åpningstider osv., så bør oppgavene legges i et eget turistkontor og ikke til eksempelvis kommunens servicetorg.

«Et profesjonelt apparat må ivareta vertskapsrollen. For å drive et turistkontor på en profesjonell måte er det viktig å ha en ansvarlig person som er ansatt på helårsbasis. En viktig oppgave for turistkontoret er å være til stede for dem som besøker kontoret. I åpningstiden skal kontoret være betjent av medarbeidere med nødvendig kunnskap. Det betyr kunnskap om lokale, regionale og nasjonale forhold som er av interesse for turistene i tillegg til språklig kompetanse, slik at de evner å uttrykke seg på en god måte. Krav om åpningstider og krav om spesiell kompetanse hos medarbeidere på turistkontor er de viktigste årsakene til at vi ikke anbefaler lokalisering av turistinformasjonen på kommunens servicetorg. ...(...)...

Kommunen må ta spesielt ansvar for informasjon om ikke-kommersielle tilbud, som kulturtilbud, turløyper, friluftaktiviteter o.l.»

Det er rådmannens oppfatning at SET ivaretar disse oppgavene. Gitt at det finnes økonomisk rom for å understøtte denne virksomheten ser rådmannen at det er en hensiktsmessig løsning som nå er etablert, med rimelig økonomiske fordeling, samtidig som det er muligheter for fortsatt utvikling av samarbeidet og egen økonomisk bærekraft i SET.

Det er så langt ikke revidert innhold i avtale med SET. Gjennom arbeidet med planstrategi og kommuneplan med tilhørende delplaner er det understreket behovet for å utarbeide en temaplan for reiseliv, destinasjonsutvikling og besøksnæring i Sigdal Kommune. SET har også etterlyst en slik plan. Når hovedlinjene for en slik plan trekkes opp (i kjølvannet av arbeid med kommuneplanens samfunnsdel, og arealdel) vil det være naturlig å utfordre SET på bidrag og bistand til et slikt planarbeid innenfor en revidert avtale om samarbeid og kommunalt tilskudd.

Årsrapport for 2013

Årsberetning

Årsregnskap

- Resultatregnskap

- Balanse

- Noter

Årsberetning 2013

Virksomhetens art

Sigdal og Eggedal Turistservice AS driver med turistinformasjon og formidling av tjenester for næringsdrivende i kommunen, samt bookingtjenester. Selskapet har forretningslokale i Sigdal.

Utvikling i resultat og stilling

Årsregnskapet for 2013 viser et underskudd på kr -178 410,-.

Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet med tilhørende noter et rettviseende bilde av resultatet for 2013 og stillingen pr. 31.12.2013. Det har ikke intrådt forhold etter regnskapsårets slutt som har betydning ved bedømmelsen av selskapet

Fortsatt drift

Årsregnskapet 2013 for Sigdal og Eggedal Turistservice AS er satt opp under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes at forutsetningen om fortsatt drift er tilstede.

Arbeidsmiljø

I henhold til gjeldende lover og forskrifter fører selskapet oversikt over sykefraværet blant de ansatte. Det har kun vært ubetydelig sykefravær i 2013. Det har ikke forekommet eller blitt rapportert om alvorlige arbeidsuhell i løpet av året som har resultert i materielle skader eller personskader. Etter styrets oppfatning er arbeidsmiljøet og den generelle trivselen på arbeidsplassen god.

Likestilling

Selskapet har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Selskapet har innarbeidet en policy som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn.

Ytre miljø

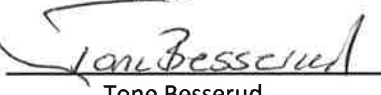
Selskapets driver ikke noen virksomhet som har negativ innvirkning på det ytre miljø.

Eggedal, 18. mars 2014

Styret for Sigdal og Eggedal Turistservice AS

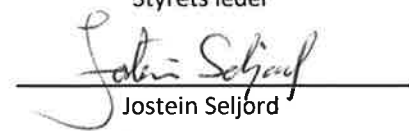
Elisabeth K. Bøle
Styrets leder

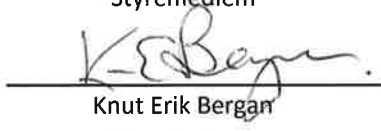
Tone Besserud
Styremedlem

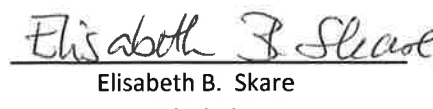
Morten Olsen
Styremedlem

Jostein Seljord
Styremedlem

Knut Erik Bergan
Styremedlem

Elisabeth B. Skare
Daglig leder

Resultatregnskap

	Note	2013	2012
DRIFTSINNEKTER			
Salgsinntekt		622 580	1 831 407
Annen driftsinntekt		42 000	23 967
SUM DRIFTSINNEKTER		664 580	1 855 373
DRIFTSKOSTNADER			
Varekostnad		83 490	1 299 175
Lønnskostnad	6	548 266	411 596
Avskrivning	2	5 940	5 940
Annen driftskostnad	6	216 565	226 064
SUM DRIFTSKOSTNADER		854 261	1 942 775
DRIFTSRESULTAT		-189 681	-87 402
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen finansinntekt		11 042	71 406
Annen finanskostnad		57	31
NETTO FINANSPOSTER		10 984	71 375
ORD. RESULTAT FØR SKATTEKOSTN.		-178 697	-16 026
SKATTEKOSTN. PÅ ORD. RESULTAT	7	-287	-4 478
ÅRSRESULTAT		-178 410	-11 548
OVERFØRINGER OG DISPONERINGER			
Overført fra annen egenkapital		-178 410	-11 548

Balanse pr. 31. desember

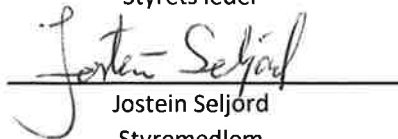
	Note	2013	2012
ANLEGGSMIDLER			
Bygninger	2	224 660	230 600
SUM ANLEGGSMIDLER		224 660	230 600
OMLØPSMIDLER			
Varer		44 600	38 400
Kundefordringer		53 310	1 958
Andre kortsiktige fordringer		19 750	10 920
Bankinnskudd, kontanter	3	255 989	598 105
SUM OMLØPSMIDLER		373 649	649 382
SUM EIENDELER		598 309	879 982

Balanse pr. 31. desember

	Note	2013	2012
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Aksjekapital (248 aksjer a kr 500,-)	4, 5	124 000	124 000
SUM INNSKUTT EGENKAPITAL		124 000	124 000
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	4	289 754	468 164
SUM OPPTJENT EGENKAPITAL		289 754	468 164
SUM EGENKAPITAL		413 754	592 164
GJELD			
LANGSIKTIG GJELD			
Øvrig langsiktig gjeld		28 000	42 000
Utsatt skatt	7	0	287
SUM LANGSIKTIG GJELD		28 000	42 287
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		12 776	14 342
Skyldige offentlige avgifter		32 250	35 744
Annen kortsiktig gjeld		111 528	195 444
SUM KORTSIKTIG GJELD		156 555	245 531
SUM GJELD		184 555	287 818
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		598 309	879 982

Elisabeth K. Bøle
Styrets leder

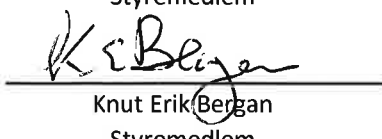

Jostein Seljord
Styremedlem

Eggedal, 18. mars 2014

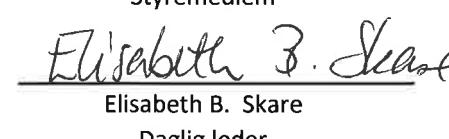
Tone Besserud
Styremedlem

Knut Erik Bergan
Styremedlem

Morten Olsen
Styremedlem

Elisabeth B. Skare
Daglig leder

Noter til regnskapet for 2013

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.

Salgsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Andelen av salgsinntekter som knytter seg til fremtidige serviceytelser balanseføres som uopptjent inntekt ved salget, og inntektsføres deretter i takt med levering av ytelsene.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Varebeholdninger

Varebeholdningen er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets forventede økonomiske levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere.

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 28% i 2012 og 27% i 2013 på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttegjørt.

Noter til regnskapet for 2013**Note 2 - Varige driftsmidler**

	Bygning	Tilkoblingsavg. vann	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	268 297	27 000	295 297
Anskaffelseskost 31.12.	268 297	27 000	295 297
Akk.avskrivning 31.12.	-64 697	-5 940	-70 637
Balanseført pr. 31.12.	203 600	21 060	224 660
Årets avskrivninger	5 400	540	5 940
Økonomisk levetid	50 år	50 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	
Endring i avskrivningsplan	Nei	Nei	

Note 3 - Bankinnskudd

I posten inngår bundne bankinnskudd med følgende beløp:

2013
14 675

Skyldig skattetrekk pr 31.12.2013 utgjør kr 14 675,-

Skattetrekksmidler er behandlet i h.h.t. skattebetalingslovens § 5-12.

Note 4 - Egenkapital

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 01.01.2013	124 000	468 164	592 164
Årsresultat	0	-178 410	-178 410
Egenkapital 31.12.2013	124 000	289 754	413 754

Noter til regnskapet for 2013

Note 5 - Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen består av:

	Antall	Pålydende	Balanseført
Ordinære aksjer	248	500 kr	124 000

Oversikt over aksjonærene i selskapet pr. 31.12:

	Ordinære aksjer	Eier- andel	Stemme- andel
Knut Erik Bergan	48	19,35 %	19,35 %
Tempelseter Høyfjellsgrend AS	30	12,10 %	12,10 %
Eggedal Prosjektutvikling AS	30	12,10 %	12,10 %
Tempelseterområdet Vann og Avløpsse	20	8,06 %	8,06 %
Haglebu Skisenter AS	15	6,05 %	6,05 %
Haglebu Fjellstue AS	15	6,05 %	6,05 %
Haglebu Vann og Avløpssekskap AS	10	4,03 %	4,03 %
Aasand Regnskap AS	10	4,03 %	4,03 %
Eggedal Handelslag AS	10	4,03 %	4,03 %
Knut Harald Grøterud	10	4,03 %	4,03 %
Henriette Koren Bøle	10	4,03 %	4,03 %
Eli Medalen	10	4,03 %	4,03 %
Borgar Kolbjørnsrud	8	3,23 %	3,23 %
Romec Elektro AS	5	2,02 %	2,02 %
Fragåt Farge og Miljø ANS	4	1,61 %	1,61 %
Norefjellhytta Jellum Byggservice A	4	1,61 %	1,61 %
Eggedal Bygg og Hytteservice AS	3	1,21 %	1,21 %
Midt Nett Buskerud	2	0,81 %	0,81 %
Torstein Skalland	2	0,81 %	0,81 %
DNB BANK ASA	2	0,81 %	0,81 %
Sum	248	100,00 %	100,00 %

Aksjer eiet av styremedlemmer og daglig leder. Jfr RL § 7-42.

Knut Erik Bergan	Styremedlem	48 aksjer
Morten Olsen (Haglebu Fjellstue AS)	Styremedlem	15 aksjer
Jostein Seljord (Aasand Regnskap AS)	Styremedlem	10 aksjer

Noter til regnskapet for 2013

Note 6 - Lønnskostnader, antall ansatte, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

<i>Lønnskostnader</i>	2013	2012
Lønninger	482 812	363 701
Arbeidsgiveravgift	52 257	39 270
Pensjonskostnader	10 175	6 767
Andre ytelser	3 022	1 859
Sum	<u>548 266</u>	<u>411 597</u>

Ytelser til ledende personer

	Daglig leder	Styret
Lønn	231 736	0
Styrehonorar	0	23 500

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Note 7 - Skatt

<i>Årets skattekostnad fordeler seg på:</i>	2013	2012
Årets skatteeffekt av endret skattesats	1 777	
Endring utsatt skatt	-2 065	-4 478
Årets totale skattekostnad	<u>-288</u>	<u>-4 478</u>

<i>Beregning av årets skattegrunnlag:</i>	2013	2012
Ordinært resultat før skattekostnad	-178 698	-16 026
Permanente forskjeller	-74	31
Endring i midlertidige forskjeller	-1 256	-4 581
Årets skattegrunnlag	<u>-180 028</u>	<u>-20 576</u>

<i>Oversikt over midlertidige forskjeller</i>	2013	2012
Driftsmidler inkl goodwill	25 216	21 600
Utestående fordringer	-2 360	0
Sum	<u>22 856</u>	<u>21 600</u>
Akkumulert fremførbart underskudd	-200 604	-20 576
Netto midlertidige forskjeller pr 31.12	<u>-177 748</u>	<u>1 024</u>

Utsatt skattefordel/utsatt skatt (27% for i år, 28% i fjor)	-47 992	287
---	---------	-----

I samsvar med god regnskapsskikk for små foretak kan utsatt skattefordel unnlates balanseført. Dette alternativet er valgt.

DRIFTSINNTEKTER*Salgsinntekt*

3000	Avgiftspliktig salg varer	-68 042,00	-125 445,60	57 403,60
3001	Avgiftspliktige tjenester	-29 915,20	0,00	-29 915,20
3010	Avg.pliktig salg, redusert mva.-sats	-27 688,68	-17 296,52	-10 392,16
3020	Serviceavgift avgiftspl.	-163 920,00	-165 720,00	1 800,00
3022	Presentasjon Visit Norefjell	-26 800,00	-32 500,00	5 700,00
3030	Utleie reklameplass	-3 500,00	-10 100,00	6 600,00
3040	Løypeavgift Hytteeiere	0,00	-622 680,00	622 680,00
3045	Løypeavgift Grunneiere	0,00	-98 560,00	98 560,00
3046	Løypeavgift Næringsliv	0,00	-106 240,00	106 240,00
3047	Løypeavgift fastboende	0,00	-3 640,00	3 640,00
3049	Andre inntekter løypeutvalget, avg.pliktig	0,00	-76 000,00	76 000,00
3100	Avgiftsfri omsetning	-43 014,00	-22 505,00	-20 509,00
3130	Endring opptjente inntekter	-9 700,00	0,00	-9 700,00
3400	Offentlige tilskudd	-25 000,00	0,00	-25 000,00
3401	Offentlige tilskudd mva-pliktig	-225 000,00	-225 000,00	0,00
3411	Tilskudd løypekjøring mva-pliktig	0,00	-350 000,00	350 000,00
3415	Periodisert løypekjøring	0,00	24 280,48	-24 280,48
	Sum salgsinntekt	-622 579,88	-1 831 406,64	1 208 826,76

Annen driftsinntekt

3601	Utleie av lokaler	-20 003,00	-20 005,00	2,00
3705	Booking / provisjon	-21 997,15	-3 961,84	-18 035,31
	Sum annen driftsinntekt	-42 000,15	-23 966,84	-18 033,31

Sum driftsinntekter

-664 580,03   -1 855 373,48   1 190 793,45

DRIFTSKOSTNADER*Varekostnad*

4300	Varekjøp avgiftspliktig	43 995,01	40 267,24	3 727,77
4310	Varekjøp avgiftsfri	17 770,00	15 255,00	2 515,00
4350	Varekjøp, redusert mva.-sats	27 925,12	14 913,33	13 011,79
4390	Beholdningsendring	-6 200,00	-2 200,00	-4 000,00
4540	Innleid løypekjøring	0,00	1 102 898,00	-1 102 898,00
4545	Andre kostnader løypeutvalget	0,00	128 041,52	-128 041,52
	Sum varekostnad	83 490,13	1 299 175,09	-1 215 684,96

Lønnskostnad

5001	Lønn daglig leder	231 736,11	146 785,21	84 950,90
5002	Lønn medarbeidere	181 279,00	158 616,25	22 662,75
5010	Styrehonorar	23 500,00	23 500,00	0,00
5092	Feriepenger	46 296,97	34 799,16	11 497,81
5401	Arbeidsgiveravg.	47 349,21	33 089,87	14 259,34
5405	Arb.g.avg.av pl. feriep.	4 907,46	3 688,71	1 218,75
5409	Arb.g.avg. skyldig styrehonorar	0,00	2 491,00	-2 491,00
5920	Yrkesskadeforsikring	1 947,00	1 859,00	88,00
5940	Obligatorisk tjenestepensjonsordning	10 175,00	6 767,00	3 408,00
5990	Sosiale kostnader	1 075,00	0,00	1 075,00
	Sum lønnskostnad	548 265,75	411 596,20	136 669,55

Avskrivning

6000	Avskrivninger	5 940,00	5 940,00	0,00
	Sum avskrivning	5 940,00	5 940,00	0,00

Annen driftskostnad

6320	Vann-/kloakkavgift	7 656,01	11 618,01	-3 962,00
6340	Lys, varme lokaler	13 436,92	9 659,47	3 777,45
6350	Brøytekostnader	6 000,00	6 300,00	-300,00
6400	Leie maskiner mv	9 340,00	24 664,00	-15 324,00
6410	Serviceavtale kopimaskin	5 340,00	5 220,00	120,00
6430	Betalingsterminal	5 328,15	3 476,75	1 851,40
6540	Inventar, utstyr mv	1 597,12	6 260,10	-4 662,98
6620	Rep. og vedlikehold	16 136,48	22 567,20	-6 430,72

Sigdal og Eggedal Turistservice AS

Avslutningsdato 31-12-2013

Resultat	2013	2012	Endring i kr
6621 Vedlikehold sentrumsparken	31 450,00	0,00	31 450,00
6705 Regnskapshonorarer	46 000,00	39 000,00	7 000,00
6800 Kontorrekvisita	3 137,98	8 091,09	-4 953,11
6810 Kostnader internett	0,00	2 000,00	-2 000,00
6840 Aviser, tidsskrifter	2 160,00	0,00	2 160,00
6870 Web-kostnader	31 074,00	354,00	30 720,00
6901 Telefon,telefax,internett	12 975,31	8 469,72	4 505,59
6940 Porto	2 630,40	40 656,40	-38 026,00
7010 Bilgodtgjørelse	1 671,70	1 170,00	501,70
7140 Reisekostnad ikke oppg.pl	100,00	0,00	100,00
7321 Annonse reklame	6 010,00	22 281,80	-16 271,80
7415 Autorisasjon Norges Turistråd	1 800,00	1 800,00	0,00
7500 Forsikring bygg	8 002,50	7 654,50	348,00
7711 Møtekostnader	773,67	1 333,00	-559,33
7714 Møterkostnader løypeutvalget	0,00	1 900,00	-1 900,00
7770 Bankgebyrer	301,08	368,95	-67,87
7798 Andre driftskostnader	1 284,07	1 219,08	64,99
7839 Endring delkrederavsetning	2 360,00	0,00	2 360,00
Sum annen driftskostnad	216 565,39	226 064,07	-9 498,68
Sum driftskostnader	854 261,27	1 942 775,36	-1 088 514,09
DRIFTSRESULTAT	189 681,24	87 401,88	102 279,36
FINANSINTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
<i>Annen finansinntekt</i>			
8040 Renteinntekter, ikke skattepliktige	-74,00	0,00	-74,00
8050 Purre/rentegebyr	0,00	-200,00	200,00
8051 Renteinntekter	-10 967,75	-18 706,40	7 738,65
8151 Rentekostnader	0,00	-52 500,00	52 500,00
Sum annen finansinntekt	-11 041,75	-71 406,40	60 364,65
<i>Annen finanskostnad</i>			
8140 Renter ikke fradragsberettiget	0,00	31,00	-31,00
8155 Renter kreditorer	57,33	0,00	57,33
Sum annen finanskostnad	57,33	31,00	26,33
Sum finansinntekter og finanskostnader	-10 984,42	-71 375,40	60 390,98
ORDINÆRT RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD	178 696,82	16 026,48	162 670,34
<i>Skattekostnad på ordinært resultat</i>			
8320 Utsatt skatt	-287,00	-4 478,00	4 191,00
Sum skattekostnad på ordinært resultat	-287,00	-4 478,00	4 191,00
ARSRESULTAT	178 409,82	11 548,48	166 861,34
OVERFØRINGER OG DISPONERINGER			
<i>Overført fra annen egenkapital</i>			
8921 Overført annen egenkapital	-178 409,82	-11 548,48	-166 861,34
Sum overført fra annen egenkapital	-178 409,82	-11 548,48	-166 861,34
SUM OVERFØRINGER OG DISPONERINGER	-178 409,82	-11 548,48	-166 861,34

EIENDELER**ANLEGGSMIDLER***Bygninger*

1100	Bygg	903 600,00	909 000,00	-5 400,00
1101	Tilskudd bygg Sigdal Kommune	-700 000,00	-700 000,00	0,00
1170	Tilkoblingsavgift vann/kloakk	21 060,00	21 600,00	-540,00
Sum bygninger		224 660,00	230 600,00	-5 940,00

Sum anleggsmidler

224 660,00	230 600,00	-5 940,00
-------------------	-------------------	------------------

OMLØPSMIDLER*Varer*

1461	Varebeholdning	44 600,00	38 400,00	6 200,00
Sum varer		44 600,00	38 400,00	6 200,00

Kundefordringer

1500	Kundefordringer	55 670,00	1 958,00	53 712,00
1581	Delkrederavsetning	-2 360,00	0,00	-2 360,00
Sum kundefordringer		53 310,00	1 958,00	51 352,00

Andre kortsiktige fordringer

1579	Andre kortsiktige fordringer	0,00	757,00	-757,00
1640	Oppgjørskonto mva.	0,00	5 268,00	-5 268,00
1749	Forskuddsbetalte kostnade	5 050,00	4 894,50	155,50
1750	Opptjente inntekter	14 700,00	0,00	14 700,00
Sum andre kortsiktige fordringer		19 750,00	10 919,50	8 830,50

Bankinnskudd, kontanter og lignende

1901	Kassabeholdning	4 035,00	2 781,00	1 254,00
1920	Bank 2300.60.34152	55 596,44	95 133,43	-39 536,99
1921	Bank 1201.85.09782, sparekonto	181 669,65	385 788,65	-204 119,00
1940	Bank 1638.01.19890 løypea	1,32	32 382,81	-32 381,49
1941	Bank 1201.85.09383, sparekto. løypeavg.	11,30	60 484,60	-60 473,30
1950	Bank 2300.53.00738 sk.tr.	14 675,12	21 534,12	-6 859,00
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		255 988,83	598 104,61	-342 115,78

Sum omløpsmidler

373 648,83	649 382,11	-275 733,28
-------------------	-------------------	--------------------

SUM EIENDELER

598 308,83	879 982,11	-281 673,28
-------------------	-------------------	--------------------

EGENKAPITAL OG GJELD**EGENKAPITAL****INNSKUTT EGENKAPITAL***Aksjekapital (248 aksjer a kr 500,-)*

2000	Aksjekapital	-124 000,00	-124 000,00	0,00
Sum aksjekapital (248 aksjer a kr 500,-)		-124 000,00	-124 000,00	0,00

Sum innskutt egenkapital

-124 000,00	-124 000,00	0,00
--------------------	--------------------	-------------

OPPTJENT EGENKAPITAL*ANNEN EGENKAPITAL*

2050	Annen egenkapital	-289 754,27	-468 164,09	178 409,82
Sum annen egenkapital		-289 754,27	-468 164,09	178 409,82

Balanse	2013	2012	Endring i kr
Sum opptjent egenkapital	-289 754,27	-468 164,09	178 409,82
Sum egenkapital	-413 754,27	-592 164,09	178 409,82
GJELD			
LANGSIKTIG GJELD			
<i>Øvrig langsiktig gjeld</i>			
2290 Lån bygg Sigdal Kommune	-28 000,00	-42 000,00	14 000,00
Sum øvrig langsiktig gjeld	-28 000,00	-42 000,00	14 000,00
<i>Utsatt skatt</i>			
2120 Utsatt skatt	0,00	-287,00	287,00
Sum utsatt skatt	0,00	-287,00	287,00
Sum langsiktig gjeld	-28 000,00	-42 287,00	14 287,00
KORTSIKTIG GJELD			
<i>Leverandørgjeld</i>			
2400 Leverandørgjeld	-12 776,00	-14 342,12	1 566,12
Sum leverandørgjeld	-12 776,00	-14 342,12	1 566,12
<i>Skyldige offentlige avgifter</i>			
2600 Skyldig skattetrekk	-14 675,00	-21 069,00	6 394,00
2740 Oppgjørskonto mva	-2 608,00	0,00	-2 608,00
2771 Skyldig arbeidsgiveravg.	-7 569,00	-8 496,00	927,00
2785 Skyldig arb.g.avg. skyldig feriepenger	-4 907,23	-3 688,49	-1 218,74
2789 Skyldig arb.g.avg. skyldig styrehonorar	-2 491,00	-2 491,00	0,00
Sum skyldige offentlige avgifter	-32 250,23	-35 744,49	3 494,26
<i>Annen kortsiktig gjeld</i>			
2930 Skyldig lønn	-34 717,96	-37 277,10	2 559,14
2935 Skyldig styrehonorar	-23 500,00	-23 500,00	0,00
2941 Påløpne feriepenger	-46 297,75	-34 799,90	-11 497,85
2961 Påløpne kostnader	-7 000,00	-7 000,00	0,00
2965 Skyldig løypeutvalget	-12,62	-92 867,41	92 854,79
Sum annen kortsiktig gjeld	-111 528,33	-195 444,41	83 916,08
Sum kortsiktig gjeld	-156 554,56	-245 531,02	88 976,46
Sum gjeld	-184 554,56	-287 818,02	103 263,46
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	-598 308,83	-879 982,11	281 673,28

BUDSJETT 2014

		Regnskap 2013	Budsjett 2014
Driftsinntekter			
Serviceavtaler	kr	163 920,00	kr 244 463,00
Kommunalt tilskudd	kr	225 000,00	kr 225 000,00
Provisjon booking	kr	21 997,00	kr 20 000,00
Utleie av reklameplass	kr	3 500,00	kr 3 500,00
Regionalt tilskudd via VisitNorefjell	kr	-	
Avg.pliktig salg av varer (beløpet i 2012 er trukket fra timer for løypelaget, opprinnelig 125445,60)	kr	68 042,00	kr 70 000,00
Avg.pliktig salg, redusert mva.sats	kr	27 688,68	kr 30 000,00
Avg.fri omsetning	kr	43 014,00	kr 25 000,00
Utleie kontorlokaler i 2. etg.	kr	20 003,00	kr 20 000,00
Provisjon av utleie hytter	kr	-	kr 800,00
Avg.pliktig tjenester (timer for Eggedal Turlag)	kr	39 615,00	kr 130 000,00
Presentasjon Visit Norefjell	kr	26 800,00	kr -
Offentlig tilskudd (næringsutviklingsmidler)	kr	25 000,00	kr 27 500,00
Annonseinntekter visitsigdal.no			kr 50 000,00
SUM DRIFTSINNTEKTER (Trukket ut alt som har med løypelaget å gjøre i 2012)	kr	664 579,68	kr 846 263,00
Personalkostnader			
Lønn daglig leder	kr	231 736,00	kr 230 000,00
Lønn medarbeidere	kr	181 279,00	kr 182 000,00
Feriepenger	kr	46 296,00	kr 48 000,00
Arbeidsgiveravg.	kr	47 349,00	kr 48 000,00
Arbeidsgiveravg. Feriepenger	kr	4 907,00	kr 5 000,00
Yrskesskadeforsikring	kr	1 947,00	kr 2 000,00
Obl. tjenestepensjonsordning	kr	10 175,00	kr 10 000,00
Sosiale kostnader	kr	1 075,00	kr 1 000,00
Styreonorar	kr	23 500,00	kr 23 500,00
SUM PERSONALKOSTNADER	kr	548 264,00	kr 549 500,00
Varekostnader			
Varekjøp	kr	43 995,00	kr 45 000,00
Varekjøp avg.fritt	kr	17 770,00	kr 18 000,00
Varekjøp halv mva.	kr	27 925,12	kr 28 000,00
Beholdningsendring	kr	-6 200,00	
SUM VAREKOSTNADER	kr	83 490,12	kr 91 000,00
ANDRE DRIFTSKOSTNADER			
Avskrivninger	kr	5 940,00	kr 6 000,00
Vann-/kloakkavg.	kr	7 656,00	kr 8 000,00
Lys, varme lokaler	kr	13 436,00	kr 12 000,00
Brøytetekostn.	kr	6 000,00	kr 6 000,00
Leie skriver/kopimaskin	kr	9 340,00	kr 10 000,00
Serviceavtale kopimaskin	kr	5 340,00	kr 6 000,00
Betalingsterminal	kr	5 328,00	kr 5 500,00
Frankeringsmaskin	kr	-	kr -
Inventar, utstyr	kr	1 597,00	kr 4 000,00
Rep og vedlikehold + div. utg.	kr	16 136,00	kr 8 000,00
Regnskapshonorar	kr	46 000,00	kr 40 000,00
Kontorrekvisita	kr	3 137,00	kr 3 000,00
Kurs			kr 3 000,00
Telefon, fax, internett	kr	12 975,00	kr 13 000,00
Bilgodtgjørelse	kr	1 671,00	kr 2 000,00
Autorisasjon Norges Turistråd	kr	1 800,00	kr 1 800,00
Restgjeld på våre lokaler Sigdal Kommune			kr 14 000,00
Eiendoms- og ansvarsforsikring	kr	8 002,00	kr 8 000,00
Vedlikehold sentrumsparken	kr	31 450,00	kr 30 000,00
Aviser/Tidsskriftet (reiselivsnheter)	kr	2 160,00	kr 2 160,00
Web	kr	31 074,00	kr 5 000,00
Porto	kr	2 630,00	kr 3 000,00
Reisekostnader	kr	100,00	kr 500,00
Annonse/reklame	kr	6 010,00	kr 5 000,00
Møte	kr	773,00	kr 1 000,00
Bankgebyrer	kr	301,00	kr 500,00
Andre driftskostnader	kr	1 284,00	kr 1 200,00
Endring delkredavsetning	kr	2 360,00	kr -
SUM ANDRE DRIFTSKOSTNADER	kr	222 500,00	kr 198 660,00
SUM ALLE KOSTNADER	kr	854 254,12	kr 839 160,00
Resultat	kr	-189 674,44	kr 7 103,00
Finansinntekter og finanskostnader	kr	10 984,00	
Ordinært resultat før skatt	kr	188 396,00	

HÅNDBOK FOR TURISTKONTORER

INNHold

HISTORIKK	3
BRUKERE AV TURISTKONTORENE – HVEM ER DE?	8
TRENDER FOR REISELIVET:	10
REISELIVSNÆRINGENE	12
TURISTKONTORER	14
MEDARBEIDEREN	21
FYSISKE KRAV	26

HISTORIKK

På 1990-tallet ble det gjennomført et prosjekt "Kvalitetsheving og –sikring av norske turistkontorer". Som avslutning på prosjektet i 1997 ble det utgitt en egen håndbok for turistkontorene. Ansvarlig for prosjektet den gang var Norsk Reiselivsfaglig Forening (tidligere Norske Turistsjefers Forening). Prosjektet ble blant annet finansiert gjennom tilskudd fra Nærings- og handelsdepartementet, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og NORTRA. I 1999 ble det, etter initiativ fra denne foreningen, igangsatt en ordning med autorisasjon av turistkontorer i Norge. Det ble etablert et autorisasjonsstyre med representanter fra Innovasjon Norge, Vegdirektoratet, Kommunenes Sentralforbund, Reiselivsbedriftenes Landsforening samt to representanter fra turistkontorene. NORTRA, senere Innovasjon Norge, har hatt det administrative arbeidet med autorisering fram t.o.m. høsten 2007. Dette året ble arbeidet overført til NHO Reiselivs bransjeutvalg for destinasjonsselskaper. Styringsgruppen for autorisasjon vedtok å revidere håndboken i løpet av 2007. Resultatet av dette arbeidet foreligger nå i denne versjonen.

Anne Grethe Bakke, Hordaland Reiseliv, har hatt ansvar for produksjon av denne håndboken. Truls Engstrøm, Universitetet i Stavanger, har vært viktig bidragsyter. I tillegg har vi hatt hjelp fra Nourin Jahan, student på Universitetet i Stavanger. Arvid Lyngås og Anne Marie Reistad fra Arbeidsutvalget for Autorisasjon har bidratt som referansepersoner og nære støttespillere i hele prosessen. Innovasjon Norge v/ Audun Pettersen med flere har kommet med konstruktiv kritikk i slutfasen, og tatt ansvar for design og utarbeidelse av endelig nettverson.

AUTORISASJON

NHOs bransjeutvalg for destinasjonsselskaper har ansvar for autorisasjonsordningen som er etablert for turistkontorene i Norge. Denne ordningen gjelder turistkontorer som ønsker å bruke i-skiltet. Et eget arbeidsutvalg administrerer ordningen.

Arbeidsutvalg Autorisasjon Turistinformasjonskontorer:

Bjørn Arnesen	NHO Reiseliv, leder
Arvid Lyngås	Kongsberg Turistservice
Anne Grethe Bakke	Hordaland Reiseliv
Anne Marie Reistad	Nordhordland Reiselivslag
Hans L. Clementz	Kommunenes Sentralforbund
Gry Horne Johansen	Vegdirektoratet
Audun Pettersen	Innovasjon Norge

Krav til autorisasjon av turistinformasjonskontorer finnes på www.innovasjonnorge.no/reiseliv

Oversikt over autoriserte turistkontorer i Norge

Listen er å finne på visitnorway.com

KOMMUNENS ROLLE/ANSVAR

Kommuner som satser på reiseliv må ta et ansvar for hvordan de håndterer vertskapsrollen. Dette er et offentlig ansvar.

Kommunen kan ivareta sin vertskapsrolle gjennom et turistkontor. Et slik kontor kan både betjene tilreisende og bidra med informasjon til kommunens egne innbyggere.

Reiseliv er et eget fagområde, og er en av verdens viktigste næringer. Det må stilles krav til dem som skal ha ansvar for turistkontoret. Et profesjonelt apparat må ivareta vertskapsrollen.

Oppgaver

I tillegg til drift av turistkontoret er det også behov for en presentasjon av området på Internett. En egen hjemmeside på Internett må oppfattes som et digitalt turistkontor, med samme krav til profesjonalitet som et fysisk turistkontor. Daglig oppdatering av informasjon samt bookingløsninger er viktige tema. Dette krever ressurser. Dersom kommunen har et eget destinasjonsselskap er det naturlig at dette selskapet har ansvar for området nettside, eventuelt også med booking. Da bør informasjon fra turistkontoret presenteres på destinasjonens sider.

Andre oppgaver for turistkontoret er produksjon av trykt informasjonsmateriell. Kommunen må ta spesielt ansvar for informasjon om ikke-kommersielle tilbud, som kulturtilbud, turløyper, friluftaktiviteter o.l.

Representasjon er også en oppgave et turistkontor kan ha ansvaret for.

Praktisk gjennomføring

En god måte å ivareta vertskapsrollen på er i samhandling med næringslivet. Ved å samle ressurser både fra det private og det offentlige vil man få større effekt av innsatsen. Dette vil bidra til profesjonalitet i arbeidet og åpningstider tilpasset turistenes behov, inkludert helg og kveld i høysesongen. Se vedtektene for autorisasjon om krav om åpningstider. Krav om åpningstider og krav om spesiell kompetanse hos medarbeidere på turistkontor er de viktigste årsakene til at vi ikke anbefaler lokalisering av turistinformasjonen til kommunens servicetorg.

Kommunens økonomiske ansvar

Et turistkontor er en kommunal oppgave dersom kommunen ønsker å satse på reiseliv. Denne oppgaven krever også en økonomisk innsats. Mer informasjon om de økonomiske sidene ved drift av turistkontorer, se Turistkontorer, finansiering og drift. En viktig avveining er om kommunen ønsker et helårs- eller et sesongkontor, se Vedtekter for drift av

turistkontorer. For å drive et turistkontor på en profesjonell måte er det viktig å ha en ansvarlig person som er ansatt på helårsbasis. Dersom turistkontoret er sesong-åpent kan lederen kombinere driften av turistkontoret med andre oppgaver.

INTERNETT OG SYNLIGHET

For å vurdere verdien av et nettsted, må det eksistere et mål for nettstedet, som det er mulig å kontrollere. Forskjellen fra tradisjonelle medier, som for eksempel reiselivs-brosjyrer, trenger ikke å være stor. Antall distribuert og antatt "kvalitet" på mottakere, utgjør et mål for sammenligning med andre tilsvarende brosjyrer.

Altså, nettstedet må ha lesere og leserne bør helst være mest mulig relevante i forhold til hvem avsender ønsker å henvende seg til.

Hvordan måle relevans? Det finnes mange mål som kan indikere leserelevans på nettstedet. Det kan for eks. være:

- Unike brukere, sidevisninger og sesjoner, samt besøk og gjenbesøk er vanlige måleparametere
- Tid benyttet på nettstedet (lesere med mest tid benyttet på nettstedet /flest leste sider er også mest relevante). Det er ikke alltid et mål at folk er lengst mulig innom et nettsted. For Google og Startsidene er det et mål at folk finner det de er ute etter med en gang. For et turistkontor KAN det være litt både og, avh. av type site.
- Forespørsel om mer informasjon (lesere som ber om mer informasjon, eller som laster ned dokumenter som inneholder dybdeinformasjon om temaet, er mest relevante).
- Kjøp av et produkt /påmelding til et arrangement (besøkende til siden om norsk reiselivskonferanse og som melder seg på er mest relevante besøkende).
- Antall bookinger
- Etc. ...

Når man har klare mål for et arbeid er det også letter å evaluere de virkemidlene som benyttes. Gjennom ulike verktøy på internett får man nettopp tydelig se sammenhengen mellom innsatsfaktorer og mål.

Gjennom gode måleinstrumenter, som brukes riktig, får du et godt bilde av de besøkende på nettstedet ditt, hvor de kommer fra og hva de foretar seg på dine sider. Derved får du nyttig innsikt i hvilke virkemidler som gir deg høyest nytte. Markedsføring eller synlighet, begynner derfor gjerne med å etablere gode verktøy for måling.

Det finnes en rekke verktøyer på markedet. Google analytics er fort eksempel et gratis verktøy som kan måle det meste man har bruk for, men tilbyr lite fleksibilitet. Xtractor og Webtrends er to andre mye benyttede verktøy i Norge, men de koster en del penger.

DITT VIKTIGSTE AKTIVUM

Som turistkontor eier du informasjon om din destinasjon, som er svært verdifull i markedsføringen av destinasjonen. Kvaliteten på egne nettsider er meget viktig. Eget testverktøy for å vurdere kvalitet på nettsider er utviklet av BIT Reiseliv. For mer informasjon klikk her

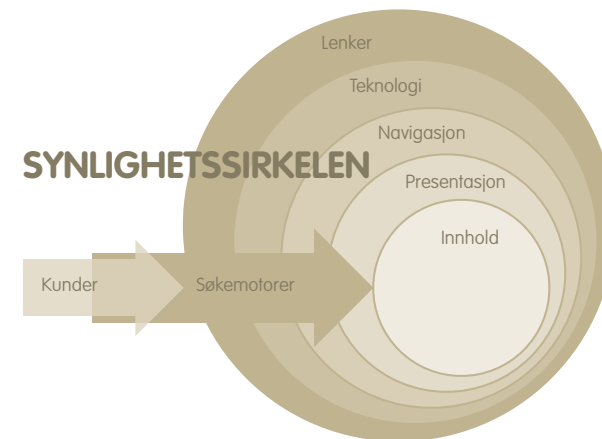
Et selskap som har spesialisert seg på å levere effektive informasjonsløsninger til destinasjonsselskaper er Tellus. (les mer på www.tellus.no) De tilbyr løsning for lagring og oppdatering av informasjon. I tillegg tilbyr Tellus å distribuere destinasjonenes informasjon gjennom flere kanaler.

Informasjonen registreres kun **én** gang, men kan distribueres til mange ulike kanaler og bruksområder. Gjennom systemet tellus.destinator har man muligheten til å publisere

informasjon fra egen database direkte til en rekke kanaler. Lokalt/regionalt gjelder dette (pr. nov. 2007) egen nettside, regionens/fylkets nettside, trykksaker, info kiosker, mobil. Nasjonale og internasjonale kanaler er visitnorway.com, finn.no, TV2, kulturnett, skiinfo.no og google maps.

Tellus bør vurderes av alle turistkontorer. Samtidig som systemet gir deg synlighet og lesere av ditt innhold, bidrar du gjennom slik distribusjon til å gjøre dette felles-systemet enda mer attraktivt for målgruppene. Dette bl.a. også ved at ditt innhold blir tilgjengelig. Din deltakelse forsterker altså et system som du selv har nytte av.

Informasjonen bør distribueres i flest mulige kanaler. Det er få norske turistnettsteder som har mye trafikk, pga. lav kjennskap i markedet.

SØKEMOTORTILPASNING = KUNDETILPASNING

Søkemotorer generelt og [Google](#) spesielt er for mange den aller viktigste kilden til trafikk i 2008. Det er derfor essensielt at søkemotorene liker nettstedet ditt. Content is king" har aldri vært mer gyldig.

Søkemotorenes rolle er å bringe relevant innhold ut til et publikum som vet hva de leter etter, men som ikke vet hvor de kan finne det. De fleste av oss er i en slik situasjon når vi planlegger våre reiser og vi søker informasjon i en søkemotor. Derfor er også søkemotorene en viktig kanal for markedsføring av våre produkter. I og med at søkemotorenes legitimitet betinger høyest mulig kvalitet i resultatene, er altså den viktigste faktoren som kan gi deg mye søkemotortrafikk gitt - innholdet på ditt nettsted (altså din sterke side).

For å få et mest mulig effektivt innhold, som kan gi deg relevante besøk (f. eks. besøk av personer som vurderer å reise til din destinasjon), må innholdet ditt tilrettelegges i forhold til publikums søkemønster (det må altså kundetilpasses). Jo bedre du treffer ditt informasjonssøkende publikum, og jo mer utfyllende og fullstendig ditt innhold er, jo større sannsynlighet er det for at sidene dine rangeres høyt pga. innholdet du kan levere. Mye og relevant innhold er bra for søkemotortrafikk.

Vi vet en god del om søkemønsteret til personer som reiser. Blant annet at en stor del av søkene handler om generiske produktnavn, som hotell, attraksjon, aktivitet, etc. i kombinasjon med stedsnavn. Her er du som turistkontor på hjemmebane og dette er kunnskap som kan utnyttes for å utvikle effektive nettsteder (nettsteder som gir måloppnåelse).

For å være sikret en best mulig synlighet, og dermed mest mulig relevant søkemotortrafikk til et nettsted, er det også andre faktorer som har betydning i tillegg til innholdet.

Disse er:

- **Måten innholdet er skrevet på.** Det må være tilpasset publikums søk - i positiv forstand. Det er ingen grunn til å skrive dårlig norsk (for eksempel gjenta ord unødvendig mange ganger) for at søkemotorene skal rangere nettstedet ditt. Tvert imot, så ønsker søkemotorene å presentere kvalitetsresultater. Det arbeides aktivt hos søkemotorer med systemer for å gjennomskue "triks" for søkeoptimalisering.
- **Måten innholdet blir presentert på** (altså oppbygging av den enkelte side)
- **Navigasjon på nettstedet** (måten meny og fremkommelighet fungerer på)
- **Teknologi** (at nettstedet ikke benytter teknologi som søkemotorene ikke ønsker eller klarer å lese /navigere)
- **Lenker.** Intern lenkestruktur og inngående lenker med relevans og troverdighet, styrker synligheten for nettstedet.
- Semantisk korrekt oppbygde dokumenter. Tittelen på dokumentet (html attributtet <title> er det viktigste i 2008)
- Lenker til ditt nettsted er viktig! Sørg for at alle samarbeidspartnere lenker til ditt nettsted. Google elsker lenker.

SYNLIG GJENNOM ANNONSERING ?

Dette er helt klart en mulighet. Og har du fulgt vår første anbefaling om å skaffe deg et godt måleverktøy, som du også behersker bruken av, har du alle muligheter til å evaluere hvor godt en annonsekanal fungerer. Dessverre er det slik at svært mange som tilbyr deg annonseplass vil gi deg lav måloppnåelse. Når du tar i bruk dine effektive måleinstrumenter, vil du oppdage at det er langt mellom de gode markedsføringsmulighetene hos annonsetilbydere som kontakter deg. For medier som virker, vil det ofte være slik at effekten øker desto mer relevant innholdet i annonsemediet er. Derfor, vær kritisk til annonsemuligheter som byr seg, og sørg for at du måler effekten, slik at du i hvert fall blir en erfaring rikere hver gang du prøver nye muligheter.

KATALOGTJENESTER

Erfaringsmessig er det få norske rene katalogtjenester som gir verdi for pengene i form av klikk. Unntaket er Kvasir, som kan gi en god del trafikk. Sørg i det minste for at du har en gratis oppføring i Kvasir og på Startsidene.

SØKEORDSANNONSERING

I likhet med søkemotoroptimalisering har annonsering i søkemotorer vist seg å være effektivt. Grunnen er at disse annonsene blir eksponert til publikum som selv oppsøker de produktene som blir presentert i annonsene. Ved bruk av søkeordsannonser kan du bli synlig i alle markeder som er relevant for dine produkter. Hvis du for eksempel søker på hotell + Tromsø i søkemotoren google, vil du få fram de hotellene i Tromsø som har betalt for plassering på annonseplass. Deretter kommer listen rangert etter vanlige kriterier.

KONKLUSJON:

Lag gode nettsider, tilpasset aktuelle målgrupper. Sett mål og sørg for å ha gode måleinstrumenter tilgjengelig. Her kan det lønne seg å kjøpe tjenester hos kompetente miljøer. Vurder Tellus og sørg for å være tilgjengelig gjennom "offisielle" reiselivsportaler som www.visitnorway.com Vær kritisk til annonsetilbydere på nett. Annonsering i søkemotorer kan være effektivt.

BRUKERE AV TURISTKONTORENE – HVEM ER DE?

Det er mange årsaker til reisevirksomhet. I mange sammenhenger kan det være fornuftig å skille mellom ferie- og fritidsbetinget trafikk og yrkestrafikk. At turistkontorene i første rekke skal betjene turister ligger i navnet, men det er viktig at turistkontorene også ser på den yrkesbetingede trafikken som en interessant målgruppe. Personer som er på reise i jobbsammenheng kan ha stor glede av å benytte lokale tilbud på fritiden, for eksempel gå på konsert, besøke attraksjoner, delta på aktiviteter etc.. For det enkelte kontor er det et spørsmål om å se muligheter. Turistkontorene ivaretar kommunenes vertskapsrolle og skal ha denne rollen overfor de målgruppene som kommer. I tillegg har også lokalbefolkningen behov for de tjenestene som turistkontoret kan tilby.

Turistkontoret må kartlegge målgruppene i sitt område, finne fram til deres forventninger/behov, og sørge for at kontoret er i stand til å tilby aktuelle tjenester. Behovene i de ulike områdene vil variere.

LOKALBEFOLKNINGEN

Også lokalbefolkningen kan ha stor nytte og glede av turistkontorene dersom de blir klar over hvilke tjenester kontorene kan tilby. Lokalbefolkningen kan være de beste ambassadører overfor tilreisende, forutsatt at de har tilstrekkelig kunnskap om hvilke tilbud lokalområdet/reisemålet kan tilby. Mange turister bor også privat (60% av de norske turistene og 25% av utenlandske turister), hos slekt og venner eller i private fritidshus.

Turistinformasjonen er en viktig ressurs og informasjonskilde og kan spille en rolle for å få lokale innbyggere interessert i turisttilbudene i regionen. I tillegg betyr turisttrafikk til et område at stedet får flere servicetilbud enn det ellers ville hatt. Dette er positivt for lokalbefolkningen.

NORSKE TURISTER

Nordmenn er en svært viktig målgruppe for reiselivsbedriftene i Norge. De utgjør over 70% av antall overnattinger ved de kommersielle overnattingsbedriftene (hotell, camping og hyttegrend).¹ Disse overnattingene skyldes både ferie-/fritids- og yrkesbetinget trafikk. Den ferie-/fritidsbetingede trafikken står for flest gjestedøgn. Nordmenn som bor hos slekt og venner eller i private ferieboliger når de ferierer i eget land er ikke registrert i denne statistikken.

Ca. 40% av alle norske kommersielle gjestedøgn er i sommermånedene juni, juli og august. I 2006 fordelte trafikken seg med 48% på Østlandet, 22% i Fjord Norge, 12% på Sørlandet, 10% i Nord Norge og 8% i Trøndelag.²

Den viktigste informasjonskilden for ferieplanlegging er Internett. Nest viktigste kilde er venner/famile/kolleger, deretter reiseguides/reisebøker.³

Norge møter sterk konkurranse fra utenlandske reisemål om de norske turistene. Nordmenn ferierer stadig mer i utlandet. I perioden 2002-2006 har veksten i antall ferieturer for nordmenn til utlandet vært på 27% mens antall ferieturer i eget land har gått tilbake 7%.⁴ Til tross for at nordmenn ferierer stadig mer i utlandet,,,) var 69% av alle ferieturer i 2006 fortsatt i Norge. For norsk reiseliv er det et mål å øke bevisstheten blant nordmenn om Norge som ferieland. Her kan turistkontorene spille en viktig rolle.

1 Innovasjon Norge. Norsk reiseliv 2006. Årsrapport.

2 Innovasjon Norge. Norsk reiseliv 2006. Årsrapport.

3 Innovasjon Norge. Markedsrapport Norge 2006.
http://www.innovasjonnorge.no/Reiseliv_fs/06_Norge.pdf

4 Innovasjon Norge. Nøkkeltall norsk turisme 2006.

UTENLANDSKE TURISTER

2006 var nok et rekordår for turismen på verdensbasis.⁵ Veksten var i gjennomsnitt på 4,5%. Veksten i Europa var på 3,9%. Resultatene for 2006 viser at på tross av risikofaktorer som terrorisme, smittsomme sykdommer, stigende oljepriser og klima-trusselen, har internasjonal turisme nytt godt av enda et år med høyere vekst enn det UNWTOs prognoser viser (World Tourism Organisation). Prognosene spår en gjennomsnittlig årlig vekst på 4,1% frem mot 2020.

Innovasjon Norge, som arbeider for å synliggjøre Norge som reisemål internasjonalt, har mål om 1 million nye turister innen 2010.

Norges viktigste utenlandske turistmarkeder er Sverige, Tyskland og Danmark. Hvilke utenlandske markeder som dominerer på de ulike reisemål varierer.

I 2006 fordelte de kommersielle utenlandske overnattingene i Norge seg med 45% på Østlandet, 31% i Fjord Norge, 11% i Nord Norge, 8% på Sørlandet og 6% i Trøndelag. For å få mer kunnskap om de ulike markedene kan du gå inn på Innovasjon Norges hjemmesider www.innovasjonnorge.no/Satsinger/Reiseliv/Markedsdata/

TRENDER

Se informasjon om trender her

<http://www.innovasjonnorge.no/Satsinger/Reiseliv/Markedsdata/Trender/>

Kunnskap om trender er nyttig for å velge satsingsområder. Innovasjon Norge har fire satsingsområder frem mot år 2010: base- og rundreise, temaferie, kortferie og MICE. Du kan lese mer om dette på <http://www.innovasjonnorge.no/Satsinger/Reiseliv> European Tourism research Institute (ETOUR) arbeider mye med trender for reiselivet. Kunnskap om slike trender kan være nyttig for turistkontorene også. www.etour.se.

⁵ Innovasjon Norge. Norsk reiseliv 2006. Årsrapport.

TRENDER FOR REISELIVET⁶:

INDIVIDUALISME OG SELVREALISERING

Dette er det største verdiskiftet som preger vår tid. Vi har gått veien fra en kollektiv tankegang til en individualisert yringsform. Som en naturlig følge av individualisme kommer selvrealisering.

Den økonomiske veksten har ført til at våre basale behov er dekket, noe som gjør at vi kan rette fokus på opplevelser, og valg av reisemål er blitt en prioritet for mange i vesten. Det er blitt viktig for oss å leve det livet vi finner meningsfylt og dyrke våre interesser. Det å ha et opplevelserikt liv gir status.

BETYDNINGEN AV ET SOSIALT NETTVERK

Sosiale nettverk er også viktig for individualistene. Dette kan være familien, men også venner og jobbrelaterte forbindelser. Når det kommer til ferier blir mange reiser foretatt sammen med "den utvidede" familien.

HELSE- OG SUNNHETSTREND

Ønsket om å leve et meningsfylt liv har økt interessen for helse, velvære og åndelig vekst. Begrepet helseferie er ikke noe nytt i vår tid, da mennesker også tidligere har reist til helsefærmer for å bli friske. Det nye med vår tid er at friske mennesker benytter slike steder for å motvirke sykdom, stresse ned og spise sunt. En annen viktig faktor for å reise på slike ferier er jakten etter den "evige ungdom", begreper som "anti-aging" og "down-aging" er noe vi kommer til å se mer til også innen reiselivet.

POLARISERING OG DIFFERENSIERING

Det kommer til å bli større forskjeller mellom livsstil, verdier og holdninger. Klasseskillene blir større og alt dette kan gjøre det vanskelig å forutsi etterspørselstrender i fremtiden.

Reiselivsnæringen blir også polarisert, man får skille mellom trygge og mindre trygge destinasjoner, masseturismen og individualismen, lavprisselskapene og de andre.

OPPTATT AV MILJØVERN

De første miljøvernere på 1960-tallet var en liten gruppe mennesker som var bekymret for fremtiden. I dag ser vi resultatene av en fareurende utvikling og det er et større fokus på en bærekraftig utvikling på alle nivåer i samfunnet. Begreper som geoturisme og økoturisme er kommet inn i reiselivet både innen destinasjonsutvikling og i markedsføringsøyemed.

OPPTATT AV DET AUTENTISKE

Siden opplevelser er i fokus er det viktig at opplevelsen er autentisk og ekte. Lokale kulturopplevelser, med mat og nærhet til naturen, er i fokus. Valg av feriedestinasjon og hva man gjør av aktiviteter i ferien må være meningsfylt og blir tett knyttet opp mot hvordan man vil fremstå.

⁶ Fakta turism. Aktuell forskning vid Etour #1 2006. Tourism of Tomorrow, Sara Nordin

Ifølge en rapport fra European Travel Commission (ETC) i 2006 om forbrukertrender, vil fremtidens turister være mer karrierebevisste i sin reisevirksomhet og etterspørre en endeløs rekke av nye opplevelser, samtidig som de vil søke dypere opplevelser i de områdene de besøker. Dette vil endre forholdet mellom vert og gjest. Turistene vil søke genuine opplevelser framfor regisserte turistopplevelser. Den erfarne turist vil kreve kvalitet i service på alle nivåer.

En annen viktig trend fra ETC, som har betydning for turistkontorene spesielt, gjelder informasjonsteknologi og kommunikasjon. Stadig bedre produktinformasjon, bestillingsordninger og sikrere e-handelløsninger vil komme. Trenden viser imidlertid en økende tendens til at turister vil benytte Internett, også etter at de har kommet til destinasjonen, for å søke etter begivenheter og aktiviteter.

REISEMOTIVER

Dagens moderne mennesker reiser oftere og gjerne på flere ferieturer enn tidligere. Med en generelt god helse, økt levealder, mer fritid, god økonomi og ikke minst gunstige priser på flybilletter øker reiseaktiviteten. Klimautfordringene har ennå ikke gitt vesentlige utslag i reiseaktiviteten, men disse utfordringene vil være en del av framtidens reiseliv.

Motivet for å reise varierer med personlige preferanser. For noen er motivet å koble av fra en hektisk hverdag og søke ro, avkobling og tilbringe tid med familie og venner. For andre vil motivet være å søke spenning og utfordring i ferieaktiviteter.⁷ En studie av utenlandske besøkende viser følgende reisemotiver for dem som velger å feriere i Norge:⁸

- avveksling fra hverdagen/oppleve noe nytt og annerledes
- oppleve fred og ro/følelse av frihet og harmoni
- opplevelse av ny energi/oppladning
- oppleve uberørt natur og naturopplevelser

Når det gjelder nordmenns valg av feriereiser i Norge, kommer lokal kultur høyt opp på listen. Faktorer som lokalt levesett, kulturarv, mattradisjoner og en gjestfri og sjarmerende lokalbefolkning er viktige, sammen med en helt spesiell "en gang i livet"-opplevelse.⁹

BESØKENDES FORVENTNINGER

En turist som oppsøker et turistkontor gjør det med en hensikt. Noen ganger er han/hun ute etter helt konkrete tjenester, andre ganger er turistene åpne for muligheter/forslag. Uansett motivet for å besøke kontoret har turistene forventninger om en serviceopplevelse. Turisten antar å skulle oppnå "noe". Forventninger dannes på grunnlag av personlighet, holdninger og følelser. Det betyr at forventninger er subjektive og knyttet direkte til den enkelte gjest. Det er vanskelig å måle forventninger, og det er egentlig først etter at service er opplevd, når man er fornøyd/misfornøyd, at man kan si noe om forventningen (stod opplevelsen til forventningen?). En turist kan dessuten være godt fornøyd med en tjeneste som en annen turist er misfornøyd med. Servicenivået må også være "innen rimelighetens grenser", dvs. innenfor de ressursrammer kontoret har til rådighet.

⁷ Jacobsen & Viken (2004) Turisme fenomen og næring.

⁸ Innovasjon Norge (2004)

⁹ Innovasjon Norge. Markedsrapport Norge 2006.

REISELIVSNÆRINGENE

HVA ER REISELIVSNÆRINGENE?

Reiselivsnæringene er næringer som i stor grad er rettet mot turisme og reiseliv men som også selger varer og tjenester til andre formål (for eksempel lokale arrangementer, brylluper etc). Overnatting, servering, transport og aktiviteter/opplevelser oppfattes som kjernenæringene i reiselivet. Disse næringene står også for selve produksjonen. I tillegg er det en rekke aktører som arbeider med markedsføring, distribusjon/salg og formidling. Her kommer turoperatører, reisebyråer, destinasjonsselskapene og turistkontorene inn.

Turistene kjøper også varer og tjenester som produseres utenfor reiselivsnæringene, for eksempel dagligvarer og bensin, kinobesøk osv. Det lokale servicetilbudet er viktig også for turister.

REISELIVSNÆRINGENES BETYDNING

Reiselivsnæringene skaper verdier i Norge for over 80 mrd. Kroner.¹⁰ Disse næringene er langt større enn tradisjonelle næringer som jordbruk, skogbruk og fiske. Reiselivsnæringene produserer og gjør opplevelser tilgjengelig både for utenlandske og norske turister samt fastboende. Opplevelser og kultur utgjør en stadig økende del av vårt forbruk og er dermed en stadig viktigere del av verdiskapingen i samfunnet.

Reiselivsnæringene skaper arbeidsplasser. Økt satsing på turisme og reiseliv bidrar til flere jobber enn i mange andre næringer. Næringene er arbeidsintensive, særlig gjelder det hotell- og restaurantvirksomhetene og fritidsaktiviteter. Ca. 135.000 årsverk er knyttet til reiselivsnæringene.¹¹

Turisme er særlig betydningsfullt for distriktene. En viktig del av reiselivsnæringenes produkt er storslått natur, kulturlandskap og levende lokalsamfunn. Reiselivsnæringene og distrikts-Norge har derfor felles interesser.

NORGE SOM REISELIVSPRODUKT

Norge som reisemål har i stor grad basert sitt reiselivsprodukt på naturen. Norges mangfoldige og unike naturressurser som vakkert kystlandskap, fjorder, ren og uberørt natur har vært, og er, viktige råvarer for reiselivsnæringene. Kultur er også en viktig ressurs. Tilrettelegging av opplevelser og aktiviteter får stadig mer oppmerksomhet i reiselivet.

Det er viktig at turistkontoret er bevisst hva som er dette bestemte områdes fortrinn overfor turistene. Hva kan vårt område tilby av spesielle opplevelser? Ofte blir vi litt blinde for egen attraksjonsverdi, da områdets særpreget er en selvfølge for oss som bor på stedet. I reiselivssammenheng er det ofte dette særpreget som har verdi for tilreisende.

MILJØ

I løpet av det siste året har vi i Norge fått en stor oppvåkning når det gjelder klima og miljø. Man diskuterer ikke lenger om klimaendringer vil skje, men heller hvor raskt endringene kommer.

20 år er gått siden statsminister Gro Harlem Brundtland og Kommisjonen for miljø¹² og bærekraftig utvikling publiserte rapporten "Vår felles fremtid". Bærekraftighet defineres som en form for menneskelig økonomisk aktivitet som ikke fører til nedbryting av naturen og som spesielt unngår langsiktig utarming av naturressurser. Bærekraftig reiselivsutvikling har stor oppmerksomhet internasjonalt.

Bevissthet om miljø på destinasjonsnivå er viktig. Turister vil i stadig større grad stille spørsmål om miljø. Krav til miljømerking, reiselivsbedrifter som er sertifisert, transporttilbud, mat, aktiviteter som ikke forurenses osv. Dette er spørsmål medarbeidere på turistkontoret må være forberedt på.

¹⁰ Innovasjon Norge. Nøkkeltall norsk turisme 2006

¹¹ SSB: <http://www.ssb.no/emner/09/01/turismesat/tab-2006-12-19-11.html>

¹² NB: Begrepet klima brukes om værmessige endringer i løpet av en 30 års periode. Klimaet endrer seg altså ikke fra ett år til et annet!

Utslipp av klimagasser får også andre konsekvenser enn at turistene begynner å stille kritiske spørsmål til produktene våre. Det er både snakk om fysiske klimaendringer og nye politiske rammebetingelser. Dette må reiselivet forholde seg til. De fysiske klimaendringene påvirker været. Det vil bli mer ekstremvær, og nedbøren vil trolig komme oftere som regn enn som snø. Det blir mindre snø i lavlandet og vi må høyere til fjells for å finne godt skiføre.¹³

Nye politiske rammebetingelser ser vi blant annet i avgifter som innføres for å redusere miljøutslipp. Her vil det være nyttig å finne ut hvilke tiltak som er gjennomført i eget lokalsamfunn. Det er viktig for turistkontoret å ha kjenneskap til kommunens miljøsatsing.

For mer kunnskap om reiseliv og bærekraftig utvikling kan man kontakte Senter for berekraftig reiseliv og geoturisme i Sogndal www.vestforsk.no eller Grip www.grip.no. Stiftelsen GRIP (Grønt i Praksis) har som mål å bidra til økt miljøeffektivitet i norske virksomheter – det vil si å oppnå høyere verdiskapning med mindre miljøbelastning. Reiseliv er ett av deres satsingsområder.

¹³ Atle Nesje, Institutt for geovitenskap ved Universitetet i Bergen/Bjerknessenteret for klimaforskning. Foredrag på Norsk Reiselivskonferanse 2007.

TURISTKONTORER

I alt er det 234 autoriserte turistkontorer i Norge.¹⁴ Av disse har ca. 60% åpent hele året. Geografisk er de spredt over hele landet og stort sett lokalisert til byer og tettsteder. Et viktig prinsipp for lokalisering av et turistkontor er der turistene naturlig ferdes. Det er ingen norsk standard for drift av turistkontorer. Enkelte land har standardisert driften av slike kontorer (for eksempel Skottland www.visitscotland.com). I slike tilfeller har Staten, gjennom nasjonale turistmyndigheter, tatt et ansvar. Dette gir større forutsigbarhet for turistene med hensyn til forventet servicenivå.

I Norge har i hovedsak følgende organisasjoner ansvar for drift av turistkontorer:

- kommune
- lokalt/regionalt destinasjonsselskap eller reiselivslag
- lokalt næringselskap
- opplevelsessenter/større attraksjon

De siste årene har også enkelte kjøpesentre åpnet tilbud om turistinformasjon.

LOKALISERING

De fleste turistkontorer er lokalisert til by eller bygdesenter. Ellers er 32 av turistkontorene lokalisert til opplevelsessenter/attraksjoner, ni kontorer er i kjøpesentre (i hovedsak Storsenter), ni i kommunale servicetorg, fem i gjestehavner og to ved grenseoverganger.¹⁵ Når det gjelder etablering av turistkontor er det viktig å være oppmerksom på at autorisasjon av turistkontoret stiller faglige krav til medarbeidere og krav til åpningstider.

Ved samarbeid/samløkalisering av turistkontor med andre næringsinteresser må man være klar over at dette kan være/kan oppfattes som konkurransevridning. Dette kan være at turistinformasjonen samlokaliseres med for eksempel et opplevelsessenter. Dersom det er flere slike sentre innenfor kommunen kan dette oppfattes som konkurransevridende turistattraksjonene imellom.

¹⁴ Autorisasjonsstyret, pr. 01.06.07

¹⁵ Basert på oversikt over turistkontorer pr 01.06.07, fra NHO Reiseliv

FINANSIERING OG DRIFT

Det er i hovedsak destinasjonsselskapet som har ansvar for turistkontoret, etter avtale med kommunen(e).

Her benytter vi begrepet destinasjonsselskap som fellesbetegnelse for de organisasjoner som samordner reiselivsaktivitet på områdenivå. Dette er selskaper som har som formål å ivareta felles interesser for reiselivsaktører på reisemålet, spesielt med hensyn til markedsføring. Begrepet destinasjonsselskap sier altså ikke noe om organisasjonsform. Et destinasjonsselskap kan både være organisert som aksjeselskap eller som medlemsorganisasjon/reiselivslag eller andelslag. Årsaken til at begrepet destinasjonsselskap ofte forbindes med aksjeselskap har sammenheng med at nasjonale myndigheter på 1990-tallet gjennomførte et forsøk på å erstatte lokale og regionale reiselivslag med mer kommersielle destinasjonsselskaper og landsdelsselskaper. I praksis viste det seg at de nye selskapene kom i tillegg til (og ikke istedenfor) de etablerte selskapene. I dag finner vi eksempler på en rekke ulike organisasjonsmodeller. Hva man faktisk gjør er viktigere enn hvordan man er organisert.

Enten inngår drift av turistkontor i destinasjonsselskapenes totale virksomhet, eller aktiviteten er eget virksomhetsområde med eget budsjett. Destinasjonsselskapene arbeider ofte for mer enn én kommune. Da har de avtale om å drive turistinformasjon for alle kommunene, gjerne med ett helårs turistkontor og ett eller flere turistkontorer som bare er åpne i hovedsesongen.

Det er ingen automatikk i at destinasjonsselskapet skal ha ansvar for drift av turistkontoret. I enkelte områder med destinasjonsselskap har kommunen(e) fortsatt ansvar for turistkontoret. Det viser seg imidlertid hensiktsmessig at destinasjonsselskapet har dette ansvaret, mot et økonomisk vederlag fra kommunen(e). For kommunene bør det være interessant å se turistkontor og destinasjonsselskap i sammenheng.

Turistinformasjonsvirksomhet er ikke kommersiell virksomhet. Virksomheten krever derfor offentlig tilskudd til drift. Turistkontoret har en vertskapsrolle for kommunen og det er også den enkelte kommune som vanligvis er bidragsyter. I tillegg bidrar lokalt næringsliv økonomisk, da et godt informasjonstilbud til turister fører til at turistene blir i området og benytter lokale tjenester.

Det fins kommuner som dekker alle driftskostnader ved turistkontoret. Der reiselivslag/destinasjonsselskap/næringselskap driver turistkontoret bidrar kommunen med faste årlige driftstilskudd. Slike tilskudd varierer, både i størrelse og i metode for fastsettelse av beløp. En metode som benyttes er å bidra med et tilskuddsbeløp pr. innbygger i kommunen, for eksempel kr. 20 pr. innbygger. Beløpet varierer fra kommune til kommune. Andre kommuner bidrar med et fast beløp pr. år, framkommet gjennom forhandling.

Vestlandsforskning gjennomførte i 2006 en undersøkelse for blant annet å se på virkemiddelbruken i reiselivet i Sogn og Fjordane.¹⁶ Her deltok også de åtte selskapene i fylket. Disse selskapene har ansvar for drift av de fleste turistkontorer i fylket – fra ett til fem kontorer i hvert distrikt. Finansiering av deres virksomhet er et godt eksempel på modeller som gir ulike utslag i ulike selskaper. Basisfinansiering kommer i form av faste bidrag fra kommunene og reiselivsnæringene (medlemmer/aksjonærer) og avtalefestet bidrag fra fylkeskommunen. I tillegg har selskapene egeninntjening gjennom annonsesalg, tjenesteforvaltning (booking etc.) og varesalg ved turistinformasjonene. En annen viktig inntektskilde er prosjekttrettede aktiviteter (produkt- og markedsføringsprosjekter, arrangementer, kampanjer og lignende).

Finansieringskilde	Andel av totalinntekt	Variasjoner mellom selskapene
Kommuner	22%	Fra 18% til 50%
Medlemmer	12%	Fra 6% til 19%
Fylket	17%	Fra 9% til 26%
Egeninntekt	21%	Fra 13% til 34%
Prosjekt/annet	28%	Fra 8% til 50%
SUM	100%	

Ordningen i Sogn og Fjordane, med midler direkte fra fylkeskommunen til destinasjonsselskapene, er spesiell. Sammen med Oppland deltok Sogn & Fjordane fylkeskommune på 1990-tallet i et forsøksprogram for infrastruktur i reiselivet. Modellen ble kalt for "Rammeverk for løysing av fellesoppgaver på lokalt hald i reiselivet" eller Hana-modellen, etter prosjektleder Georg B. Hana. Modellen er interessant, og bygger på prinsippet om finansiering av fellesgoder der fylket bidrar med 1/3, kommunene med 1/3 og næringen med 1/3 til drift av destinasjonsselskapene. Denne finansieringsordningen sikrer forutsigbarhet, men krever også at en del midler øremerkes til viktige fellesoppgaver.

Erik W. Jakobsen viser i Menon rapport nr 6 2005, Forslag til modell for finansiering av fellesgoder i reiselivsnæringen, til en nasjonal undersøkelse blant annet om finansiering av områdeorganisasjoner. 122 steds- og områdeorganisasjoner i Norge var undersøkt. Resultater viste at 42% av deres finansiering kom fra offentlige myndigheter (30% i tilskudd og 12% fra salg av tjenester til det offentlige), 34% kom fra næringen (15% innbetaling og 19% fra salg av tjenester). De resterende 24% var blant annet inntekter fra salg.

¹⁶ Vestlandsforskning. Høgskulen i Sogn og Fjordane. Reiselivet i Sogn og Fjordane – oversyn, kommentarar og strategiske problemstillingar. Rapport 3/2007.

Det er ofte små ressurser på alle nivåer i reiselivsapparatet i Norge. Dette bekreftes i en rapport fra 2002, utført av Horwath Consulting, om et mer effektivt reiseliv i Møre og Romsdal. Samme rapport anbefaler også at hvert destinasjonsselskap bør ha minimum tre årsverk og et budsjett som "gir noe armslag". Dette innebærer frie midler til operative tiltak utover drift. Et budsjett på 2 mill. vil gi nødvendig armslag.

Da turistkontorene gjerne inngår i arbeidet til destinasjonsselskapene, gir vi her et eksempel på drift gjennom å presentere regnskapet for 2006 for et destinasjonsselskap på Østlandet. Dette består av tre kommuner som samarbeider. De har ett helårsåpent turistkontor i en middels stor by. Regionen har både vinter- og sommer-turisme, men reiseliv er ikke hovednæring i området.

INNETEKTER OG KOSTNADER VED DRIFT AV TURISTKONTOR

Inntekter

I tillegg til faste driftstilskudd vil kontoret kunne ha inntekter på formidling av overnatting og guiding, salg av billetter til ulike arrangementer samt salg av ulike produkter som kart, bøker og suvenirer. Destinasjonsselskaper vil i større grad ha inntekter på salg av tjenester, både fra næringen og det offentlige, (komma) og større egeninntjening gjennom booking, billettsalg etc. I tillegg har destinasjonsselskapene inntekter av prosjekter de gjennomfører.

Kostnader

Kostnadene ved turistkontoret vil først og fremst være lønnskostnader til fast ansatt leder (krav for i-skilt med grønn bunn), andre faste medarbeidere samt sesongmedarbeidere. Den andre hovedposten på kostnadssiden er husleie. Her er det imidlertid store lokale forskjeller avhengig av hvor turistkontoret er lokalisert. Andre kostnader er strøm, renhold, telefon, data, Internett, regnskap/revisjon. Produksjon av trykksaker kommer i tillegg.

For Autorisasjon klasse 1 (i-skilt med grønn bunn) i kreves slik bemanning:

- fast ansatt leder for kontorets drift
- minst en fast ansatt medarbeider skal bemanne kontoret i åpningstiden

I perioden 20. juni–20. august skal ukentlig åpningstid være minst 55 timer, mens det i perioden 21. august–19. juni skal være en ukentlig åpningstid på minst 35 timer. Daglig åpningstid kan tilpasses lokale forhold og sesong.

For Autorisasjon klasse 2 (i-skilt med rød bunn) kreves slik bemanning:

- ansvarlig leder for kontorets drift

Kontoret skal være åpent i perioden 20 .juni–20. august med en ukentlig åpningstid på minst 37,5 timer.

Et turistkontor med helårsdrift, to faste stillinger og sesonghjelp i tillegg, (komma) betyr et budsjett på 1,5 - 2 mill. kr. Personalkostnadene alene vil utgjøre i overkant av 1 mill.

Mange turistkontorer har leder ansatt hele året (reiselivssjef) mens kontoret kun er åpent om sommeren. Med kun én medarbeider på helårsbasis vil budsjettet reduseres med lønnskostnad for en hel stilling. Lokale løsninger innebærer ofte at ansvarlig på turistkontoret også har noen andre gjøremål i lavsesongen, for eksempel aktiv deltakelse i kommunens reiselivsutvikling.

Oppgaver

Kontorene må tilpasse driften til det enkelte kontors lokale forutsetninger og forhold. Slike lokale forhold er blant annet type turisme i området, sesong, økonomiske forutsetninger og kontorets beliggenhet. Viktigste oppgave for et turistkontor er tjenester overfor publikum. Det er imidlertid også en rekke andre oppgaver som naturlig hører til et turistkontors ansvarsområde.

Tjenester overfor publikum

De grunnleggende tjenestene turistkontorene utfører overfor publikum er å gi informasjon om besøksmål og hvordan komme dit, attraksjoner/opplevelses tilbud, muligheter for overnatting og informasjon om lokale arrangementer. I tillegg kan kontoret selge billetter til ulike arrangementer, bestille overnatting og selge kart, bøker, suvenirer etc.

Ulike tjenester kan være:

- muntlig og skriftlig informasjon til et reisende publikum
- formidling av overnatting
- reservasjon vedrørende transport

- formidling av utleie av aktivitetsutstyr
- salg av billetter
- guideformidling
- salg av kart, bøker, prospektkort
- salg av suvenir

Muntlig og skriftlig informasjon

Medarbeidere på turistkontoret skal ha gode kunnskaper om reiselivsnæringenes tilbud og tilbud ellers som er av interesse for turister (for eksempel festivaler og lokale arrangementer). Lokalt fins slik informasjon på turistkontorets eller det lokale destinasjonsselskapets egne hjemmesider på Internett.

En viktig oppgave for turistkontoret er å være til stede for dem som besøker kontoret. I åpningstiden skal kontoret være betjent av medarbeidere med nødvendig kunnskap. Det betyr kunnskap om lokale, regionale og nasjonale forhold som er av interesse for turistene. I tillegg kommer språklig kompetanse, slik at de evner å uttrykke seg på en god måte. Skriftlig materiale skal foreligge på minimum ett fremmedspråk. Det enkelte kontor må ha et opplæringsprogram, slik at den enkelte medarbeider vet hva som forventes av kunnskap på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Vær oppmerksom på enkelte tjenester kan omfattes av Pakkereisedirektivet og bestemmelsene om Reisegarantifondet. Se www.rgf.no for mer informasjon.

Hjelpemidler

Internett:

www.visitnorway.com

Lokale og regionale destinasjonsselskaper

Regionale og nasjonale transportselskaper som

www.nsb.no

www.nor-way.no Norway bussekspress

www.hurtigruten.com

www.rutebok.no

www.gulesider.no (både adresser, telefonnumre, kart og rutebeskrivelser)

www.google.com

www.camping.no

etc... her må turistkontoret bygge opp sin favorittliste.

Oppslagsverk:

Kartbøker

Vegatlas

Lokale/regionale kart

Kart over Norge

Kart over lokale fjellområder

Bøker om lokal historie

Egenprodusert informasjons-/oppslagsperm for eget område. En slik oppslagsperm for det enkelte turistkontor er et nyttig hjelpemiddel for alle medarbeidere. Her samles den viktigste lokale/regionale informasjonen man vet turistene etterspør.

Annet materiell

Det enkelte kontor må selv sørge for å skaffe alt aktuelt brosjyremateriell som blir produsert i området, for attraksjoner, arrangementer, overnatting etc.

(Mye materiell kommer uoppfordret og utfordringen er ofte å sortere vesentlig fra uvesentlig og lage systemer som gjør at medarbeiderne finner fram i informasjonsflommen). I tillegg må kontoret skaffe seg brosjyremateriell for destinasjonene/reiseruter og aktiviteter/attraksjoner i regionen og ellers som det erfaringsmessig er mest etterspurt. Dette gjelder også informasjon om hovedrutenettet i Norge.

Turistkontoret må ha klare rutiner for å svare på henvendelser via e-post, brev og telefon. I kontorets åpningstid skal det alltid være mulig å nå fram på telefon. E-post og andre henvendelser skal besvares innen arbeidsdagen, minimum med bekreftelse på at henvendelsen er registrert og vil bli besvart innen et gitt tidspunkt.

I 2005 gjennomførte Forbrukerrådet en test av turistkontorer.¹⁷ Undersøkelsen ble publisert i Forbrukerrapporten i august 2005 og er ellers tilgjengelig på www.forbrukerportalen.no. Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 1.-16. juni 2005 og turistkontorer i 15 byer var med inklusiv alle de store byene i Norge. Det var personlige besøk på hvert turistkontor, fem telefonoppringninger på norsk, tysk, engelsk (to stk.) og spansk, fire e-post-henvendelser på norsk, tysk, spansk og fransk.

I undersøkelsen har man framstått som turister i kontakten med turistkontorene. Dersom man ikke fikk svar på telefonen, ringte man tilbake ytterligere to ganger. For å få poeng på e-post måtte man ha besvart innen senest tre virkedager. Det ble gitt karakterer ut fra en skala på maksimum 100 poeng. Personlig besøk telte 20%, Internett 25%, telefonsamtaler 35% og e-post-henvendelser 20%. Resultatene gav 80 av 100 mulige poeng til testens beste turistkontor (Oslo). Trondheim, Stavanger, Bergen og Kongsberg fikk også gode resultater. De som kom dårligst ut i testen fikk 44 poeng. Disse resultatene er interessante med hensyn til en tendens. Mens turistkontorene får gjennomsnittlig god karakter på personlig besøk og egne nettsider, er man dårligst på henvendelser pr. e-post og telefon!

¹⁷ http://forbrukerportalen.no/tester/2005/1119516484.9/print_view

Formidling av overnatting

Det forventes at turistkontoret har god oversikt over overnattingsmuligheter. Det skjer en rask utvikling av bookingløsninger via Internett, som turistkontorene må følge med på. Destinasjonsselskapene arbeider med utvikling av egne bookingsystemer. Det fins flere ulike systemer å velge mellom på markedet. I tillegg har enkeltbedriftene gjerne egne bookingsystemer. Direkte booking gir gode muligheter for provisjonsinntekter. Ved reservasjon av senger er det også vanlig å ta et gebyr.

Reservasjon vedrørende transport

Alle de store transportselskapene er bookbare på nett. Deres tilbud er imidlertid rettet direkte mot den reisende. Gjennom tilgang til PC og Internett på turistkontoret kan turistene få tilbud om å ordne sine billetter selv. Ellers er turistkontoret behjelpelig med sine tjenester.

Formidling av utleie av aktivitetsutstyr

Tilbud om aktiviteter er blitt en viktig næring i reiselivet. Direkte booking opp mot aktivitetsselskapene er vanlig. Det stilles store krav til kunnskap om utstyr, sikkerhet etc. og aktivitetsbedriftene selv er gjerne ansvarlig for slik utleie. Mange steder er det et samarbeid mellom eier av aktivitetsutstyr og turistkontor. En sykkelbutikk – som kan sykkel – eier utleiesykler og sørger for jevnlig vedlikehold, mens turistkontoret tar seg av det praktiske med reservasjon, betaling etc. Turistkontoret må tenke nøye gjennom hvorvidt de skal gå til innkjøp av utstyr for utleie. I tillegg til investeringskostnadene og kostnader med vedlikehold, kreves kunnskap. Slik kunnskap bør, om mulig, overlates til profesjonelle.

Guideformidling

Turistkontorer kan med fordel knytte til seg personer som kan ta guideoppdrag i lokalområdet. Der det er etablert en guideforening, organiseres guiding gjennom denne.

Salg av kart, bøker, prospektkort og suvenirer

I tillegg til at dette gir inntekter til turistkontoret er det også en service overfor turistene. Når det gjelder prospektkort fins mange produsenter, både små, lokale produsenter og store forlag. Turistkontoret kan være et utstillingsvindu for lokale produsenter av suvenirartikler. Som forretningsområde kan dette også være interessant.

ANDRE OPPGAVER (NB! Dersom et område har både destinasjonsselskap og turistkontor, som driftes av ulike organisasjoner, er det viktig å samordne aktiviteten. Da bør turistkontoret konsentrere seg om den publikumsrettede virksomheten og overlate de andre oppgavene til destinasjonsselskapet).

- produksjon og distribusjon av informasjonsmateriell
- utvikling og drift av egne hjemmesider
- markedstiltak, planlegging og gjennomføring
- presse/medieoppfølging
- deltakelse/oppfølging av tiltak innenfor reiselivsutvikling
- høringsinstans for kommunen i reiselivssaker
- gjennomføring av lokale arrangementer

EGEN HJEMMESIDE PÅ INTERNETT

Informasjon gjennom egne nettsider er et tema som krever ekstra oppmerksomhet. Undersøkelser viser at Internett er viktigste informasjonskilde ved planlegging av en ferietur. Reisemål må ha tilfredsstillende informasjon tilgjengelig på Internett. Et turistkontor behøver ikke ha eget nettsted dersom området er presentert på nett gjennom destinasjonsselskapet.

Forbrukerrådet gjennomførte en test av turistkontorer i 2005.¹⁸ Denne testen inkluderte også en evaluering av turistkontorenes nettsider. De nettsidene som fikk best tilbake

¹⁸ http://forbrukerportalen.no/tester/2005/1119516484.9/print_view

melding i undersøkelsen var i hovedsak drevet av et destinasjonsselskap. Det som kjennetegner de organisasjonene som fikk de beste tilbakemeldingene er at de har definert Internett som et eget forretningsområde. Etter samtale med nettansvarlig i disse organisasjonene har vi i tillegg fått følgende egenforståelse for deres suksess:

Bevisst erkjennelse av at Internett er viktigste informasjonskanal for turistinformasjon. En slik erkjennelse må være forankret i ledelsen. Det må utarbeides en IT-strategi som må nå den enkelte medarbeider slik at det blir kultur for å produsere god informasjon på nett. En nettredeaktør må ha det overordnede ansvaret. Oppdatering må skje daglig. Det må avsettes tilstrekkelige ressurser til dette arbeidet.

For aksjeselskaper er det et tema hvorvidt man skal presentere kun tilbudene til aksjonærene eller alle tilbud i området. Som ikke-kommersiell turistinformasjon bør alle tilbudene presenteres. Dette vil også styrke medlemmene, da totaltilbudet blir best mulig. Aksjonærbedriftene kan løftes på andre måter, for eksempel gjennom anbefaling.

Det er viktig å kvalitetssikre egne nettsider. For å gå litt mer systematisk til verks anbefaler vi at man benytter den nett-testen som er utviklet av BIT Reiseliv. BIT Reiseliv er et program i regi av Innovasjon Norge. (BIT=Bransjeorientert IT-program). NHO Reiseliv er prosjekteier av BIT Reiseliv.

BIT Reiseliv nett-test

BIT Reiseliv Nett-test er et verktøy for kvalitetskontroll av reiselivets hjemmesider. Den kan brukes til å forbedre nettstedene og øke deres verdi som markedsførings- og salgskanal. Nettstedet blir vurdert i forhold til bestemte kvalitetsindikatorer og det gis poeng. www.visitoslo.com og www.visitalesund.com har begge fått seks stjerner i denne netttesten, noe som er toppvurdering.

Dette verktøyet kan enten benyttes til selvtest uten kostnader, eller man kan få testen gjennomført mot betaling. I 2007 er prisen for å få gjennomført en BIT Reiseliv Nett-test kr. 1.200,- + mva. for medlemmer i NHO Reiseliv og kr. 2.400,- + mva. for ikke-medlemmer. Bestilling av test kan gjøres på www.bitreiseliv.no.

MEDARBEIDEREN

Kundens opplevelse av tjenesten på et turistkontor skjer i møtet med en medarbeider. Turistkontoret kan betraktes som reiselivets ansikt utad og spiller en viktig rolle for turistenes oppfatning av et sted. Den enkelte medarbeider er svært viktig i en slik vertskapsrolle. Dette stiller krav til personlige egenskaper, utdanning og erfaring.

PERSONLIGE EGENSKAPER

Vi må først og fremst ha kunnskap om det vi skal formidle. Hvis for eksempel en kunde spør hvor stavkirken som han leste om i guide boken ligger, er det uheldig om turistkontorets medarbeider ikke kan svare. Det kan føre til at gjesten mister tilliten til vedkommende. Følgelig forteller han sine venner hjemme at vertene på turistinformasjonene i Norge ikke har noe kompetanse på det de skal – la oss heller reise til Sverige neste år.

Men det er ikke nok bare å ha kunnskap om våre omgivelser. Vi må også være høflige og vise interesse. Den responsen man gir kunden skal føre til at gjesten føler seg velkommen, og beslutter å bli på denne destinasjonen. Å yte service kan selvfølgelig læres, men det å være serviceinnstilt har også en del med personligheten å gjøre. Vi trenger ulike egenskaper.

Personlige egenskaper - generell kravspesifikasjon for en medarbeider på et turistkontor:

- utadvendt og kontaktsøkende
- gode evner til kommunikasjon
- positiv serviceinnstilling

SERVICE OG VERTSKAP

Service er et svært viktig tema. Det er sterk konkurranse mellom mange destinasjoner, og god personlig service kan være det som skiller en destinasjon fra konkurrerende destinasjoner. Tenk bare på hvordan en selv reagerer om man opplever dårlig service i en butikk eller på en restaurant: går man dit igjen? Hvis man derimot får en følelse

av å bli tatt vare på og at man blir behandlet godt, er det mye større sjanse for at en kommer tilbake. Det samme gjelder ved besøk på forskjellige reisemål: er vi fornøyd, kommer vi som regel igjen.

Det å yte service overfor leverandører og samarbeidspartnere er også meget viktig siden vi er i et gjensidig avhengighetsforhold med dem. Som medarbeidere på et turistkontor klarer vi ikke å tilfredsstille gjestenes behov alene. Vi vil alltid være avhengige av en god relasjon med omgivelsene rundt oss.

Men det er ikke bare serviceytelsen mellom oss som servicemedarbeidere og gjester som er viktig. Like viktig er den interne servicearenaen, hvor vi til enhver tid bør tenke på å yte service og forvente service fra våre kollegaer.

HVA ER GOD SERVICE?

Vi vet at kunder slutter å gå til bedrifter der de opplever dårlig service. Men hvordan opplever vi god service? Det viser seg at god service oppleves forskjellig av ulike mennesker. Hvordan kan vi da vite hva som vil gjøre akkurat den kunden som nå kom inn døren fornøyd? Det finnes ingen fasitsvar på akkurat dette. Mye vil komme med erfaring. Etter hvert som vi jobber og opplever ulike situasjoner, lærer vi oss å tolke kundenes ønsker og behov. Her er noen tips når vi skal prøve å yte god service:

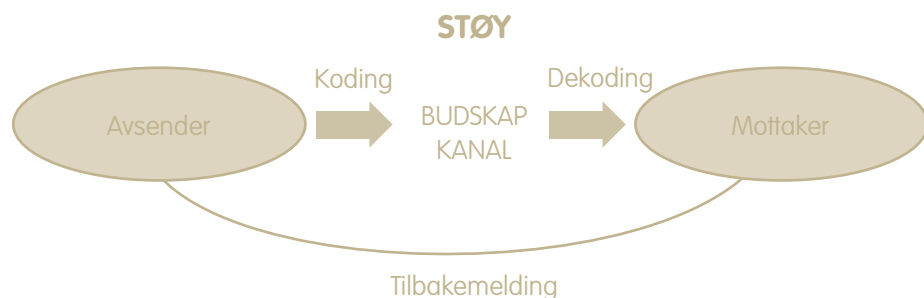
- Vi må være våkne og følge godt med på hva kunden egentlig spør om.
- Kunden må kunne stole på oss, vi må holde hva vi lover og ikke love ting vi ikke kan holde.
- Vi må klare å gi kunden den informasjon som han/ hun er på jakt etter.
- Vær positiv og imøtekommende, vær naturlig og trivelig, slik at kunden slapper av i ditt selskap.
- Vi må være høflige, og vise at vi respekterer gjestens verdier, eiendeler og tid.

Service er utfordrende og det består av mange forskjellige momenter. Disse momentene er ofte prosesser hvorav noen skjer etter hverandre og andre skjer parallelt. For å lettere forstå hvor sammensatt serviceproduktet er, kan man fremstille det som et servicekart. **Nivå 3**

KOMMUNIKASJON

God service handler om kommunikasjon. Kommunikasjon betyr direkte oversatt "å samtale, å gjøre felles". Kommunikasjon mellom mennesker vil si å overføre informasjon. Vi gjør andre delaktig i våre egne følelser, tanker eller ideer – ved å formidle et budskap.

Vi mennesker kommuniserer ved hjelp av et signalsystem, der vi har evnen til både å snakke og tolke tale. Direkte tankeoverføring er vanskelig, derfor må vi gi tanken en form. Tanken må kodes til en uttrykksmåte gjennom for eksempel språket, som er muntlig eller skriftlig. Vi kan også uttrykke oss gjennom kroppsspråk, som består av gester og mimikk eller i form av tegn og bilder. Dette kalles kommunikasjonsprosess. Kommunikasjonsprosessen har to deltakere, en sender og en mottaker:

AVSENDEREN FÅR EN TANKE.

Tanken blir konkretisert og kodet ut til mottakeren gjennom en kanal som et budskap. Mottakeren "sanser" budskapet som blir sendt ut, tolker det og gir det mening. Mottakeren gir tilbakemelding. Senderen skjønner at budskapet er mottatt.

Det er flere måter å overføre et budskap:

direkte kommunikasjon	sender og mottaker står i direkte kontakt med hverandre
indirekte kommunikasjon	via et hjelpemiddel/kanal som brev, TV, bok, avis, med mer.
verbal kommunikasjon	ord som enten er muntlig eller skriftlig
visuell kommunikasjon	bilder og tegn som tolkes ut fra det vi ser og som ofte brukes sammen med muntlig kommunikasjon (prat)
Kroppsspråk	visuell kommunikasjon med gester, mimikk og bevegelser som kan være både bevisste og ubevisste

Når vi kommuniserer, oppstår av og til misforståelser og det vi kaller kommunikasjonsforstyrrelser og kommunikasjonshindringer. Det kan være at senderens tanke ikke blir oppfattet slik det var tenkt. Det kan være at senderen ikke klarer å kode tanken slik at den blir forstått, eller at mottakeren feiltolker budskapet. Vi oppfatter ting forskjellig ut fra de erfaringene vi har. Derfor er det viktig å fullføre kommunikasjons sirkelen slik at vi minimerer muligheten for misforståelse.

Mange av oss har kolleger, kunder og venner med langt mer sammensatt kulturell bakgrunn enn før. Kommunikasjonen mellom mennesker med forskjellig kulturbakgrunn kan likevel ofte bli problematisk og føre til kommunikasjonsforstyrrelser som er vanskelige å overvinne. Dette er en stor utfordring i det daglige arbeidet som vert – vi møter veldig mange typer mennesker fra veldig mange kulturer som forventer at vi skal forstå dem og hjelpe dem med det de ønsker.

Kultur er det felles sett av ideer, verdier, normer og kommunikasjonsmedier som en gruppe mennesker føler seg assosiert med, og som inngår i – eller bidrar til – tradisjonsoverføring og sosialisering, mer eller mindre forandret over tid.

Kultur er et slags mønster som vi mennesker lever etter i tanker og handlinger og som vi har lært fra vi var små barn. Slik blir personligheten vår formet ikke bare av arv, men også av miljøet. Ulik kulturbakgrunn gir ulik erfaringsbakgrunn. Store kulturforskjeller øker ofte kommunikasjonsproblemene. Jo større forskjeller i kulturbakgrunn, desto mindre har vi felles. Vi kaller det kulturavstand. Språkbarrierer kan forstyrre eller hindre kommunikasjonen, men også kroppsspråket kan være totalt forskjellig fra kultur til kultur, og dermed skape problemer.

For å bedre kommunikasjonen og for å unngå misforståelser, kan vi gjøre det til en vane å gjenta det gjestene sier. Slik kan vi forsikre oss om at de virkelig oppfatter at du har skjont hva de ønsker å formidle. I noen tilfeller kan en skriftlig bekreftelse løse opp i uklarheter.

Men det aller viktigste er å være en god lytter. En god lytter må først og fremst være oppmerksom overfor den som forsøker å formidle et budskap. Det er helt naturlig å spørre om det vi er usikre på. Når vi gjentar en bestilling fra en gjest, eller viser med blick eller nikk at vi har forstått, kan vi unngå kjedelige opplevelser.

ETIKK/MORAL

Etikk betyr morallære. Morallæren lærer deg regler for oppførsel; hva som er rett og galt, sant og usant, godt og vondt i alt vi mennesker gjør mot hverandre. Etikk har med valg og konsekvensene av valgene våre å gjøre. Vi må bruke den kunnskapen vi har på en etisk måte, slik at vi gjør valg ut fra våre holdninger, verdier og samfunnssyn. En etisk handlemåte vises i alt vi foretar oss gjennom å vise ansvar, folkeskikk, praktisk hjelpsomhet og ærlighet. En handling er i seg selv ikke god eller dårlig. Det er tanken bak og konsekvensene av handlingen vi må se på. Vi skal ha respekt for enkeltmennesket, og ikke se på mennesker som midler vi kan utnytte for å nå for eksempel et bedriftsøkonomisk mål. Det at noe er lovlig, trenger ikke bety at det er etisk forsvarlig.

Det er viktig at alle som arbeider med service og kundebehandling har en viss holdning til etikk i forhold til yrke og arbeidsinnsats. Det er ikke akseptabelt at vi kommer slentrende på jobb etter at arbeidsdagen har startet. En slik oppførsel skader ikke bare oss selv, men også arbeidsgiver, arbeidskolleger og gjester. Har du en dårlig dag, skal du ikke la det gå ut over gjestene ved å behandle dem dårlig eller overse dem. Som service- medarbeider må du stadig spørre deg selv: "Hva ville jeg følt i gjestens sted?"

Egne behov og ønsker blir en naturlig målestokk for konsekvensene av det vi gjør mot gjestene. "Du skal gjøre mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg".

Servicebedrifter gir kundene forventninger som bedriftene moralsk plikter å oppfylle. Dersom de ikke gjør det, kan vi si at de handler umoralsk. Vi skal selvfølgelig ikke selge for enhver pris, men sørge for at kundene får oppfylt behovene og forventningene de har.

KUNNSKAP

For drift av autoriserte turistkontorer stilles krav til informasjons- og servicenivå. Se autorisasjonsbestemmelsene pkt. 2.1.3 (klasse 1) og pkt. 2.2.3 (klasse 2). Mye av opplæringen skjer på arbeidsplassen. Arbeidet er sesongpreget, og hverdagen er hektisk, så det er viktig at medarbeiderne har et visst kunnskapsnivå før de starter arbeidet på turistkontoret. Det er mange ulike kilder til kunnskap.

Utdannelse

Det må stilles spesielle krav til lederen av et turistkontor. For andre medarbeidere gjelder generelt god allmennutdanning, evt. salg/servicefag fra videregående skole og gjerne høyere utdanning.

Videregående skole

I videregående skole gir både studieretning for allmenne fag og studieretning for service og samferdsel god bakgrunn for å arbeide på et turistkontor. Allmennfaglig retning inneholder viktige fag som norsk og fremmedspråk, historie, geografi, samfunnslære, religion og etikk og informasjonsbehandling. Videregående skole har lenge hatt reiseliv som eget fagtilbud innen ulike studieretninger samt tilbud om fagbrev innen resepsjonsfag og reiseservicefag. I dag er reiselivsfagene lagt til studieretning for service og samferdsel. Det første året (VG1) vil elevene få fordypning i de tre programfagene planlegging, drift- og oppfølging og kommunikasjon og service. Det andre året (VG2)

får elevene fordypning i programfagene vertskapsrollen, salg og markedsføring samt etablering og drift. Det tredje året kan elevene ta på skole eller som opplæring i bedrift. Her er reiselivsfag og resepsjonsfag to ulike valgmuligheter. For helårsåpent turistkontor kan et samarbeid med en videregående skole som har denne studieretningen være meget interessant. Det er fylkeskommunene som har ansvar for videregående opplæring slik at bedriften kan ta kontakt med sin fylkeskommune for oversikt over studietilbudet i eget område.

Folkehøgskoler

En rekke folkehøgskoler har reiselivslinjer. For nærmere informasjon www.folkehogskole.no

Høyere utdanning

Mange ulike utdanningstilbud er interessante for medarbeidere på turistkontor. Ofte er sesongansatte ved turistkontoret ungdom fra lokalområdet, som er studenter ved ulike universiteter og høyskoler. Det kan være studenter innen språk, reiseliv, litteratur, historie, geografi etc. Ved å sette sammen et kollegium med medarbeidere med ulik bakgrunn kan den enkelte bidra på sitt felt.

For lederen av turistkontoret er høyutdanning innen reiseliv ønskelig. Du finner en oversikt over de mest aktuelle på www.reiselivsutdanning.no.

Det fins en rekke kurstilbud som kan være av interesse for personer som ønsker arbeid på turistkontor. En oversikt over de mest aktuelle finnes på www.innovasjon Norge.no/reiseliv og www.nhoreiseliv.no.

Erfaring

Alt arbeid som inkluderer kontakt med kunder er viktig erfaringsbakgrunn. Erfaring med turister, gjennom arbeid i overnattingsbedrift, serveringssted, attraksjon og lignende, er spesielt nyttig. Også arbeid i dagligvarehandel, bensinstasjon, bank etc. betyr kontakt med turister.

Ellers har det stor betydning at det enkelte turistkontor er dyktig til å bringe egen erfaring videre til nye medarbeidere. Det er viktig at den enkelte medarbeider vet hva som forventes. De må vite hvilke sentrale elementer som kjenneegner god service ved

kontoret og settes i stand til å kunne gi slik service. Å ta vare på medarbeidere er svært viktig i sesongbedrifter. Å sørge for gode arbeidsforhold bidrar til at sesongmedarbeidere kommer igjen flere sesonger på rad. Vi ser eksempler på turistkontorer som forplikter sine sesongmedarbeidere til flere sesongers arbeid. Dette har stor betydning for effekten av opplæring.

Med gode arbeidsforhold kan nevnes:

- Gode rutiner mht. arbeidsavtale, vaktlister og ferieavvikling
- God opplæring
- God støtte, med "noen å ringe til", også når man er alene på jobb
- Godt arbeidsmiljø – det skal være greit å være på jobb
- Ufordrende arbeidsoppgaver
- Ansvar

FYSISKE KRAV

KRAV TIL AREAL/INNREDNING/UTSTYR

Som lokalsamfunnets ansikt utad er det viktig at turistkontoret framstår som et hyggelig sted å være. Alt fra uteområde til inngang og innemiljø har betydning.

Ved innredning av nye kontorer/arealer er det nyttig å besøke andre turistkontorer, som fungerer godt, for å få tips. Arealbehovet vil være forskjellig fra kontor til kontor, men ideelt sett bør man ha:

- publikumsområde med tilgang til brosjyremateriell og Internett
- skranke eller annen mottaksfunksjon (frittstående "øyer" o.l.)
- arbeidsplass i forbindelse med kundemottak samt kontorplasse(r) for andre oppgaver
- lager
- utstillingsplass for varer for salg
- toalett
- spise-/oppholdsrom
- telleapparat for registrering av besøkende, som grunnlag for statistikk

Publikumsområdet må stå i forhold til den trafikken som forventes (kølappsystem kan vurderes). Ved stor trafikk er det fordelaktig å ha så stort publikumsområde at turistene kan bruke tiden til å bli kjent med de muligheter som lokalområdet gir.

Lager. I perioder er det behov for lagerplass for til dels store brosjyremengder. Til tross for at vi i dag lever i en nettbasert verden, ser brosjyremengden ikke ut til å avta nevneverdig. Her kan det forventes en endring. Annet som krever lagringsplass er suvenirartikler, bøker, kart, utstyr for utleie etc.

Toalett. De ansatte har tilgang til toalett som del av sin arbeidsplass. Slike krav til fysisk arbeidsmiljø ivaretas gjennom Arbeidsmiljøloven. De besøkende kan også ha behov for toalett. Eget besøkstoilet som har enkel atkomst fra besøksarealet er en fordel.

Generelle krav til lokalene:

Lokalene må være funksjonelle både for arbeidstakere og besøkende. Et viktig forhold er kravet om universell utforming. Dette kravet skal sikre alle tilgang til tilbud, også personer med funksjonshemming. Regjeringen har utarbeidet en egen handlingsplan for dette – en plan for universell utforming innenfor viktige samfunnsområder. Denne strategien er et godt bidrag til å finne løsninger som kan brukes av alle uansett funksjonsevne. Nærmere informasjon på http://www.universell-utforming.miljo.no/file_upload/hptuu.pdf

SKILTING

Gjennom autorisasjonsordningen er det regler for bruk av skilt for turistinformasjon (i-skilt). Kontorer med autorisasjon i klasse 1 (helårsåpent kontor) benytter i-skilt med grønn bunn. Kontorer med autorisasjon i klasse 2 (sesongåpent kontor) benytter i-skilt med rød bunn. Disse skiltene angir at det på stedet blir gitt velkvalifisert informasjonstjeneste til turister. Skiltene blir tildelt når man er autorisert. Det er ulovlig å etterligne i-skiltet i idé, utforming eller anvendelsesområde uten tillatelse fra NHO Reiseliv i hvert enkelt tilfelle. Skilting langs offentlig vei gjøres med offentlige trafikkskilt i overensstemmelse med Skiltnormalen til Statens Vegvesen. Turistkontor er skilt nr 637 i denne skiltnormalen.

For reklameskilter gjelder veglovens §33 som sier følgende:

§ 33. Reklameskilt eller liknande innretning må ikke uten løyve plasserast ved offentleg veg eller plasserast slik at dei er retta mot vegtrafikken eller er synleg for dei vegfarande. Reklameskilt eller liknande innretning som syner namnet åt ei verksemd eller kva verksemd det er, eller som på annan måte reklamerer for verksemda, kan likevel plasserast på bygningane åt verksemda utan løyve.

Mer om Vegloven, se www.lovdato.no

Ansvarlig eier av turistkontor må påse at informasjonsskilt av riktig type blir plassert på best mulig måte (både av hensyn til regelverket og turisten som skal finne fram).

Plan- og bygningsloven har bestemmelser om skilt og reklame i §107. Som hovedregel heter det her at skilt, reklameinnretninger o.l. skal godkjennes av kommunen før de settes opp. Mer om Plan- og bygningsloven, se www.lovdatab.no

For å sikre god skilting er det nødvendig å sette seg inn i turistenes situasjon. Hvor kommer de fra? Er hele veien godt skiltet eller glipper skiltingen underveis?

PARKERINGSBEHOV OG PARKERINGSLØSNINGER

En stor del av de besøkende til turistkontorene kommer med egen bil og har følgelig behov for å parkere denne i nærheten av kontoret. (Også trafikk med bobil og buss). I større byer kan det være vanskelig å tilby parkering i nærheten.

Det er vanskelig å gi anvisning på hvordan parkeringsbehovet skal løses fordi forholdene varierer så sterkt fra sted til sted. En generell regel kan imidlertid være at besøkende som bare stopper for et kort besøk på turistkontoret, bør finne parkeringsplass like i nærheten, helst ikke lengre unna enn 2-3 min. gangtid.

For å sikre parkering for besøkende til kontoret, kan en løsning være å leie plasser i nærheten. Disse kan merkes med "besøkende til turistkontoret". En slik løsning krever også skilting til parkeringsplassen.

Behovet for parkeringsplass vil avhenge av besøksvolum. Erfaringstall fra tidligere år eller fra andre kontorer kan gi god anvisning på hvor mange plasser en bør sikre for besøkende. Alle som har ansvar for drift av et turistkontor bør imidlertid tenke grundig igjennom om behovet for parkeringsplasser er tilfredsstillende dekket, eller om en kan finne bedre løsninger enn den eksisterende. Vær oppmerksom på at publikum forventer toaletttilbud på et turistkontor. Tilrettelegging for bussparkering får konsekvenser for toalettkapasitet.

TILRETTELEGGING AV UTEAREALER

Et attraktivt uteområde med bord/benker er et pluss for et turistkontor. Oppholdsmuligheter, kombinert med informasjon utendørs, gir positive signaler om turistkontoret som et sted å besøke.

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/190-9
 Løpenr.: 7506/14
 Arkivnr.: 153
 Saksbeh.: Berit Kathrine Jokerud

Styre/råd/utvalg
 Formannskapet
 Kommunestyret

Møtedato
 27.11.2014

Saksnr.
 FS-14/53
 KS-/

OMDISPONERING AV MIDLER PLANOMRÅDE 3 OPPVEKST OG KULTUR 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Gjenstående beløp på kr 27 170,- på tjeneste 2220 prosjekt 920032 »Lakking av gulv på baser på Prestfoss skole», omdisponeres til innkjøp av toaletter på Prestfoss skole.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Saksutredning

Konklusjon:

Prestfoss skole har behov for å investere i nye toaletter. Gjenstående midler på kr 27 170 fra prosjekt 920032 omdisponeres til dette formål.

Bakgrunn:

Prestfoss skole fikk bevilget kr 100 000 til lakking av gulv på baser i 2014. Jobben er utført og kostnaden har blitt kr 27 170,- lavere enn antatt.

Prestfoss skole har behov for å gå til investering av noen nye toaletter, da disse er svært gamle og dårlige, og rektor hadde lagt opp til dette innenfor årets budsjett. Skolen fikk derimot en vannlekkasje i 2014 og måtte belaste sitt eget budsjett for å dekke kostnadene i forbindelse med å få utbedret skaden. Rektor har derfor ikke midler til å dekke innkjøp av nye toaletter.

Vurdering:

Da avslutning av prosjekt 920032 «Lakking av gulv på baser i Prestfoss skole» viser at det er midler til overs, foreslår rådmannen å omdisponerer dette beløpet til innkjøp av nye toaletter på Prestfoss skole.

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/190-10
 Løpenr.: 7660/14
 Arkivnr.: 153
 Saksbeh.: Hilde Teksle Gundersen

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet Kommunestyret	27.11.2014	FS-14/54 KS-/

BUDSJETTJUSTERING PLANOMRÅDE 3 OPPVEKST OG KULTUR 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Prosjekt 950073 Nytt gulv Sigdalshallen avsluttes med et mindre forbruk på kr. 313.520.

Prosjekt 950020 Eggedal samfunnshus rehabilitering avsluttes med et merforbruk på kr.12.868 som dekkes av mindre forbruk på pr. 950073.

Kr 100.500 benyttes til merforbruk på Kultur i forbindelse med større uforutsette vedlikeholdskostnader 2014.

Resterende kr. 200.152 skal avsettes til disposisjonsfond

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Saksutredning

Konklusjon:

Gjenstående midler på kr 313.520 benyttes til dekning av merforbruk på prosjekt 950020 Eggedal samfunnshus rehabilitering, dekning av uforutsette vedlikeholdskostnader på kultur ansvar 514 tjeneste 3860 kr 80.000, ansvar 530 tjeneste 3861 kr 20.500 og resterende midler avsettes til disposisjonsfond.

Bakgrunn:

Det var avsatt 585.000 kroner til Rehabiliteringen av gulv i Sigdalshallen i budsjett 2014. Prosjektet ble betydelig billigere enn først antatt. Tilskuddet til Nedre Sigdal idrettsforening er på kr. 271.480 er utbetalt.

Vurdering:

Prosjekt 950020 Eggedal Samfunnshus – rehabilitering avsluttes og har et merforbruk på 12.868 kroner som foreslås dekt av gjenstående midler på prosjekt 950073.

Kr. 100.500 overføres til dekning av ekstra/nødvendig vedlikeholdsutgifter gjennomført i 2014 blant annet en stor service på bassenget i Eggedal og tiltak i forbindelse med radonsikring på Idrett og ungdomshuset.

Eggedal samfunnshus/svømmebasseng

Prosjekt	950020 Kommunale kulturbygg		
Bevilgning gitt i sak			
	Budsjett 2007	kr.	250 000
	Budsjett 2008	kr.	500 000
	Budsjett 2011	kr.	146 250
	Budsjett 2012	kr.	140 731
	Spillemidler 2013	kr.	289 000
		kr.	1 325 981
REGNSKAP			
Kostnader			Beløp
0300	Timelønn		5 896
103041	Tillegg ekstrahjelp / engasjement kr		280
103042	Tillegg ekstrahjelp /engasjement kv		188
107531	Lønn ekstrahjelp renhold		2 573
0400	Overtid		10 277
0900	Pensjonsinnskudd KLP		646
0990	Arbeidsgiveravgift		2 187
1204	Andre utgifter/tjenester		4 900
1205	Andre forbruksvarer		2 624
1302	Porto og frakt		126
2001	Utstyr		72 523
2300	Vedlikehold av bygninger		557 011
2500	Materialer		54 107
3700	Kjøp av tjenester fra andre		625 511
	Sum kostnader	kr.	1 338 849
Merforbuk		kr.	-12 868
Finansiering:			1 325 981
Driftsregnskap		kr.	786 981
Spillemidler		kr.	289 000
DF		kr.	250 000

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/578-11
 Løpenr.: 7509/14
 Arkivnr.: 223 U01
 Saksbeh.: Johannes Michielsen

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/55

ØKONOMISK STØTTE FRA NÆRINGSFOND 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Sigdal kommune tilkjenner følgende søkere en økonomisk støtte:

• Eian Fritid AS	tilgodesees med kr 100 000,-
• Friskus treningssenter	tilgodesees med kr 50 000,-
• Malani Brodering & Design	tilgodesees med kr 50 000,-

Saken avgjøres av: Formannskapet

Vedlegg:

- Retningslinjer for bruk av økonomiske virkemidler i næringsarbeid
- Kunngjøringsannonse, mai 2014 i lokalavisa "Bygdeposten"
- Ny oversiktstabell søknader
- 7 søknader fra forskjellige foretak
- 4 skriv med tilleggsinformasjon

Saksutredning

Bakgrunn:

Sigdal kommune ønsker å øke innbyggertall. Utvikling av- og det å tiltrekke seg bedrifter og andre næringsvirksomheter er noen av virkemidlene som ønskes brukt. For å stimulere næringsarbeid med «såkorn» er det vedtatt retningslinjer for å kunne støtte slik utvikling. Etter at formannskapet har godkjent "retningslinjer for bruk av økonomiske virkemidler i næringsarbeid" (vedlagt) har Sigdal kommune publisert en kunngjøringsannonse 25. mai 2014 i lokalavisa "Bygdeposten" (vedlagt).

Vurderingsgrunnlag:

Det finnes noe få dokumentasjonskrav for å kunne søke om tilskudd. I avisannonsen sies det at fortaket må være registrert, og i retningslinjer ber vi om budsjett for drift, eventuell regnskap, kostnadsoverslag for de omsøkte tiltak, og opplysninger for vurdering av søknaden.

Søknadsprosedyre ga oss 7 kandidater som har søkt om støtte til videreutvikling av eksisterende virksomhet.

Etter formannskapsmøtet bestemte seg for utsettelse av saken i møte av 11. september 2014 har saksbehandler og ordfører hatt et møte med Gro Moen, som sa seg villig til å veilede de som ønsker å ha råd til å sende inn manglende informasjon. I tillegg ble det sendt følgende epost til de søkere som manglet en del opplysninger:

I formannskapsmøte den 11. september ble saken om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid» politisk behandlet.

Administrasjonen hadde fremlagt sine drøftinger med søknadene som grunnlag. Men siden søknadene var formulert veldig forskjellig og ikke var komplett konform med våre retningslinjer ble vedtaket lagt fram uten en konkret tildeling av midler. Det ble overlatt til politikkerne å ta standpunkt til hver søknad.

Konklusjonen av diskusjonen som saksbehandlingen førte til var at søkerne skulle kontaktes og gis en mulighet å tilføre informasjon i forhold til det som savnes.

I avisannonseteksten ble det henvist til våre retningslinjer som gir føringer i forhold til: formål, bruken av midler og ikke minst vilkår.

Vedlagt finner dere både annonse og retningslinjer. Vi ber dere å begrunne deres søknad tydelig, tilføre det som mangler, melde fra om det er andre bidragsyttere, og fremlegge et tilfredsstillende budsjett for virksomheten/omsøkte tiltak, evt sammen med fjorårets regnskap der det forefinnes.

Videre er det viktig at vi vet litt mer om egenandel/egeninnsats, i forhold til det beløpet som trengs.

Vi ber dere å sende oss evt. manglende informasjon med frist den 31. oktober.

Hvis dere skulle ønske råd/veiledning så er det mulig å henvende seg til Gro Moen, telefonisk tlf.: 41 41 73 66

Mvh

Johannes Michielsen
Sigdal kommune
Mob.: 99 64 85 69

- A) **Eian Fritid** har gjennom 25 år drevet butikk og senere også nettbutikk fra Mjøndalen med alt innen padling. I 2011 kjøpte de et område i Sigdal, hvor de startet opp Fritidstunet AS, hvor datteren Hege Eian er daglig leder. Det har lenge vært i planene å flytte butikken også opp til Sigdal, og 1.juni i år er dette blitt en realitet. De har sendt inn en grundig søknad, budsjett for 2014 og deres salgs- og markedsstrategi. Søknaden er todelt, det søkes om tilskudd til «Oppgradering og utvikling av nettbutikk» (kr. 93 000,-) og «Flytting, etablering og markedsføring i Sigdal» (kr. 84 000,-). **Totalbeløp kr. 177 000,-.**
Dokumentasjon: søknad med div. kostnadsoverslag, Budsjett 2014 og Salgs-og Markedsstrategi.

B) Eggedal olje og rep/skifer og sten har levert en litt uvanlig søknad både når det gjelder innhold og type foretak. Virksomheten har mange baller i luften, og mange virksomhetsområder og tjenester å spille på. I selve søknaden kan man finne mange tiltak og forretningsideer som har noe for seg. Kjerneaktivitet er salg av både sten/skifer og ATV/snøscootere. Reparasjon av motorkjøretøy er en del av servicetilbudet. Ovennevnte ønsker å etablere et forretningsbygg for eksisterende aktiviteter pluss ett gatekjøkken. I tillegg ønsker han å inkludere et møtested for ungdom og eldre som kan betraktes som kompetanseutvekslingsarena. Det søkes ikke om tilskudd til selve bygget men tilskuddet gjelder vannbåret varme i hele bygget noe som koster ca. kr. 150 000,- i tillegg søker man om flytting av en lysstolpe for å kunne realisere bygget, kostnad kr. 30 000,-. **Som gir et totalbeløp av kr. 180 000,-.**
Ingen dokumentasjon utenom selve søknaden.

C) Friskus treningscenter søker økonomisk støtte for å kunne skaffe noe utstyr og drive markedsføring av en Boot Camp i Eggedal. Aktivitetene øker og vedkommende kan øke stillingen til 70%. **Det søkes om en summ av kr. 50 000,-.** Vedlagt årsregnskap 2012, ved søknadsfrist hadde Friskus ikke fått tilsendt årsregnskapet 2013.
Tilleggsinfo: total investeringskapital for utvikling av treningscenteret og treningstilbud er ca. kr. 150 000,- mann søker om ca. 33% av totalbeløpet
Dokumentasjon: Årsregnskap+investeringsbehov

D) Malani Brodering & Design er et foretak som driver med gamle og sjeldne håndverkstradisjoner når det gjelder brodering og fletting. For å kunne utvide assortimentet og oppnå en større produksjon ønsker man å skaffe seg en ny *rettsømmaskin*. Vedlagt finnes det en beskrivelse og pris på rettsømmaskin. **Tilskuddet er summen for å skaffe seg maskinen, dvs. kr. 112 550,- (inkl. MVA).**
Tilleggsinfo: regnskapet er sendt til oss. Det investeres i forbruksvarer og halvfabrikater. Det bes om produksjonsmidler (100%)
Dokumentasjon: oversikt utgifter + tilbud fra Amatec for rettsømmaskin + regnskap..

E) MER – Mari Enger Rådgivning etablert virksomhet fra april 2013. Tjenester til foretaket er primært å hjelpe privatpersoner eller mindre bedrifter til å utføre papirarbeid som synes å være arbeidskrevende, alt fra byggesaker, forsikringsklager, økonomi- og skattesaker, klagesaker til finansklagenemnda og hjelp til utforming av kontrakter. For å kunne utvide tjenestespekter, og for å kunne yte en ny type tjeneste (utarbeide arbeidsvarslingstjenester for mindre anleggsentreprenører), trengs en investering i nytt datautstyr og programvarer i en størrelsesorden av kr. 20 000,-. **Summen det søkes om er kr. 20 000,-**
Tilleggsinfo: Det er sendt inn en liste hvor det vises til utgiftene men verken regnskap eller budsjett. Det søkes nå om kr. 10 000 (50%) i stede for 20 000 (100%),

F) Sigdal og Modum Bygdeservice SA er en virksomhet som ble stiftet 1. april 2014. Foretaket er tuftet på ideen fra land- og skogsbruksorganisasjoner i Sigdal og Modum om å nyttiggjøre ledig arbeids- og utstyrskapasitet i lokalmiljøet. Bygdeservice tar sikte på å sysselsette flere fra landbruket, samt skape en bærekraftig tilleggsnæring for bonden. De er med i paraplyorganisasjonen Bygdeservice Norge SA. Foretaket står ovenfor en større markedsføringsjobb i nærmiljøet, det er budsjettet med et markedsføringsbudsjett på kr.

117 000,-. Det nevnes å skaffe seg roller/bannere, oppdatere webside, profilering i sosiale media, egne DM (Direct Message – Twitter) og annonsering. **Siden søknadsbeløpet ikke er presisert forventes at det søkes om markedsføringsbudsjett av kr. 117 000,-. Tilleggsinfo:** regnskapet/budsjett er sendt til oss. I etterkant av søknaden er Sigdal og Modum Bygdeservice SA, blitt tildelt midler fra Innovasjon Norge AS. Det ble søkt om kr. 495 300 og de ble tildelt kr.220.000,-. Nå søker derfor Sigdal og Modum Bygdeservice SA på 50% av differanse mellom omsøkt og bevilget beløp fra Innovasjon Norge AS. **Dvs. kr.137.650,-.** Rådmannen har vurdert dette slik at opprinnelig søknad om midler er imøtekommet av Innovasjon Norge, og at ny runde med innhenting av tilleggsinformasjon i realiteten har ført til at det er fremmet en ny søknad. Det er ikke noe galt i dette, men av hensyn til eksisterende søkere og intensjonen om en avklarende runde, så oppleves det ikke riktig å behandle en endret/ny søknad på dette tidspunkt. Søker kan eventuelt be om å bli vurdert i neste runde, hvor alle søkere (herværende og nye) kan levere innen ny frist for behandlingen.

G) Bikkjetjenester.no

Lars Henrik Jensen startet et firma i Eggedal, som skal gjøre det lettere for folk i og reise på ferie, eller hunden trenger å bli passet på, eller trenger et midlertidig bosted av diverse årsaker.

Hundene vil få oppleve vanlige hverdagsopphold slik de er vant til hjemme. Hundene vil gå sammen med meg hjemme i huset der jeg oppholder meg. Hunder blir aktivisert og luftet 2-3 ganger daglig i landlige omgivelser omgitt av mye skog og terreng.

Lars Henrik ønsker å tilby kurs, aktiviteter, foredrag og opphold for dyr. Samt at det blir barn & hund og ungdom & hund dager hvor barn og unge faktisk får innsikt i ansvar og stell av hunder. Hvordan de skal tilnærme seg fremmede hunder, dette igjen for å unngå bitt ulykker, noe som kan fint forhindres ved å lære disse barna hvordan de skal forholde seg til fremmede hunder. Dette gjelder også enkelte voksne også.

Det søkes om kr. 15.000,- til inngjerding av uteområde og hundegårder. Det som jeg har fått vite er at gjerdet bør være 1,80 meter høyt og være helst viltgjerde fordi disse tåler snø og tyngde bedre

Konklusjon:

Vi har fått inn syv søknader som søker om støtte i en størrelsesorden mellom 15 og 180 tusen kroner. Saldo av næringsfondet er per 01.09.2014 kr. 690 565,-

Administrasjonen i Sigdal kommune ønsker, etter en totalvurdering av presenterte behov, å legge fram et forslag til vedtak med økonomisk støtte til de som har grunnlag for det og som er i tråd med Sigdal kommunes overordnede mål om vekst og utvikling og fondets retningslinjer.

Beløpene skal i tråd med retningslinjer bli utbetalt i 2 like deler, 50% med tildeling og 50% med fremlagt regnskap (faktura for direkte anskaffelse) og rapport.

Retningslinjer for bruk av økonomiske virkemidler i næringsarbeidet

1. Formål

Bruk av Økonomiske virkemidler i tiltaksarbeidet skal fremme kommunens målsettinger til enhver tid.

Formålet vil dessuten være:

- Tilrettelegge for utvikling av lønnsom/bærekraftig næringsvirksomhet generelt innenfor Sigdal kommune
- Markedsføre Sigdal som en attraktiv arbeids- og bokommune.
- Tilrettelegge for og stimulere til økt bosetting og ”bolyst”

Næringsfondet skal benyttes til å fremme etablering av ny næringsvirksomhet og til videreutvikling av eksisterende bedrifter samt overordnede infrastrukturtiltak.

2. Kunngjøring

For å kunne ivareta prinsipp ”like muligheter” er det viktig at mulighet for innbyggere til å søke kunngjøres årlig (mars/april måned) gjennom annonsering i lokalavisa (bygdeposten). En kort og konkret kunngjøring skal formidle kjerneinformasjon og søknadsfrist med henvisning til utfyllende informasjon på våre nettsider.

3. Kapital

Sigdal kommunes økonomiske virkemidler er:

- Sigdal kommunes næringsfond. Fondet skal tilføres ytterligere kapital ved kommunal avsetning og evt. fra andre instanser.
- Midler bevilget over de årlige budsjett. Kommunestyret fastsetter årlige rammer.

Næringsfondet plasseres på rentebærende konto slik at midlene er disponible til enhver tid. Renter og avdrag tilbakeføres til fondet.

Disse midlene skal sees i sammenheng med bruken av andre fond kommunen disponerer.

4. Bruken av midler

Flg. områder/tiltak skal prioriteres ved bruk av Økonomiske virkemidler:

- a) Støtte til fellestiltak for kompetanseheving - etablerings-, opplærings- og utviklingsprosjekt i næringslivet.
- b) Tilskudd til etablering og utvikling av næringsvirksomhet kan gis til enkeltbedrifter ved -bruk av konsulenthjelp (ekspertise) for vurdering av grunnlaget for en forretningsidé herunder markedsundersøkelse:
  - Tilskudd til markedsføring
  - Tilskudd til produktutvikling
  - Tilskudd til etablering kan gis i spesielle tilfeller.
- c) Næringsfondet kan benyttes til forskuttering av kapitalkrevende tiltak som blir finansiering av offentlige lån og tilskott og som faller innenfor retningslinjenes formål Slike forskutteringen fra næringsfondet skal sikres ved at tilsvarende beløp føres tilbake. Hvis mulig kan slik forskottering rentebelastes.
- d) Næringsfondet kan benyttes til opparbeidelse og større investeringer i private eller offentlige næringsarealer. Næringsfondet kan også brukes til overordnet kommuneplanlegging ved kommunedelplaner som har til formål å sikre områder for fast bosetting eller næringsvirksomhet.

- e) Næringsfondet kan i særlige tilfeller tegne andeler i tiltak som har stor verdi for kommunens næringsliv.
- f) Det kan gis et mindre beløp i form av en startkapitel ved oppstart av ny virksomhet. Et slikt tilskudd kan utbetales samlet.

Etablering/utvikling av virksomheter som vektlegger sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom prioriteres. Etablering av kompetansekrevene og kunnskapsbasert virksomhet prioriteres.

Kommunalt tilskudd kan kun gis til registrerte enkeltmannsforetak, aksjeselskap eller andre selskapsformer hvor minst en person mottar lønn fra selskapet. Kommunalt tilskudd kan ikke gis til finansiering av ordinær drift eller til tiltak som ikke naturlig gir lokale effekter i forma av næringsutvikling, sikring av eksisterende arbeidsplasser eller økt sysselsetting.

5. Vilkår

Kommunalt tilskott gis på grunnlag av innkomne søknader. Så langt mulig skal søknadene forsøkes dekket av støtteordninger gitt av regionale/ nasjonale aktører. Tilskudd kan gis i tillegg til eller i stedet for innvilget støtte fra Innovasjon Norge.

Tilskudd til etablering av ny virksomhet kan gis i spesielle tilfeller. Det må foreligge tilsagn fra bank og evt. Innovasjon Norge og andre ordinære finansieringsinstitusjoner før behandling i kommunen.

Generelt: Søknaden skal inneholde: budsjett for driften, evt. regnskap for eksisterende virksomhet, kostnadsoverslag for det omsøkte «tiltak» og opplysninger som kan gi grunnlag for Økonomisk og faglig vurdering av søknaden. Tilskottet utbetales i 2 like deler. Første del ved tildeling/oppstart og det resterende ved fremlagt regnskap og rapport.

5. Behandling

Formannskapet har fullmakt til å innvilge søknader ved bruk av Næringsfondet med inntil kr 250.000,-.

6. Regnskap og årsmelding

Bruken av økonomiske virkemidler i tiltaksarbeidet framlegges for kommunestyret ved det ordinære regnskap og i årsmeldingen.

SIGDAL KOMMUNE

Kunngjøring

Søknad til økonomiske virkemidler i næringsarbeid

Tilskudd fra næringsfondet gis til bedriftsutvikling, investeringer og fellestiltak.

Etablering/utvikling av virksomheter som vektlegger sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom prioriteres. Etablering av kompetansekrevende og kunnskapsbasert virksomhet prioriteres.

Det kan gis økonomisk støtte til næringsutvikling. Formålet er å bidra økonomisk til en allsidig næringsmessig utvikling.

Flg. områder/tiltak skal prioriteres ved bruk av økonomiske virkemidler:

- a) Støtte til fellestiltak for kompetanseheving - etablerings-, opplærings- og utviklingsprosjekt i næringslivet.
- b) Til etablering og utvikling av næringsvirksomhet for vurdering av grunnlaget for en forretningsidé.
- c) Til forskuttering av kapitalkrevende tiltak som blir finansiering av offentlige lån og tilskott og som faller innenfor retningslinjenes formål.
- d) Til opparbeidelse og større investeringer i private eller offentlige læringsarealer.
- e) Næringsfondet kan i særlige tilfeller tegne andeler i tiltak som har stor verdi for kommunens næringsliv.
- f) Det kan gis et mindre beløp i form av startkapital ved oppstart av ny virksomhet.

Kommunalt tilskudd kan kun gis til registrerte enkeltmannsforetak, aksjeselskap eller andre selskapsformer hvor minst en person mottar lønn fra selskapet.

For ytterlig informasjon og vilkår ser på våre nettsider:

www.sigdal.kommune.no/download.

[asp?DAFID=3822&DAAID=23](http://www.sigdal.kommune.no/download.asp?DAFID=3822&DAAID=23)

Fristen for å søke er: 15. juni 2014

Søknader sendes:

Sigdal kommune, Teknisk sjef Johannes Michielsen
3350 Prestfoss

Bygdeposten
80x181 M32B
Farger

269 SIG
1 korr BCT

Sigdal kommune

Økonomisk støtte fra Næringsfondet

Organisasjonsnr.	Foretak	Navn søker	Formål støtte	Ønsket beløp	%andel av behovet
955597214	Eian fritid	Inger Line Eian	1) Utvikling nettbutikk 2) Flytting, etablering og markedsføring	93 000 84 000	50% 50%
Eian Fritid har levert all dokumentasjon. Vel begrunnet søknad					
990324689	Eggedal olje og rep. Skifer og stein	Are Enderud	1) Vannbåret varme 2) 2) flytte lysstolpe	150 000 30 000	100% 100%
Are Enderud: kontaktet telefonisk om tilleggsdok. I form av budsjett eller regnskap. Men vi har ikke fått noe					
996767507	FRISKUS treningscenter	Helene Biksrud	1) Treningsutstyr 2) Boot camp	50 000	33%
Friskus treningscenter har levert all dokumentasjon. Vel begrunnet søknad. Forebyggende aktivitet i ungdomsmiljøet.					
994860305	MALANI brodering og design	Nina Flaglien	Rettsømmaskin	112 500	100%
Har levert den dokumentasjon som trengs. Det investeres i forbruksmateriell. Maskin er alfa omega for utviklingen.					
911796856	MER – rådgivning	Mari Enger	Datautstyr og programvare	10 000	50%
Har ikke levert budsjett eller regnskap bare listet opp utgifter. Har ikke levert etter krav.					
913503716	Sigdal og Modum Bygdeservice SA	Mari Enger Daglig leder	Markedsføringsprodukter og tjenester	137 650	100%
Har levert dokumentasjon. Fått støtte fra Innovasjon Norge i et størrelsesbeløp av kr. 220 000. Søker nå 20 650 mer enn i juni 2014.					
Ingen org.nr.	Bikkjetjenester	Lars Henrik Jensen	Inngjerding av uteområde og hundegårder	15 000	50%
Ingen foretaksregistrering. Ikke registrert som innbygger i Sigdal.					
			Total:	682 150	

Sigdal Kommune
Teknisk Sjef Johannes Michielsen
3350 Prestfoss

15.06.14

Søknad om tilskudd fra næringsfondet i Sigdal Kommune.

1. OVERORDNET INFO VEDR SØKER

- Foretak: Eian Fritid
- Organisasjonsnr: 955597214
- Kontaktperson: Inger Line Eian
- Kontaktinformasjon: post@eian.no tlf 32876922

2. Om Eian Fritid

Eian Fritid har gjennom 25 år drevet butikk og nettbutikk med alt innen padling i Mjøndalen. Ekteparet Stein og Inger Line Eian har drevet denne sammen i alle år. I 2011 kjøpte de et område i Sigdal, hvor de startet opp Fritidstunet AS, hvor datteren Hege Eian er daglig leder. Stein Eian døde dessverre av sykdom høsten 2013. Det har lenge vært i planene å flytte butikken også opp til Sigdal, og 1.juni i år er dette blitt en realitet.

Dette danner da grunnlaget for å videreutvikle både Fritidstunet og Eian Fritid, og sikre et samspill mellom disse to selskapene for økt omsetning. Samtidig så ser vi for oss en solid markedsføring av Sigdal som padlested.

Eian Fritid er kjent for sin genuine kunnskap om padling og er en anerkjent aktør i markedet i forhold til å gi den rette service og formidling av kunnskap om produktene de selger og den gode «padlepraten». Kundegruppene er lojale og i hele Norge, slik at risikoen ved å flytte ikke er avgjørende stor. Med riktige tiltak mot eksisterende kundemasse så er sannsynligheten stor for at de fortsetter å være en sterk aktør selv om lokalitetene er i Sigdal. På mange måter er Sigdal et mer gunstig område enn Mjøndalen, da man kan prøve kanoen / kajakken rett utenfor butikkdøra, og man er i et inspirerende miljø for padling. Ved de gamle lokalitetene i Mjøndalen har ny motorvei, E134 kommet mellom butikken og elva, så det er ikke mulig å prøve produktet ved butikken lenger.

Arbeidet med strategi og markedsplan er påbegynt og vedlegges denne søknaden i sin helhet.

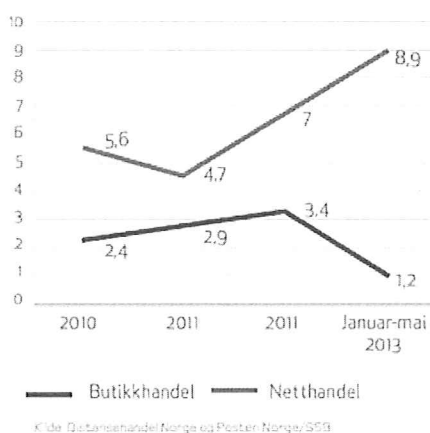
3. Prosjekter det søkes midler til

Oppgradering og utvikling av nettbutikk

Våre lojale kunder kommer som tidligere nevnt fra hele Norge og vi er avhengig av å beholde disse for å kunne ha muligheten til å øke omsetningen og inntjeningen ytterligere.

Nettbutikkene i Norge har hatt en enorm utvikling i de senere årene og brukervennligheten er avgjørende for hvorvidt man bruker den eller ikke. Vi så det derfor som helt nødvendig å oppgradere nettbutikken nå når vi skulle flytte butikken til Sigdal. Vi vet også at netthandelen øker totalt sett på alle type produkter – se tabell fra bring.no

Omsetningsendring 2010, 2011, 2012 og jan-mai 2013

For oss er det avgjørende å være gode på netthandel for å fortsette å være så sterke i markedet som vi er. Vi søker derfor om tilskudd til vår nye nettbutikk-løsning. Se kostnadsoversikt:

Type kostnad	Egeninnsats	Direkte kostnad	Sum
Kjøp av verktøy samt lisens		60.000,-	60.000,-
Kravspesifikasjon	30 timer		12.000,-
Innleggelse av alt innhold	150 timer		60.000,-
Preteste og kvalitetssikre	60 timer		24.000,-
Markedsføre, google adwords samt Finn-annonser		30.000,-	30.000,-
Sum	270 timer à 400,-	90.000	186.000,-
Søker om tilskudd fra Næringsfondet			93.000,-

Flytting, etablering i lokaler i Sigdal, markedsføring av Eian Fritid i Sigdal, samt varelagerplass

Flytting av Eian Fritid blir en nyetablering i Sigdal kommune. Vi ønsker å bidra til at Sigdal kommer enda mer på kartet og at dette blir «Padleparadis nr. 1 i Norge». Vi installerer oss sammen med Fritidstunet AS i Sigdal, og er avhengig av å oppgradere lokalene for å få plass til butikken. Samtidig er vi avhengige av å kjøpe inn en ny container som vi skal bruke som lagerplass til kanoer/kajaker. Denne blir selvfølgelig malt i samme farge som eksisterende lager. Vi søker dermed tilskudd til investeringen vi har ved å flytte butikken – se kostnadsoverslag under:

Type kostnad	Egeninnsats	Direkte kostnad	Sum
--------------	-------------	-----------------	-----

Oppgradering av garasjer – innkjøp av materialer			
Oppgradering av garasjer som blir butikk – egeninnsats; maling, snekring, rydding	100 timer		40.000,-
Selve flytteprosessen	240 timer		96.000,-
Leie av lastebil for selve flyttingen av varer		2.500,-	2.500,-
Innkjøp av brukt container til lagerplass		30.000,-	30.000,-
Markedsføring	Eposter, facebook og direkte kontakt: 20 timer	Villmarksmessa: 30.000	62.000,-
	Villmarksmessa: 60 timer		
Sum	420 timer à 400,-		168.000,-
Søker om tilskudd fra Næringsfondet			84.000,-

1. Mål til prosjektene og prosjektene opp mot krav i retningslinjene

Vårt mål er at i løpet av 2014 å ha fusjonert med Fritidstunet. I dette har vi satt følgende mål:

Økonomiske mål:

2014: Omsetning på 3.000.000

2015: Omsetning på 5.000.000

2016: Omsetning på 7.000.000

Felles mål er i tillegg

«Vi skal ha det gøy og tjene penger på aktiviteter i naturen. Vi skal tilby full pakke med lokalmat og overnatting»

«Vi skal fortsette å selge produkter av høy kvalitet med riktig service og med en betjening som setter opplevelsen du får med bruk av produktet høyest»

«Vi skal være stolte av å selge de produktene/aktivitetene vi selger»

Vi har adoptert «Pippis» herlige utsagn:

«Dette har jeg aldri gjort før, så det får jeg sikkert til»

I tillegg ønsker vi å være med å sette Sigdal enda mer på kartet og som tidligere nevnt «Padleparadis nr. 1 i Norge».

Konkret opp mot retningslinjene for næringsfondet i Sigdal

Vi er absolutt innenfor formålet med det økonomiske virkemidler som næringsfondet er:

- *Tilrettelegge for utvikling av lønnsom/bærekraftig næringsvirksomhet generelt innenfor Sigdal kommune.* Gjennom å flytte butikken til Sigdal bidrar vi både til å utvikle Fritidstunet AS og egen virksomhet
- *Markedsføre Sigdal som en attraktiv arbeids- og bokommune.* Vi fremhever Sigdal i all markedsføring vi gjør og fremmer en viktig aktivitet som gjør at det blir flere fritidsaktiviteter i Sigdal.
- *Tilrettelegge for å stimulere til økt bosetting og «bolyst»* Som punktet over.

Næringsfondet skal også benyttes til å fremme etablering av ny næringsvirksomhet og til videreutvikling av eksisterende bedrifter samt overordnede infrastrukturiltak. Eian Fritid er absolutt etablering av ny næringsvirksomhet i Sigdal, samtidig som det bidrar til en videreutvikling av Fritidstunet AS.

Etablering/utvikling av virksomheter som vektlegger sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom prioriteres. Eian Fritid drives og eies i dag av Inger Line Eian og Fritidstunet drives av Hege Eian. Dette er absolutt med på å sysselsette kvinner i Sigdal 😊

Videre ser vi i henhold til retningslinjene at vi oppfyller kravene i punkt 4.b) og 4.d) samt 4.f)

2. Finansieringsplan og oppsummering

Finansieringsplan

Finansiering/Midler	Beløp
Egenkapital/egeninnsats	
Tilskudd fra næringsfondet i Sigdal	84.000,-
Sum	

Oppsummering

Vi håper at vår satsning i Sigdal er synlig og at vi her også får muligheten til å få et lite tilskudd i dette henseende. Vi er kommet for å bli i Sigdal og ønsker å tilrettelegge både for et økt padlemiljø i Sigdal og en bærekraftig og god inntjening for både Eian Fritid og Fritidstunet AS. I tillegg ønsker vi å fremme Sigdal som et attraktivt reisemål for padleaktiviteter.

Vi ser frem til behandling av søknaden og håper på positive tilbakemeldinger. Dersom det er noe som er uklart, ber vi om dere tar dirkete kontakt med oss.

Vennlig hilsen
Eian Fritid

Inger Line Eian.

Salg og Markedsstrategi for Fritidstunet og Eian Fritid

Innhold

Innledning	2
Mål	3
Kundene i dag	4
Markedet	5
Målgrupper	6
Produktet	7
Konkurrenter	7
Swot-analyse	8
Salgskanaler	9
Salgs og markedsplan	9

Innledning

- Fusjon mellom Eian Sport og Fritidstunet planlegges og iverksettes fra sommeren 2014 – Slå sammen og fysisk flytte Eian Sport (butikken) til Sigdal
- Eian Fritid (i dag i Mjøndalen)
  - Butikk og nettbutikk
  - Ekspertise – selger på kunnskap
  - Har flere faste kunder og klubbkunder rundt i landet
  - Verkstedet er lagt ned
  - Kanoer og kajaker med tilbehør
- Fritidstunet
  - Aktivitetssenter i Sigdal
  - Kurs
  - Kafe
  - Drop-inn leie
  - Osv.

Viktig

Hvordan jobbe mot eksisterende kunder slik at de blir med dere til Sigdal

Viktig

Legge strategi for målgrupper, produkt, salg- og markedsplan for å nå mål

Mål

Økonomiske mål:

2014: Omsetning på 3.000.000

2015: Omsetning på 5.000.000

2016: Omsetning på 7.000.000

Felles mål er i tillegg:

«Vi skal ha det gøy og tjene penger på aktiviteter i naturen. Vi skal tilby full pakke med lokalmat og overnatting»

«Vi skal fortsette å selge produkter av høy kvalitet med riktig service og med en betjening som setter opplevelsen du får med bruk av produktet høyest»

«Vi skal være stolte av å selge de produktene/aktivitetene vi selger»

Vi har adoptert «Pippis» herlige utsagn:

«Dette har jeg aldri gjort før, så det får jeg sikkert til» 😊

Kundene i dag

Følgende er våre kunder i dag ☺

Fritidstunet	Eian Fritid
Hyttefolk	Alle som er <u>litt mer interessert</u> i friluft (padling/båt)
Lokale folk	Alle som er interessert i friluft
Venner og familie	Padleklubber i Norge
Lag og foreninger	Faste kunder
Fiskeklubber	Mange fra
- Drammen har Norges Cup/NM	- Hokksund
	- Drammen
	- Oslo
	- Notodden
Turister/sommer	Folkehøgskoler
Bedrifter m/overnatting	Høyskolen i Bø, Nesna osv.
Bedrifter kickoff/fest	
Vennegjenger	
DNT/DOT	
Skoler – eks. kongsberg skogbruksskole	

Kundens forventninger:

Fritidstunet	Eian Fritid
God Service	Service
Kunnskap	Kunnskap
God mat	Rask levering
Rask tilbud på forespørsel	«Spesialbehandling»
Tilgjengelighet	Pris
	Tilgjengelighet – raskt svar
	Praten - padlepraten

Markedet

Et grovt bilde av markedet er slik:

Lokalt/regionalt marked

- Se kunder

Nasjonalt marked:

- Turister
- Kunder av Eian Fritid

Internasjonalt marked

- Turister

Kunstinteresserte

- Muligheter for å pakke sammen med Blaafarveverket samt Lauvli

Nisje – klare å fylle et tomrom hos andre aktører i nærheten – slik at man kan pakke produkter sammen.

Ut fra nisje:

Kano

- Ny kjøpere er størst
- Stort innenfor enkelte grupperinger – eks. speidergrupper/foreninger er store
- Det er trendy
- For folk flest
- Familieliv – økende med hensyn til opplevelser i naturen

Kajakk/innlands

- Europa er i sterk vekst på dette markedet – eks. fiske fra kajakk og andre opplevelser fra kajakk i innlandet
- Tilleggsprodukter til havkajakk er et stort marked.
- Alle som har kano i dag er det et potensiale i å få over på kajakk

Vi deler også markedet inn i forhold til hvor pris-sensitive de er:

Nye brukere

- Vil bare ha opplevelsen og ikke så opptatt av kvalitet men mye på pris

Litt mer interessert

- Vil ha mer kunnskap om produktene og mindre prissensitive - Størst muligheter for Eian Fritid

Erfarne

- Veldig kvalitetsbevisste ikke så opptatt av pris. Disse vet ofte hva de vil ha... og shopper deretter etter pris.

Målgrupper

I tillegg til kundene vi har i dag så er følgende nye segmenter interessante å jobbe med

---

Fritidstunet

Bedrifter: Lokale, Drammen, Kongsberg, Oslo. Maks 40 personer m/overnatting
Catering i Lokalmiljøet
DOT

Eian Fritid

Alle som er interessert i friluft

Kano

Nettbutikk

Innlandspadling

- Kajakk eks. fiske og jakt fra kajakk
- Kano

Produktet

Fritidstunet har følgende produktområder:

- Utleie av kanoer og kajaker
- Kursvirksomhet
- Kafè
- Catering
- Selskaper
- Overnatting
- Guidede turer innenfor padling

Eian Fritid er en butikk som selger alt av padleutstyr

Fokus fremover:

- Utnytt hver eneste kunde til å gjøre mersalg
- Tilleggsprodukter som er mer naturlig her:
  - o Kompass
  - o Varme sokker (Alpakka produkter – vanter)
  - o Kniver (fra lokale aktører)
  - o Turmat
  - o Kopper
  - o Sikkerhetspakke som selges til grunnkursdeltakere

Konkurrenter

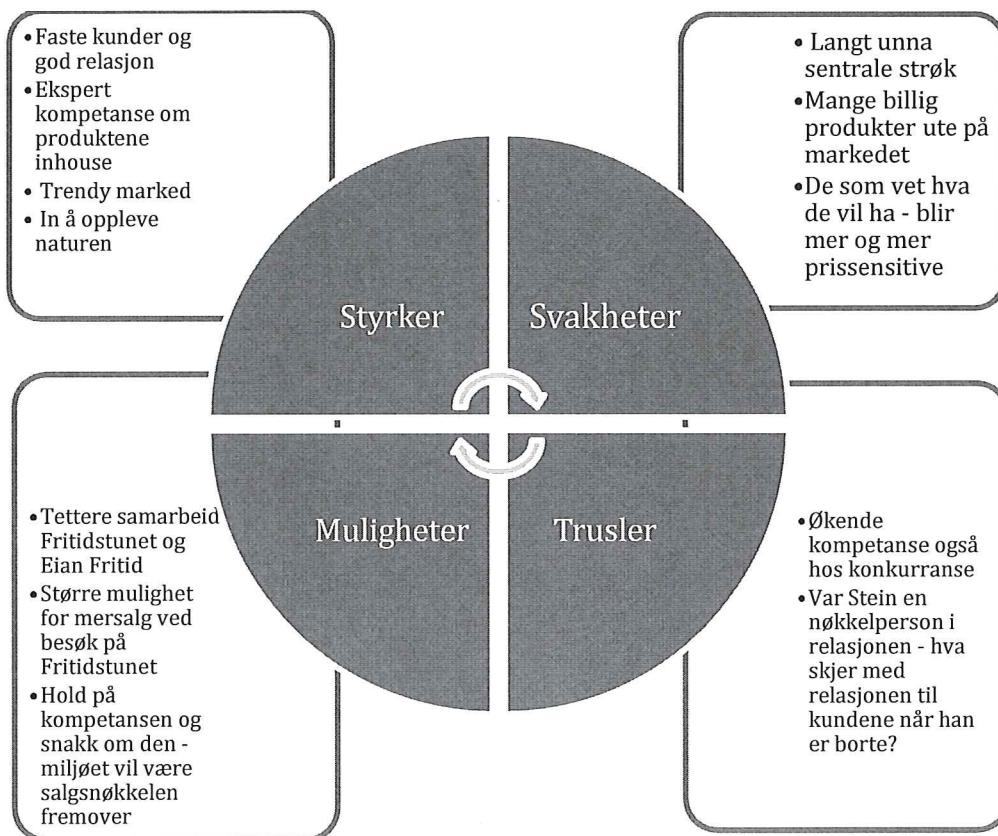
Her er en matrise som viser de viktigste konkurrentene våre:

Konkurrentene til Fritidstunet	Konkurrentene til Eian Fritid
Prestfoss (1 kafe)	Kajakk og Fritid
Borgerstua	Seabird (outlet)
Halvorsett	Vest System
Dagali Opplevelser	Aktørene over retter seg mye mot førstegangskjøperen, + de som vet hva de skal ha
Høyt og Lavt	De store kjedene; XXL, Biltema, Sport 1, Europris (våttrakter)
Vestlandet/Lofoten	Frittstående sportsbutikker
Kurs hos Kajakk og Fritid	
Alle andre opplevelsesfirmaer spesielt i Østlandet (samme hvilken type opplevelse – ofte det samme markedet man konkurrerer om)	

Tabellen under viser hva dere har i forhold til hva konkurrentene har, og gir en bevissthet i forhold til hva man må fokusere på i markedsarbeidet

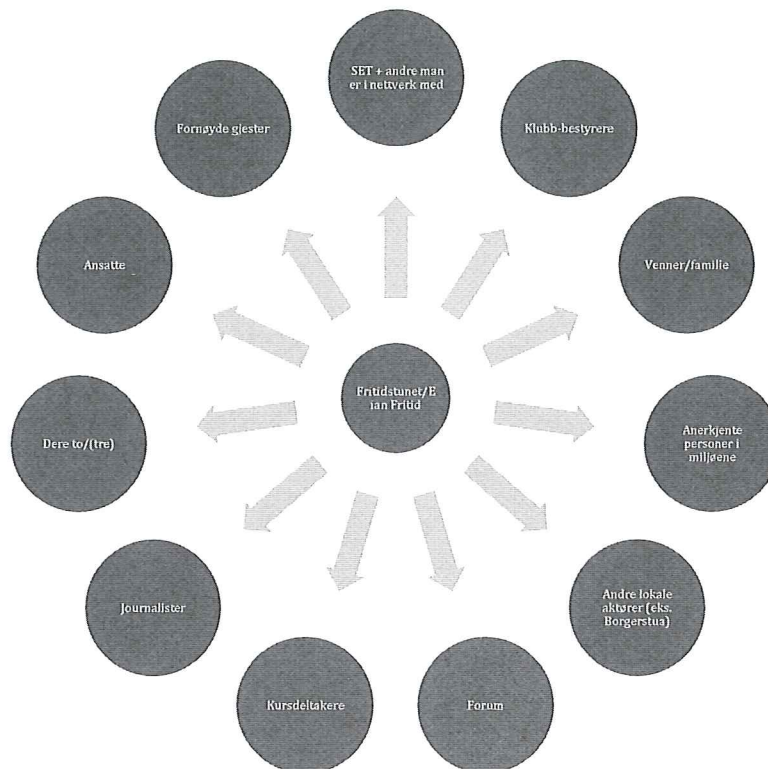
Hva har dere?	Hva har konkurrentene?
Kunnskapen/spesialist Service	Lavere pris
Får bedre nettsider	Bedre nettsider
Mindre utvalg på havkajakk	Stort utvalg på havkajakk
Store på kano – og innlandspadling «padleprat»	Mindre på kano Ikke gode på «padleprat»
Litt grisgrønt beliggenhet	Sentral beliggenhet
Konsetrert markedsføring på Frilutsliv, padling, ut, villmarksmessa på Hamar	Gode på markedsføring

Swot-analyse

Salgskanaler

Vi tegner opp en skisse over alle mulige salgskanaler for Fritidstunet/Eian Fritid, som danner et bilde av hvem det er viktig å pleie kontaktene med. Disse er viktige ambassadører for dere videre, og ekstremt viktig at har et riktig bilde av hvilken kvalitet Fritidstunet/Eian Fritid har. Disse selger dere videre i en eller annen form.

Salgs og markedsplan

Potensielle markedskanaler som danner grunnlaget for markedsplanen:

- Redaksjonell omtale
  - o Internasjonale magasiner
    - Tyskland/nederland
    - Kano og kajakk i DK
  - o Norske
    - Friluftsliv
    - Villmarksliv
    - Ute no/sv
    - UT.no
    - Padling
    - Jakt og fiske
    - Lørdagsmagasinet i store aviser
- Samarbeide med andre opplevelsessteder rundt
- Facebook
- Messe (Villmarksliv og evt. hyttemessa)

- Nyhetsbrev
- Haglebumarken
- Lampelandmarken
- Lokalradio
- Bannere
- «geriljavirksomhet» i hytteområdene og lokalbefolkningen i høysesong
- På lokale arrangement – legge brosjyrer på stoler
- SET: Nyhetsbrev
- Sigdal.no – tips

Oppsummert er det satt i system i forhold til hva man har brukt og hva man ønsker å fokusere på fremover.

Foreløpig Markedsplan 2014

Tiltak	Budskap	Ansvar	Kostnad
Messe "Villmarksliv" Hamar			25000
Google Adwords 1200x12			15000
Nettside - ny			50000
Facebook - oppdatering av sidene minimum 2 ganger per uke			
Blogg?			
Annonse Friluftsliv 4xannonser 1/1 side			30000
Annonse UT magasinet 1 annonse			3500
Annonse Padling 4 annonser			25000
Brosjyre til Villmarksmessa evt. også på pdf			
Geriljavirksomhet m/eksisterende brosjyre			
Redaksjonell omtale, bruk 2 timer per uke	Nye trender, opplevelser, "mor datter på veien videre"		
Visningstur for bedriftene lokalt			
Bedriftsalg - lag prospectliste og send mail med fokus på de 6 turene som er laget			
Bedriftssalg- Følge opp med telefonrunde til de som har mottatt mail			
Eksisterende kunder Eian Fritid - Skriv en hyggelig mail med veien videre med mor og datter - all nødvendig informasjon om flytting osv.			
			123500

Søknad om tilskudd

1. Forretningsidéen for Trillemarkasentret

-er å tilby salg av steinprodukter og ATV og snøscootere, represjon av motorkjøretøy som ATV og snøscooter og andre motor drevet redskaper.

Vi vil tilby et nettverksenter for ungdom og eldre.

Produktet

Vi er i dagen en bedrift som har eksistert siden 1976. Og har en omsetning på ca 1,2-2 mill. Vi har en sønn som overtok bedriften i 2011. Han jobber videre med å utvikle denne dette konseptet. Bedriften driver under navnet Eggedal olje og rep/skifer og sten.

Sigdal er en kommune med 3500 innbyggere og enda flere hytter.

Trillemarka sentret vil ligge rett inn til riksveien ved Solevannet. Et område det fredes mange turister og fastboende forbi. Derfor vil vi bygge opp et senter og flytte vår bedrift inn til denne sentret.

Trillemarka sentret vil være et nytt sentret som skal ha to hovedområder og en bi aktivitet. Det som vil være hovedfokuset er salg av steinprodukter som skifer, fliser og belegningsstein til bygge industrien. Salg av ATV og Snøscootere, samt å utføre reparasjoner av motor drevet verktøy.

Den andre delen av sentret skal vi starte et gatekjøkken. Gatekjøkkenet skal tilby produkter som naturlig hører innunder dette. Vi skal også tilby mat fra kortreiste matprodukter.

Det er lite tilgjengelige gate kjøkken eller stede det kan bestilles ferdigmat fra, slik som pizza, hamburgere etc. Borgerstua er det ensete stedet der man kan få bestilt mat.

Det som vil være det siste tilbudet er til ungdom/eldre

Det er lite tilbud til både ungdom og eldre her i Sigdal. Vi ønsker å sette av et rom over gatekjøkkenet til ungdom/eldre. Her kan mennesker møtes til en sosial stund og danne et kompetanse nettverk.

Det er mange håndverkstradisjoner som går tapt når den eldre generasjonen blir borte. Vi ønsker å bringe disse håndverks tradisjonene videre til neste generasjon. Vi tenker oss at disse gruppen av mennesker, kan dele sin kunnskap med hverandre. Vi tenker eks på baking, søm, strikking, kortspill, div reparasjoner av gjenstander, data, snekring, historiefortelling etc.

Det som viser seg er at ungdom i dag ønsker mer kontakt med voksne og omvendt. Det er opptil personene å bestemme hvilke aktiviteter de ønsker å sette i gang. Det som er viktig er at det er frivillig og lite forpliktende å komme hit til sentret.

Dette vil igjen gi mennesker tilhørighet til kommunen som gjør at de blir boende her eller kommer tilbake etter endt studie.

Mye av produktene som eventuelt lages her av denne gruppen kan selges på Trillemarka sentret.

Det er allerede tegnet tegninger til dette sentres som vi sender med.

Det er store investeringer knyttet til dette sentret.

Vi ønsker å bruke vannboren varme i hele bygget. Vi vil benytte Sole vannet som varmekilde i oppvarming av bygget. Dette vil koste ca 150.000,-

Vi må også flytte en stor lysstolpe på eiendommen for å bygge dette huset. Det har en kostnad på ca. 30.000,- har vi fått opplyst fra elverket.

Ellers er har bygget en kostnadsramme på ca. 2 mill. Jeg vil legge ned betydelig med kapital i form av bank lån og egeninnsats.

Søker derfor om kr 180.000 til å dekke disse to kostnadene.

Med hilsen

Are Enderud

(s)

SØKNAD TIL ØKONOMISKE VIRKEMIDLER I NÆRINGSARBEID

Jeg, Helene Biksrud, søker om økonomiske midler til min bedrift, Friskus Treningscenter D/A. Vi (jeg og min mann) Startet Friskus 1 april 2011 i Eggedal og Prestfoss, men det er jeg som driver den daglige drifta og mottar lønn hver mnd. Jeg har med det klart og lage meg en jobb jeg trives veldig godt i. Jeg brenner veldig for ungdom som føler dem ikke har noen idrett dem liker eller *er* gode i. Styrketrening er gøy og noe alle kan drive med.

Friskus trenger penger til å kjøpe nye treningsapparater. Dette er utstyr som koster mye penger pr apparat, så det hadde kommet veldig godt med med litt støtte fra kommunens midler. Pengene vil også bli brukt på markedsføring til evt brukere som ikke er i aktivitet og det å kunne lage en Boot Camp i Eggedal. Mitt mål er å kunne få øke stillinga mi i bedriften til 70%.

Jeg søker om 50.000 kr til Friskus Treningscenter D/A

Mvh

Helene K Biksrud

Helene K Biksrud

Friskus Treningscenter

3358 N. Eggedal

Tlf: 90513951

Org.nr: 996767507

Lepia.

Avd. 70 Annen næring

Årsregnskap 2012

V/HELENE K. BIKSRUD FRISKUS TRENINGSENTER DA

Ikke færdig regnskap for 2013 enda

2012

2011

Resultatregnskap

3100 Salgsinntekter, avgiftsfrie	286 825	175 975
3110 Salg helsekost	4 719	6 881
Salgsinntekter	291 544	182 856
3620 Utleie Treningsrom	0	28 750
Leieinntekter	0	28 750
SUM INNTEKTER	291 544	211 606
4001 Innkjøp av treningsutstyr	6 476	3 037
4002 Innkjøp av helsekost	3 975	17 037
4010 Mat til servering	0	768
4390 Beholdningsendring	3 000	-8 000
Vareforbruk, fremmedytelser	13 451	12 842
5600 Arbeidsgodtgjørelse til eiere i ANS o.l.	101 985	23 081
5990 Annen personalkostnad	1 965	1 855
Lønn, personalkostnader	103 950	24 936
6015 Avskr. inventar	31 899	74 093
Avskrivninger	31 899	74 093
6200 Elektrisitet	8 480	2 993
6300 Leie lokaler	103 000	78 750
Leie, kostnader lokaler	111 480	81 743
6540 Inventar	4 243	799
6560 Rekvizita	3 672	0
6570 Arbeidsklær og verneutstyr	2 609	737
6600 Rep. og vedlikehold lokaler	0	3 281
Vedlikehold, småinvesteringer	10 524	4 817
6705 Honorar regnskap	7 028	0
6790 Annen fremmed tjeneste	0	2 660
6800 Kontorrekvisita	245	2 293
6810 Data/EDB- kostnad	3 279	0
6890 Annen kontorkostnad	280	0
6940 Porto	67	3 667
7300 Salgskostnad, annonser	3 388	0
7500 Forsikringspremie	5 457	3 843
7770 Bank- og kortgebyrer	498	262
7790 Annen kostnad	0	450
Andre kostnader	20 240	13 175

Årsregnskap 2012**V/HELENE K. BIKSRUD FRISKUS TRENINGSENTER DA**

	2012	2011
SUM KOSTNADER	----- 291 544 -----	----- 211 606 -----
8050 Annen renteinntekt	52	29
8059 Renteinntekter, deltakerne i DA	-52	-29

Årsregnskap 2012

V/HELENE K. BIKSRUD FRISKUS TRENINGSENTER DA

	2012	2011
Balanse		
1250 Trenings utstyr	287 093	296 371
Maskiner og inventar, andre anleggsm.	287 093	296 371
1370 Købjørnsrud Holding A/S	150 000	150 000
1371 Helene K Biksrud	81 981	96 834
1372 Per Biksrud	81 000	105 000
Finansielle anleggsmidler	312 981	351 834
1460 Innkjøpte varer for videresalg	5 000	8 000
Varebeholdning	5 000	8 000
1920 DNB 1638.23.38557	31 335	70 573
Kontanter, bankinnskudd	31 335	70 573
SUM EIENDELER	636 409	726 778
2058 Positive egenkapitalkorrekasjoner	625 962	703 667
2060 Privatkonto	10 447	0
Bokført egenkapital	636 409	703 667
Egenkapital	636 409	703 667
2400 Leverandørgjeld	0	23 111
Leverandørgjeld	0	23 111
Sum gjeld	0	23 111
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	636 409	726 778

Søknad om tilskudd

Navn: Nina Flaglien
Adresse: Greenbo, 3350 Prestfoss
Mail: nina-flaglien@hotmail.com
Telefon: 95798769

Bedriftens navn: Malani Brodering & Design
Nettbutikk: www.malani.no
Oppstartsår: 2009
Mva reg. nr: 994860305

Mine gjøremål:

- **Brodering / profilering på alt en nål kan gå igjennom** – med min Amaya XT industribroderingsmaskin tar jeg på meg oppdrag for både privatkunder og større firmaer / idrettslag. Med denne tilbyr jeg da tjenester til alle som ønsker å profilere seg selv, eller andre. Maskinen er egeninnkjøpt, og kan sy med 16 forskjellige farger av gangen, og inntil 12000 sting i minuttet.
- **Håndfletter utstillingsgrimer til hest** – som den første i Norge håndfletter jeg hvite bomullsgrimer til utstilling. Bomullen som brukes er importert direkte fra Kina, noe som forhindrer mellomledd mellom meg og kunden. Så på bestilling kan jeg spesialtilpasse grimer til enhver størrelse.
- **Stelleprodukter til hest og hund** – jeg er forhandler av merket K9 som tilbyr diverse typer stelleprodukter til hest og hund, som for eksempel shampo og balsam. Alle disse produktene er nøye allergitestet og godkjent. I tillegg har jeg også direkteimportert Supreme Products direkte fra en fabrikk i England. Som jeg for øvrig er en av de første i Norge til å forhandle. Disse produktene er pleieprodukter før utstilling, også kalt shiningprodukter – og akkurat som K9 er disse også nøye testet og kontrollert.
- **Selger klær** – jeg er forhandler av klær fra kjente merker som Tracker, St. Louis, You med fler.
- **Hesteutstyr** – jeg har et utvalg av stelleprodukter, slik som børster – i tillegg til leietau og møkkegreip. Her vil butikken utvides kraftig innen 2014-2015. Målet er å tilby standardutstyr slik som sjabrakk, belegg, hodelag og leietau. Så i løpet av denne tiden håper jeg at sortimentet er utvidet. Mye av dette er allerede under produksjon, og ventes hit i løpet av kort tid.
- **Hundeprodukter** – i tillegg til de tidligere nevnte stelleproduktene, som sjampo, balsam, ørerens også videre – vil vi også i løpet av kort tid tilby håndlagde leiebånd, seler og halsbånd. Akkurat som hesteutstyr ønsker jeg å utvide hundeproduktene med tiden, og mye er allerede under produksjon og ventes hit i løpet av kort tid.
- **Gaveartikler** – jeg har også et utvalg av gaveartikler, som smykker, puter med eget personlig bilde, nøkkelringer også videre. Her ønsker jeg også etter hvert og utvide med andre typer smykker og mer utvalg.

Søknad om tilskudd

1. Forretningsidéen for Trillemarkasentret

-er å tilby salg av steinprodukter og ATV og snøscootere, represjon av motorkjøretøy som ATV og snøscooter og andre motor drevet redskaper. Vi vil tilby et nettverksenter for ungdom og eldre.

Produktet

Vi er i dagen en bedrift som har eksistert siden 1976. Og har en omsetning på ca 1,2-2 mill. Vi har en sønn som overtok bedriften i 2011. Han jobber videre med å utvikle denne dette konseptet. Bedriften driver under navnet Eggedal olje og rep/skifer og sten.

Sigdal er en kommune med 3500 innbyggere og enda flere hytter.

Trillemarka sentret vil ligge rett inn til riksveien ved Solevannet. Et område det fredes mange turister og fastboende forbi. Derfor vil vi bygge opp et senter og flytte vår bedrift inn til denne sentret.

Trillemarka sentret vil være et nytt sentret som skal ha to hovedområder og en bi aktivitet. Det som vil være hovedfokuset er salg av steinprodukter som skifer, fliser og belegningsstein til bygge industrien. Salg av ATV og Snøscootere, samt å utføre reparasjoner av motor drevet verktøy.

Den andre delen av sentret skal vi starte et gatekjøkken. Gatekjøkkenet skal tilby produkter som naturlig hører innunder dette. Vi skal også tilby mat fra kortreiste matprodukter.

Det er lite tilgjengelige gate kjøkken eller stede det kan bestilles ferdigmat fra, slik som pizza, hamburgere etc. Borgerstua er det ensete stedet der man kan få bestilt mat.

Det som vil være det siste tilbudet er til ungdom/eldre

Det er lite tilbud til både ungdom og eldre her i Sigdal. Vi ønsker å sette av et rom over gatekjøkkenet til ungdom/eldre. Her kan mennesker møtes til en sosial stund og danne et kompetanse nettverk.

Det er mange håndverkstradisjoner som går tapt når den eldre generasjonen blir borte. Vi ønsker å bringe disse håndverks tradisjonene videre til neste generasjon. Vi tenker oss at disse gruppen av mennesker, kan dele sin kunnskap med hverandre. Vi tenker eks på baking, søm, strikking, kortspill, div reparasjoner av gjenstander, data, snekring, historiefortelling etc.

Det som viser seg er at ungdom i dag ønsker mer kontakt med voksne og omvendt. Det er opptil personene å bestemme hvilke aktiviteter de ønsker å sette i gang. Det som er viktig er at det er frivillig og lite forpliktende å komme hit til sentret.

Dette vil igjen gi mennesker tilhørighet til kommunen som gjør at de blir boende her eller kommer tilbake etter endt studie.

Mye av produktene som eventuelt lages her av denne gruppen kan selges på Trillemarka sentret.

Det er allerede tegnet tegninger til dette sentres som vi sender med.

Det er store investeringer knyttet til dette sentret.

Vi ønsker å bruke vannboren varme i hele bygget. Vi vil benytte Sole vannet som varmekilde i oppvarming av bygget. Dette vil koste ca 150.000,-

Vi må også flytte en stor lysstolpe på eiendommen for å bygge dette huset. Det har en kostnad på ca. 30.000,- har vi fått opplyst fra elverket.

Ellers er har bygget en kostnadsramme på ca. 2 mill. Jeg vil legge ned betydelig med kapital i form av bank lån og egeninnsats.

Søker derfor om kr 180.000 til å dekke disse to kostnadene.

Med hilsen

Are Enderud

(s)

- **Jeg importerer dermed diverse produkter fra land som Kina, India, Pakistan, Storbritannia, Taiwan også videre.** Dette er for å utvikle og ta inn produkter som ikke finnes her i Norge fra før av. Det gir meg utrolig mange fine muligheter, da det forhindrer at det blir et mellomledd mellom meg og produsentene. Alle produktene kommer med andre ord direkte fra produksjonen på fabrikken og hjem til meg. Dette forhindrer da unødvendige pristillegg.
- **Jeg jobber med å skaffe GPS Sertifikat på klær fra utlandet** – som er et sertifikat som gjør at du får mindre eller ingen toll på klær, men for å oppnå dette må du kjøpe en god del kilo klær. Pakistan har for eksempel 50 kg for å få med sertifikat. Men innen 2014-2015 håper jeg å ha opparbeidet meg dette sertifikatet.

Mine kunder:

- Firmaer – alle typer forskjellige firmaer, både store og små.
- Privatkunder
- Klubber og foreninger

Utgifter, alt utstyret og alle maskiner er selvinnkjøpt:

- **Amaya XT, industribroderingsmaskinen** – verdi ca. 250 000.
- **Rammer og annet utstyr til broderingsmaskinen** – som utvides når økonomien tilsier det. Her har det vært utgifter på rundt 10 000 kr,- pr. rammesett.
- **1017 Minivap Speedy** – som er en liten steamkjele med børste. Denne brukes til å presse ut og utjevne merker etter brodering. Er også ypperlig til å presse gardiner, skjorter, kjoler også videre. Denne kostet 7500 kr,-
- **Kostnader ved forhandlinger og import**
- **Råstoffer til produksjon** – som for eksempel bomull til grimer.
- **Innkjøp av materialer til produksjon**

Med ny rettsømsmaskin:

- **Sy hvite lærgrimer** – som krever en sterk maskin for å kunne komme igjennom læret.
- **Sy leiebånd til hest og hund, sette de sammen og sette på krok – samt brodere på dem.**
- **Lage belter og spesialprodukter etter mål**
- **Reparere ødelagte sømmer på alt av tykt materiale** – som hesteutstyr, bytte ødelagte kroker på grimer, sy i stand beinbelegg, dekken og mye annet.
- **Med denne maskinen kan jeg utvikle og øke sortimentet og tilbudet i min bedrift. Jeg sparer også miljøet betraktelig ved å reparere produkter som normalt ville blitt kastet eller byttet ut når det var noe som var ødelagt.**

Jeg har mange fremtidsplaner for bedriften, men dette tar tid å bygge opp. Men jeg håper at denne maskinen kan være med som enda et skritt på veien.

Beskrivelse og pris på rettsømsmaskinen er vedlagt. Prisen er ikke ink. Mva.

Med vennelig hilsen

Nina Flaglien / Malani Brodering & Design

www.malani.no

Den totale sum jeg søker om: Eks.mva. 90040,-
Ink.mva 112.550,-

14/578-6

Sigdal kommune

3350 Prestfoss

Prestfoss 5.6.2014

Søknad til økonomiske virkemidler i næringsarbeid – MER Mari Enger Rådgivning.

Viser til kunngjøring av 24.5.2014 og søker herved på omhandlede virkemidler.

MER Mari Enger rådgivning ble etablert i april 2013.

Tjenesten til foretaket er primært å hjelpe privatpersoner eller mindre bedrifter til å utføre papirarbeid som synes å være arbeidskrevende og lite tiltalende.

Arbeidsoppgavene dette året har vært alt fra klagesaker til finansklagenemda, byggesaker, forsikringsklager, økonomi/skattesaker og hjelp til utforming av kontrakter.

Undertegnede, som er eneste ansatt i firmaet, har i løpet av vinteren 2014 gjennomgått arbeidsvarslingskurs. På bakgrunn av en anbefaling fra kursholder burde jeg gjøre tjenesten «utarbeide arbeidsvarslingstjenster/søknader» tilgjengelig for mindre anleggsentreprenører.

For å utføre denne type arbeid kreves en ny type programvare, Microsoft Visio. Mitt nåværende datautstyr er ikke forenelig med denne programvaren. Investering for nytt datautstyr og programvare er i størrelsesorden kr.20.000,-.

Det synes å ta tid å etablere eget foretak, både mht. oppstart og få nok å gjøre. Jeg trenger tilleggstjenester for å gjøre mitt foretak lønnsomt. På bakgrunn av dette søker jeg derfor om å få benytte meg av økonomiske virkemidler som Sigdal kommune her ber næringer i kommunen søke på.

Min søknad vil være å få økonomiske bidrag til å kunne gå til anskaffelse av ny PC og programvare, nettopp for å kunne yte en ny type tjeneste.

Jeg håper på positiv behandling av min søknad.

MVH

MER Mari Enger rådgivning

3350 Prestfoss

Tlf. 90 66 93 09

Sigdal kommune

3350 Prestfoss

Prestfoss 15.6.2014

Søknad om økonomiske virkemidler i næringsarbeid – Sigdal og Modum Bygdeservice SA.

Viser til Deres kunngjøring av 24.5.2014, og søker herved på omhandlede virkemidler.

Sigdal og Modum Bygdeservice SA er et nyetablert foretak, stiftet 1.4.2014. Foretaket er i startgropen og står ovenfor en større markedsføringsjobb i nærmiljøet.

Det er med bakgrunn i forestående aktivitet innen markedsføring foretaket her søker om støtte.

Om foretaket

Sigdal og Modum Bygdeservice SA er et foretak tuftet på idéen fra land- og skogbruksorganisasjonene i Sigdal og Modum om å nyttiggjøre ledig arbeids- og utstyrskapitet mer effektivt i nærmiljøet. Vi tror tidligere hovednæring i Midt fylket, land- og skogbruket, kommer til å stå fremfor store utfordringer i de kommende år. Bygdeservicen sikter på å sysselsette flere fra landbruket, samt skape en bærekraftig tilleggsnæring for bonden. Vi vil at dagens kompetanse skal forbli i distriktet vårt, både fordi vi tror behovet er der, og fordi vi vet at kompetansen og kunnskapen blant bøndene er så bra.

Organisering av bestilte tjenester vil skje fra Buskerud Næringshage i Prestfoss, mens vi har en liste på 15-20, hovedsakelig bønder, som står klare for å utføre et stykke arbeid. Arbeidsoppgavene vil spenne seg fra alt fra enkle vaktmestertjenester til større entreprenørjobber. Vi håper på sikt å få med oss flere kvinner, slik at også arbeidsplasser for denne gruppen kan skapes.

Sigdal og Modum Bygdeservice SA er i disse dager i ferd med å melde seg inn i paraplyorganisasjonen Bygdeservice Norge SA. Se egen link: <http://www.bygdeservice.no/>

Vi håper med dette å at oppstartsfasen blir noe enklere og mer effektiv enn å stå på egne ben. Vi vil samtidig dra nytte av de fordelene en større organisasjon vil ha både mht. forsikringer, ansvarsrett, innkjøpsavtaler ol.

Bak foretaket står i dag: Eli Reistad som formann, mens Per Green og Emil Skare er styremedlemmer. Denne gruppen er også de 3 som står formelt som Bygdeservicens stiftere.

Mari Enger fungerer i dag som prosjektleder i oppstartsfasen, og daglig leder mht. koordinering av oppdrag.

Vi ønsker å styrke foretaket ytterligere både mht. innskuddskapital og styrekompetanse. Dette vil skje i løpet av neste halvår.

Markedsføring

Vårt markedsføringsbudsjett for 2014 er på kr.117.000,-. Planlagt hovedaktivitet blir profilering i sosiale medier/web side. Vi må ut å kjøpe denne type tjeneste, men vet at denne finnes i lokalmiljøet. I tillegg vil vi måtte lage rollere, bannerer, flagg, vimpler ol. til direkte markedsføring for spesielle arrangementer og steder. Denne jobben er også planlagt å settes bort til produsenter i nærmiljøet.

Til slutt vil vi øke annonsering i lokale aviser, samt utarbeide egne DM for direkte utsendelse til kommunenes innbyggere, hyttebeboer og bedrifter.

Viser for øvrig til vedlagt budsjett:

Markedsføring

Roller/bannere	12000
websiteside	25000
profilering sosiale medier	50000
DM	10000
annonsering bygdeposten	20000
	<u>117000</u>

Vi er av den oppfatning at svært få vet hvem vi er og hva vi står for. Dette ønsker vi å gjøre noe med.

Med bakgrunn i dette søker vi derfor å nyttiggjøre virkemidler som kommunen har gjort tilgjengelig. Sigdal og Modum Bygdeservice SA håper derfor på en positiv behandling av vår søknad.

Med vennlig hilsen

Mari Enger

Sigdal og Modum Bygdeservice SA

Lars Henrik Jensen
Bakli
3359 EGGEDAL
Tlf: 400 44 250

Sigdal kommune
v/Teknisk sjef: Johannes Michielsen
3350 PRESTFOSS

EGGEDAL 13.06.2014

Søknad om økonomiske virkemidler i næringsarbeid

Jeg starter et firma i Eggedal, som skal gjøre det lettere for folk i og reise på ferie, eller hunden trenger å bli passet på, eller trenger et midlertidig bosted av diverse årsaker.

Hundene vil få oppleve vanlige hverdagsopphold slik de er vant til hjemme. Hundene vil gå sammen med meg hjemme i huset der jeg oppholder meg. Hunder blir aktivisert og luftet 2-3 ganger daglig i landlige omgivelser omgitt av mye skog og terreng.

Hos meg så går hunder fritt sammen med meg i huset, slik at de er som et medlem av familien.

Min kompetanse som hundetrener er at jeg har tatt en del etologikurs og har fullført en opplæring på en hundeskole til å bli instruktør, denne skolen er dessverre nedlagt i dag.

Jeg ønsker å tilby kurs, aktiviteter, foredrag og opphold for dyr. Samt at det blir barn & hund og ungdom & hund dager hvor barn og unge faktisk får innsikt i ansvar og stell av hunder. Hvordan de skal tilnærme seg fremmede hunder, dette igjen for å unngå bitt ulykker, noe som kan fint forhindres ved å lære disse barna hvordan de skal forholde seg til fremmede hunder. Dette gjelder også enkelte voksne også, jeg har holdt en del kurs for de som har skrekk for hunder. Etter endt kurs var det noen som anskaffet seg hund.

Jeg kan tilby folk med enkelte sykdommer mulighet til arbeidstrening, men dette er kun mulig om det vesentlige er på plass som inngjerdet uteområde på 1,80 meter høyt gjerde uten mulighet for rømminger av hunder. Når dette er satt opp så blir det mulig å ha aktiviteter for barn og unge med bl.a. agility, lydighet + mye mer.

Jeg har i dag god kontakt med Jaran Knive i Skotselv som er veterinær og har opp til 98 hunder. Jeg har også trent hans egne hunder i lydighet. Samt trent opp hunder som er kjøpt av Jaran. Jaran vil gjerne ha et samarbeid med meg når jeg får disse gjerdene eller båsene til hundene så vi er helt sikre på at de ikke rømmer.

Jeg har hatt en del kontakt med andre kenneler som ønsker å samarbeide med meg dersom jeg får opp gjerder og båser.

Har vært brukt som instruktør for Marianne Gundersen for hennes hundekurs.

Jeg søker om kr. 15.000,- til inngjerding av uteområde og hundegårder.

i vinter tok snøen sauegjerdet slik at det må bare byttes ut med et nytt gjerde, det som jeg har fått vite er at gjerdet bør være 1,80 meter høyt og være helst viltgjerde fordi disse tåler snø og tyngde bedre

Jeg holder til i Eggedal, 7 km nord for YX.

Hjemmeside å lese er: <http://www.bikkjetjenester.no>

Med vennlig hilsen

Lars Henrik Jensen

Hei!

I søknaden om støtte til Friskus Treningssenter skrev jeg at Friskus ønsker å starte Bootcamp, som er utetrening til våren 2015 og muligheten til å kjøpe mere utstyr til Friskus Eggedal og Prestfoss. Til bootcamp trengs ikke så mye utstyr, men jeg på kjøpe Kettlebells (som koster fra 300-700kr stk) som jeg trenger kanskje 4 stk av, flere matter, flere manualer (300kr stk), Treningsstrikker (koster ca 300kr stk) som jeg trenger sikkert 4 stk av. Bootcamp er som en sirkeltrening så alle bruker ikke utstyret likt. og jeg har en del utstyr på Friskus som jeg kan låne på bootcampdager.

Til Friskus Prestfoss trengs det sårt en spinning sykkel (pris fra 10.000kr) og Tredemølle (er fra 35.000kr)

Til Friskus Eggedal må vi kjøpe flere tunge manualer (priser fra 400kr stk) og vi må kjøpe benkpress (som koster fra 20.000kr)

Det jeg kommer til å bruke mest penger på fremover er markedsføring av Friskus. Opptrykk av flygeblader, store dørschild og reklame i aviser ol. Dette koster fort 30.000kr.

På Friskus Treningssenter er det bare jeg som jobber. Det er jeg som skal ha bootcamptrening som jeg ønsker å få til to dager i uka. Må se litt etter behovet. Jeg har også treninger to andre dager på Friskus. Det er jeg som vasker der og tar kontor jobben.

Håper dette kan forklare dere noe av det jeg trenger støtte til.

Mvh Helene K Biksrud

Eggedal, 31 Okt

Hei
Fjorårets regnskap ligger vedlagt.

Mvh:
Nina Flaglien
www.malani.no
Malani Brodering & Design

From: johannes.michielsen@sigdal.kommune.no
To: nina-flaglien@hotmail.com
Subject: SV: SV: VS: Søknad om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid»
Date: Tue, 4 Nov 2014 12:44:53 +0000

Jeg styrer med saken så jeg kan bestemme om det er utenom fristen eller ikke.
Hvis du kan sende meg regnskapet fra i fjor så skal jeg legge det ved søknaden din.

Mvh.

Johannes Michielsen

Fra: Nina Flaglien [<mailto:nina-flaglien@hotmail.com>]
Sendt: 4. november 2014 10:34
Til: Michielsen, Johannes
Emne: RE: SV: VS: Søknad om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid»

Hei

Søknadsfristen har utløpt.
Dere har aldri skrevet hvilken tilleggsopplysninger dere vil ha fra akkurat meg.
Dere brukte 4mnd. på finne ut at vi hadde gjort feil.osv.....
Etter kontakt med Gro Moen fra næringshagen som også var rimlig oppgitt fikk jeg beskjed om at det ble innvilget kun 50% av søkesummen.
Så med alt dette synes jeg tiltaket ikke har fungert denne gangen, er avhengi av sikre og stødige ting siden jeg mister inntekten min til sommer'n.
Min Handikappede datter blir da 18 og vi som tidligere måtte gi opp våre jobber for å ta oss av barna må da klare oss selv.

Mvh:

Nina Flaglien
www.malani.no
Malani Brodering & Design

From: johannes.michielsen@sigdal.kommune.no
To: nina-flaglien@hotmail.com

Subject: SV: VS: Søknad om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid»

Date: Tue, 4 Nov 2014 09:07:00 +0000

Ikke noe ny søknad.

Bare tilleggsinformasjon.

Johannes

Fra: Nina Flaglien [<mailto:nina-flaglien@hotmail.com>]

Sendt: 29. oktober 2014 07:44

Til: Michielsen, Johannes

Emne: RE: VS: Søknad om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid»

Hei, igjen

Har dere tenkt vi skal skrive nye sønader?

Du har sagt jeg skal vise fjordårets regnskap og skrive om egenandel og egeninnsats ved denne maskinen.

Noe mer du ønsker.

Dere har vel også dannet dere et bilde utfra de søknadene vi har skrevet? Er jeg i det hele tatt med i vurderingen?

Legger ikke mer tid i dette hvis jeg ikke er aktuell.

Gro Moen sendte de punktene jeg skulle skrive noe om sist har fortsatt den mailen hvis du vil se den.

Mvh:

Nina Flaglien

From: johannes.michielsen@sigdal.kommune.no

To: nina-flaglien@hotmail.com

Subject: VS: Søknad om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid»

Date: Mon, 27 Oct 2014 13:46:07 +0000

Nina,

Jeg glemte å si at det er viktig at vi vet litt mer om egenandel/egeninnsats, i forhold til det beløpet som trengs.

Johannes

Fra: Michielsen, Johannes

Sendt: 24. oktober 2014 15:32

Til: 'nina-flaglien@hotmail.com'

Emne: Søknad om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid»

Nina,

I formannskapsmøte den 11. september ble saken om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid» politisk behandlet.

Administrasjonen hadde fremlagt sine drøftinger med søknadene som grunnlag. Men siden søknadene var formulert veldig forskjellig og ikke var komplett konform med våre retningslinjer ble vedtaket lagt fram uten en konkret tildeling av midler. Det ble overlatt til politikere å ta standpunkt til hver søknad.

Konklusjonen av diskusjonen som saksbehandlingen førte til var at søkerne skulle kontaktes og gis en mulighet å tilføre informasjon i forhold til det som savnes.

I avisannonseretekten ble det henvist til våre retningslinjer som gir føringer i forhold til: formål, bruken av midler og ikke minst vilkår. Vedlagt finner dere både annonse og retningslinjer. Vi ber dere å begrunne deres søknad tydelig, tilføre det som mangler, melde fra om det er andre bidragsytere, og fremlegge et tilfredsstillende budsjett for virksomheten/omsøkte tiltak, evt sammen med fjorårets regnskap der det forefinnes.

Vi ber dere å sende oss evt. manglende informasjon med frist den 31. oktober.

Hvis dere skulle ønske råd/veiledning så er det mulig å henvende seg til Gro Moen, telefonisk på

eller per epost:

Mvh.

Johannes Michielsen.

Hei

Viser til gårsdagens epost.

Vedlagt følger tidligere søknad.

Som nevnt i søknaden er MER Mari Enger Rådgivning et nyetablert foretak i Sigdal. Undertegnede ønsker å bruke tidligere kunnskap og erfaring fra ulike bransjer i nytt og eget foretak.

Det tar tid og koster penger å etablere seg. Mine investeringer blir hovedsakelig innen innkjøp av pc og programvare. Jeg ser allerede nå at min kompetanse er nyttig for Sigdal befolkning og tilreisende, både for eget foretak direkte eller via Sigdal og Modum Bygdeservice SA. Dessverre er det ikke slik at man får betalt i alt man gjør, og jeg ser at mye av mitt arbeid i eget foretak til nå har vært ubetalt.

Jeg ser helst at ved en eventuell støtte fra Sigdal kommune, går de økonomiske virkemidlene til direkte investeringer, som tekniske innretninger(PC og programvare).

Budsjettet investering er kr.20.000 for 2014. Siden opplysninger om 50% tildeling i forhold til reelt beløp, søkes herved om kr.10.000,-

Viser for øvrig til vedlagt budsjett MER Mari Enger Rådgivning.

Dersom ytterligere opplysninger er nødvendig for behandling av min søknad, ønsker jeg snarlig beskjed.

Med vennlig hilsen

MER Mari Enger Rådgivning

From: Michielsen, Johannes [<mailto:johannes.michielsen@sigdal.kommune.no>]

Sent: 27. oktober 2014 14:42

To: 'm.enger@online.no'

Subject: «økonomiske virkemidler i næringsarbeid» for både MER og Sigdal og Modum Byggeservice.

Mari Enger

I formannskapsmøte den 11. september ble saken om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid» politisk behandlet.

Administrasjonen hadde fremlagt sine drøftinger med søknadene som grunnlag. Men siden søknadene var formulert veldig forskjellig og ikke var komplett konform med våre retningslinjer ble vedtaket lagt fram uten en konkret tildeling av midler. Det ble overlatt til politikere å ta standpunkt til hver søknad.

Konklusjonen av diskusjonen som saksbehandlingen førte til var at søkerne skulle kontaktes og gis en mulighet å tilføre informasjon i forhold til det som savnes.

I avisannonseteksten ble det henvist til våre retningslinjer som gir føringer i forhold til: formål, bruken av midler og ikke minst vilkår.

Vedlagt finner dere både annonse og retningslinjer. Vi ber dere å begrunne deres søknad tydelig, tilføre

*det som mangler, melde fra om det er andre bidragsytere ,
og fremlegge et tilfredsstillende budsjett for virksomheten/omsøkte tiltak, evt sammen med fjorårets regnskap der det forefinnes.*

Videre er det viktig at vi vet litt mer om egenandel/egeninnsats, i forhold til det beløpet som trengs.

Vi ber dere å sende oss evt. manglende informasjon med frist den 31. oktober.

Hvis dere skulle ønske råd/veiledning så er det mulig å henvende seg til Gro Moen, telefonisk på eller per epost:

Mvh

Johannes Michielsen
Sigdal kommune
Mob.: 99 64 85 69

Hei igjen

Viser til vedlagt opprinnelige søknad.

I etterkant av vår søknad er Sigdal og Modum Bygdeservice SA, blitt tildelt midler fra Innovasjon Norge AS. Vi ble tildelt totalt kr.220.000,-. Midlene skal gå følgende prosjekter:

HMS

Rutiner

Markedsføring

Kompetanseheving

Oppstart/innkjøringskostnader

Viser for øvrig til vedlagt budsjett for 2014, samt årene 2015 og 2016. Det ble søkt om kr.495.300 fra Innovasjon Norge AS, men på grunn av differensiering av søknader fikk vi bevilget kr.220.000,-

Som det fremkommer av budsjettet er vi prisgitt tilskudd utenfra og enorm egeninnsats. Det er frem til nå ikke tatt ut midler for drift eller lønnet personalet i foretaket. Stipulert egeninnsats til nå er ca. kr.350-400.000,-. Det jobbes kontinuerlig med prosjekter som nevnt ovenfor, samt utvidelse av mannskap i forbindelse med forespurte arbeider. I tillegg bestreber foretaket å få flere innskytere, slik at planlagte tiltak er mulig å gjennomføre.

Siden Innovasjon Norge AS begrenset tildelingen, søker Sigdal og Modum Bygdeservice SA på differanse mellom omsøkt og bevilget beløp fra Innovasjon Norge AS. Dette er kr.275.300,-

I min korrespondanse med Gro Moen har jeg fått opplysninger om at Sigdal kommune kan tildele 50% av reelt budsjettet/forbrukt beløp, dvs, for vårt vedkommende kr,137.650,-.

Vedlagt budsjett viser en detaljert oversikt over prosjekter som er tenkt gjennomført det nærmeste året.

Håper på en positiv behandling av vår søknad.

Dersom søknaden inneholder mangler, vil det være fint å få tilbakemelding om dette så snart som mulig.

Med vennlig Hilsen

Mari Enger

Sigdal og Modum Bygdeservice SA

From: Michielsen, Johannes [<mailto:johannes.michielsen@sigdal.kommune.no>]

Sent: 27. oktober 2014 14:42

To: 'm.enger@online.no'

Subject: «økonomiske virkemidler i næringsarbeid» for både MER og Sigdal og Modum Byggeservice.

Mari Enger

I formannskapsmøte den 11. september ble saken om «økonomiske virkemidler i næringsarbeid» politisk behandlet.

Administrasjonen hadde fremlagt sine drøftinger med søknadene som grunnlag. Men siden søknadene var formulert veldig forskjellig og ikke var komplett konform med våre retningslinjer ble vedtaket lagt fram uten en konkret tildeling av midler. Det ble overlatt til

politikere å ta standpunkt til hver søknad.

Konklusjonen av diskusjonen som saksbehandlingen førte til var at søkerne skulle kontaktes og gis en mulighet å tilføre informasjon i forhold til det som savnes.

I avisannonseteksten ble det henvist til våre retningslinjer som gir føringer i forhold til: formål, bruken av midler og ikke minst vilkår.

Vedlagt finner dere både annonse og retningslinjer. Vi ber dere å begrunne deres søknad tydelig, tilføre det som mangler, melde fra om det er andre bidragsytere, og fremlegge et tilfredsstillende budsjett for virksomheten/omsøkte tiltak, evt sammen med fjorårets regnskap der det forefinnes.

Videre er det viktig at vi vet litt mer om egenandel/egeninnsats, i forhold til det beløpet som trengs.

Vi ber dere å sende oss evt. manglende informasjon med frist den 31. oktober.

Hvis dere skulle ønske råd/veiledning så er det mulig å henvende seg til Gro Moen, telefonisk på eller per epost:

Mvh

Johannes Michielsen
Sigdal kommune
Mob.: 99 64 85 69

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/639-40
 Løpenr.: 7334/14
 Arkivnr.: 510
 Saksbeh.: Toril Marlene Staxrud

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/56

LOKALE LØNNSFORHANDLINGER 2014, KAP. 3, 4 OG 5 - OPPSUMMERING

Rådmannens forslag til vedtak:

Gjennomføring av de lokale lønnsforhandlingene tas til orientering.

Saken avgjøres av: Formannskapet

Vedlegg: Møtebok formannskapet, saksnr. 14/38.
 Oppsummering forhandlinger i kap. 3, 4 og 5.

Saksutredning

Konklusjon:

Gjennomføringen av lokale lønnsforhandlinger for 2014 har gått bra for Sigdal kommune. Vi klarte å gjennomføre alle forhandlingene uten brudd.

I de sentrale lønnsforhandlingene i 2014 var gjennomsnittlig lønnsøkning i kap. 4 for Sigdal kommune på 4,5%. Dette var utgangspunktet vårt ved starten av forhandlingene. Retningslinjene for lokaleforhandlinger i kap. 4 var klare fra KS; prioritere ledere. Kommunen prioriterte kompetanse og skjevhet faglærte mot ufaglærte i kap 4.

Forhandlingsutvalget er fornøyd med at årets forhandlinger ble gjennomført uten brudd og tvisteløsninger. Pottens størrelse var på kr. 761 663,- i kap. 4, med virkningstidspunkt fra 01.07.14. I årets forhandlinger gikk vi kr. 15 405,- over potten.

I kap. 3 og 5 var virkningstidspunktet 1.5.2014.

Bakgrunn:

Forhandlingsutvalget fikk i sak 14/38, 11 september 2014, fullmakt av formannskapet til å gjennomføre og godkjenne lønnsforhandlinger med de lokale føringene som er gitt. Fullmakten gjelder ikke rådmannen og personalsjefen som utgjør forhandlingsutvalget ved lokale lønnsforhandlinger. Til å gjennomføre disse forhandlingene setter formannskapet ned et eget utvalg.

De fleste ansatte i Sigdal kommune er omfattet av kap. 4. Det vil si at hoveddelen av lønna blir fastsatt i sentrale lønnsforhandlinger. I tillegg ble det i år satt av 1,0 prosent til lokale forhandlinger. Det sentrale lønnsoppgjøret i kap. 4 hadde i 2014 virkningsdato 1.5.2014 med

unntak for organisasjoner i streik. Her er virkningsdatoen 1.9.2014. I Sigdal gjelder dette medlemmer av Utdanningsforbundet. Det lokale oppgjøret hadde virkningsdato 1.7.2014. for alle uavhengig av streik.

Det var i år ingen egen pott til noen av arbeidstakerorganisasjonene. Arbeidsgiver hadde god oversikt over de uorganiserte og en del av potten i kap. 4 gikk til de uorganiserte (kr. 43 631,-). Det vises til vedlegg om hvordan den lokale potten er fordelt på organisasjoner og kjønn i de lokale kap. 4 forhandlingene. Potten i år var på kr. 761 663,-, ved oppsummering av årets forhandlinger ser vi at vi har gått kr. 15 405,- utover potten i kap. 4 som er utenfor fullmakten på kr. 5 000,- forhandlingsutvalget fikk i forkant av forhandlingene. Grunnen til dette er arbeidsgivers behov for å løfte fagarbeidergruppen på maks ansiennitet for å være litt i forkant av den lille lønnsforskjellen det blir mellom maks ansiennitet (20 år) for ufaglærte og maks ansiennitet (10 år) for fagarbeidere fra 1.5.2014. Da vil forskjell i lønn være på ca.kr. 4.000,- for disse gruppene. Arbeidsgivers mål er å ha kompetanse i alle ledd og vi ønsker at alle våre ufaglærte skal ta fagprøve. Motivasjonen til å gjøre dette for ufaglærte har vært å få høyere lønn, men fra 2015 er denne motivasjonen borte. Hva som skjer sentralt fremover med denne forskjellen er usikkert i dag.

Kap. 5 forhandlinger

Arbeidstakere som kommer inn under kap. 5 får i sin helhet fastsatt lønnen lokalt. Formannskapet har lagt som lokal føring at de som omfattes av kap. 5 ikke skal ha en dårligere lønnsutvikling enn de som er omfattet av kap. 4. I 2014 er det 11 arbeidstakere i Sigdal kommune som er i kap. 5. Fordelt beløp i kap. 5 i år var på kr. 250 900,-. Vedlagt er oversikt over fordeling på organisasjoner og kjønn. Gjennomsnittlig lønnsøkning er på 4,82% i kap. 5.

Kap. 3 forhandlinger

Øverste administrativ leder og toppledere er knyttet til kap. 3.4.1. Andre ledere som rapporterer direkte til førstnevnte ledere får fastsatt sin lønn etter kap. 3.4.2. Det er organisasjonsstrukturen som avgjør hvilke ansatte det skal forhandles etter i kap. 3. I år er det forhandlet på 19 ledere, 1 kommunelege og 2 tillitsvalgte i kap. 3, dette tallet inkluderer ikke rådmannen og personalsjefen.

I tråd med føringer fra formannskapet i sak 14/38 skal de som omfattes av kap. 3 ikke skal ha dårligere lønnsutvikling enn de som omfattes av kap. 4. Gjennomsnittlig økning i årslønna for kap. 3 er 4,82 prosent. Fordelt beløp i kap. 3 er kr, 558 500,-. I lønnsoppgjøret er 4 ledere som har ligget etter justert mot en mer riktig lønns plasseringer.

Vurdering:

Gjennomføringen av lokale lønnsforhandlinger for 2014 har gått bra for Sigdal kommune. Vi klarte å gjennomføre alle forhandlingene uten brudd.

Ved de lokale lønnsforhandlingene brukte vi retningslinjene til KS for prioritering av ledere i kap. 4 og kommunens prioriteringer var i tillegg kompetanse og skjevhet faglærte mot ufaglærte i kap 4.

Forhandlingsutvalget er fornøyd med at årets forhandlinger ble gjennomført uten brudd og tvisteløsninger.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Toril Marlene Staxrud
Arkivsaksnr.: 14/639

Arkiv: 510

LOKALE LØNSFORHANDLINGER 2014, KAP. 3, 4 OG 5

Rådmannens forslag til vedtak:

- 1. Formannskapet tar de lokale føringene for kap. 3, kap. 4 og kap. 5 forhandlingene 2014 til orientering.**
- 2. Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å gjennomføre og godkjenne forhandlingsresultatet for de lokale kap. 4 forhandlingene med inntil kr. 5000,- utover pottens størrelse.**
- 3. Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å gjennomføre og godkjenne forhandlingsresultatet for kap. 3 og kap. 5 forhandlingene for 2014.**
- 4. Forhandlingsresultatet refereres for formannskapet.**

Saken avgjøres av: Formannskapet

Vedlegg: Organisasjonsplan, lønnspolitisk plan

Saksutredning

Konklusjon:

- Ny Hovedtariffavtale for tariffperioden 1.5.2014 til 30.4.2016 ble vedtatt ved uravstemning 23.6.14 av alle organisasjoner unntatt Utdanningsøfrbundet, Lektorlaget, Skolenes landsforbund og Musikernes fellesorganisasjon. Disse organisasjonene er i dag i strek.
- Det er avsatt en pott på 1,0%, til lokale lønnsforhandlinger i kap. 4 som skal gjelde fra 01.07.14.
- Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å godkjenne et forhandlingsresultat for de lokale kap. 4 forhandlingen som overstiger potten med inntil kr. 5000,-.
- Medarbeidere i kap. 3.4.1 (med unntak av rådmann og personalsjefen), 3.4.2 og kap 5 får sin lønn fastsatt ved lokale forhandlinger hvert år. Det legges opp til at de som forhandles for i kap. 3.4.1, 3.4.2 og kap. 5 ikke skal ha dårligere lønnsutvikling enn de det forhandles for etter kap. 4.
- Det administrative forhandlingsutvalget gis fullmakt til å gjennomføre og godkjenne kap. 3.4.1, 3.4.2 og kap. 5 forhandlingene for 2014.
- Utover de sentrale føringene ønsker rådmannen å utjevne skjevheter, bruke lønn som virkemiddel for rekruttere og beholde, belønne medarbeidere som yter en ekstra innsats, er åpen for nye oppgaver og/eller hever sin kompetanse.
- Lokale lønnsforhandlinger skal gjennomføres etter lokal lønnspolitisk plan.

Bakgrunn:

I forbindelse med tariffrevisjonene pr. 26.5.2014 ble det fastsatt sentrale føringer for kap. 4 forhandlingene 2014. Årests oppgjør endte på 3,3 % (hvorav 1,0% er satt av til lokale lønnsforhandlinger) eller minimum kr. 8 500,-. Oppgjøret har to virkedatoer. Første er 1.5.2014 og gjelder alle sentrale tillegg. Det andre virkningspunktet er 1.1.7.2014 og gjelder for lokale lønnsforhandlinger i kap. 4. Tidligere personlige tillegg som er fremforhandlet lokalt siden 2006 ligger på toppen, jfr. lønnspolitisk plan. Hovedtillitsvalgte med hel permisjon avlønnes med minimum kr. 391 000,-. Minstelønnsgruppen skal etter 20 års ansiennitet lønnes i minimum kr. 364 000,- pr. årslønn. Timelønn pensjonister er kr. 180,-.

Vi skal bruke Sigdal kommunes lønnspolitiske plan i forhandlingene.

Økonomiske ramme 2014

Årslønnsvekstramme 2013-2014 for stillinger i HTA kap. 4.

Overheng til 2014	0,40%
Anslag lønnsglidning	0,20%
Generelle tillegg 2,15%./ kr. 8.500 fra 1.5	1,48%
Heving minstelønnsatser/	
Garantilønn 20 års ansiennitet fra 1.5	0,06%
Andre sentrale tillegg	0,7%
Midler til lokale forhandlinger	
1,0% pr. 1.7.2014	0,50%
Anslag årslønnsvekst 2013-2014	3,34%

Stillingsgrupper	Minstelønn pr. 01.05.12						
	0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	20 år
Kap 4 B							
Stillinger uten særskilt krav om utdanning	273 700	278 800	278 800	2780800	293 800	339 900	364 000
Fagarbeiderstillinger/ tilsvarende fagarbeiderstillinger	316 300	320 600	318 600	318 600	327 500	375 100	
Stillinger med krav om høyskoleutdanning	364 500	371500	369 500	369 500	386 000	419 500	
Stillinger med krav om høyskoleutdanning med ytterligere spesialutdanning	383100	389 600	387 600	387 600	398 700	447 600	
Stillinger med krav om mastergrad	41 800	421 800	422 000	422 000	462 100	491500	
Kap 4 C							16 år
Lærer	369 700	378 600	382 200	382 200	392 800	408 600	451 200
Adjunkt	410 800	420 700	425 000	425 000	437 000	443 300	480 300

Adjunkt (m tilleggssutd)	440 500	450 900	450 900	450 900	464 100	478 400	517 800
Lektor	462 600	471 300	472 000	472 000	479 300	508 100	558 300
Lektor (m tilleggssutd)	477 700	489 100	489 100	489 100	503 000	524 400	583 100

Det er avsatt en pott på 1,0%, som skal gjelde fra 01.07.14 til lokale kap. 4 forhandlinger. Det er ingen pro rata andel av potten til undervisningspersonalet eller andre ansatt grupper. Potten for de lokale kap. 4 forhandlingen er foreløpig ikke beregnet.

Kap. 3.4.1, 3.4.2 og kap. 5 forhandlinger.

Arbeidstakere som kommer inn under kap. 5 i HTA, får i sin helhet lønnen fastsatt lokalt, uavhengig av hva om skjer mellom de sentrale partene som forhandler for arbeidstakere i kap. 4. Det er den enkelte kommunen selv som avgjør hvor store ressurser som skal benyttes til kap. 5 forhandlinger. Det er vanlig at det administrative forhandlingsutvalget får fullmakt til å gjennomføre og godkjenne forhandlingene med utgangspunkt i sentrale føringer som; lønnsutviklingen i tariffområdet, samt kommunens totale situasjon, herunder økonomi og krav til effektivitet. Andre ledere som rapporterer direkte til ledere som nevnt over (rådmann/personalsjef), får fastsatt sin lønn etter forhandlinger lokalt, jfr. Kap 3.4.1 og 3.4.2. Det er organisasjonsstrukturen som avgjør hvilke ansatte som skal forhandles for i kap. 3. Pendelvoldgift ved 5.2-forhandlinger kan ikke lenger avtales ved brudd i forhandlingene. Vanlig lokal nemd er nå eneste tvisteinstitutt.

Føringer for lokale lønnsforhandlinger kap. 4 forhandlinger

Lokale forhandlinger etter HTA kap. 4 føres av det administrative forhandlingsutvalget. Det avsettes en pott på 1,0% med virkning fra 1.7.2014. Til tross for at en opererer med et gitt kronebeløp, kan det være vanskelig å få forhandlingene til å gå opp "på krona". Ved de siste forhandlingene har det administrative forhandlingsutvalget fått fullmakt til å godkjenne et oppgjør som går inntil kr. 5000,- utover den beregnede pottens størrelse. En slik fullmakt innebærer at vi slipper å gå tilbake til formannskapet for å få protokollen godkjent. Det er et mål å ikke overskride potten mer enn høyst nødvendig. Personlige tillegg gitt ved 2006, 2008 og 2010 forhandlingen skal ligge på topp av årslønn.

Føringer for lokale kap. 3.4.1, 3.4.2 og kap. 5 forhandlinger

Lokale kap. 3.4.1, 3.4.2 og kap 5 forhandlinger gjennomføres av det administrative forhandlingsutvalget unntatt for medlemmer av forhandlingsutvalget. Medlemmer av forhandlingsutvalget vil få sin lønn fastsatt av politikerne etter forhandlinger med den enkeltes arbeidstaker-organisasjon. Det administrative forhandlingsutvalget bør av praktiske hensyn få fullmakt til å godkjenne forhandlingsresultatet som senere refereres for politisk nivå. De sentrale føringene legger opp til at lederstruktur er fastsatt lokalt. Organisasjonsstrukturen/kartet er i så måte avgjørende for hvem det forhandles på etter kap. 3. Det legges opptil at de det forhandles for i kap. 3.4.1, 3.4.2 og kap. 5 ikke skal ha en dårligere lønnsutvikling enn de som forhandles for i kap. 4. Utover de sentrale føringene i HTA ønsker rådmannen å benytte lokal pott til oppretting av skjevheter og belønne medarbeidere som yter en ekstra innsats, er åpne for nye oppgaver og/eller hver sin kompetanse.

Gjennomføring av forhandlingene

Det er satt en frist for gjennomføring av de lokale forhandlingene til 1.11.2014 med en frist for anke den 15.11.2014.

RESULTAT AV LOKALE KAP. 3.-FORHANDLINGER 2014

Fordelt beløp: **Kr. 558 500**

Org.	Krav i kr. fra org.	Fordelt beløp	Ant. tilbud fordelt	Kvinner	Menn	Andel av pott
NITO	33 540	28 000	1		28 000	5,0%
Naturviterne	17 000	17 000	1		17 000	3,0%
Delta	65 000	40 500	2	20 500	20 000	7,3%
FO	43 900	34 000	1	34 000		6,1%
Fagfor.	65 600	65 500	2	65 500		11,7%
NSF	44 600	102 700	6	87 700	15 000	18,4%
Akademikerforbundet	50 000	42 000	1	42 000		7,5%
Skoleleder	161 600	90 000	3	90 000		16,1%
Legef.	0	13 100	1		13 100	2,3%
Utdanningsfor.	35 000	20 000	1	20 000		3,6%
Uorg	40 000	105 700	3		105 700	18,9%
SUM:	556 240	558 500	22	359 700	198 800	100%

Kravene med fordeling på kjønn (andel av totale krav)

Menn*	8	165 140	27,5%
Kvinner*	14	391 100	72,5%

Endelig fordeling, fordelt på kjønn (andel av total fordeling)

Menn*	8	198 800	32,6%
Kvinner*	14	359 700	67,4%

* To uorganiserte menn leverte ikke krav og krav 4 kvinner kom uten sum, men var skriftlig begrunnet. Dette gjør at sum krav ikke er fullstendig og det gir inntrykk av at forhandlingsutvalget har gitt mer enn det er krevd for.

RESULTAT AV LOKALE KAP. 5.-FORHANDLINGER 2014

Fordelt beløp: **kr. 250 900**

Org.	Krav i kr. fra org.	Fordelt beløp	Ant. tilbud fordelt	Kvinner	Menn	Andel av pott
NITO	54 300	41 000	2	23 000	18 000	16,3%
Naturviterne	62 100	56 000	3	40 000	16 000	22,3%
Delta	108 300	88 800	3	58 300	30 500	35,4%
DNJ	28 980	24 000	1	24 000		9,6%
Uorg	26 900	41 100	2	41 100		16,4%
SUM:	280 580	250 900	11	186 400	64 500	100%

Kravene med fordeling på kjønn (andel av totale krav)

Menn	3	90 800	32,8%
Kvinner*	8	189 780	67,2%

Endelig fordeling, fordelt på kjønn (andel av total fordeling)

Menn	3	64 500	25,7%
Kvinner*	8	186 400	74,3%

* En uorganisert har ikke levert krav. Derfor er differansen mellom krav og endelig fordeling slik oppsummeringen viser.

RESULTAT AV LOKALE KAP. 4.-FORHANDLINGER 2014

Fordelt beløp: **Kr. 777 068**

Org.	Krav i kr. fra org.	Fordelt beløp	Ant. tilbud fordelt	Kvinner	Menn	Andel av pott
Delta	499 600	230 252	56	185 552	44 700	29,6%
FO	57 022	26 600	3	26 600		3,4%
Fagfor.	486 057	202 224	44	172 224	30 000	26,0%
NSF	215 000	103 761	16	103 761		13,4%
NFF/ERGO	15 000	12 500	2	12 500		1,6%
Utdanningsfor.	381 000	158 100	32	132 600	25 500	20,3%
Uorg	0	43 631	7	31 240	12 391	5,6%
SUM:	1 653 679	777 068	160	664 477	112 591	100%

Kravene med fordeling på kjønn (andel av totale krav)

Menn	12	154 840	9,4%
Kvinner	135	1 498 839	90,6%

Endelig fordeling, fordelt på kjønn (andel av total fordeling)

Menn	17	112 591	14,5%
Kvinner	143	664 477	85,5%

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1220-2
 Løpenr.: 7626/14
 Arkivnr.: 242
 Saksbeh.: Jens Sveaass

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/57

UTVIKLINGSAVTALE MED BUSKERUD NÆRINGSHAGE 2015 - 2017

Rådmannens forslag til vedtak:

Sigdal kommune fornyer sin nåværende utviklingsavtale med Buskerud Næringshage for 2015, 2016 og 2017 som omsøkt med kroner 200.000,- pr år. Midlene til en utviklingsavtale med Næringshagen dekkes av renteinntekter fra innestående midler på *fond, næringsrettede utviklingsmidler* (pt fond satt av til «renter forskuttering vei»).

Rådmannen delegeres å sluttforhandle og inngå en treårig avtale med utgangspunkt i foreliggende forslag til avtaletekst, vedtak og innhold i herværende sak.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Vedlegg:

- Søknad om videreføring av utviklingsavtale med Buskerud Næringshage.
- Forslag til utviklingsavtale for 2015-17.
- Årsrapport utviklingsavtale 2013, samt foreløpig status 2014.
- Regnskap og årsberetning 2013

Saksutredning

Konklusjon:

Rådmannen vurderer arbeidet i Buskerud Næringshage som et faglig godt arbeid, til nytte for Sigdal kommune og regionen som helhet. Rådmannen mener at hovedpunktene i næringshagens handlingsprogram er tett knyttet til Sigdal kommunes visjon og overordnede mål om skaperlyst, bosetting, vekst og utvikling.

Sigdal kommune har vedtatt å knytte ordførers rolle i 20% stilling til arbeid med næringsutvikling, bosetting, vekst og utvikling. Buskerud Næringshage har vært og vil fortsatt være en meget nyttig ressurs for ordfører i en slik sammenheng. Næringshagen er sparringspartner på idè-stadiet, og innenfor utviklingsavtalen vil de fortsatt kunne være en viktig samarbeidspartner i gjennomføring av ulike oppgaver på de hovedområdene som søknad og forslag til utviklingsavtale legger opp til.

Rådmannen har konferert løsning for finansiering av ny utviklingsavtale med ledelsen ved Sigdal Kjøkken og Buskerud Fylkeskommune, gitt eksisterende føringer for næringsrettede utviklingsmidler som er tilført kommunen.

Bakgrunn:

Det vises til vedlagte søknad og til kopi av forslag til ny utviklingsavtale samt årsrapporter på nåværende avtale. Hovedinnretningen i dette samarbeidet videreføres med årets søknad.

Kriteriene det skal jobbes etter er:

- 1) Innovasjon og nyskaping
- 2) Bedriftsmiljø
- 3) Forretningsnettverk
- 4) Koblingsagent
- 5) Profilering

Som beskrevet i søknaden har Buskerud Næringshage samarbeidet tett med Sigdal kommune om oppgaver knyttet til næringsutvikling, profilering av bedrifter, "bolyst" samt forum og møter for ulike aktører. I mottatte søknad anmodes det om samme beløp som for foregående år, 200.000,- for perioden 2015-2017. Forutsigbarhet over tre år har vært hensiktsmessig i den tilbakelagte perioden, og det synes naturlig også i fortsettelsen, gitt at det ikke skjer vesentlige endringer i næringshageprogrammet, vesentlige endringer knytte til oversendte avtaleforslag, eller på annen måte i Næringshagens drift. Gitt positivt vedtak utarbeides en mer konkret aktivitetsplan i samråd mellom næringshage og kommunen, som også danner grunnlag for årlig rapportering sammen med øvrig årsmelding og regnskap slik søknaden poengterer.

Buskerud Næringshage ble stiftet 4. mars 2003 og er et aksjeselskap som eies av SIVA SF, Modum Sigdal og Krødsherad Gjensidige Brannkasse, Athene prosjektledelse AS, Midt Nett Buskerud AS og Eggedal Prosjektutvikling. SIVA skaper grobunn for morgendagens næringsliv gjennom landsdekkende kjede av innovasjonsmiljøer. Det eies av Næring og fiskeridepartementet. SIVAS innovasjonsaktiviteter omfatter utviklingsprogram for næringshager og inkubatorer, aktivt eierskap innovasjonsbedriftene, investeringer i næringsseiendom og klyngeutvikling. SIVA er en del av det statlige virkemiddelapparatet og samarbeider tett med Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Fylkeskommunen.

En Næringshage samlokaliserer mindre bedrifter for å fremme vekstkraft, samarbeid og faglig utvikling. Målet er økt verdiskapning gjennom videreutvikling og vekst i nye og eksisterende bedrifter. I Næringshagen får små bedrifter tilgang til relevant kompetanse og nettverk, i tillegg til et faglig og sosialt felleskap. Næringshagen er et verdiskapningsmiljø som har en rekke positive effekter for bedriftene, det regionale næringslivet og lokalsamfunnet. Næringshageprogrammet legger sterk vekt på innovasjon og nyskaping. En næringshage organiseres som et aksjeselskap, med både private og offentlige eiere. Hovedtyngden av aktivitetene foregår innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. SIVA gir en nasjonal basisfinansiering til næringshager som er kvalifisert for deltakelse i næringshageprogrammet. I tillegg blir næringshagen finansiert av fylkeskommunen og med egenandel fra bedriftene selv. SIVA understreker overfor næringshagene viktigheten av å sikre seg ulike engasjement og samarbeid som bygger nettverk og sikrer «flere ben å stå på», hvorav samarbeid med kommuner igjennom utviklingsavtaler er ett slikt viktig element.

Sigdal kommune har hatt et godt samarbeid med Næringshagen helt siden man i 2001 startet dette som et prosjekt igangsatt nettopp av Sigdal kommune. I perioden 2008 til 2014 har dette vært formalisert ved en utviklingsavtale med tilhørende midler fra Sigdal kommune. Samarbeidet har bestått av konkrete prosjekter, etablererveiledning, faglig dialog på relevante områder, og arrangement av forum- og nettverksmøter. Mer konkret har dette handlet om prosjekt innenfor "bolyst", praktisk gjennomføring av "Lys i alle glas", "Estetikk langs vegene", nettsiden "Sigdal.no", alle eksempler hvor kommunen har en direkte rolle i prosjektet. Næringshagen har også vært aktiv i andre prosjekter der kommunen har engasjement, slik som VER-DI prosjektet og ny næring rundt Trillemarka mv. Videre er det en rekke prosjekter som er av betydning for lokalsamfunnet og kommune, men hvor det primært er andre aktører som deltar aktivt. Eksempler på dette er "Norsk innlandsfiskelag", "Kvinnovasjon", "Beitebruksplan Sigdal", "Innovasjonsfadder", "Næringsrettet design" etc.

I 2013 har det særlig vært arbeidet med innhold og søknad til kommunaldepartementet vedr midler til prosjektet «Bolyst og Blilyst» som har stått sentralt. Sigdal kommune ble som kjent på bakgrunn av innsendte søknad tilkjent 900.000,- kroner fra departementet og 450.000,- kroner fra Buskerud Fylkeskommune. Inn i 2014 har det videre vært deltatt i arbeidet med gjennomføring. Næringshagen deltar på ulike Work-shops som Sigdal kommune gjennomfører, og har gjennomført, i forbindelse med bolyst-prosjektet, kommuneplanarbeidet og i andre sammenhenger. Næringshagen har videre, under utviklingsavtalen ivaretatt sekretariatsfunksjonen i Sigdal industriforening, arbeid med ulike næringsnettverk og bistått kommunen i flere konkret oppdrag med grafiske tjenester for å nevne noe.

Vurdering

Sigdal kommune har vedtatt å knytte ordførers rolle i 20% stilling til arbeid med næringsutvikling, bosetting, vekst og utvikling. Buskerud Næringshage har vært en meget nyttig ressurs for ordfører i en slik sammenheng. Næringshagen er sparringspartner på idè-stadiet og videre innenfor rammene av en utviklingsavtale vil Næringshagen også kunne være en ressurs for gjennomføring av ulike oppgaver.

Det vil bli gjennomført en gjennomgang og «rullering» på eksisterende samarbeid for å konkretisere oppgaver og innhold i den aktuelle utviklingsavtalen. Noe av dette er videreføring fra tidligere, og noe er nytt knyttet til en stadig utvikling fra politisk og administrativt hold i arbeidet med kommuneplan, næringsutvikling, bolyst mv. Et viktig område hvor kommunen v/ordfører har gjort noen innledende sonderinger og nærmere undersøkelser er knyttet til utvikling av et sterkt og samlende næringsnettverk i kommunen. Dette er i en tidlig fase, for å avklare interesser og fordeler og synergier, men Buskerud Næringshage er en særlig viktig ressurs i et videre arbeid med å utrede og eventuelt etablere et slikt næringsnettverk. Kraftfull innsats på dette området vil være betydelig enklere innenfor et samarbeid i en utviklingsavtale.

Etter rådmannens vurdering er en av de mest sentrale gevinstene Sigdal kommune har av samarbeidet med Buskerud Næringshage tilgang til og oversikt over ulike finansierings- og støtteordninger, på en lang rekke områder, rettet mot både offentlige og private initiativ. Næringshagen har inngående søkerkompetanse og bidrar til å kanalisere betydelige midler til region og kommune. Rådmannen mener at effekten av dette må være å betrakte som god avkastning på de midlene kommunen går inn med. Det er svært begrensede ressurser til å bemanne egen kapasitet på dette feltet, og selv om det skulle vært midler til dette ville det knapt være mulig å oppnå tilsvarende effekt innenfor kommunens egen administrative organisasjon.

Finansiering

Midlene til samarbeidet med Næringshagen er tidligere hentet fra kommunens andel av interkommunalt næringsfond. Det er Buskerud fylkeskommune som har fordelt disse midlene på bakgrunn av tildelinger fra Kommunal- og Regionaldepartementets kap. 551, post 60 til anvendelse innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. For 2015 har imidlertid Sigdal kommunen forstått det slik at det ikke vil være rom for slik tildeling til Sigdal kommune. Rådmannen har derfor undersøkt hvorvidt det er mulig å finne en annen løsning for finansiering av en utviklingsavtale da det vanskelig vil la seg gjøre å prioritere dette innenfor de ordinære rammene av frie inntekter til kommunen.

Løsningen som legges til grunn for anbefaling i denne saken er et forslag om anvendelse av årlig renteinntekt fra inntående beløp «næringsrettede utviklingsmidler» (Kap.551 *post 61*) som Sigdal kommune forvalter. Dette er kompensasjonsmidler etter bortfall av redusert arbeidsgiveravgift, men da knyttet til virksomhet som ikke kan motta denne støtten direkte grunnet EØS-regelverket. Næringsrettede utviklingsmidler skal føres tilbake til regionene på en måte som kommer næringslivet til gode og brukes til tiltak som gir varige, positive effekter for næringsliv og lokalsamfunnet i regionene. Dette er midler til «Sigdal-samfunnets» anvendelse, og som så langt i hovedsak har blitt benyttet for å betale renter på lån til forskuttering av veiarbeider i Sigdal kommune. Det er på det rene at senere års rentebilde, og omfanget av dette gir en positiv hovedstol på aktuelle fond, i alle realistiske rentescenarier frem til forskuttering er tilbakebetalt.

Kortfattet status på «*Fond renter forskuttering vei*» er at man med forventede årlig innskudd på fondet, samt forventede årlige renteutgifter på forskutteringslån frem til disse er innfridd senest i 2017, - vil ha en utgående beholdning på om lag 8,8 millioner kroner. Forventet årlig renteinntekt av inntående midler er pt på om lag 300.000,-.

Rådmannen har derfor vært i kontakt med ledelsen ved Sigdal kjøkken og konferert en anvendelse av renteinntekter på aktuelle fond, som finansiering av en utviklingsavtale med Buskerud Næringshage. Sigdal Kjøkken er del av Sigdal industriforening som har hatt stor glede og nytte av samarbeidet med Buskerud Næringshage, og som har positive erfaringer med løsningen av sekretærfunksjonen i industriforeningen. De støtter derfor en finansieringsmodell som anvender noen av disse midlene til videre utviklingsavtale mellom Sigdal Kommune og Buskerud Næringshage. Rådmannen har også sjekket en slik tilnærming med utviklingsavdelingen ved Buskerud Fylkeskommune, for å avklare at dette er i tråd med gjeldene føringer for disse midlene.

Rådmannen vil komme tilbake med en egen sak knyttet til videre plan for de aktuelle kompensasjonsmidlene, omfang og mulige strategier. Før dette vil det imidlertid tas et initiativ for å drøfte spørsmålene med industri og næringsliv i Sigdal som skal rådføres og høres i fremtidige planer for bruken av disse midlene.

Det er altså av de årlige renteinntekter av allerede inntående midler (om lag 300.000,-) som nå foreslås å finansiere en treårig avtale med Buskerud Næringshage på kroner 200.000,- pr år i hhv 2015, 2016 og 2017. Dette vil sikre kontinuitet og en hensiktsmessig tidshorisont i de konkrete planene som skal legges for faktisk innhold og aktiviteter i samarbeidet videre.

Sigdal Kommune

Jens Sveaass
3350 Prestfoss

Prestfoss, 22.10.2014

Søknad om videreføring av utviklingsavtale med Buskerud Næringshage

Buskerud Næringshage (BNH) er en del av det nasjonale Næringshageprogrammet. Det er et distriktpolitisk virkemiddel for KMD og fylkeskommunene og skal bidra til økt nasjonal verdiskapning. SIVA er nasjonal operatør for programmet. Buskerud Næringshage skal ha fokus på innovasjon, utvikling og vekst. I næringshageprogrammet skal arbeidet vårt ha fundament i de behov som er i de bedrifter som er medlemmer eller man jobber med.

Buskerud Næringshage ønsker å være en aktiv aktør i samspillet og kommunikasjonen mellom bedriftene i Sigdal og kommunen. BNH har pr i dag en sentral rolle i førstelinjetjenesten ovenfor potensielle nyetablerere og ønsker å delta aktivt i strategiske handlingsplaner i kommunen. For å kunne opprettholde og sikre aktivitetsnivået som vi har i dag søker vi om videreføring av utviklingsavtalen med Sigdal kommune for 2015 – 2017. Vi søker om kr 200.000,- pr år. Tilskuddet skal normalt ikke øremerkes til noe bestemt formål, men det avtales en aktivitetsplan med detaljert redegjørelse for planlagte aktiviteter i samarbeid med kommunen inne 1.12 hvert år. Sigdal kommune vil ta del i resultater og erfaringer gjennom en statusrapport med basis i erfaringsgrunnlag, regnskap og årsberetning.

Status om Buskerud Næringshage pr i dag (oktober 2014)

I miljøet i BNH i dag har vi 15 målbedrifter hvor Sigdal Industriforening med sine 11 bedrifter er en av dem. Høsten 2014 har to nye målbedrifter signert målbedriftsavtale med oss og jobber strukturert fremover for å knytte til oss flere.

For målbedriftene i Næringshagen tilbyr vi følgende;

Målbedriften blir en del av, og får tilgang til, det nettverket og de ressursene som Buskerud Næringshage kan tilby. I tillegg tilbyr Buskerud Næringshage følgende tjenester og fordeler eksklusivt til Målbedriftene.

- a. Bedriftsveiledning, hjelp til utvikling av forretningsidéer. Organisering og planlegging av utviklingsaktiviteter.
- b. Profilering og design ressurser.
- c. Årlige utviklingssamtaler.
- d. Bistand til søknad om innovasjonsmidler.

BNH har førstelinjetjenesten på etablererveiledningen for Sigdal Kommune.

Første halvår 2014 er det 34 personer som har tatt kontakt for etablererveiledning. Av disse er 19 kvinner og 15 menn. BNH jobber tett med de som etablerer seg og sikrer de blir inkludert i Næringshageprogrammet så tidlig som mulig.

Et godt eksempel på hvordan vi jobber er EventyrSMAK som vi har jobbet tett sammen med hele veien.

Resultater, erfaringer og mål

Vi mener at et utviklingsmiljø som Næringshagen representerer er ekstra positivt for næringsutvikling i vertskapskommunen.

Innovasjon

BNH skal bidra til at 15 nye bedrifter etablerer seg i Midt Fylket på bakgrunn av gründeropplæring, knoppskyting og etablereraktiviteter.

BNH arbeider med eksisterende målbedrifter, samt nye bedrifter hvert år som ønsker videreutvikling. Det er et mål å ha ca. 30 målbedrifter hvert år (ca. 25 pr 2014).

BNH sørger for at spesielt innovative ideer kan få ekstra oppfølging ved å bli koblet med forretningsutviklere i DRIV Inkubator i Drammen via samarbeidsavtale.

Bedriftsmiljø

BNH skal i hvert år avholde ca. 8 frokostmøter, 5 -8 kurs og 3 sosiale arrangement/næringskvelder i Midt- fylket. Temaene utarbeides i dialog med næringslivet og virkemiddelapparatet og lokaliseringen har hovedsakelig vært Prestfoss. Til disse møtene inviteres deltakere fra alle kommunene samt næringshagenettverket for øvrig.

Gjennom samlokaliseringen med annet næringsliv i Prestfoss, bidrar BNH til et bedre bedriftsmiljø, og legge til rette for at bedrifter skal ha både en sosial møteplass og et faglig inspirerende miljø tilgjengelig. BNH har som mål å være samlokalisert med flere av målbedriftene.

Forretningsnettverk

Sigdal Industriforening, Sigdal og Eggedal Turistservice og Prestfoss Handelsforening er våre viktigste forretningsnettverk som vi bistår. BNH har sekretærfunksjonen for Industriforeningen. Fremover øker behovet for økt samarbeide mellom de ulike nettverkene, og det blir viktig å lære av andre forretningsnettverk, slik som Nore og Uvdal Næringssselskap. Nettverksbygging gjennom frokostmøter, konferanser og aktuelle kurs og kompetansehevede tiltak er viktige mål for BNH.

Koblingsagent

BNH skal være en aktiv koblingsaktør som kobler bedrifter opp mot relevante støttespillere til enhver tid. Dette kan være å koble ulike bedrifter sammen som partnere, eller koble bedrifter til fagmiljø, investorer, videregående skole, ressurscenter, forskningsmiljø, offentlig virkemiddelapparat eller andre. BNH vil skape en faglig arena og møtesteder for bedriftene i næringshagenettverket. Det vil fokuseres på kompetanseheving. I hele perioden skal BNH gjennomføre relevante kurs både på eget initiativ og i samarbeid med andre bedrifter og næringshager.

Profilering

Gjennom våre nyhetsbrev, nettsider og aktiv bruk av sosiale medier, ønsker vi å bidra til å synliggjøre målbedrifter i vår kommune. Vi ønsker å bidra til en god omdømmebygging av vår kommune gjennom vårt arbeid. BNH har lagt ned mye ressurser i etablering av den nye nettportalen Sigdal.no og har i dag ansvaret for siden Sigdal.no/aktuelt, som er rettet mot næringslivet i kommunen.

Prosjekter

Våren 2014 tok BNH sammen med kommunen initiativet til å kartlegge behovet for et formelt og strukturert samarbeide mellom de ulike foreninger, kommunen og næringslivet i Sigdal. De ulike aktørene fra næringslivet, Sigdal Industriforeningen, Sigdal og Eggedal Turistservice, Prestfoss Handelsforening og kommunen ble invitert for å komme med synspunkter omkring holdninger og muligheter for et samarbeid. Det var enighet om å gå videre med å utrede driftsmodell og finansiering, alle var av den oppfatning at det er et behov for et tettere samarbeide og bedre struktur.

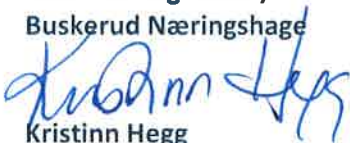
Bolyst: BNH bidrar med profilering av bolyst og andre prosjekter for kommunen.

Regionalpark: BNH deltar i prosjektet og er aktivt med for å sette næringslivet i fokus på konferansen Samfunn i Samspill 11. november 2014.

Vi håper på en positiv behandling av vår søknad -

Prestfoss 22.10.2014

Med Vennlig hilsen,
Buskerud Næringshage

Kristinn Hegg
Daglig Leder

Buskerud Næringshage en ressurs for bedrifter som vil lykkes!

Utviklingsavtale

Mellom

Sigdal Kommune

Og

Buskerud Næringshage AS (heretter kalt Næringshage)

1. Innledning

Buskerud Næringshage AS deltar i det nasjonale næringshageprogrammet.

Næringshageprogrammet skal bidra til økt verdiskaping gjennom tilrettelegging for utvikling av kunnskapsarbeidsplasser innenfor eksisterende næringsliv og etablering av nye bedrifter. Buskerud Næringshage AS skal ha fokus på innovasjon, utvikling og vekst med utgangspunkt i behov og ønsker hos bedrifter og næringsliv, og være en drivkraft for nyskaping og vekst. Sigdal Kommune vil bidra med utviklingsmidler til Næringshagen ved å yte tilskudd for arbeid og aktiviteter som utføres av Næringshagen og som Sigdal Kommune forutsetter å få ta del i resultater og erfaringer (i henhold til pkt 3.4)

Formålet med denne utviklingsavtalen er å regulere rammene og vilkårene for tilskuddet fra Sigdal Kommune.

2. Generelt

Næringshagen har i avtaleperioden intet ubetinget krav på tilskudd. Tilskuddet utbetales av Sigdal kommune basert på resultatet i en evaluering av de parametere som fremgår i punkt 3 nedenfor. Parametere har til hensikt å stimulere Næringshagen til å iverksette nødvendige tiltak for realisering av Næringshagens formål.

3. Normale forutsetninger for tilskudd – Måleparametere

3.1 Krav til sammensetning

SIVAs eierandel i selskapet skal aldri overstige 20 prosent. Det vil normalt være en forutsetning at private aktører har aksjemajoritet i selskapet.

3.2 Krav til aktivitet

Som deltaker i næringshageprogrammet mottar Buskerud Næringshage AS tilskudd fra blant annet SIVA og Buskerud fylkeskommune som delvis finansierer innovasjonsaktiviteter for næringshagebedrifter. Sigdal kommune, SIVA og Buskerud fylkeskommune vil – i forbindelse med utbetaling av tilskuddet – kreve at det fremlegges en aktivitetsplan. Aktivitetsplanen skal ha sitt utgangspunkt i den forretningside, visjon og strategi som selskapets styre fastsetter for selskapet. Aktivitetsplanen skal detaljert redegjøre for planlagte tiltak. Næringshagen skal fremlegge budsjett for sin virksomhet for gjennomgang av SIVA, kommunene og Buskerud fylkeskommune, senest den 1.12 for budsjettåret. Likeledes skal Næringshagen rapportere sine regnskaper ved årsslutt.

3.3 Honorarforutsetning

Tilskuddet skal normalt ikke øremerkes til noe bestemt formål. SIVA, kommunene og Buskerud fylkeskommune vil imidlertid normalt kreve at det i aktivitetsplanen, jf. pkt.3.2 foran, settes av tid og ressurser til arbeidet med utviklingen av selskapet, herunder nettverkssamarbeid og utvikling av selskapets inventar rolle.

Det skal avtales konkrete resultatmål innenfor følgende områder:

- Antall målbedrifter
- Antall bedriftsetableringer
- Økning i antall ansatte/årsverk
- Faste aktiviteter knyttet til næringsmiljøet
- Fellesprosjekter og samarbeid om oppdrag med Sigdal Kommune
- Samarbeidsprosjekter mellom næringsliv og FoU

3.4 Bidrag til evaluering

Næringshagen er kjent med at SIVA, kommunen og Buskerud fylkeskommune vil benytte erfaringene i sitt arbeid. I den forbindelse forplikter Næringshagen seg til å gjøre tilgjengelig for SIVA, kommunen og Buskerud fylkeskommune all informasjon om Næringshagens virksomhet og utvikling, herunder delta i og stille ressurser til rådighet for evalueringsprosesser i form av deltagelse i seminarer, besvarelse av spørsmål, gi regnskapsinformasjon og generelt sett all sitt erfaringsmateriale. Næringshagen skal, i tillegg til avgivelse av årsrapport med styrets beretning, for de enkelte år og avgi en statusrapport med basis i det erfaringsgrunnlag virksomheten så langt har fremlagt.

4. Tilskuddets størrelse

Tilskuddet i avtaleperioden fastsettes årlig. SIVA, kommunen og Buskerud fylkeskommune kan etter eget skjønn fastsette tilskuddet basert på evalueringen av de faktorer som er nedfelt i pkt. 3 foran, ved hver årlig evaluering av avtalen. Næringshagen har intet rettskrav på tilskudd, jf. pkt.2 foran. Betalingen skjer hvert halvår med forfall 01.01 og 01.07

5. Utvikling av spesielle områder – Sigdal

Innenfor rammen av tilskudd skal Næringshagen spesielt jobbe med følgende:

- Nettverk - jobbe frem programmer og satsninger som bidrar til vekst i eksisterende bedrifter i Sigdal kommune.
- Kompetanseutvikling - arrangere kurs etter behov for bedrifter i Sigdal kommune og i forhold til spesielle satsninger som kvinnovasjon m.m.
- Profilering - Profilering av næringslivet i Sigdal gjennom Sigdal.no/ aktuelt, som er rettet mot næringslivet i kommunen, nyhetsbrev, nettsider og sosiale media.
- Jobbe med ulike prosjekter som direkte eller indirekte kan styrke innbyggertallet i kommunen som «bolyst» og «blilyst» m.m.
- Arbeidsmiljø – skape et miljø for vekst og innovasjon ved samlokalisering av ulike bedrifter i kommunen.
- Initiativ – initiere nye tiltak og behov som fremmer næringsutvikling i regionen.

6. Mislighold

Dersom Næringshagen AS ikke oppfyller kravene i pkt. 3.2, 3.3. og 3.5, kan Sigdal kommune etter nærmere gjennomgang med selskapet heve denne avtalen.

7. Varighet

Nåværende avtale utløper 31.12.2014. Denne avtalen inngås med intensjon om tre nye år. Fra 01.01.2015 til 31.12.2017.

***

Denne avtale er utarbeidet i 2 – to – eksemplarer og partene beholder hvert sitt eksemplar

Sigdal / -2014

Sigdal Kommune

Buskerud Næringshage AS
Kristinn Hegg, Daglig leder

Utviklingsavtale Buskerud Næringshage AS – Sigdal kommune 2013 – rapport

I juni 2011 ble Buskerud Næringshage AS opptatt i et nytt næringshageprogrammet 2011- 2020 med SIVA. Rammen for avtalen med Sigdal Kommune er på kr. 200.000,-

Målet i avtalen er å bistå bedriftene i kommunen med;

- Bolyst søknad
- Sekretariatsfunksjon for Sigdal Industriforening
- Kommuneplan
- Innovasjon og nyskapning
- Forretningsnettverk/koblingsagent
- Profilering

I tillegg ble det utført enkeltoppdrag på forespørsel i løpet av året.

Bolyst søknad

I første kvartal 2013 jobbet Tone R. Rolfstad og Ulla Elisabeth K. Dahlun med følgende arbeide i forbindelse med Bolyst søknaden;

Avklare muligheten for en felles søknad med Nore og Uvdal, deltagelse på workshop i regi av Sigdal Kommune, gjennomgang av søknaden og avklare veien videre, revidering av søknaden, div møter, gjennomgang av HA-tabellen, møte med kommunen samt ferdigføring av søknaden.

Sekretariatsfunksjon for Sigdal Industriforening

Buskerud Næringshage utførte i 2013 sekretariatsfunksjonen for Sigdal Industriforening på vegne av kommunen. Funksjonen skal tilsvare en 10 % stilling, det har medgått noe mer tid en rammen tilsier. Arbeidsoppgavene er bl.a. forberedelser og innkalling til styre- og medlemsmøter, utarbeidelse av agenda, møtedeltakelse, referatskriving fra styre- og medlemsmøter, kontakt med foredragsholdere. Utsendelse og administrering av medlemskontingent, fakturering, budsjett- og regnskapsfunksjon.

- Administrere bevilgingen til VOX og opplæringstiltakene.
- Administrere lederutviklingskurs for alle medlemmene.

Kommuneplan

Arbeidet med kommuneplan vil startet opp i kommunen i 2013.

I tillegg til hovedområdene ble vi også forespurt om:

I tillegg til hovedområdene ble Næringshagen forespurt om å bistå med grafisk arbeid i ulike prosjekter som:

Boka om snøen, System for kvalitetsutvikling v / skolekontoret, Skit ved Vatnås Kirke, Temaplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Arbeidet til de ulike prosjektene har blitt gjennomført av Mari Landerud Haugen i Buskerud Næringshage.

Arbeidet besto bl.a. av: planleggingsmøter med relevante leverandører av informasjon, utarbeide tekster, samt korrekturlesing, utarbeide kapitelforsider, bildeutvelgelse og bilderedigering.

Økonomisk oversikt:

Bolyst søknad	
Innleid fra Athene prosjektledelse, Tone R. Rolfstad	30.000,-
Sekretariatsfunksjon for Sigdal Industriforening	
<ul style="list-style-type: none"> Ruth-Kirsti Framstad, januar – desember = 105 timer (det er utført mer arbeid enn rammen tilsier)	68.250,-
Bistand med; kommuneplan. Veiledet gründere som ikke kommer inn i etablererveidningsprosjektet. Fungert som et bindeledd mellom kommunen og næringslivet.	41.250,-
Bistand vedr grafiske tjenester	50.400,-
Administrasjonsavgift	10.000,-
Utført arbeid i alt	Kr 199.900,-

Buskerud Næringshage AS

Kristinn Hegg
Daglig leder

Utviklingsavtale Buskerud Næringshage AS – Sigdal kommune 2014 – rapport

I juni 2011 ble Buskerud Næringshage AS opptatt i et nytt næringshageprogrammet 2011- 2020 med SIVA. Rammen for avtalen med Sigdal Kommune er på kr. 200.000,-

Målet i avtalen er å bistå bedriftene i kommunen med;

- Sekretariatsfunksjon for Sigdal Industriforening
- Innovasjon og nyskapning
- Næringsnettverk/koblingsagent
- Sigdal.no
- Profilering
- Bolyst

I tillegg ble det utført enkeltoppdrag på forespørsel i løpet av året.

Sekretariatsfunksjon for Sigdal Industriforening

Buskerud Næringshage utførte i 2014 sekretariatsfunksjonen for Sigdal Industriforening på vegne av kommunen. Funksjonen skal tilsvare en 10 % stilling.

Arbeidsoppgavene er bl.a. forberedelser og innkalling til styre- og medlemsmøter, utarbeidelse av agenda, møtedeltakelse, referatskriving fra styre- og medlemsmøter, kontakt med foredragsholdere. Utsendelse og administrering av medlemskontingent, fakturering, budsjett- og regnskapsfunksjon.

- ✓ Administrere lederutviklingskurs for alle medlemmene
- ✓ Kartlegge behovet for igangsetting av Lean - prosess hos medlemmene som et prosjekt
- ✓ Invitert til tur til Røros – Spennende konferanse "Fra Masseproduksjon til opplevelser"
- ✓ Introdusere ide og prosessen omkring næringsnettverk i Sigdal

Sigdal.no / bolyst prosjektet

I mars 2014 ble den nye portalen Sigdal.no lansert. Næringshagen har legger ned mye ressurser på lansering og drift av siden, samt kontinuerlig oppdateringer.

Sigdal.no/aktuelt er et viktig virkemiddel til synliggjøring og markedsføring av kommunen.

Statistikken viser at det er mange som benytter seg av Sigdal.no/ aktuelt både av fastboende så vel som hytteturister.

Næringsnettverket

I tidligere møte 12 juni i år ble behov og holdninger i forhold til et formelt og strukturert samarbeide mellom ulike foreninger, kommunen og næringslivet drøftet.

De ulike aktørene fra næringslivet, Industri Foreningen, Sigdal og Eggedal Turistservice, Prestfoss Handelsforening og kommunen ble invitert for å komme med synspunkter omkring holdninger og muligheter for et samarbeid.

Det var enighet om å gå videre med å utrede driftsmodell og finansiering, alle var av den oppfatning at det er et behov for et tettere samarbeide og bedre struktur.

Buskerud Næringshage har jobbet videre med utviklingen og forankringen av et næringsnettverk i kommunen.

I tillegg til hovedområdene ble vi også forespurt om:

I tillegg til hovedområdene ble Næringshagen forespurt om å bistå med grafisk arbeid i ulike prosjekter som:

Møter og arbeid ang. nye turistskilt i kommunen, utarbeidelse av invitasjon til Fremtidsverksted, møte ang. annonse til O-festivalen, arbeid med annonse til BP i forbindelse med festivalen

Arbeidet til de ulike prosjektene har blitt gjennomført av Mari Landerud og Siril Stegane i Buskerud Næringshage.

Arbeidet besto bl.a. av: planleggingsmøter med relevante leverandører av informasjon, utarbeide tekster, samt korrekturlesing, utarbeide kapitelforsider, bildeutvelgelse og bilderedigering.

Økonomisk oversikt:

Sekretariatsfunksjon for Sigdal Industriforening	
• BNH, januar – september	25.000,-
Bistand med: Bolyst prosjektet gjennom Identitet / Mitt Sigdal Gruppen, profilering på Sigdal. no	6.000,-
Næringsnettverket:	44.000,-
Bistand vedr grafiske tjenester:	16.200,-
Administrasjonsavgift:	5.000,-
Utført arbeid i alt pr 1.oktober 2014	Kr 96.200 ,-

For Buskerud Næringshage AS

Kristinn Hegg
Kristinn Hegg
Daglig leder

3/11-2014

Buskerud Næringshage AS

2013

Organisasjonsnummer

985 581 517

- Årsberetning
- Årsregnskap
  - resultatregnskap
  - balanse
  - noter
- Revisjonsberetning

Buskerud Næringshage AS

Årsberetning 2013

Virksomhetens art og hvor den drives

Selskapets salgsinntekter kommer fra avgifter og tjenester fra selskapets lokaler i Prestfoss. Selskapet mottar også tilskudd fra kommune, fylket og SIVA. Buskerud Næringshage AS holder til i Sigdal kommune.

Fortsatt drift

Årsregnskapet for 2013 for Buskerud Næringshage AS er satt opp under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes herved at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Utvikling, resultat og stilling

Årsregnskapet for 2013 viser et overskudd på kr 174 491,-. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet med tilhørende noter et rettviseende bilde av resultatet for 2013 og stillingen pr. 31.12.2013. Det har ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets slutt som har betydning ved bedømmelsen av selskapet.

Arbeidsmiljø

I henhold til gjeldende lover og forskrifter fører selskapet oversikt over sykefraværet blant de ansatte. Det har kun vært ubetydelig sykefravær i 2013. Det har ikke forekommet eller blitt rapportert alvorlige arbeidsuhell i løpet av året som har resultert i materielle skader eller personskader. Etter styrets oppfatning er arbeidsmiljøet og den generelle trivsel på arbeidsplassen god.

Likestilling

Selskapet har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Styret består 3 kvinner og 2 menn. Daglig leder er en kvinne.

Ytre miljø

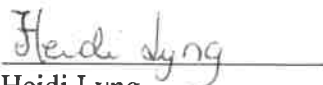
Selskapet driver ikke noen virksomhet som har negativ innvirkning på det ytre miljø.

Prestfoss, den 10.02.2014

I styret for Buskerud Næringshage AS

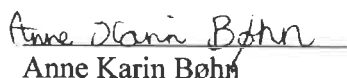
Sissel Nesse Bentsen
Styremedlem

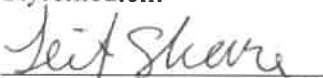
Heidi Lyng
Styremedlem

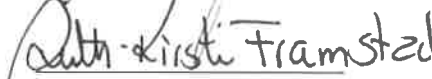
Yngve Østenengen
Styreleder

Anne Karin Bøhn
Nestleder

Leif Skare
Styremedlem

Ruth-Kirsti Framstad
Daglig leder

Resultatregnskap

Buskerud Næringshage AS

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2013	2012
DRIFTSINNTEKTER			
Salgsinntekt		610 231	849 479
Andre driftsinntekter		2 503 150	2 799 122
SUM DRIFTSINNTEKTER		3 113 381	3 648 601
DRIFTSKOSTNADER			
Vareforbruk		1 151 361	1 659 935
Lønnskostnad	7	1 082 628	915 848
Andre driftskostnader	7	636 901	683 539
SUM DRIFTSKOSTNADER		2 870 890	3 259 322
DRIFTSRESULTAT		242 491	389 279
FINANSINNTEKTER OG -KOSTNADER			
Renteinntekter		938	885
Andre finansinntekter		609	586
Rentekostnader		4 777	4 617
RESULTAT AV FINANSPOSTER		-3 230	-3 146
ORDINÆRT RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		239 261	386 133
SKATTEKOSTNAD PÅ ORDINÆRT RESULTAT	2	64 770	94 147
ÅRETS RESULTAT		174 491	291 986
OVERFØRINGER			
Avsatt til dekning av tidligere udekket tap		0	95 161
Avsatt til annen egenkapital		174 491	196 825
		174 491	291 986

Balanse

Buskerud Næringshage AS

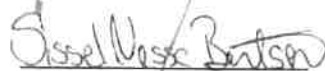
EIENDELER	Note	2013	2012
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar o.l.	3	2	2
Investeringer i aksjer og andeler		40 000	40 000
SUM ANLEGGSMIDLER		<u>40 002</u>	<u>40 002</u>
OMLØPSMIDLER			
Fordringer			
Kundefordringer		654 526	518 099
Andre kortsiktige fordringer		3 550	6 025
Bankinnskudd, kontanter o.l.			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	4	666 627	1 170 140
SUM OMLØPSMIDLER		<u>1 324 703</u>	<u>1 694 264</u>
SUM EIENDELER		<u>1 364 705</u>	<u>1 734 266</u>

Balanse

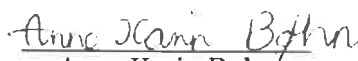
Buskerud Næringshage AS

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2013	2012
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital (5 000 aksjer à kr 100)	5	500 000	500 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		371 316	196 825
SUM EGENKAPITAL	6	871 316	696 825
GJELD			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		192 741	400 330
Betalbar skatt	2	64 770	94 147
Skyldige offentlige avgifter		78 892	66 556
Annen kortsiktig gjeld		156 986	476 408
SUM GJELD		493 389	1 037 441
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1 364 705	1 734 266

Yngve Østenengen
Styreleder

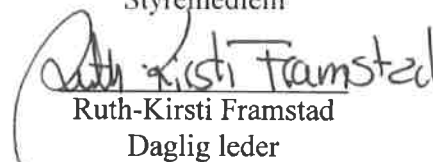

Sissel Nesse Bentsen
Styremedlem

Prestfoss, 10.02.2014
Styret i Buskerud Næringshage AS

Anne Karin Bøhn
Nestleder

Heidi Lyng
Styremedlem

Leif Skare
Styremedlem

Ruth-Kirsti Framstad
Daglig leder

Buskerud Næringshage AS

Noter til regnskapet 2013

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Det er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder og anbefalinger til god regnskapsskikk for små foretak.

Driftsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de er levert.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med henholdsvis 27% pr 31.12.13 og 28% pr 31.12.12 på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Utsatt skatt på merverdier i forbindelse med oppkjøp av datterselskap blir ikke utlignet.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering for de enkelte fordringene.

Pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften er beregnet og balanseført under avsetning for forpliktelser. Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er ikke balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Buskerud Næringshage AS

Noter til regnskapet 2013

Note 2 Skatt

Årets skattekostnad	2013	2012
Resultatført skatt på ordinært resultat:		
Betalbar skatt	64 770	94 147
Skattekostnad ordinært resultat	64 770	94 147
Betalbar skatt i årets skattekostnad:		
Ordinært resultat før skatt	239 261	386 133
Permanente forskjeller	1 656	2 545
Endring i midlertidige forskjeller	-9 594	-15 563
Anvendelse av fremførbart underskudd	0	-36 874
Skattepliktig inntekt	231 323	336 241
Betalbar skatt i balansen:		
Betalbar skatt på årets resultat	64 770	94 147
Sum betalbar skatt i balansen	64 770	94 147

Skatteeffekten av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring som har gitt opphav til utsatt skatt og utsatte skattefordeler, spesifisert på typer av midlertidige forskjeller:

	2013	2012	Endring
Varige driftsmidler	-10 717	-15 311	-4 594
Fordringer	0	-5 000	-5 000
Sum	-10 717	-20 311	-9 594
Utsatt skatt / skattefordel (27 % / 28 %)	-2 894	-5 687	-2 794

I samsvar med god regnskapsskikk for små foretak kan utsatt skattefordel unnlates balanseført. Dette alternativet er valgt, slik at utsatt skattefordel er null.

Buskerud Næringshage AS

Noter til regnskapet 2013

Note 3 Varige driftsmidler

	Driftsløsøre, inventar o.l.	Totalt
Anskaffelseskost 01.01	464 045	464 045
Tilgang	0	0
Avgang	0	0
Anskaffelseskost 31.12	464 045	464 045
Akk. av-/nedskrivninger	-464 043	-464 043
Balansført verdi 31.12	2	2
Årets avskrivninger	0	0
Avskrivningssats	20-33,3%	
Avskrivningsplan	Lineær	
Økonomisk levetid	3-5 år	
Endring i avskrivningsplan	Nei	

Note 4 Bankinnskudd, kontanter o.l.

	2013	2012
I posten inngår bundne bankinnskudd med følgende beløp:	35 547	30 820

Skyldig skattetrekk pr. 31.12. utgjør kr. 34 983,-
Skattetrekksmidler er behandlet ihht skattebetalingslovens §5-12.

Note 5 Aksjekapital

Aksjekapitalen i Buskerud Næringshage AS pr. 31.12 består av følgende aksjeklasser:

	Antall	Pålydende	Bokført
Eggedal Prosjektutvikling AS	50	100	5 000
Modum Sigdal og Krødsherad Gjensidige Brankasse	2 000	100	200 000
Athene Prosjektledelse AS	1 450	100	145 000
Midt Nett Buskerud AS	500	100	50 000
SIVA selskapet for industrivekst s.f.	1 000	100	100 000
Sum	5 000	300	500 000

Selskapet har en aksjeklasse og alle aksjer har lik stemmerett.

Buskerud Næringshage AS

Noter til regnskapet 2013

Note 6 Egenkapital

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 01.01.2013	500 000	196 825	696 825
Årets resultat	0	174 491	174 491
Pr 31.12.2013	500 000	371 316	871 316

Note 7 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

Lønnskostnader	2013	2012
Lønninger	962 117	838 978
Arbeidsgiveravgift	103 346	90 277
Pensjonskostnader	12 877	12 732
Andre ytelser	4 288	-26 139
Sum	1 082 628	915 848

Gjennomsnittlig antall årsverk	2	2
--------------------------------	----------	----------

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styre
Lønn	486 840	29 000
Pensjonsutgifter	0	0
Styrehonorar	0	0
Annen godtgjørelse	5 714	0
Sum	492 554	29 000

Kostnad til utviklingsprosjekter, innleid administrasjon og tjenester til prosjektledelse via Athene Prosjektledelse AS utgjør totalt kr 160 075,-.

OTP

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Revisor

Kostnadsført honorar til revisor for 2013 utgjør kr 23 999,- eksl.mva.

Revisjon og årsoppgjør	13 000
Teknisk regnskapsbistand	6 000
Andre tjenester	4 999
Sum	23 999

Buskerud Næringshage AS

Noter til regnskapet 2013

Note 8 Transaksjoner med nærstående parter

Selskapet er nærstående part med Athene Prosjektledelse AS. Transaksjoner mellom nærstående parter skjer kun på forretningsmessig grunnlag og alt salg og kjøp mellom partene er til markedsverdi, jfr note 7.

Note 9 Gjeld, pantstillelser og garantier m.v.

Modum Sparebank har pant i kundefordringer for inntil kr 300.000,- Kassekreditten er ikke benyttet pr 31.12.2013

Til generalforsamlingen i Buskerud Næringshage AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Buskerud Næringshage AS, som viser et overskudd på kr 174 491. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Buskerud Næringshage AS per 31. desember 2013, og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Drammen, 10. februar 2014
BDO AS

Ove G. Børh
Statsautorisert revisor

Buskerud Næringshage AS

Revisors beretning til prosjektregnskap

Vi har revidert prosjektregnskapet for Buskerud Næringshage AS for Etablererveiledning 2013, som ble avsluttet 31. desember 2013. Prosjektregnskapet består av utgiftsoppstilling pr. 31.12.2013. Prosjektregnskapet er utarbeidet av ledelsen.

Ledelsens ansvar for prosjektregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for utarbeidelsen av prosjektregnskapet, og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et prosjektregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om prosjektregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at prosjektregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i prosjektregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at prosjektregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et prosjektregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av enhetens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av prosjektregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening gir prosjektregnskapet for Buskerud Næringshage AS for Etablererveiledning 2013, som ble avsluttet 31. desember 2013, i det alt vesentlige et uttrykk for prosjektets resultat i samsvar med grunnlaget for regnskapsavleggelsen.

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/887-4
 Løpenr.: 7330/14
 Arkivnr.: 026 G21
 Saksbeh.: Anne Marie Lobben

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Sigdal Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	11.11.2014	RFF-14/16
Eldrerådet	11.11.2014	EL-14/17
Hovedutvalg for helse og sosial	11.11.2014	HS-14/26
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/58
Kommunestyret	12.12.2014	KS-/

REVIDERT AVTALE OM VERTSKOMMUNESAMARBEID - RINGERIKE INTERKOMMUNALE LEGEVAKT

Hovedutvalgets forslag til vedtak:

Under forutsetning av likelydende vedtak i alle samarbeidskommunene, godkjenner Sigdal kommune at Flå kommune etableres som fullverdig deltager i Ringerike interkommunale legevakt. Vedlagt revidert samarbeidsavtale mellom partene godkjennes.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Vedlegg:

- Forslag til revidert «Avtale om vertskommunesamarbeid, - Ringerike interkommunale legevakt»

Saksutredning

Bakgrunn:

Ringerike interkommunale legevakt er i dag etablert i lokaler ved Ringerike sykehus, og består av samarbeidskommunene Ringerike, - Hole, - Jevnaker, - Modum, - Sigdal og - Krødsherad kommune.

Den interkommunale legevaktordningen skal dekke det ansvaret som kommunene har, etter lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse og omsorgstjenester m.m. § 3-2 første ledd nr. 3 bokstav a. Samarbeidsavtalen om drift av felles interkommunal legevakt inngås med hjemmel i kommuneloven § 28-1 a. Samarbeidet er et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28-1 b.

Etter at den nye veien Sokna- Ørgenvika er åpnet, opplever Flå kommune at reisetiden med bil til Hønefoss er kortet inn med 20 minutter. I tillegg arbeider mange av Flå kommunes innbyggere i Ringerike og mange frekventerer Hønefoss jevnlig. Flå kommune har derfor rettet en henvendelse til Ringerike legevakt om å få delta i denne på like linje med de andre samarbeidskommunene. Henvendelsen har blitt behandlet i Samarbeidsutvalget for legevakta som i prinsippet stiller seg positivt til henvendelsen.

I dagens samarbeidsavtale står det i pkt.6.1.:

«Vertskommunen forestår forhandlingene med eventuelle nye deltakere om betingelsene for inntreden i samarbeidet, herunder kostnader knyttet til eksisterende utstyr. Utvidelse av samarbeidet med flere deltagere krever godkjenning i alle deltagerkommunenes kommunestyre».

Ringerike kommune har forestått forhandlinger med Flå kommune om betingelser for inntreden i samarbeidet, herunder kostnader knyttet til eksisterende utstyr. De samme prinsipper som ble benyttet da Jevnaker kommune ble en del av legevakten er fulgt. Flå kommunestyret har akseptert de framforhandlede betingelser. Saken legges derfor nå fram for behandling i de respektive samarbeidskommuner.

Vurdering:

Flå kommune er en kommune i Ringerike sykehus sitt «nedslagsområde», og det er naturlig og riktig at kommunen inngår avtale om bruk av nærmeste etablerte legevakt. Flå kommune er en relativt liten kommune med 1 050 innbyggere (1. jan 2012). De økonomiske konsekvenser er derfor marginale, både for legevakten og for de allerede samarbeidende kommuner. Vedlagt følger en oppdatert samarbeidsavtale. Vertskommunens juridiske enhet har gått igjennom avtaleteksten, og enkelte presiseringer, forenklinger og endringer i ordlyden er gjort, men endrer ikke avtalens innhold eller intensjon. Rådmannen anbefaler den foreslåtte utvidelse.

Rådmannens forslag til vedtak:

Under forutsetning av likelydende vedtak i alle samarbeidskommunene, godkjenner Sigdal kommune at Flå kommune etableres som fullverdig deltager i Ringerike interkommunale legevakt. Vedlagt revidert samarbeidsavtale mellom partene godkjennes.

Sigdal Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne behandlet saksnr. 16/14 den 11.11.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Sigdal Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevnes forslag til vedtak:

Under forutsetning av likelydende vedtak i alle samarbeidskommunene, godkjenner Sigdal kommune at Flå kommune etableres som fullverdig deltager i Ringerike interkommunale legevakt. Vedlagt revidert samarbeidsavtale mellom partene godkjennes.

Eldrerådet behandlet saksnr. 17/14 den 11.11.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Eldrerådets vedtak:

Under forutsetning av likelydende vedtak i alle samarbeidskommunene, godkjenner Sigdal kommune at Flå kommune etableres som fullverdig deltager i Ringerike interkommunale legevakt. Vedlagt revidert samarbeidsavtale mellom partene godkjennes.

Hovedutvalg for helse og sosial behandlet saksnr. 26/14 den 11.11.2014

Behandling:

Rådmannens forslag til vedtak, enstemmig vedtatt.

Avtale om vertskommunesamarbeid

Ringerike interkommunale legevakt

1. Allmenne bestemmelser

1.1 Parter

Partene i denne avtalen er:

- a. Ringerike kommune (heretter kalt vertskommunen), organisasjonsnummer: 949 199 925
- b. Jevnaker kommune (heretter kalt samarbeidskommunen), organisasjonsnummer: 961 381 363
- c. Hole kommune (heretter kalt samarbeidskommunen), organisasjonsnummer: 960 010 833
- d. Modum kommune (heretter kalt samarbeidskommunen), organisasjonsnummer: 970 491 589
- e. Krødsherad kommune (heretter kalt samarbeidskommunen), organisasjonsnummer: 964 962 855
- f. Sigdal kommune (heretter kalt samarbeidskommunen), organisasjonsnummer: 964 962 766
- g. Flå kommune (heretter kalt samarbeidskommunen), organisasjonsnummer: 964951462

Vertskommunen og samarbeidskommunene utgjør "deltakerkommunene" og er sju selvstendige rettssubjekter, heretter kalt «partene».

1.2 Formål og rettslig grunnlag

Den interkommunale legevaktordningen skal dekke det ansvaret som kommunene har, etter lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse og omsorgstjenester m.m. § 3-2 første ledd nr. 3 bokstav a.

Samarbeidsavtalen om drift av felles interkommunal legevakt er inngått med hjemmel i kommuneloven § 28-1 a. Samarbeidet er et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28-1 b.

1.3 Varighet

Samarbeidsavtalen gjelder fram til 31.12.2019. Avtalen løper videre for ytterligere tre år om gangen dersom den ikke sies opp innen ett år før utløpsdato. Se for øvrig bestemmelse om uttrede av avtalen, punkt 6.2.

1.4 Samarbeidsmøtet og samarbeidsorganets oppgaver

Det gjennomføres interkommunale samarbeidsmøter (IS møter) mellom partene. Her møter rådmennene (eller den han/hun bestemmer) fra hver deltakerkommune, leder for legevakten eventuelt supplert med legevaktens medisinskfaglige leder.

Samarbeidsmøtet gjennomføres med to møter per år (ett møte/halvår), og vil være et forum for strategi, utveksling av informasjon, behandling av avvik på systemnivå og samhandling. Samarbeidsmøtet skal bl.a. behandle:

- Budsjettspørsmål (men det er deltakerkommunene som vedtar budsjettet jfr. punkt 5.1)
- Regnskap,
- Revisjonsrapporter,

- Vesentlige saker av betydning for bemanning, handlingsplaner og samarbeidet med kommunenes helse og sosialtjeneste, herunder fastleger.

Ut over dette melder deltagerkommunen inn saker ved behov.

Ringerike interkommunale legevakt skal holde god kontakt med deltagerkommunen og dennes medisinskfaglige miljø og tilgrensende fagorganer. Der hvor det kan være formålstjenlig å samordne interkommunal legevakt med andre interkommunale tiltak, skal dette utredes.

2. Administrasjon

2.1 Arbeidsgiverforhold

Vertskommunen har driftsansvaret for legevakta, og ivaretar arbeidsgiveransvaret for alle ansatte i Ringerike interkommunale legevakt. Legevakta inngår i Ringerike kommunes driftsorganisasjon, og ansettelser i Ringerike interkommunale legevakt skjer av det organ og etter de retningslinjer som gjelder for vertskommunen.

2.2. Forpliktelse til deltagelse for fastleger i deltagerkommunene.

Leger med fastlegeavtale i de samarbeidende kommunene er forpliktet til å delta i den interkommunale legevaktordningen. Dette skal klart framkomme av den enkelte kommunes avtaler med sine fastleger. Søknad om fritak fra ordningen, fra den enkelte lege, skal fremlegges for medisinskfaglig ansvarlig lege til uttalelse, før den aktuelle kommune behandler søknaden. Partene har selv arbeidsgiveransvaret for egne ansatte leger.

3. Delegasjon og kontroll

3.1 Delegering av myndighet fra samarbeidskommunene til vertskommunen

Forutsetning for denne avtalen er at kommunestyret i samarbeidskommunene gir rådmannen i egen kommune adgang til delegering av myndighet til rådmannen i vertskommunen jfr. kommuneloven § 28-1 b pkt. 3.

Rådmannen i samarbeidskommunene delegerer til rådmannen i vertskommunen å løse samarbeidskommunens oppgaver på sine vegne. Det forutsettes at rådmannen i vertskommunen videredelegerer i overensstemmelse med vertskommunens organisasjonsstruktur og reglement, jfr. kommunelovens § 28-1 b pkt. 3.

Delegasjonen fra samarbeidskommunene iht. forrige ledd skal gi rådmannen i vertskommunen fullmakt til å fatte avgjørelser i saker som ikke er av prinsipiell betydning, jfr. kommunelovens § 28-1 b pkt. 1. Uavhengig av den generelle fullmakten iht. forrige setning, kan den enkelte samarbeidskommune i saker som kun gjelder dem, avtale spesielle forhold.

For øvrig gjelder kommuneloven § 28-1 b nr. 5 og 6.

Vertskommunen plikter å gi melding til Fylkesmannen i Buskerud når vertskommunesamarbeidet etableres eller endres.

3.2 Om kontrollutvalg og lovlighetskontroll

Vertskommunens kontrollutvalg er kontrollutvalg for Legevakten, jfr. kommuneloven § 28-1 j. For krav om lovlighetskontroll av virksomheten gjelder kommuneloven § 28-1 h.

4. Behandling av klager fra innbyggere/pasienter og informasjonstiltak

4.1 Klagesaksbehandling

Dersom den interkommunale legevakten eller vertskommunen fatter vedtak som kan påklages etter forvaltningsloven § 28 første ledd, er det den deltakerkommunen der klager har fast bosted som er klageinstans, jfr. kommuneloven § 28-1 f, pkt.1. Vertskommunen er underinstans etter forvaltningslovens bestemmelser, jfr. forvaltningslovens § 33 og kommuneloven § 28-1 f nr. 3.

Den enkelte deltakerkommune står rettslig og økonomisk ansvarlig overfor egne innbyggere (eller tidligere bosatte) for de vedtak som treffes i samarbeidet. Dette ansvaret omfatter også økonomisk ansvar for erstatningskrav forbundet med legevaktjenesten.

4.2 Informasjon

Vertskommunen har i nært samarbeid med samarbeidskommunen, ansvaret for å gjøre legevaktas tjenester kjent overfor innbyggerne i deltakerkommunene og andre relevante instanser. Dette kan bl.a. skje gjennom presseoppslag, informasjonsbrosjyrer, samarbeidskommunenes internettsider og annet informasjonsmaterieil.

Nødvendig informasjon til kommunelegene gis av medisinskfaglig ansvarlig lege ved legevakta.

5. Budsjett og økonomirapportering

5.1 Budsjett / Fordeling av utgifter

Vertskommunen utarbeider utkast til årlig driftsbudsjett for Ringerike interkommunale legevakt og oversender budsjettutkastet til samarbeidskommunene innen 1. september hvert år.

Kostnadene for legevaktordningen fordeles på deltakerkommunene etter en kostnadsfordelingsnøkkel lik antall innbyggere i deltakerkommunen den 1. januar i regnskapsåret dividert på det samlede antall innbyggere i deltakerkommunene tilsammen. Kommunene bærer selv sine kostnader til NPE (Norsk PasientskadeErstatning).

Det er deltakerkommunene som vedtar Ringerike interkommunale legevakt sitt budsjett. Budsjettet er gyldig når alle kommunene har vedtatt dette.

Dersom kommunestyrene ikke blir enige om årsbudsjett/økonomiplan for kommende år, legges innværende årsbudsjett og gjeldende økonomiplan, justert for lønns- og prisstigning (statsbudsjettets forutsetninger), som budsjett for kommende år.

På grunnlag av krav utstedt av vertskommunen, dekker samarbeidskommunene sine deler av utgiftene forskuddsvis. Beløpet forfaller med en halvpart 1. februar og 1. august hvert år.

Ubrukte midler avsettes på fond til bruk etterfølgende år. Deltakerkommunene mottar tertialrapport fra vertskommunen som beskriver kostnadsutvikling og prognoser, jfr. punkt 5.3.1. Ved et evt. underskudd avregnes dette mellom deltakerkommunene i henhold til kostnadsfordelingsnøkkel (jfr.1 avsnitt)

Ved opphør av samarbeidet, skal evt. innkjøpt løsøre/inventar og utstyr takseres og fordeles forholdsmessig mellom deltakerkommunene etter fordelingsnøkkelen.

5.2 Regnskap

Vertskommunen fører regnskap for Ringerike interkommunale legevakts drift. Regnskapet følger bestemmelsene som gjelder for interkommunalt samarbeid og føres som eget regnskap i vertskommunens driftsregnskap. Godtgjøring for dette framkommer av legevaktens budsjett. Regnskapet skal føres slik at korrekt KOSTRA rapportering kan ivaretas av den enkelte kommune på en effektiv måte. Ansvar som påhviler den enkelte kommune om å rapportere informasjon om ressursbruk og tjenesteyting til bruk i nasjonale informasjonssystemer (KOSTRA, o.a.), blir ikke endret ved denne avtalen.

5.3 Økonomirapportering

5.3.1 Tertialrapport

- Vertskommunen avgir tertialrapporter per 30. april og 31. august.
- Eventuelle avvik skal påpekes og forklares.
- Frist for oversendelse fra vertskommune til deltakerkommunene er 15. mai og 15. september.
- Rapporten skal gi deltakerkommunene korrekt grunnlag for rapportering til KOSTRA.

5.3.2 Årsrapport

- Vertskommunen utarbeider årsrapport med relevant statistikk for tjenesten.
- Årsrapport økonomi pr. 31. desember (3. tertial) settes opp med hovedtall, regnskap mot budsjett og fordeling på kommunene.
- Årsrapport sendes alle deltakerkommunene. Frist 5. februar.

5.3.3. Årsmelding

- Beskriver måloppnåelse, inkludert tall på overordnet nivå. Avvik skal påpekes og forklares. Nye utfordringer og muligheter som avdekkes bør påpekes i årsmeldingen (evt. i vedlegg).
- Årsmeldingen sendes alle deltakerkommunene så snart denne er klar, og senest 15. mars slik at deltakerkommunene kan få med seg relevant info i sine årsmeldinger.

Vertskommunen er videre ansvarlig for å ivareta samarbeidskommunenes innsyns- og informasjonsbehov.

6. Endringer og oppløsning av samarbeidet

6.1 Utvidelse av samarbeidet

Vertskommunen forestår forhandlingene med eventuelle nye deltakere om betingelsene for inntreden i samarbeidet, herunder kostnader knyttet til administrasjon, lokaler, eksisterende utstyr og andre driftsmidler. Utvidelse av samarbeidet med flere deltagere krever godkjenning i alle deltakerkommunenes kommunestyre.

6.2 Uttreden av samarbeidet eller oppløsning

Kommunene kan med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i Ringerike interkommunale legevakt og kreve seg utløst fra avtalen. Avtalen kan bare sies opp med virkning fra neste avtaleår jfr. kommuneloven § 28-1 i.

For øyeblikkelig oppløsning gjelder kommuneloven § 28-1 i.

Ved uttreden/endringer/avvikling av samarbeidet har Ringerike kommune, som vertskommune, ansvar for ivaretagelse av arbeidsrettslige rettigheter ved omstilling, jfr. arbeidsmiljølovens bestemmelser. De øvrige deltakerkommunene forplikter seg til å bistå Ringerike kommune når det gjelder å finne passende stillinger for overtallig bemanning

6.3 Endring av avtalen

Forslag om endringer i denne avtalen kan tas opp til drøfting i samarbeidsmøtet dersom det reises krav om dette fra en av partene. Eventuelle endringer krever godkjenning fra kommunestyrene i alle deltakerkommunene. Endringsforslag kan ikke fremmes for behandling i kommunestyrene dersom forslaget ikke får tilslutning i samarbeidsmøtet av minst to kommuner med minst 30 % av innbyggertallet bak seg.

Endringer i avtalen skal foretas skriftlig og undertegnes av alle parter.

6.4 Tvisteløsning

Tvist om avtalen eller om hvordan elementer i avtalen skal forstås, løses gjennom forhandlinger mellom partene og avgjøres av en voldgiftsnemnd på tre medlemmer oppnevnt av Fylkesmannen i Buskerud (vertskommunens fylke) dersom enighet gjennom forhandlinger ikke oppnås. Det samme gjelder tvist om utgiftsfordelingen.

7. Ikrafttredelse

Avtalen trer i kraft fra 1.5.2015. Deltakerkommunene forplikter seg til å gjennomføre kommunestyrebehandling og delegere myndighet til vertskommunens iht. avtalens punkt 3.1 innen avtalt ikrafttredelsestidspunkt.

Ringerike kommune . .14

Ordfører

Hole kommune . .14

Ordfører

Modum kommune . .14

Ordfører

Krødsherad kommune . .14

Ordfører

Sigdal kommune . .14

Ordfører

Flå kommune . .14

Ordfører

Jevnaker kommune . .14

Ordfører

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1079-3
 Løpenr.: 7226/14
 Arkivnr.: 234
 Saksbeh.: Kjell Ove Hovde

Styre/råd/utvalg
 Formannskapet

Møtedato
 27.11.2014

Saksnr.
 FS-14/59

TRILLEMARAFONDET 2014

Rådmannens forslag til vedtak:

Allmannsåsens venner gis et tilskudd på 25.000 kr til oppsetting av Gapahuk på Allmannsåsen. Bevilgningen forutsetter at tiltaket blir fullfinansiert og gjennomført. Beløpet bevilges fra Trillemarkafondet.

Saken avgjøres av: Formannskapet

Vedlegg: - Søknad om støtte med vedlegg.

Saksutredning

Konklusjon:

Allmannsåsens venner anbefales tildelt et tilskudd på 25.000 kr til oppsetting av gapahuk på Allmannsåsen.

Bakgrunn:

Allemannsåsens venner v/leder Kristen Aaby søker om tilskudd fra Trillemarkafondet til oppsetting av en gapahuk på Allmannsåsen i Nedre Sigdal. Foreningen er registrert i Brønnøysund som forening/lag/innretning, med formål å fremme sosial og fysisk aktivitet for barnehage-, skole-, for ungdom og beboerne i kommunen.

Gapahuken er planlagt oppsatt på Nordre Green tilhørende Gunvor Synnøve Green. Idrettsforeningen har merka løype opp åsen og returløype. Kristen Aaby har lagd benker, rydda utsikten fra plassen og satt opp skilt med pekere (se bilder). Siden det ble lagt ut turbok på stedet og stien ble lagt ut på www.UT.no har det ved søknadstidspunktet vært ca 1.300 besøkende på stedet.

Gapahuken er tenkt utformet omtrent som gapahuken på Hovdekollen i Modum (se bilde). Den er kostnadsberegnet til totalt 78.000 kr inkludert benker og bord utenfor gapahuken. Allmannsåsens venner søker om 50 % støtte til oppsetting av gapahuken, dvs. 37.500 kr. Resterende beløp er tenkt finansiert av egeninnsats, og tilskudd fra lokale banker og stiftelser. Tiltaket er tenkt gjennomført slik at gapahuken er klar til bruk i løpet av barmarkssesongen i 2015, og sluttstilles sommeren 2016.

Søknaden skal behandles som en søknad om tilskudd fra Trillemarkafondet. Det ble opprinnelig innlevert en søknad om midler fra jordbrukets «SMIL»-ordning (spesielle tiltak i jordbrukets kulturlandskap). Denne søknaden ble avslått, og søkerne ble anbefalt å fremme en ny søknad rettet mot Trillemarkafondet.

Etter at søknaden om støtte ble sendt er det bygd opp en noe enklere gapahuk på eiendommen Nordre Kvisle (se bilde). Denne ligger noen hundre meter lenger sør enn den omsøkte gapahuken er tenkt plassert.

Vurdering:

Tiltak for å fremme friluftsliv har en viktig folkehelseprofil, og tiltak som det omsøkte tiltaket er nærmiljøtiltak som må sies å stemme godt med Fru Bugges opprinnelige ønske om at midlene fra forvaltningen av Trillemarka skulle «komme Sigdals befolkning til gode». Hvis vi ser til Modum ser vi også at tilrettelegging for lavterskeltilbud for friluftsliv blir mye brukt. Modum kommune har gitt et tilskudd på 25.000 kr til gapahuken på Hovdekollen. Øvrig finansiering av denne gapahuken var 10.000 fra Gjensidigestiftelsen, 10.000 fra Modum Sparebank og resterende fra privatpersoner og private bedrifter.

Etter evaluering av bruken av Trillemarkafondet i 2013 fant man at avkastningen av fondet var overvurdert, og årlig avkastning til bruk ble nedjustert fra 430.000 kr til ned mot 200.000 kr. Av dette beløpet er 150.000 kr bevilget til utbedring av skiløypetraseer på fjellet. Det er dermed et lite beløp som årlig kan disponeres til andre formål. Av restbeløpet er det i år bevilget noen mindre beløp som delegerte saker på totalt ca 30.000 kr i 2014.

Den etablerte gapahuken på Nordre Kvisle gjør at det da allerede er etablert en tilrettelegging i området. Denne gapahuken er som bildene viser av en enklere standard enn den omsøkte gapahuken, og er i sin helhet bygd med private midler. Det kan synes noe råflott å bygge en annen gapahuk bare noen hundre meter lenger nord. Samtidig er den omsøkte gapahuken av en mye høyere standard, og vil få en større bruksverdi. Søkerne har også lagt planer om aktivitetsløype rundt gapahuken (Tarzanløype). For skoler og barnehager vil den omsøkte gapahuken være mye bedre tilpasset. Vi mener derfor at det ikke er noen stor konflikt i å bygge den omsøkte gapahuken så nær den enklere varianten på Nordre Kvisle.

Ut fra nytteverdien av det omsøkte prosjektet vil vi anbefale at det bevilges et beløp på 25.000 kr, som er samme beløp som er bevilget i Modum kommune til tilsvarende tiltak. Dette tilskuddet vil være noe lavere enn omsøkt beløp, men vi mener at det er nødvendig å være nøysom med bevilgningene fra Trillemarkafondet sett i lys av den nedjusterte avkastningen fra fondet.

Vedr søknad om tilskudd til gapahuk på Allmannsåsen

Allemannsåsens venner (org nr 914223903) v/leder Kristen Aaby søker med dette om tilskudd til å sette opp gapahuk på Allmannsåsen i Nedre Sigdal. Gapahuken skal settes opp på gnr 8 bnr 2 og 18, se vedlagt kart.

Toppen av Allmannsåsen har alltid vært turmål for oss i Greensroa, med start på Kjørkemoen og opp den bratte åsen etter en gammel hestevei. Navnet Allmannsåsen kommer trolig av at så godt som alle gårdene i nærområdet har hver sin skogteig i åsen. For en god del år siden satte idrettsforeninga opp postkasse med bok for å skrive navnet sitt i. Dette ga vesentlig økning i antall turgåere. Turen ble i fjor lagt ut på ut.no og til nå i år har vel 1 300 stk som har skrevet navnet sitt i boka. (Se ut.no sine sider. Søk på Den gamle hesteveien på Allmannsåsen). I tilknytning til turen opp åsen er det merka ei løype videre med alternativ retur til Kjørkemoen. I 2013 ble det bygd ny skogsbilvei opp åsen, Lunnestadveien, som man kommer til ved å gå runden. Den delen av løypa som går fra Lunnestadveien og tilbake på jordet er den gamle Tovsrudveien, som de lokale tømmerhuggerne i si tid brukte da de dro til skogen på jobb. Gapahuken er tenkt satt opp på toppen av åsen, ikke så langt fra der stien møter Lunnestadveien. Plasseringa gir ei flott utsikt utover i Greengårdene, Kvisle, Simostranda og videre deler av Modum.

Idrettsforeninga har merka løypa opp åsen og returløypa. Grunneier Kristen Aaby har merka og rydda delen over åsen. I tillegg har han hogd foran et flott utsiktspunkt og laga flere krakket her. Han har også satt opp et artig skilt, se vedlagt bilde. Vi ønsker nå å sette opp en gapahuk like ved skogsbilveien, men langs løypa, til bruk både for oss lokale, jegere og alle turgående. Om man ikke ønsker å gå hele runden før man kommer til gapahuken kan skogsbilveien brukes. Vi tror grunnen til at dette turmålet har blitt så populært er at det er en relativt kort tur som kan gjennomføres på ei kveldsstund. Den flotte utsikten er også et stort pluss.

Gapahuken er tenkt å være i underkant av 15 m², dvs ikke søknadspliktig. Vi har tatt utgangspunkt i gapahuken som er på Hovdekollen, men det kan bli noen justeringer vedr utseende. Gapahuken er tenkt satt opp med tretak. Jf tlf til Kristian Næss som har vært primus motor for gapahuken på Hovdekollen er kostnaden til materiell følgende:

Gapahuk; materialer og oppsetting	Kr 45 000,-
Gulv, sitteplasser inkl arbeid.	Kr 10 000,-
Grunnarbeid; pukk, gravemaskin mm	Kr 10 000,-
Bålpanne/bålplass	kr 3 000,-
Beis og beising	kr 3 000,-
<u>Sum.</u>	<u>Kr 71 000,-</u>

I tillegg skal det settes opp en utvendig, lafta benk på 3,5 meter. Dvs benk på begge sider og bord i midten. Kostnad for dette jf Arne Svarstad er kr 7 000,-.

Alle priser er inkl mva.

Det betyr at den totale sum vil bli kr 78 000,-.

Allemannsåsens venner søker om 50% tilskudd, dvs kr 37 500,-.
--

Det planlegges også å lage til ei «tarzan-løype» ved gapahuken. Slik at det kan være attraktivt for barn og ungdom.

Finansiering:

Vi har tidligere søkt SMIL-midler, men fått avslag. Vi ble da oppfordra til å søke Trillemarkafondet. På nyåret vil vi også søke lokale banker og stiftelser om midler til oppsett. Grunnarbeidet er tenkt utført som egeninnsats samt noe av det bygningsmessige. Anslagsvis verdi på egeninnsats kr 20 000,-. Tiltaket er avhengig av noe midler for at gapahuken skal settes opp. Det resterende vil finansieres med medlemmenes egne midler.

Tiltaket vil ha stor glede for allmenheten da området flittig blir brukt av turgåere. Vi mener at tiltaket vil gjøre området enda mer attraktivt. Tilgjengeligheten fra veien vil også gjøre at de aller minste og eldre kan dra nytte av gapahuken. Oppsetting av gapahuk vil være et fellestiltak som gir en god gevinst for folkehelsa.

Når det gjelder Allemannsåsens venner er dette et nystarta lag som pr i dag ikke har noen regnskapstall og vise til.

Framdrift.

Det er ønskelig å komme i gang med grunnarbeid og bygging av gapahuken våren 2015. Slik at gapahuken kan tas i bruk ila barmarks sesongen 2015. Helt ferdig ønsker vi å være sommeren 2016.

Ønska resultat av prosjektet:

Økt bruk av nærområdet til trim og friluftsliv. Noe som igjen gir bedre helse. I tillegg vil gapahuken være et naturlig samlingspunkt, som vil være bra for det sosiale i nedre delen av bygda.

Med ønske om et positivt svar

For Allemannsåsens venner

Kristen Aaby

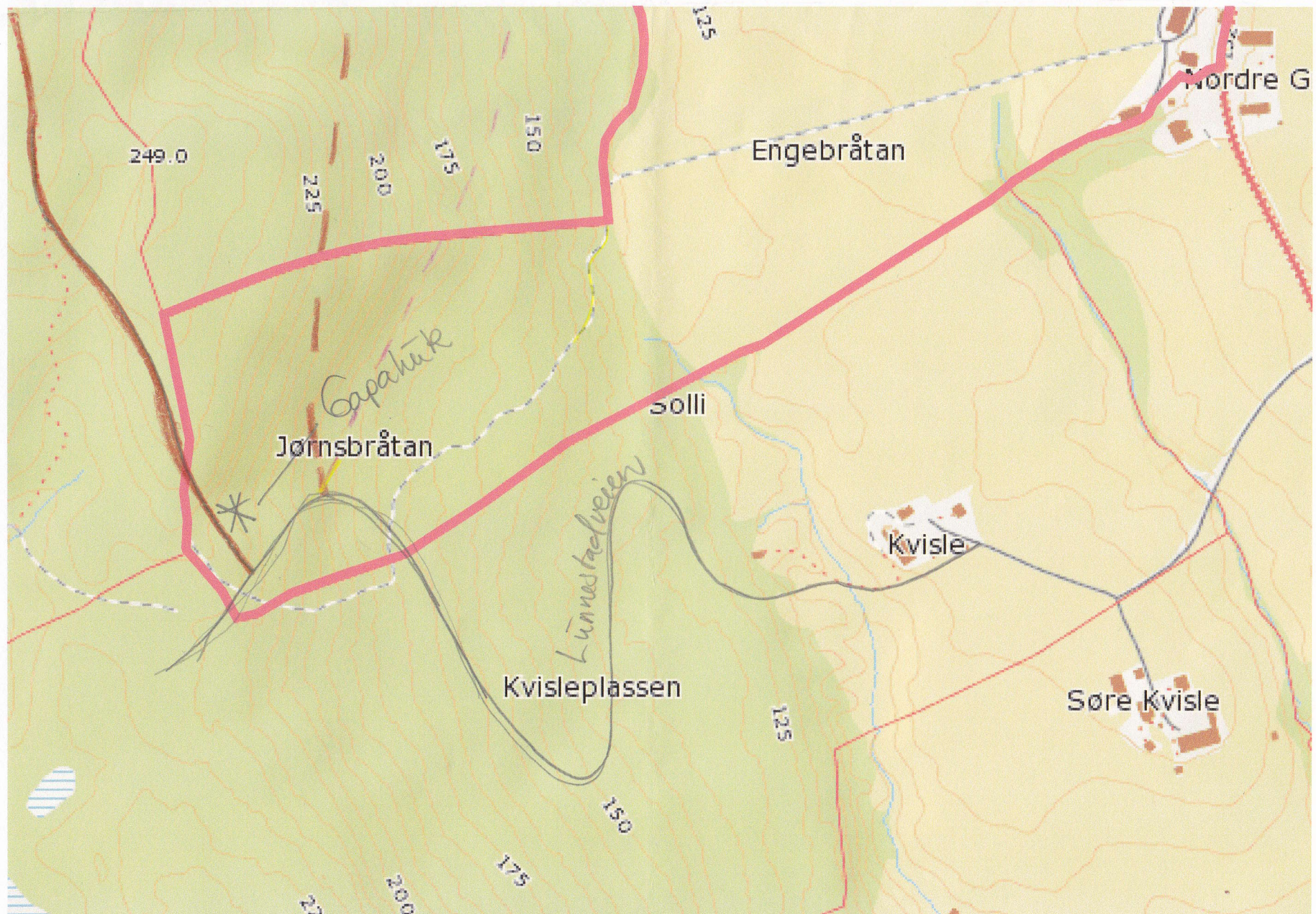
1)

Barakulken på Hovdekkollen

Ut.no sine sider

Skog og landskap

0 50 100 150m

342 moh
N 59°30'00" E 12°15'00"

Månen 356577 - 406582 km

Nordpolen 3320 km | Sydpolen 16684 km

Nordkapp 1439 km

Undevnes 272 km

Åsen 100 km

Halø 1169 km

Kebnekaise 979 km

Møllehøj 445 km

Åsen 100 km

New York 5868 km

Roma 2023 km

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1243-1

Løpenr.: 7688/14

Arkivnr.: C57

Saksbeh.: Hilde Teksle Gundersen

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet Kommunestyret	27.11.2014	FS-14/60 KS-/

SLUTTRAPPORT PROSJEKT 050030 TVEITENSAMLINGENE

Rådmannens forslag til vedtak:

Prosjektet 050030 "Tveiten samlingene- Oppgangssaga " avsluttes. Prosjektet går i balanse i forhold til budsjett.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Saksutredning

Konklusjon:

Arbeidet med oppsetting av oppgangssag på Eggedal Mølle avsluttes. Total økonomisk ramme for prosjektet var på kroner kr. 745.000.

Bakgrunn:

Det ble i budsjett 2008 og 2010 avsatt midler til oppsetting av oppgangssag på Eggedal Mølle/ Tveiten samlingene. Det ble søkt og tildelt midler fra Buskerud Fylkeskommune, Landbruksdepartementet og Fylkesmann. I tillegg til dette er det midler og stor dugnadsinnsats fra Møllas venner.

Vurdering:

Dette prosjektet er ferdig og kostnadene holdt innenfor budsjetterte kostnader.

SLUTTREGNSKAP 2012			
Prosjekt	050030 (781)	Oppgangssag Tveitensamlingen	
Bevilgning gitt i sak			
	Budsjett 2008, KS-40/10	kr.	670 000
	FS-62/10	kr.	75 000
		kr.	745 000
REGNSKAP			
Kostnader		Beløp	
1204	Andre utgifter/tjenester		7 138
1205	Andre forbruksvarer		16 599
1401	Trykking og kunngjøringer		1 162
1600	Skyss/kost ansatte		3 563
2500	Materialer		91 561
2501	Tekniske innstallasjoner		2 122
3700	Kjøp av tjenester fra andre		613 759
4700	Overføring til andre		9 096
	Sum kostnader	kr.	745 000
Overskudd			0
Finansiering:			745 000
Disp.fond		kr.	171 346
Overføringer fra andre		kr.	180 000
Lån		kr.	27 259
Salg av fast eiendom		kr.	366 395

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1248-1
 Løpenr.: 7718/14
 Arkivnr.: 153
 Saksbeh.: Anne Marie Lobben

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet Kommunestyret	27.11.2014	FS-14/61 KS-/

BUDSJETTJUSTERING INVESTERINGSPROSJEKTER 2014 PLANOMRÅDE HELSE OG SOSIAL

Rådmannens forslag til vedtak:

Det foretas en budsjettjustering fra prosjekt 030001 Trygghetsalarmer på mobil til prosjekt 030012 Innkjøp PDA til hjemmetjenesene på kr 140.000,-.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Saksutredning

Konklusjon:

Det foretas en budsjettjustering fra prosjekt 030001 Trygghetsalarmer på mobil til prosjekt 030012 Innkjøp PDA til hjemmetjenesene på kr 140.000,-.

Bakgrunn/vurdering:

Innføring av PDA (Personal Digital Assistant) i hjemmetjenestene fikk bevilget kr 120.000,- i budsjettbehandlingen 2013. Innkjøp, implementering med fagprogram og opplæring av ansatte inngår i prosjektet. Dette har en høyere kostnadsramme enn opprinnelig bevilget beløp, da dette kun tilsvare selve innkjøpskostnadene. Implementering og opplæring kommer i tillegg.

I prosjekt 030001 Trygghetsalarmer på mobil kjøpes hardware (NEO GSM kit standard) inn etter hvert som det er behov. Pris per stk kr 2.750,-. Kr 71.358,- er påløpt så langt. Det er ikke planlagt ytterligere kjøp i 2014. Det vil bli kjøpt inn ytterligere trygghetsalarmsett i 2015, restbeløp holdt tilbake til dette er kr 28.642,-.

Det søkes om å få overført kr 140.000,- fra prosjekt 030001 Trygghetsalarmer på mobil til prosjekt 030012 Innkjøp PDA slik at ny total prosjektramme for 030012 er kr 260.000,-.

SIGDAL KOMMUNE

Formannskapet

MØTEBOK

Arkivsaknr.: 14/1249-1
 Løpenr.: 7719/14
 Arkivnr.: 614 &40
 Saksbeh.: Anne Marie Lobben

Styre/råd/utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	27.11.2014	FS-14/62
Kommunestyret	12.12.2014	KS-/

OMDISPONERING FRA PROSJEKT 930051 TIL 930070 PLANOMRÅDE HELSE OG SOSIAL

Rådmannens forslag til vedtak:

Mindreforbruk på kr 30.892,- fra prosjekt 930051 Gulv Tono, omdisponeres til prosjekt 930070 Bad Bjørkealleen.

Saken avgjøres av: Kommunestyret

Saksutredning

Konklusjon:

Mindreforbruk på kr 30.892,-, fra prosjekt 930051 Gulv Tono, omdisponeres til prosjekt 930070 Bad Bjørkealleen.

Bakgrunn:

Nytt gulvbelegg ble lagt i fellesareal på Tono i februar 2014. Budsjettet var på kr 80.000,-, mens faktiske kostnader ble på kr 49.108,-. Sluttregnskapet viste et mindreforbruk på kr 30.892,-

Prosjekt 930070 Bad Bjørkealleen fikk i budsjett 2013 bevilget kr 80.000,- til å renovere 2 bad i Bjørkealleen. Det ble avholdt konkurranse i henhold til lov om offentlig anskaffelser. 2 leverandører ga pristilbud, Tømrer Sigurd Flaget og Svein Hunstad. Tømrer Sigurd Flaget vant konkurransen ift pris. Prisene ble vurdert ekskl. rørleggerkostnader. Kostnader inklusive rørlegger er kr 128.192,-.

Vurdering:

Mindreforbruk på kr 30.892,- overføres til prosjekt 930051 Gulv Tono, for å dekke deler av merforbruket her. Det resterende dekkes av drift bygget Bjørkealleen.